Ayfer Tunç

mağara arkadaşları

ÖYKÜ

YAPI KREDİ YAYINLARI

MAĞARA ARKADAŞLARI

Ayfer **Tunç,** 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Erenköy Kız Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Edebiyat üzerine ilk yazılarını 1983 yılından itibaren çeşitli dergilerde yayınlattı. 1989 yılında *Cumhuriyet* gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi Öykü Armağanı'na katıldı, "Saklı" adlı öyküsüyle birincilik ödülü aldı. Aynı yıl *Saklı* adlı hikâye kitabı Cem Yayınları tarafından yayınlandı. 1992 yılında ilk romanı *Kapak Kızı* Simavi Yayınları'ndan çıktı. *Sokak* dergisinde, *Güneş* gazetesinin çeşitli birimlerinde çalıştı. 1995 yılında bir gazetecilik çalışması olan *İkiyüzlü Cinsellik* adlı kitabı Altın Kitaplar tarafından yayınlandı. Şu anda Yeni Yüzyıl gazetesinde çalışıyor.

AYFER TUNÇ

Mağara Arkadaşları

ÖYKÜ

YKY

Edebiyat - 143
ISBN 975-363-516-8

Mağara Arkadaşları / Ayfer Tunç

1. baskı: 1500 adet, İstanbul, Haziran 1996

Yayma Hazırlayan: Işık Şimşek
Kapak Tasarım: Pınar Kazma
Ofset Hazırlık: Nahide Dikel
Yayın Koordinatörü: Aslıhan Dinç
Baskı: Şefik Matbaası

© Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti., 1996
Tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi, No: 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0-212) 293 08 24 Faks: (0-212) 293 07 23

İÇİNDEKİLER

Mağara Arkadaşları • 7
Ses Tutsağı • 34
Cinnet Bahçesi • 47
Gençlik Sabah Çiyidir • 72
Küçük Kuyu • 93
Siz ve Şakalarınız • 103
Alafranga İhtiyar • 110

Ara Renkler Grubu • 145

mağara arkadaşları

Ayyıldız Apartmanı yedi katlıdır. Gökyüzünün de, yeryüzünün de yedi katlı olduğu söylenir. Bir hafta yedi gündür ve yedi kez okunup üflenir insan. Renk çarkında yedi renk vardır. Pitagoras felsefesine göre yedi, dörtle üçün toplamıdır ve bu, insanın tanrıyla birliğini ifade ettiği için kutsal sayılır. Elbette ki, Ayyıldız Apartmanı'nın Pitagoras felsefesinden haberli olduğunu ve bu felsefeye dayanarak yedi sayısına taktığını söylemek mümkün değildir. Ayyıldız Apartmanı, çeşitli vesilelerle karşısına çıkan yedi sayısıyla, kendisinin yedi katlı oluşu arasında, tamamen tesadüfi olarak bir bağıntı bulmuş, bunda bir hikmet olduğu varsayımından hareket ederek, epeydir içinde bulunduğu, kendisini kedere ve ümitsizliğe sevk eden acıklı durumdan kendisini kurtaracak köklü bir kurtuluş arama, daha doğrusu bekleme dönemine girmiştir. Nedir Ayyıldız Apartmanı'm kedere ve ümitsizliğe sevk edecek kadar acıklı olan durum? Buna daha sonra geleceğiz.

Bir, üç, yedi, on, kırk bir gibi sayılara, her biri kendine göre bir kutsallık atfetmiş olan üç büyük dinin, vaktiyle buluştuğu İstanbul şehrinin yedi tepeli olmasına, Ayyıldız Apartmanı'nın da bu tepelerden birinde bulunmasına tesadüf gözüyle bakılabilir mi? Bu şehrin yedi tepeli olmasına bir tesadüf dense bile, plaka numarasının otuz dört, yani dört artı üç, eşittir yedi olması da ırı bir tesadüftür? Niye sekiz veya altı etmez o plaka numarasındaki sayıların toplamı da, yedi eder? Ayyıldız Apartmanı yedi sayısının karşısına çıkardığı, cevapları doyurucu olmayan gizemli soruları, bu yediye takına dönemi içinde alabildiğine çoğaltmıştır.

Ayyıldız Apartmanı, yedi sayısının kendisi için önemini keşfettiği günlerde, karşısına hep yedi sayısının çıkmasını, bir tesadüf

olarak görmemektedir. Aynı günlerde, yedinci katta oturan Ayyaş Yazar'ın bütün randevularını iptal edip, yudum yudum içki içerken hayranlıkla seyrettiği filmin adının *Yedi Samuray*, beşinci katta oturan, yatak odasını salona taşımış bunak ve pis ihtiyarın, yatağının hemen yanı başına koyduğu küçük tüpgazın üstünde patlattığı mısırları yatağına uzanmış bir halde atıştırırken seyrettiği müzikal filmin adının *Yedi Kocalı Hürmüz* ve ikinci katta oturan, henüz yirmi bir (ki üç kere yedi yirmi bir eder) yaşındaki, hafifmeşrep genç kızın, yüzüne haftada bir uyguladığı yoğurt, bal ve kivi püresi maskesini hazırlarken seyrettiği filmin adının *Yedi Kadın* olması da mı bir tesadüftür? Ayyıldız Apartmanı için, bunlara tesadüf demek mümkün olmadığı gibi, bütün bunların arka arkaya gelmesi, üç veya kırk bir kadar ulvi bir sayı olan yedinin kutsallığının, kafasına dank etmesi için verilmiş işaretlerdir.

Ayyıldız Apartmanı yedi kattan müteşekkil olmasının kendince önemli olduğunu Ayyaş Yazar'ın, sahafların raflarında unutulmuş birtakım eski yazı kitapları, fotokopileri, çeşit çeşit ansiklopedileri karıştırıp, dini bir hikâyeden hareketle, büyük bir özen ve de eleştirel bir gözle yeni bir hikâye yazması sırasında fark etti. O zamana kadar, daha sonra belirtecek olduğumuz, içinde bulunduğu çıkmaza hayıflanmakla yetiniyor, bundan bir kurtuluş olamayacağına inanarak, kaderin hazin sonunu hazırlamasını bekliyordu. İşte tam o sıralarda kasıtsız olarak, gelişigüzel bir şekilde, yedi sayısına takmak üzereydi. Yedi katlıydı. Pencerelerini topladığında yedinin katlarına ulaşıyordu. Kapılarını topladığında da öyle. Tam yetmiş yedi basamağı vardı. Bin dokuz yüz kırk iki yılında yapılmıştı, rakamları tek bir sayı elde edinceye kadar topluyor, karşısına yedi çıkıyordu. Elli iki yaşındaydı, yine rakamları toplayınca yediyi buluyordu. Müteahhidi yedi kardeşin en büyüğüydü. Bulunduğu şehrin plaka numarası zaten malumdu. Sokağında tam yedi apartman vardı. Bunun gibi birkaç tecrübeden sonra, karşısına hep yedi sayısının çıktığını fark etti. Başlangıçta bunu pek de önemsemedi. Bunun bir tür 'aritmomani' yani rakamlarla kafayı bozma olduğunun bilincinde değildi, hiçbir zaman da böyle düşünmedi. Ancak içinde bulunduğu durumu feleğin bir sillesi, büyük bir bahtsızlık olarak değerlendirdiği için Ayyaş Yazar'ın yazdığı hikâyeyle birlikte, yedi katlı olmasının bir tesadüf olmadığına, bunun bir anlamı olduğuna kendini kolayca inandırdı. Yedinin içerdiği uyum kendisinde mevcuttu. Bu bir tesadüf olamazdı. Dolayısıyla hemcinslerinden, yani şehre şöyle bir tepeden baktığında,

–gerçi artık tepeden bakamıyordu, çünkü yeni yapılan bütün binalar kendisinden uzundu– gördüğü şık, yeni ve kibirli bütün apartmanlardan daha üstün bir tarafı, adeta kutsanmış bir yanı vardı. Aynı Meryem Ana'nın bütün kadınlardan daha güzel olmadığı, ama bir azize olduğu için hepsinden üstün oluşu gibi. Her ne kadar küçük bir ayrıntı yedi sayısının getirdiği ve bir tek kendinde var olan uyumu bozuyorsa da, ki Ayyıldız Apartmanı buna pek önem vermiyormuş gibiydi, beklediği son gerçekleştiğinde, adeta bir efsane haline gelip, dillerde dolaştığında hemcinsleri 'evet, bizim kadar şık, hoş ve yeni değildi ama, kutsaldı' diyecekler, genç yüzlerine belli etmemeye çalıştıkları kıskançlık gölgeleri düşecekti.

Söz konusu dini hikâye, *Yedi Uyuyanlar*'dı. İşte Ayyıldız Apartmanı'nın dikkatini Ayyaş Yazar'a yöneltmesinin ve uzun zamandır sinirine dokunan, bir sakini olmasından utandığı bu adamla ilgilenmeye başlamasının nedeni, yaygın olarak bilinen bu hoş hikâyenin adı olmuştu. Aslında Ayyıldız Apartmanı, Ayyaş Yazar'a edebiyat konusunda hiç güvenmiyordu. Edebiyattan anladığından değil, Ayyaş Yazar'ın başarı derecesini gördüğünden dolayı. Edebiyatçı olarak önemli sayılan bir isim olmadığını anlaması, epeyce zamanını almıştı. Oysa başlangıçta ona çok güvenmiş, inanmış, bu ilginç kişilikli edebiyat adamının, yılların kaybettirdiği itibarını geri getirebileceğini ummuştu. Bu beklenti o kadar ileri gitmişti ki, Ayyaş Yazar'ın, yaşı henüz genç olduğu halde, ölmesinin ve kendisinin bir müzeye dönüştürülmesinin an meselesi olduğunu zanneder hale gelmişti. Ama bir süre sonra, Ayyaş Yazar'ın bizzat kendisinin bir itibar sorunu olduğunu anlayınca, bütün ümitleri kırılmış, onun sayesinde kurtulmayı beklediği çıkmaza sessiz sedasız geri dönmüş, kaderine boyun eğmiş ve Ayyaş Yazar'a ümitlerini boşa çıkardığı için küsmüştü. İşte bu nedenle Ayyaş Yazar'a ve yazdıklarına güvenmez, her hikâyesinin bir önceki gibi sıradan, hiçbir özgünlük içermeyen, kıymeti harbiyesi olmayan şeyler olacağını düşünürdü. Bu defa Ayyaş Yazar'ın yazdığına ilgi göstermesinin nedeni de, Ayyaş Yazar'ın kendisi veya yazdıklarına birdenbire edebi bir değer gelişi değil, kaynak olarak aldığı *Yedi Uyuyanlar* hikâyesiydi.

Ayyıldız Apartmanı'na göre, Ayyaş Yazar'ın yeni bir hikâyeye başlamasıyla birlikte, kâğıt ve daktilo şeridi israfına, bir de aylar sürecek bir bekleyiş, yani zaman israfı eklenecek, bu bekleyiş sırasında Ayyaş Yazar çeşitli evrelerden geçen bir bunalım yaşayacaktı. Ayyıldız Apartmanı, Ayyaş Yazar'a bir göz atarak, onun bunalı-

mının hangi evresinde olduğunu rahatlıkla anlayabiliyordu. Bu bunalımın süresi ve evreleri üç aşağı beş yukarı hep aynı oluyordu. Bunalıma neden olan hikâye yayınlansa da, yayınlanmasa da, Ayyıldız Apartmanı'nı eğlendirerek oyalayan bu temelsiz, yapmacık bunalım, belli bir süre sonra bitiyordu.

Ayyaş Yazar'm, hikâyesini bitirip, üzeri daktilo şeridi boyasıyla boyanmış parmak izleri ve sigara külü lekeleriyle dolu kâğıtları, büyükçe sarı bir zarfa koyup, postaya vermesiyle başlayan bunalım süreci; bir gün bir edebiyat dehası olduğunu dünya aleme ispat edeceğine olan inancı zaman zaman zayıflasa da asla yok olmayan adamın, bir ay kadar son derece neşeli, havai bir hayat yaşamasıyla devam ediyor; ama bekleyişin uzamasıyla şekil değiştiriyordu. Ayyaş Yazar her ay başı gidip aldığı dergilerde hikâyesini göremeyince, yavaş yavaş solan bir çiçek gibi evine kapanıyor, dışarıya çıkışlarını bir günden iki güne, derken bir haftaya çıkarıyor, kapıcı Rüstem Efendi aracılığıyla, yaşaması için gerekli olan şeylere, –içki, ekmek, sigara gibi– kavuşuyor, bu süre içinde zayıflıyor, sakalları uzuyor, banyo yapmayı unutuyor ve hemen hemen bütün gününü yatakta geçiriyordu.

Derken, bir ay başı istediği dergiyi Rüstem Efendi getirdiğinde ve adını daha derginin kapağında gördüğü anda, o solmuş, adeta yaşlanmış, can çekişen adam, damarlarından hayat iksiri verilmiş gibi canlanıyordu. Birden boy atan ve yaprakları açan bir çiçeğe benziyor, dairenin içinde tepine tepine dans ediyor, eline aldığı kırmızı bir kalemle bütün tashih hatalarını işaretleyerek hikâyesini okuduktan sonra, sesindeki neşeyi önlemek için büyük bir çaba harcayarak dostlarma telefon ediyor, önce havadan sudan, sonra da hikâyesinden söz ederek herkesin bu önemli ve mutlu olaydan haberdar olmasını sağlıyordu. Daha sonra soyunup, banyoya giriyor, bir yandan traş olurken, bir yandan da ayaklı küveti sıcak suyla dolduruyor, küvete boylu boyunca yatıyor, neşesi duruluyor, bu sefer tashih hataları yüzünden dergiyi çıkaranlara kızmaya başlıyor, yazara tashih hataları yoluyla yapılan saygısızlık konusunda dergiye yazmayı planladığı yazıyı yüksek sesle düşünüyordu.

Bundan sonrası da pek değişmiyordu. Banyosunu yaptıktan sonra, giyinip kuşanıyor ve dışarı çıkıyordu. Ayyıldız Apartmanı, onun dergideki hikâyesini görmüş olması muhtemel olan çevresinin bulunduğu kahvelere gittiğini sanıyordu. Böyle zamanlarda, gece çok geç bir saatte yanında mutlaka uzun saçlı bir kızla eve dö-

nüyor, herhalde yanında getirdiği kıza ayıp olmasın diye, biraz edebiyat muhabbeti yapıyor, edebiyat dünyasının isimlerini kendisi başta olmak üzere, göklere çıkardıktan sonra, yatağa giriyordu.

Eğer hikâyesinin yayınlanmasından ümidini kestiyse, durum biraz değişik oluyordu. Ayyaş Yazar'ın belli bir bekleme süresi vardı. Bu sürenin sonunda dışarıya çıkışlarını nasıl azalttıysa, öyle çoğaltıyor, yeni hikâyesi üzerindeki çalışmalarını artırıyor, bu dışarı çıkışlar her güne ulaştığında, bunalım da bitmiş oluyordu. Bunalım sürecinin son sabahında banyo yapıyor, bu arada neşeli şarkılar söylemek yerine herkese küfrediyor ve yine dışarı çıkıp bir kızla eve geldikten sonra, edebiyat muhabbeti yapıyor, ancak bu sefer edebiyat dünyasının büyük başlarını, kendini büyük baş kabul ettiği halde ayrı tutarak, yerin dibine batırıyordu.

Bunalımlarına kendince bir süre biçen, zamanının büyük çoğunluğunu yazıyormuş gibi görünmekle geçiren Ayyaş Yazar *Yedi Uyuyanlar* hikâyesini, Ayyıldız Apartmanı'nın on tane olduğunu bildiği halde, sık sık el parmaklarını sayan insanlar gibi; her şeyi, basamaklarını, pencerelerini, su borularını, duvarlarını sayınaya başlaması ve yedi sayısına takması sırasında yazmaya başlamıştı. Aslında o sırada Ayyaş Yazar da yediye takmış durumdaydı. Gerçi onun için yedinin ilahi bir tarafı falan yoktu. *Yedi Uyuyanlar*'dan sonra *Yedi Ulular*'ı daha sonra da *Yedi Alimler*'i kendine göre yorumlayarak yeniden yazacaktı. Bu onun için bir biçim meselesiydi, hikâye kitabına bütünlük verecek bir çalışmaydı.

Oysa Ayyıldız Apartmanı için hiç de böyle olmamıştı. Yakalandığı sayma hastalığı sırasında; *Yedi Uyuyanlar*, *Yedi Alimler*, *Yedi Ulular*, *Yedi Kadın*, *Yedi Samuray* ve *Yedi Kocalı Hürmüz* adlı eserlerle karşılaşan Ayyıldız Apartmanı, oldukça derinden sarsılmıştı. Uzun uzun düşünmüş ve bunların kendisine gönderilmiş işaretler olduğuna karar vermişti.

Yedinin önemini keşfetmişti, iş buraya kadar tamamdı, ancak açıklayamadığı bir şey vardı, bodrum kat. Yukarıda sözünü ettiğimiz küçük ayrıntı. Ayyıldız Apartmanı'nın önemsemiyormuş gibi göründüğü, ama gerçekte yedi uyumunu bozan şey. Bodrum katı sayarsa sekiz katlıydı. Ancak bodrum katın yarısı toprağın altındaydı ve orası her şeyiyle diğer dairelerden farklıydı. Saysa bir türlü, saymasa bir türlüydü. İşte, Ayyıldız Apartmanı'nın ilgisini *Yedi Uyuyanlar* üzerinde yoğunlaştırınasının ve gerçek uyumu şimdi bulduğuna inanmasının nedeni, yine bu küçük ayrıntı, bodrum kat oldu. Böylece, yukarıda sayılan bütün hikâyelerin içinden, hem

gerçek uyumu bulduğu hem de durumuna uygun düştüğü için, *Yedi Uyuyanlar*'ı seçti.

Yedi Uyuyanlar hikâyesi kısaca şöyleydi: Adları Yemliha, Mekselina, Mesliha, Mernuş, Debernuş, Sazınuş, Kefaştateyuş olan, ilk Hıristiyanlardan yedi dindar genç; İslam kaynaklarında adı Dekyanus olarak geçen, Roma İmparatoru Decius'un baskısından kaçmaya karar vermişler ve bir mağaraya sığınmışlar. Yanlarında Kıtmir adındaki köpekleri de varmış. Bu inanmış yedi genç, İzmir yakınlarında, Efes'te olduğu söylenen, ancak değişik kaynaklarda Urfa'da, Tarsus'ta, Antalya'da ve Afşin'de olduğu da iddia edilen mağarada; güneş yılına göre üç yüz, ay yılına göre üç yüz dokuz yıl uyuduktan sonra, kendiliklerinden uyanmışlar ve yanlarında bulunan, onlar derin uykularındayken tedavülden kalkmış bir parayı içlerinden birine vererek, onu ekmek alması için şehre göndermişler. Bu para şehirde büyük bir heyecan yaratmış, ahalinin bir kısmı bu gençlere, yani mucizeye inanırken, bir kısmı da inanmamış. Hem İslam, hem Hıristiyan kaynaklarında değişik biçimlerde yer alan bu hikâyeye, "Yedi Uyuyanlar" ya da "Eshab-ı Kehf" yani "Mağara Arkadaşları" adı verilmiş.

Ayyaş Yazar, gazete kuponları biriktirerek elde ettiği bir ansiklopediyi karıştırırken, "Yedi Uyurlar" ya da "Yedi Uyuyanlar" maddesini görmüş, İzmir civarı seyahati sırasında uğradığı Yedi Uyuyanlar Mağarası'nı hatırlamış ve birdenbire beyninde adeta bir kıvılcım çakmıştı.

"Yedi Uyuyanlar"dan hareketle, yepyeni bir hikâye yazabilirdi. Şimdiye kadar yazdıklarını tümden silecek, yazarlığına müthiş bir damga vuracak bu yepyeni hikâyeyi yazmak için, hemen çalışmaya başlamıştı. Doğrusu kaynaklar kıt, kütüphaneler yetersiz ve zaman dardı. Bu nedenle geniş bir araştırma gerektiren kaynaklardan çok, sıradan ansiklopedilere başvuruyordu. İşte, Ayyıldız Apartmanı'nın yedi sayısı konusundaki şüphelerini doğrulamasında yardımcı olan Yedi Ulular ve Yedi Alimler hikâyeleri de, söz konusu ansiklopedilerde bulunmaktaydı.

Yedi Ulular, Alevi ve Bektaşi tarikatlarında kutsal sayılan yedi şairdi. Ayyaş Yazar, Yedi Ulular'ı yeteri kadar cazip bulmamıştı, ama Yedi Alimlerden etkilenmişti. Gerçekten hoş bir hikâyeydi bu. Üvey annesinin iftirasına uğramış bir şehzade, ölüme mahkûm edilmişti ve bu cezadan kurtulabilmesi için yedi alim, yedi gün boyunca kadınların hilekârlığı konusunda yedi masal anlatmışlar ve sonunda şehzadeyi ölümden kurtarmışlardı. Kadınlarla arası pek

de iyi sayılmayan Ayyaş Yazar, bu hikâyeyle şimdiye kadar kalbini kırmış ve onu böyle hastalıklı bir yalnızlığa mahkûm etmiş olan kadınlardan, gizli ve edebi bir öç almak için, "Yedi Uyuyanlar"dan sonra, "Yedi Alimler"in hikâyesini yazmaya karar vermişti ki, bu da yedi kadın hikâyesi olacak ve Ayyaş Yazar'ın tahminine göre sönmeye yüz tutmuş feminizm ateşini canlandıracak, feminist kadınların göstereceği büyük tepki, Ayyaş Yazar'ın adını dillere destan edecekti. Bunu düşündükçe ağzı sulanıyordu ancak, şöyle eli yüzü düzgün, gerçekten ilgi çekici yedi kadın hikâyesi bulmak göründüğü kadar kolay olmadığı için, şimdilik "Yedi Uyuyanlar"ı bitirmeyi kafasına koymuştu. "Yedi Uyuyanlar"ı yazma, Ayyaş Yazar'a bir 'yedileme' fikri vermişti. Yediyle ilgili yedi hikâyeden oluşacak kitabının adı hazırdı: "Yedileme!" Şimdilik elinde dört hikâye konusu vardı. Uyuyanlar, alimler ve ululardan başka, "Yedi Samuray"ı da yeniden yorumlayarak yazmayı düşünüyordu.

Uzunca bir süredir arkadaşlarıyla toplumun duyarsızlığını tartışan, bundan sızlanan, oturup içerek aydmların, sanatçıların, bilim adamlarının bu duyarsızlık ve vurdumduymazlık karşısında suskun kalışlarını eleştiren Ayyaş Yazar'ın yepyeni olacağını iddia ettiği hikâye, hemen herkesin şikayetçi olduğu toplumsal vurdumduymazlığa, yumruk gibi inecekti. Onun yapmak istediği "Yedi Uyuyanlar" hikâyesinden hareketle ülkenin sosyal, siyasi ve kültürel durumunu ortaya koyan bir hikâye yazmaktı. "Yedi Uyuyanlar"ın üstünde enine boyuna düşündükten sonra, hikâyesini kurmuştu. Buna göre bir romancı (her ne kadar henüz bir romanı yoksa da, bu kendisiydi), bir ressam, bir tiyatrocu, bir bilim adamı –siyaset sosyologu–, bir heykeltraş, bir şair, bir müzisyen ve de Kıtmir'i temsil etmek üzere bir de sıradan insan olmak üzere, toplam yedi artı bir kişi, yapabilecekleri bir şey kalmadığını görerek kaçıyorlar ve aynı Yedi Uyuyanlar gibi bir mağaraya sığınıyorlardı. Ayyaş Yazar, burada acımasız Roma İmparatoru Dekyanus'u da atlamamış, devlete ya da mevcut sisteme 'devletus' demeyi düşünmüş, ancak daha sonra bunu çocuk çizgi filmlerine uygun düşecek kadar basit ve çok kullanılmış bularak, vazgeçmişti. Bu "Entelektüel Yedi Uyuyanlar" da, aynı dini hikâyede olduğu gibi, çaresizliğin verdiği derin bir uykuya dalıyorlardı, ama ne zaman uyanıyorlardı ve uyandıklarında ne oluyordu? Ayyaş Yazar'm hikâyesine ilişkin asıl problemi buydu.

Kendi "Yedi Uyuyanlar"mı 2300 yılında, gelişmiş, müthiş bir dünyada uyandırırsa, bunun basit bir bilimkurgu olacağına karar

vermişti. Kaldı ki "Yedi Uyuyanlar"ın uyuması sırasında, her ne açıdan olursa olsun dünyanın ve hayatın herhangi bir alanında gerçekleşmiş bir düzelme, bir iyiye gidiş demek, "Yedi Uyuyanlar"ın uyumalarının, hayatın içinde olmalarından daha hayırlı olmuş olması demekti ki, bu da kendiyle taban tabana çelişmesi, bütün şimşekleri üstüne çekmesi demekti. Aslında bunun fena bir fikir olmadığını düşünmüş, hatta birkaç sayfa yazmıştı bile. Ama bunun, ciddiye alınmadığının altını ısrarla çizecek, aşağılama da içeren bir eleştiri konusu olabileceği ihtimalini göze alamadı. Ayrıca bunu yaparsa, kendini gelecek eleştirilere gerekli cevabı verebilecek yetkinlikte de görmüyordu.

Görünen tek çözüm yolu, "Yedi Uyuyanlar"ın bu uyuma süreci içinde daha da bilgeleşmeleri, –bunun nasıl olacağını bilmiyordu, ama mistik bir hikâyeyi kaynak aldığı için, bunu açıklaması da gerekmiyordu– uykuya yattıklarında var olan uygarlığın yok olmuş olduğunu görmeleri, bu yok oluşun ardından yeni yeni filizlenen ilkel bir uygarlıkla karşılaşmaları, bu ilkel topluluğa, binlerce yılın süzülmüş bilgeliğiyle, yepyeni bir yol göstermeleriydi. Ayrıca bunun bir mesajı daha olacaktı ki, Ayyaş Yazar'ı asıl heyecanlandıran da buydu: 'Aydınların, sanatçıların, bilimadamlarının olmadığı bir dünya, yok olmaya, uygarlıklar çökmeye mahkûmdur'.

Ekmek almaya giden, romancı, yani kendisi olacaktı. Yanında da tedavülden kalkmış olan parayı temsilen bir kitap olacak ve henüz yazıyı keşfetmemiş olan yeni insanoğlu, bu muhteşem şey karşısında şaşkına dönecek, "Yedi Uyuyanlar"ı bağrına basacak, bilim, sanat ve kültür, ilkel uygarlığı bu kez sapmadan, iyiye, güzele doğru geliştirecekti. Kıtmir'in gerçek "Yedi Uyuyanlar" hikâyesindeki işlevini bilmiyordu. Ansiklopedilerde bununla ilgili bir bilgi yoktu, uzun boylu araştırma yapmak da tembel ve hazırlopçu ruhuna uygun değildi. Ama yine de Kıtmir meselesini unutmamış, sıradan insanı, yani kendi Kıtmir'ini 'tanık' olarak kullanmıştı. Hikâyesinin dinsel bir hikâyeden kaynaklanması, Ayyaş Yazar'ı birazcık rahatsız ediyorsa da, bunu unutmaya çalışıyor, bu güzel hikâyeyi yok sayınaya gönlü elvermiyordu. Konu derin, hikâye manidardı.

Ayyaş Yazar'ın, büyük ümitler bağladığı hikâyesini yazmaya oturduğu sıralarda kendiyle ve yüksek sesle yaptığı tartışma, huzursuzluk ve gerginlik, yedi sayısına takmış durumda olduğunu henüz fark etmemiş olan Ayyıldız Apartmanı'nın dikkatini çekmiş, 'bu adam ne yazıyor da, bu kadar garipleşti?' sorusunu sordurmuş

ve Ayyıldız Apartmanı sırf bu nedenle Ayyaş Yazar'ın yazdıklarını merak etmişti.

Hikâyenin hem mistik tarafından, hem de sosyo-kültürel göndermelerinden etkilenmişti. Kendisi için de benzer bir panorama mevcuttu. Geleceğini hiç böyle ummamıştı. İlk yapıldığı tarih ile bugün arasında, müthiş bir uçurum, bir düşüş vardı. Bu düşüşü açıklayamamaktaki acizliği, onu yedinin kutsallığına adım adım götürmüş ve kendini dünyanın tükenişini simgeleştirecek bir kurban olarak görmek istemeye başlamıştı.

Bodrum sayılmazsa yedi katlıydı. Sayılmamalıydı da. Çünkü bodrum kat Kıtmir'di. Gün gören, rüzgâra, güneşe ve ışığa bütün pencereleriyle açık yedi katın altında, tabutu andıran, paslanmış demir parmaklıkların arkasmda mahzun ve hor görülmüş, itilmiş duran pencere, "Yedi Uyuyanlar"m yanlarında götürdükleri Kıtmir'di. Kıtmir insan değildi, onlarla bir tutulamazdı, ama "Yedi Uyuyanlar"la birlikte uyumuştu. Bodrum yerin de, göğün de sekizinci katıydı, yani hem yedi katla ilişkili, hem onlardan uzak. Yeraltına göre en üstte, gökyüzüne göre en altta. Kutsallığına gölge düşüren ayrıntı ortadan kalkmıştı ya, şimdi daha rahat ve üstünlüğünden emindi. Burnunun dibinde duran işaretleri de birbiri ardına almıştı. Artık harekete geçmesi gerekiyordu.

Buraya kadar gelmişken, Ayyıldız Apartmanı'nın tarihçesinin bilinmesi, belki bu zavallı apartmanı böyle düşünmeye iten nedenleri ortaya koymak açısmdan yararlı olabilir. Tarihçe, içinde bir miktar rivayet barındırdığı ve aksi ispat edilmedikçe, rivayetler genelde gerçekmiş gibi kabul gördüğü için, önce Ayyıldız Apartmanı hakkındaki rivayetten başlamak daha doğru olur. Ayrıca bu rivayet, Ayyıldız Apartmanı'nı apartman kimliğinden çıkarmış ve sakinleri ile arasmda bir ilişki kurma sürecinin başlamasına neden olmuş, bu süreç de, sonunda Ayyıldız Apartmanı'nı yediye takma ve kendinde ilahi bir taraf olduğunu sanma saplantısına kadar götürmüştür.

Ayyıldız Apartmanı'nı yapan mimarın, Berlin'li bir Yahudi olduğu rivayet edilir. Rivayete göre, adı çoktan unutulmuş; ama nasılsa ufak tefek, sarışın ve sivri burunlu olduğu unutulmamış olan bu Yahudi, İkinci Dünya Savaşı sırasmda, Yahudi yıldızını göğsüne takmayı çok alçaltıcı bulduğu için, bir hafta –yani yedi gün– hiç dışarı çıkmamış. Ama açlığa daha fazla dayanamayan yeni evlendiği genç karısı, birkaç patates bulmak ümidiyle dışarı çıkmış ve bir daha da dönmemiş. Yahudi mimar bunun üzerine yıldızını

göğsüne takmaya mecbur kalınış. Uzun araştırmalardan sonra, karısının bir toplama kampına götürüldüğünü öğrenmiş. Nedeni kesin olarak bilinmiyorsa da, bir Nazi subayına küfür ettiği sanılıyormuş. Artık Berlin'de yaşamasının mümkün olmadığını gören Yahudinin son çaresi kaçmakmış. Biraz daha alçalmayı göze almış ve kendisinden beklenmeyen bir şekilde Nazileri desteklemeyen, ama bunu açıkça söylemek cesaretini gösterememesi de çok tabii olan, kapı komşusu erkek berberinden yardım istemiş. Rivayete göre bu saf kan Alman erkek berberi, kapı komşusu Yahudinin vaktiyle yaptığı iyilikleri ve birlikte geçirdikleri güzel günleri unutmamış olduğu için, hayatını tehlikeye atarak, sahte belgeler ayarlamış ve Yahudi böylece İstanbul'a gelmiş. Uzun süre işsiz kaldıktan sonra, Taksim Meydanı'nın yakınına Ayyıldız Apartmanı'nı konduruvermiş. Rivayetin devamına göre aynı Yahudi, yıllar sonra Beyoğlu'nda bir pavyonda eski karısına bir Rus revü grubunun içinde rastlamış. Toplama kampına götürülürken, kendisine âşık olan bir subayın yardımıyla, Rusya'ya kaçınayı başarmış ve sonra ülkeden ülkeye gezerek ilk gençlik çağlarını geride bırakmış olan eski karı; kendi canım düşündüğü için karısını aramaktan korkan kocanın yüzüne, tam dansın ortasında, okkalı bir tükürük attıktan sonra içeri kaçınış ve işten atılmasına ramak kalmışken, kadının hazin hikâyesinden etkilenen pavyon sahibi araya girerek, gruba tekrar alınmasını sağlamış, yine rivayete göre, kadın pavyon sahibine bu iyiliğinin karşılığını, onunla birlikte uzun bir tatile çıkarak ödemiş, Yahudi mimar da bu olayın ardından, önce kendini içkiye vermiş, sonra da ortadan kaybolmuştu.

Aşağı yukarı on beş yıldır, Ayyıldız Apartmanının nasıl yapıldığı hakkında mahallelinin bildikleri bunlardı. Bu rivayetin kaynağı da, vaktiyle üçüncü katta oturan, mutfak dolabından tencere alayım derken sandalyeden yuvarlanıp bacağını kıran ve hastaneye kaldırılan, iyileşince de çocukları tarafından yalnız yaşaması menedilerek, bir huzurevine yerleştirilen Bezmin Hanım'dı. Apartmanın en eski sakini olan Bezmin Hanım'ın anlattığı bu hikâyeye kimileri 'kısmen' gerçek, kimileri de rivayet gözüyle bakmışlardı. Ama iki yanına iki apartman dayanmış olan, balkonları arkaya atılmış, geniş pencereli, kutu gibi görünen, ince, uzun, küf yeşili binanın dış görünüşü, Alman mimarisine vakıf, zevkli bir Yahudinin değil; balkonsuz, soğuk görünüşlü apartmanları, bir kışla disiplini içinde bitişik nizam dizmeyi arzulamış ve gönlünde her zaman upuzun, dikkatle üst üste dizilmiş beton yığınlarından bir gökde-

len dikme hevesi yatan bir Karadenizli ustanın elinden çıkmışa benziyordu. Doğaldır ki, bu rivayetin gerçekle yakından uzaktan ilgisi yoktu.

Gerçek şuydu ki, 60'lı yıllarda bir Avrupa seyahati yapmış olduğunu her fırsatta anlatmaktan çok hoşlanan, o seyahat sırasında Berlin'i de görmesi muhtemel olan Bezmin Hanım, İkinci Dünya Savaşı'nı konu edinen bir filmi televizyonda seyrettikten sonra, birkaç gün boyunca anılarına dönmüş, seyahatini bütün ayrıntılarıyla hatırlamış, filmden neredeyse birebir aşırdığı bu hikâyeyi, birkaç küçük farkla anlatmıştı. Bezmin Hanım'ın seyrettiği filmdeki Yahudi, İstanbul' a değil, New York'a kaçmış, New York'un berbat bir barında, eski karısını Rus revüsünde dans ederken değil, hurda araba ticaretiyle uğraşan, şişman bir İtalyan'ın sevgilisi olarak bulmuştu. Kadın eski kocasının yüzüne tükürmemiş, iyi bir tokat şaplattıktan sonra ağlayarak bardan dışarı çıkmış, peşinden gelen İtalyan sevgilisine gerçek hikâyesini anlatmak zorunda kalmış, İtalyan sevgili önce bozulmuş, sonra da feleğin sillesini yemiş, bu çileli kadını bağrına basmış, Yahudi mimara da uzun ve tozlu bir yolda tek başına yürümek kalmıştı.

Bu arada hazır sırası gelmişken, –konunun sadece arka fonu olduğu halde– belirtmek gerekir ki, İkinci Dünya Savaşı her zaman iyi bir malzeme, iyi bir sopa olmuştur. O savaşın şiddetine ve kan gölüne tanık olmuş hiç kimse, İkinci Dünya Savaşı'nı tekrar yaşamayı istemez. Oysa tarih, utanmaz bir sırnaşıktır, bugünün içine sızmak için fırsat kollar ve hatta geleceği bile hesap eder. Fitnecidir, ikna edicidir. Unutturur ve aynı şeyleri tekrar tekrar yaşatır. İkinci Dünya Savaşı artık 1939-1945 arasında yaşanmış bir gerçek olmaktan çıkmış, King Kong ya da Jaws gibi, kötü bir kahraman olmuştur. Artık herkes bu büyük ve kanlı savaşı, bir savaş olmaktan çok, bir film konusu gibi görmekte, Hitler ve Mussolini medya dünyasının birer yıldızı gibi parlamakta, onların başrolünü oynadıkları dizi filmlerin izlenme oranı –rating– yüksek olmaktadır. Hitler ve Mussolini ölmüş oldukları için telif ücreti talebinde bulunamamaktadırlar. Bu da yapımcıları çok sevindirmektedir. Bu savaş filmlerinin insanlığa en büyük etkisi, akıl almayacak vahşeti gözler önüne sererek, insanlığın oturdukları yerde oturup hallerine şükretmelerini, başlarında Hitler gibi bir deli olmadığını görerek, rahatlamalarını sağlamaktır. Dünyayı yöneten kimliksiz bir Hitler'in uzun ve kanlı ellerinin, başlarının üstünde gezindiğini fark etmelerine engel olan şey, Hitler'in filmler aracılığıyla kendilerine

ulaştırılan görüntüsüdür. Ortada badem bıyıklı, saçlarını yandan ayırıp uzun kafasına yapıştıran bir Hitler olmadığı sürece, dünyanın gidişatından endişe etmek için erkendir.

Bezmin Hanım, kalitesindeki düşüşün fena halde farkında olduğu bu apartmanın, dolayısıyla kendisinin, gerçekte ne kadar saygıdeğer ve önemli olduğunu ispat edebilmek için bu hikâyeyi uydurmuştu. Nazi Almanyası'ndan kaçmış Yahudi mimar motifiyle, yaşadığı mekâna hem 'enternasyonal' bir hava veriyor, hem de bu apartmanı Avrupa kültürüyle yetişmiş bir şahsın ince zevkinin yoğurduğunu belirtmek istiyordu. İşin garibi, başlangıçta yeni ayrıntıları, önemli şahısların ikâmetlerini azar azar ekleyerek büyüttüğü bu hikâyeye; huzurevinde yaşamaya başladıktan sonra kendisi de inanmış ve şimdi bir sünger deposu olarak kullanılan giriş kattaki dairenin, adını tam hatırlayamadığı bir Güney Amerika ülkesinin başkonsolosunun ikameti için kullanıldığına, konsolosun da sık sık, kendisine beş çayına geldiğine yemin eder duruma gelmişti. Huzurevindeki hali tavrı öyle kendine vakıf, çalışanlara ve arkadaşlarına karşı otoritesi öyle büyüktü ki, huzurevinde çalışan aklı başındaki gençler bu hikâyeye arada bir inanır gibi oluyorlardı ama Bezmin Hanım'ın arkadaşları hikâyenin gerçekliğinden zerre kadar şüphe etmiyorlar ve inandıkları bu hikâye, kadını gözlerinde daha bir büyütüyordu.

Bu hikâyeyi ilk duyduğunda Ayyıldız Apartmanı çok şaşırmış, üzülmüştü. İlk anda, Bezmin Hanım'ın bunu neden uydurduğunu bulmaya çalışmış ve o zaman, kendi de kalitesindeki düşüşün farkına varmıştı. Ancak yine de düşüşünün üstünü kapatabilmek için, böyle hikâyeler uyduruluyor olmasına çok içerlemişti. İşte hikâyenin başında sözü edilen, onu kedere ve ümitsizliğe sevkeden acıklı süreç, böyle başladı. Bir süre sessiz kaldıktan sonra bunun öcünü Bezmin Hanım'dan feci şekilde aldı. Kadıncağız, dolaptan tencere alayım derken, zemine gayet sağlam oturttuğu sandalye devrilivermişti nedense. Gerçi Ayyıldız Apartmanı kadın hastaneye kaldırılınca ve daha sonra da huzurevine gönderilince, bundan bir vizdan azabı duymamış değildi. Zaman zaman onu özlediği de oluyordu. Ama kendisini bir rivayetin arkasına sığınacak kadar zavallı duruma düşürdüğü için, Bezmin Hanım'a hâlâ dargın, kırgındı.

Gerçekte Ayyıldız Apartmanı, yedi kardeşin en büyüğü olan Trabzonlu bir müteahhit tarafından, savaş zamanı olduğu ve bütün inşaat malzemeleri karaborsaya düştüğü için, yedi senede zar zor yaptırılmış, savaş bitene kadar boş durduktan sonra, epeyce

pahalı olduğu için beş dairesi savaş zengini kişilere, iki dairesi de borç ekonomisiyle yaşadıkları için konaklarını satıp, bu üç odalı daireye yerleşmek zorunda kalmış eski İstanbullulara satılmıştı. Savaş zenginleri o sıralarda eski İstanbulluların yok pahasına elden çıkardıkları konaklarına yerleşmişler ve Ayyıldız Apartmanı'ndaki dairelerini yabancılara, hali vakti yerinde memurlara kiraya vermişlerdi. Ama bu kiracıların arasında hiçbir zaman konsoloslar, antikacılar, milletvekilleri, casuslar bulunmamıştı. Bezmin Hanım'ın geniş muhayyilesi, bir ara bir İngiliz casusunun iki ay kadar Ayyıldız Apartmanı'nda oturduğu ve Maçka Parkı'nda ölü bulunduktan sonra, dairenin boşaltıldığı, adamı Bulgar casusların vurduğu hikâyesini de uydurmuş ama buna pek inanan olmayınca, Bezmin Hanım bir kez anlattığı bu hikâyeyi derhal rafa kaldırmıştı.

Ayyıldız Apartmanı'nın geçmişi belki Bezmin Hanım'ın arzuladığı kadar şık, kendine atfettiği şana yaraşır bir geçmiş değilse de, asla utanç verici olmamış, son on beş yıla kadar dairelerinde oturan insanlar, hep belli bir seviyenin üstünde olmuş, Ayyıldız Apartmanı'nda oturabilmek için hatırı sayılır bir kira ödenmiş, oturanlar herkes gibi ve herkes kadar aşklar, mutluluklar, üzüntüler, iyi ve kötü günler yaşamışlar, Ayyıldız Apartmanı'nın önünden geçenler, böyle bir apartmanda oturmanın ayrıcalığına hep imrenmişler, görkemine, şehir merkezine yakınlığına iç çekerek bakmışlardı. Söz konusu rivayetin çıktığı güne kadar Ayyıldız Apartmanı, kendine göre bir onuru olan mütevazi geçmişini gizleme, daha soylu hikâyelerle, olduğundan farklı görünme gibi bir şeyi aklından bile geçirmemiş, yaşlı bir kadın bu onurlu geçmişi yetersiz bulduğu ve bunu acayip hikâyelerle süslemeye çalıştığı için çok kırılmıştı.

Ancak Ayyıldız Apartmanı için sorun, zaman içinde şekil değiştirdi. Başlangıçta, var olan geçmişinin hakir görülmesine ve başka rivayetler uydurulmasına kızdıysa da, sonradan onu daha da yaralayan bir durumla karşı karşıya kaldı. Ciddiye alınmamak. Apartmanın bulunduğu çevrede, rivayete Bezmin Hanım'dan başka gönülden inanan olmadığı gibi, kimse rivayetin içerdiği inceliklerin farkında olmadı, kimse umursamadı. Bir tek kişi bile yeşil mozaiklerle kaplı yüzüne bakıp, vay be! demedi. Mahallenin cahil bakkalı da dahil olmak üzere, hiç kimse bu rivayet için, doğrudur demedi, burun kıvırdı. Ayyıldız Apartmanı bir rivayete bile layık görülmedi.

Ayyıldız Apartmanı, kucaktan kucağa geçerken hızla yaşlanan konsomatrisler gibi; çabuk çökmüş, henüz tazeyken el üstünde tutulan, pabuçlarından şampanya içilen, aşka, şehvete, pahalı hediyelere boğulan, yaşlandıkça azarlanan, güzelliği soldukça unutulan ve sonunda adi bir barın tuvaletinin kapısında oturup, çıkanlara kolonya döken eski bir orospu kadar düşmemişse de, yedi katının artık bir anlam ifade etmeyen ihtişamıyla, İstanbul'a ağlamaklı gözlerle bakar oldu. Elli iki yıllık ömrü boyunca, birçok aileye, sevgiliye, hayırlı işlerle uğraşanlara, kirli işlerle uğraşanlara, aydınlık yüzlü insanlara, karanlık yüzlü adamlara mekân oldu, nice kavgalar, intihar teşebbüsleri, delicesine yaşanan aşklar gördü. Zamanında edep görgü bilen, nazik, saygıdeğer kadınlarm ve erkeklerin kapısından girdiklerinde, gurur duydukları bir bina iken; zamanla daha kaba, daha tuhaf insanlara hizmet eder oldu.

Maddi değeri hiç düşmedi, gittikçe arttıysa da, çevresindeki apartmanların altlarında oto-yedek parçası dükkânlarının açılması, sırtını verdiği semti birtakım karanlık adamların ve orta pahalılıktaki fahişelerin 'işgal' etmesi sonucunda gözden düştü, yeni peydahlanan şık semtlere yenildi. Maçka, Teşvikiye ya da Nişantaşı'daki yaşlı binaların, güzelliğini olgunlaştırıp saklamayı bilmiş kadınlar gibi, onu ciddiye almamaları karşısmda kapıldığı, içli bir yalnızlık duygusunu, hor görülmeyi, dışını kaplayan yeşil tonlarındaki küçük mozaikleri, gözyaşları gibi tek tek düşürerek atlatmaya çalışmaktaydı. Ama hâlâ dökecek gözyaşı vardı ve her geçen gün birkaç damla daha dökmekteydi.

Elli yılın sonunda tanıştığı bu büyük yenilgi ve düşüş karşısında, hazin bir ifade takınmıştı. Kendinden yüksek binaların arasından gökyüzüne uzanmaya çalışıyor, zamanında sağlam atılmış temelleri bir türlü çökmediği için ağlamaklı, gelecek yılların nasıl bir çöküş getireceğini bilemediği için acıklı ve yorgun görünüyordu. Yıkımlar ona dokunmamıştı ama, bir zamanlar arkadaşlık ettiği sevimli binaların unufak edilip, dozer kepçelerine doldurularak götürülmesini, yerlerini geniş bulvarlara, şımarık bir çocuk tavrı içinde gürültüyle geçen lüks arabalara, ilgisiz ama kaygılı insanlara bırakmasını sızıyla izlemiş, uzaktan gördüğü, genç, modern yüzleriyle kibirli yeni binaların arasmda aşağılık duygusuna kapılarak, kendi payına da bir yıkım düşmediği için kahırlanmıştı. Ayyıldız Apartmanı'm yedilerden medet umar hale getiren, işte bu düşüş oldu. Bu düşüşü durdurmak imkânsızdı. Ancak buna kesin bir son verilebilirdi.

Sisli ve soğuk bir İstanbul sabahını, şehrin bütün nemini kolonlarında duyarak, bütün gece uyumamış aşk kırgını bir kadın gibi yine de mağrur, hâlâ tepeden bakmaya çalışarak karşılarken, bu kesin sona karar verdi. Beklemenin bir manası yoktu. Yüzünden birkaç mozaik daha yere düşerken, elli iki yıllık sokağına baktı. Ortalık alacakaranlıktı. Bir zamanlar en şık arabaların durduğu sokakta, şimdi kediler çöp tenekelerini karıştırıyor, karşı apartmandan çıkan bir adamın arkasından bir kadının beddua ettiği duyuluyordu. Daha fazla düşmek mümkün müydü? Bir gün belki de uyanırım ümidiyle, aynı "Yedi Uyuyanlar" gibi uykuya dalmanın artık tam zamanıydı. Saat yediye geliyordu. Sağına ve soluna dayanmış duran apartmanlar, durumlarından memnun, sakindiler. Zaten onları oldum olası sevmemişti. İkisi de kendinden çok sonra yapılmıştı. Çöküşü onlara da zarar verecekti, hiç umurunda değildi. Madem ki yıllarca yan yana durup şehre bakmışlardı, şimdi de kaderinin sonundan paylarına düşeni hiç itirazsız almalıydılar.

Kendinden daha uzun binaların arasından görebildiği kadarıyla şehre son bir kez sevgiyle baktı, kendini tutamadı, birkaç mozaik daha hızla döküldü yere. Sonunun bu kadar acıklı ve hazin, bu kadar içli olacağını hiç düşünmemişti. 'Keşke böyle olmasaydı her şey...'diye düşündü. 'Ya da her şey böyle olsaydı da, ben umursuz olsaydım, olamadım...' Bütün gücünü topladı, yoğunlaştırdı, kendini sarsmaya, temellerini silkelemeye hazırlandı. Bir anda çökeceğine inanıyordu. Bir anda müthiş bir gürültü kopacak, bir toz bulutu sokağı kaplayacak ve hakkında uydurulmuş hikâyelerle, istemeden esrarlı ve tuhaf bir hal almış olan geçmiş, yine esrarlı ve tuhaf bir şekilde son bulacaktı.

Zamanın gelmiş olduğuna hükmederek, sağında ve solunda iki apartman olduğu için, tüm gücüyle öne ve arkaya doğru sallandı. Daha doğrusu sallandığını sandı. Beklediği gürültü kopmadı. Temelleri bir milim bile oynamamıştı yerinden. Çok şaşırdı. Bunu hiç hesaba katmamıştı. Yeniden denedi. Bu kez daha güçlü olmaya çalıştı. Sonuç yine aynı oldu. Sadece duvarları titredi, kolonları belli belirsiz sallandı. Ayyıldız Apartmanı buna inanamıyordu. Oysa Bezmin Hanım'ın sandalyesini devirmesi ne kadar kolay olmuştu. Bir tüyü üfler gibi kolayca sallamıştı zemini. Ağlamaklı oldu. Felç olmuş bir kol gibi kıpırdamıyordu temelleri, sanki yoktu, sanki asırlık ağaçların kökleri gibi toprağa sıkıca bağlanmıştı, sökülmesi imkânsızdı.

Ne yapacaktı şimdi? Bütün o hesaplar, kitaplar, yedi sayısı ile

arasındaki bağa olan inancı ne olacaktı? Daha ne kadar beklemeliydi? Bütün dairelerinin depo olmasını ya da terk edilmeyi mi bekleyecekti? Fareler ve tahtakuruları ile haşır neşir, daha da düşmüş bir gelecek mi bekliyordu kendisini? Yoksa bir gün belediyecilerin ellerinde ilkel aletleriyle gelip, kendisini kapı kapı, pencere pencere sökmelerini, tahtalarını, fayanslarını, karo taşlarını ayırıp bir kenara koymalarını, demirlerini çıkarıp sokağa yığmalarını mı beklemeliydi? Yani yavaş yavaş, yani alabildiğine acı çekerek ölmeyi mi beklemesi gerekiyordu? Bütün ümitleri kırılır gibi olduğunda, kendini topladı. Henüz her şey bitmemişti. Birinin yardımı gerekiyordu. Bilinçsiz bir el ona yardım edebilir, bütün istediklerini yapabilir, böylece onu istediği sona ulaştırabilirdi. Bu düşünce onu rahatlattı.

Elbette ki bu bilinçsiz el, kendinden birinin olacaktı, sakinlerinden birinin. Başka türlüsü mümkün değildi. Dairelerini bir bir gözden geçirdi, içi burkuldu. Bu son uykuya dalış sırasında, kendinde yaşayanları hiç düşünmemeye karar vermişti. Onları düşünmek oyunu bozabilirdi. Oysa şimdi onlarla adeta vedalaşması, kendisine yardım etmeleri için yalvarması gerekiyordu. Yüzünden üç beş mozaik daha yuvarlandı ve sokaktaki çamurlara gömüldü. Birinci kattan başladı. Başlar başlamaz da, hayatının acı panoramasını apaçık gördü. Bu hazin sonu istemekte haklıydı.

Birinci kat, tıklım tıklım adi sünger yatakla doluydu. Bir zamanlar bir konsolos olmasa bile, İstanbul'un bütün kadınlarının rüyalarını süsleyen yakışıklı bir futbolcu, bu dairede oturmuş, onun sayesinde Ayyıldız Apartmanı'nın gazetelerde boy boy fotoğrafları çıkmıştı. Vaktiyle kahkahaların, zafer çığlıklarının duvarlarına sindiği bu cânım daireye, artık kapı önüne yanaşan eski bir kamyonetten inen kılıksız adamlar girip çıkıyorlar, adi sünger yatakları zamanında arap sabunlarıyla parlatılmış, şimdi desenleri seçilmeyecek kadar kararınış karo taşların üzerine, rastgele atıyorlardı. Elektriği, suyu kesilmiş bu daireden gelen toz kokusu burnunun direğini sızlattı. Birinci katta ona yardım edecek hiç kimse yoktu.

İkinci katta hafifmeşrep genç kız oturuyordu. Hem daire sahibinin, hem de oğlunun sevgilisiydi. Baba ile oğulu birlikte idare ediyor, hepsi gül gibi geçinip gidiyorlardı. Dairenin sahibi tefecilik de yapan bir galericiydi. Her gelişinde altında başka bir araba olurdu. Kızın başka bir sevgilisi olduğundan kuşkulanıyor, ama bunun kendi oğlu olabileceği, asla aklına gelmiyordu. Kızın Anadolu'da

bir kasabada postacılık yapan babası, kızının hem hukukta okuduğunu, hem de namuslu bir işte çalıştığını saruyor, ya da kızı kendisine hatırı sayılır miktarda para gönderdikçe, böyle olduğuna inanmaya çalışıyordu. Oysa kız fakülteyi bırakalı iki sene olmuştu. Ancak bu üçlü ilişki, şu sıralarda sarpa sarmıştı. Çünkü kızın aynı zamanda babasının sevgilisi olduğunu bilmeyen oğul, kıza sırılsıklam âşık olmuştu ve onunla evlenmek istiyordu. Kız, baba ile oğulun birbirlerinden haberdar olması durumunda ne olacağını aklına bile getirmek istemiyor, aptal âşığı başından savmak istedikçe, oğlanın aşkı artıyordu. Bu hafifmeşrep kızla Ayyıldız Apartmanı arasında herhangi bir bağ yoktu, bir türlü oluşmamıştı. Birbirlerine karşı ilgisizdiler. Kız haftanın ancak birkaç gecesini, adeta bir otele gelmiş gibi kayıtsız ve tabii bir halde apartmanda geçirir, kaldığı süre içinde, apartmanı sevdiğine ya da burada yaşamaktan dolayı mutlu olduğuna dair, tek bir kelime çıkmazdı ağzından. Ayyıldız Apartmanı şimdi yatağında dönüp duran ve baba ile oğul arasında çıkması muhtemel kanlı kavgadan nasıl sıyrılacağını düşünen kızı, kendi haline bıraktı.

Üçüncü kata gelince içi sızladı. Bezmin Hanım'ın bütün mobilyaları üstlerine beyaz çarşaflar örtülmüş olarak duruyordu. Ev, bir morgu andırıyordu. Sanki bir zamanlar sıcak olan evin bütün eşyaları şimdi kimsesiz birer ölüydüler. Naftalin kokulu, alabildiğine sessiz ve loş bu odada, tatlı geveze kadının çıkıp gelmesini, üstlerindeki örtüleri tek tek kaldırmasını, pencereleri açıp içeriyi taze havayla doldurmasını ve böylece yeniden hayat bulmayı bekler gibi, mahzun ve sessizdiler. Oysa Ayyıldız Apartmanı onun artık dönmeyeceğini biliyordu. Kadını kendi elleriyle huzurevine gönderdiği için şimdi çok pişmandı. Belki Bezmin Hanım hâlâ burada oturuyor olsaydı, el ele verebilirler, bu büyük düşüşü ve mutsuzluğu birlikte sona erdirebilirlerdi. Ama artık çok geçti. Bu hazin görünümlü dairede fazla duramadı ve hemen üst kata geçti.

Dördüncü katın durumu da çok hazindi. Burada bir zamanlar bir Rum terzi kadın oturmaktaydı. Bir sabah sırtına mantosunu giymiş, çantasını alıp evden çıkmış, bir daha da dönmemişti. Belki de yıllardır bir üniversite hastanesinde kadavra olarak, genç doktor adaylarına hizmet veriyordu. Belki de evden çıktığı gün kendini denize atmış, suyun içinde çürümüş, yok olmuştu. Ne olduğu belli değildi, ama bilinen şuydu ki, evinin durumu her an geri dönecekmiş gibiydi. Üstüne vazife olmayan işlere karışmayı pek seven Bunak İhtiyar, kadın kaybolduktan bir ay sonra, semt karako-

luna haber vermiş, kapı kırılarak içeri girilmiş, hiçbir olağanüstülük bulunamamıştı. Bunak İhtiyar bir sene daha beklemiş, daha sonra muhtarlığa durumu haber vermişti. Daire muhtemelen devlet hazinesine kalmıştı ama, Ayyıldız Apartmanı'nın düşüncesine göre, hazinenin dairenin kendisine kaldığından haberi yoktu.

Bunak İhtiyar'ın beşinci kattaki dairesinden bir Rumeli türküsü geliyordu. Adam, Nuh'tan kalma radyosunu açmıştı yine. Ayyıldız Apartmanı bu umursuz, alabildiğine pis, kavgacı ve bunak ihtiyarı oldum olası sevememişti. Bakkalla kavgalıydı, kapıcıyla kavgalıydı, karşı apartmanın yöneticisiyle, köşedeki taksi durağında çalışan şoförlerle, kısacası hemen herkesle kavgalıydı. Ama yine de bu kavgacı ve aksi ihtiyarın yüzünde bulunan muzip bir sevinç izi, garip bir yaşama sevinci belirtisi; kavgalı olduğu herkesi ona selam vermek zorunda bırakır, Bunak İhtiyar da tabiatın yüzüne bahşetmiş olduğu bu 'hususiyet' sayesinde, çoğu kez haksız olduğu halde haklıymış gibi, yüzünde bir gurur ifadesiyle, durmaksızın altmışaltı ya da yanık oynadığı kahvelerde günü geçirir, gece evine gelip yattığında horultusu havalandırma boşluğunda büyürdü adeta. Ayyıldız Apartmanı damlayan musluklarını tamir etmeyen, yıllardır bir badana bile yaptırmayan, kendisini hiç umursamayan bu adamdan yardım istemeyi düşünemezdi. Bu yüzden onun dairesini de listesinden çıkardı. Kapı önüne yığılı çöplerini geçerek bir üst kata yöneldi. Burası altıncı kattı. Dairenin, boş olduğu halde geçen sene yenilenmiş yağlıboyalarına, özenle kapatılmış tuvaletine, paslanmasın diye naylon torbalarla sarılmış musluklarına baktı ve ağlamaklı oldu. O, böyle bakımlı bir yaşlılık ummuştu gelecekten. Bütün dairelerinde bir müze esintisi, saygı duyulan bir eskimişlik, etki altında kalman bir hava olacağını ummuştu. Oysa şimdi, altıncı kat, Anadolu'da görevde olan bir binbaşının emekli olunca yerleşmek umuduyla, ilerde fazla masraf çıkmasın diye düzenli bakımını yaptığı, arzu ettiği görkemden hiçbir iz taşımayan, sıradan bir daireydi.

En üst kata gelince durdu. İşte yedilere uzanan uzun yolun başladığı daire. Yedinci kat. Ayyaş Yazar'm dairesi. Dağınıklığı içinde bile bir düzen taşıyan, gerçekleştirilememiş sanatçılığın eşyalara vurduğu bir yerdi burası ve Ayyaş Yazar, sabahlara kadar çalışmış olmanın verdiği iç huzuruyla mışıl mışıl uyuyordu. Ayyıldız Apartmanı rüyasında sanatçılığının tescil edildiğini görmekte olan Ayyaş Yazar'a uzun uzun baktı. Acaba yöneteceği el, Ayyaş Yazar'ın eli olabilir miydi? Bundan emin değildi. Bir hata daha

yapmak istemiyordu. Kendisine yardım etmesi için vereceği bütün işaretleri yanlış anlayabilir, deliliğin başlangıcında olduğunu düşünüp, keyiflenebilir, böylece Ayyıldız Apartmanı boşuna uğraşmış olurdu.

Çatıdan şehre bakmaya çalıştı, kendinden uzun binaların sert ve soğuk yüzleriyle karşılaştı sadece. Mozaiklerden birkaç tane daha tıpır tıpır yere dökülüp, sokağın çamuruna karıştı. İşte hepsi buydu. Birbirinden işe yaramaz üç sakin. Biri ayyaş, biri hoppa ve biri de bunak. Bunların elleri yönetilemeyecek, arzu edilen sonu ona getiremeyecek kadar umursuzdular. Ümitsizliğe kapıldı. Azar azar öleceği, tel tel sökületeceği düşüncesi ona tarifsiz bir acı verdi. Bir şey yapamıyordu. Oysa hesaplarına göre bugün, yani 1994 yılının ikinci ayının dokuzuncu günü, hayatının uykudan önceki son günü olmalıydı. Buna inanmış, kendini hazırlamıştı. Yedi katıyla birlikte, aynı "Yedi Uyuyanlar" gibi süresi belirsiz bir uykuya dalacak; Yemliha, Mekselina, Mesliha, Mernuş, Debernuş, Sazınuş, Kefaştateyuş gibi; gizli ve derin bir mağarada, uzun ve huzurlu bir uyku uyuyacaktı. Yanlarında Kıtmir de olacaktı. Kıtmir!

Bodrum katı dikkate almadığını bir anda hatırladı. Oysa bodrum katta Rüstem Efendi oturuyordu. İşte kendi kendine planladığı müthiş son için en ideal yardımcı, yani Kıtmir, bodrumda, sekizinci katta oturuyordu. Üstelik bu tür olağanüstülüklere o kadar hazır ve aç bir haldeydi ki, Ayyıldız Apartmanı bu işin çok kolay olacağını bir anda hissetti. Kendisini oluşturan maddelerin bütün hücrelerini harekete geçirdi, Rüstem Efendi'nin barınağında yoğunlaştırdı. Yöneteceği eli bulmuştu. Dikkate almadığı, hiç düşünmediği, aklı, duyguları olduğunu hiç hatırlamadığı Kıtmir.

O sırada Rüstem Efendi pislikten muşamba gibi olmuş, lime lime bir çarşafla kaplı, soluk yorganına farkında olmadan sıkıca sarındı. Üst çizgisi tavanla bitişik küçücük pencere, yırtık pırtık, tozlu bir bez parçasıyla örtülüydü. Dışardan bakıldığında rengi griye çalan, perde niyetine kullanılan bu bez parçası, Ayyıldız Apartmanı'nın bugün geldiği noktada alabildiğine yaşadığı zavallılığı anlatıyor, güneş daha tam anlamıyla doğmadığı için, tavanda korkutucu kara bir leke gibi duruyordu. Uyku ile uyanıklık arasındaydı Rüstem Efendi. Rüyaların son karelerinin parlak, canlı, gerçekmiş gibi olduğu, aralanmak istenen gözlerin uykuya sevdalı bir ateşle tutuştuğu anlardı. Şehir henüz çirkin, üçkâğıtçı, iyice kulak verildiğinde bir yanıyla hazin gürültüsüne başlamamış olduğu için, ezan sesi Ayyıldız Apartmanı'nın bodrum katına pencere aralıklarından

kapı altlarından, yıllardır binlerce keder, sevinç, korku, taşkınlık yaşamış, dışardakileri içeriye, içerdekileri dışarıya taşımaktan yorgun düşerek incelmiş duvarlardan sızdı ve Rüstem Efendi'nin her türlü gürültüye, ezaya, cefaya rağmen, dikkatini vererek hassaslığını artırdığı kulaklarına ulaştı. Rüstem Efendi ki, gözlerini bir sağır, kulaklarını bir kör gibi eğitmiş, ağzını gerekmedikçe açmamayı, buna karşılık olup biteni hiç kaçırmadan izlemeyi çok iyi öğrenmişti.

Ezan sesi kulağına ulaştı ama Rüstem Efendi, bu sesi gördüğü rüyanın bir parçası zannederek, elini kalbinin üstüne koydu. Fani dünyada da bütün güzellikleri ve ihtişamlarıyla var olan, ama maddi ve manevi gücü yetmediği için sahip olamadığı lezzetlerin sereserpe görüldüğü cennetin kapıları ona aralanmıştı ve ulaşması için bir şeyler yapması gerektiği birer cümle haline gelmeden, his olarak ona anlatılıyordu. Rüyada hiçbir ses duyulmuyor, hiçbir nur yüzlü, ak sakallı dede görünmüyor, buna rağmen Rüstem Efendi kalbinin taşınması gittikçe zorlaşan bir nefret, bir öfke ile dolduğunu hissediyor, kendini yüce rabbininin mübarek dinini korumakla görevlendirilmiş bir fedaisi olmaya layık bulamayarak, utançtan soluksuz kalıyordu. Ayyıldız Apartmanı bodrum katın zavallı penceresini titretti, su borularından yoğun, çok derinlerden geliyormuş gibi bir ses yükseldi. Rüstem Efendi'nin uyanmasını ve farkında bile olmadan istediklerini yapmasını bekledi.

Rüstem Efendi ezan bitmek üzereyken uyandı, su borularından gelen seslere kulak verdi. Bir iki saniye ayakta dikildi, göğüs kafesi, sanki bir pompayla şişirilmiş gibi büyüyen kalbine dar geldi, başı döndü, kendinden önceki kapıcının bıraktığı, pamuk döşeğe oturdu. Kalbi hâlâ çarpıyordu. Ayyıldız Apartmanı bu kez, tavandan sarkan ampulün kablosundan bir kıvılcım çıkardı. Rüstem Efendi'nin heyecanı ve korkusu arttı. Ayyıldız Apartmanı daha güçlü bir ses için kanalizasyon borularını kullandı. Bu ses adeta bir çığlığı andırıyor bedbin bir ruhun iç paralayan yakarışını taklit ediyordu.

Rüstem Efendi birkaç kez yüksek sesle besmele çekti, çatlaklarında kömür tozları birikmiş, nasırlı parmaklarıyla yüzünü sıvazladı. Kafası gördüğü o mânîdar rüya ile doluyken, naylon terliklerini giydi. Odanın ışığını yakıp "Hayırdır inşallah" diye mırıldanarak, abdest almak için, kapıcı dairesinin en basit konfordan bile yoksun olan 'yıkanma' bölümüne geçti. Plastik taburesine oturdu, tasını kovadaki buz gibi suyla doldurup elini yüzünü, kollarını,

kulaklarını, ağzını, ayaklarını üçer defa yıkarken rüya zannettiği ama bir türlü kendine tarif edemediği şeyi yorumlamaya çalıştı.

Bir şey yapması gerekiyor olmalıydı ki, böyle bir rüya görmüştü. Bir şey yapmalıydı, öyle bir şey yapmalıydı ki, camileri dolduran, taranmış, yıkanmış sakallarını sıvazlayan, Allahın sevgili kulları olduklarından emin bir yüz ifadesiyle namaz kılan müminlerin yanında, ellerini beceriksizce açışı, kendini hep yanındakilerle kıyaslayışı, camide şöyle iyice bir yere, göğsünü gere gere ilişemeyişi, kendini hep yetersiz, hep günahkâr görüşü sona ermeli, o da gözlerini hep ileriye dikmeli, cehennemin dayanılmaz ateşinde yanacaklara, bunu onlara hatırlatacak, küçümser ve dik bir bakışla bakabilmeliydi. Ancak ne olduğunu henüz bulamadığı bu şeyi yaparsa bütün günahlarından arınmış, Allahın sevgili kulları arasına katılmış olacaktı. Bu şey bütün ibadetlerden daha büyük, mübarek savaşlar kadar muhteşem olmasa bile, onlara yakın bir şey olmalı, Rüstem Efendi'nin günahlar içinde debelenerek geçmiş kırk küsur yılını, bir solukta temizlemeliydi.

Abdest almayı bitirip kurulanarak odasına girdi, taş zemini kaplayan eski kilimin üzerine, seccade niyetine kullandığı mukavvasını serdi, namaz kılmaya başladı. Bir yandan secde ediyor, kalkıyor, oturuyor, sureleri arka arkaya okuyor, bir yandan da çocukluğunda cenazelerde, bayramlarda, kandil günlerinde anlatılan ya da cami avlularında genellikle yaşlı müminler birbirlerine anlatırlarken kulak misafiri olduğu çeşitli hikâyeleri düşünüyordu. Ayyıldız Apartmanı su borularından gelen sesleri belli bir ritm içinde göndererek bu hikâyelere uygun bir fon oluşturuyordu. Günahlar içinde yüzdüğü halde, bir hareketiyle rabbinin şefaatini kazanan, bütün günahları affolan, cennetin en kıymetli yerine kabul olunan kişilerin hikâyeleriydi bunlar. Kiminde işret, kumar ve fuhuş içinde yaşadığı halde bir münafıkı öldürdüğü için cennete hak kazanan, kiminde tövbe edip çile çekmeye giden ve gık demeden sabrını ölçmek için yapılan bütün eziyetlere göğüs gererek, herkesi hayretler içinde bırakan adamlar, Allahın şefaatini, mucizesini gösteren, çöl toprağına dikilmiş olduğu halde yeşeren çomaklar, tövbe edip evlendikten sonra sesini yabancı bir erkek duymasın diye ağzına ceviz koyarak konuştuğu için, bedeni günahlar içinde geçen yılları bir anda affolan kadınlar, taş olan günahkârlar, sonsuz çölleri sadece inanarak geçen ermişler ve daha yüzlercesi; günah ve tövbe üzerine kurulu bu hikâyelerin yüce kahramanları olarak Rüstem Efendi'nin aklından birer birer geçiyor ve bu kahramanlar,

kanlı canlı birer insana dönüşüyor, uzun boyları, heybetli vücutları, geniş omuzları ve sağlıklı güçlü görünüşleriyle, hafif kambur, çökmüş, yüzü kalın çizgilerle bin parçaya bölünmüş adamın ezilmiş ruhunda afyon tesiri yapıyor, beyninin bütün hücrelerini böyle bir hikâyenin kahramanı olmak için bir şeyler düşünmeye zorluyordu.

Namazını bitirip selamını verdikten sonra, mukavvasını katlayıp somyanın altına sürdü. Odanın mutfak görevini gören köşesinde, küçük, ayakları sallanan tahta masada bir piknik tüpü ve çaydanlık duruyordu. Çaydanlığı doldurdu. Tüpü yakmak için kibriti çaktı, tüpgaz, hırıltılı bir ses çıkarak yanmaya başladı. Ayyıldız Apartmanı adeta inliyordu. Rüstem Efendi, çukura kaçmış, kirpiksiz gözlerini sarı mavi ateşe dikti, avuçlarını ateşe yaklaştırdı. Kalorifer kazanına kömür atmak için kürek sapı tutmaktan kat kat nasır tutmuş avucu ateşi önce duymadı. Ufak tefek, kara, boğazında patates büyüklüğünde bir yumru bulunan Rüstem Efendi'nin ince ve mor dudakları gülümsemek amacıyla kıvrıldı, aralık ağzından eksik, üzeri balçığı andırır bir sıvıyla kaplı, iri dişleri göründü, gırtlağından böğürmeye benzer bir kahkaha çıktı ve Rüstem Efendi'nin avucu yandı. Avucunu ateşten çekti, gerekmedikçe açılmayan dudakları kapandı.

Çaydanlığı ateşin üstüne oturttu. Sonra çoraplarını, uzun kahverengi iç donunun üzerine pantolonunu, gömleğini, kazağını, ceketini giydi, ceketinin ceplerini yoklarken sigarasını buldu, bir sigara yaktı. Bir şey yapmalıydı. Böylece bu inin içinde geçen saatlerin, Allahın indinde bir anlamı olmalıydı.

Tavandan bir günah çocuğunun göbek kordonu gibi sarkan tozlu ampulün ışığında, odaya hakim olan ilkellik, yaşama sevincinden ve zevkten uzak düzensizlik ve pislik apaçıktı. Ayyıldız Apartmanı şimdiye kadar buraya hiç dikkat etmediği için kendine kızdı. Oysa Rüstem Efendi de onun içinde yaşıyordu. Sessiz, soluksuz, gölgesiz, kendini belli etmeden, usulca, bunca yıl onunla birlikte yaşamıştı. Oda, yaşanan bir mekân olma duygusundan çok uzak, her an gidiliverecekmiş, bir iki saatliğine tiksinerek sığınılmış bir in gibi görünüyor, demir parmaklıklı küçük pencereyi kaplayan bez parçası ise, bu duygunun aşağılanmış bayrağı gibi mahzun duruyordu. Odanın bir köşesinde bulunan pis musluk ve sararmış lavabo, yanındaki tahta masa, küçük tezgâhın üzerine sıralanmış kap kacak, duvardaki çivilere asılmış yedek giysiler, kapının ağzında duran patlak ayakkabılar, yıllardır boya yüzü görme-

miş duvarlardaki rutubet lekeleri, iki üç günde bir süpürülen kilim, masanın yanında inler gibi bir ses çıkararak çalışan otuz yıllık Kelvinator marka buzdolabı, yatağın başında odaya hiç yakışmayan narin görümüyle ağlar gibi duran etajer, etajerin üstündeki bardak, adi plastik kol saati, kısacası odada eşya olarak bulunan her şey; hiç de bilge görünmeyen, tam aksine düşünmeden, çabalamadan, olduğu gibi yaşamayı ifade eden bir tevekkülün soluk renklerini ve soğukluğunu taşıyor; sevinçsiz, karabasanlı, çarpıntılı ve duygu olarak ilahi bir korkudan başka bir şeyi tanımayan halleriyle; odayı ancak ölümden ya da büyük bir tehlikeden kaçan birinin, canını kurtarmak için birkaç saatliğine sığınabileceği, yaşayacağına emin olduktan sonra bu soğuk ve ruhsuz görüntüsüyle boğucu odadan kurtulmak isteyeceği bir duruma sokuyorlardı.

Rüstem Efendi yorganını döşeğin üstüne serdi, pencereyi kapatan bez parçasını çekti. Sonra ışığı söndürdü. İpe dizilmiş halkalar bir yerde toplandılar, küçük pencere, yavaş yavaş aydınlanmakta olan gökyüzünün tatlı maviliğini odaya doldurunca, bütün bu eşyalar enleri, boyları, derinlikleriyle, ölümlü bir oyunun oynanacağı ağır bir sahnenin aksesuarları olmaktan kurtulup, üstünde sürprizli bir oyun beklenen sahnenin, henüz aydınlatılmamış halini aldılar. Bu halleri daha dokunaklı, daha hüzünlü ve insancıldı. Tatlı mavilik, parlak ışıkta bütün katılıkları ve madde oluşları ortaya çıkan bütün eşyaları yumuşatıp, Rüstem Efendi'nin derin bir buhran içinde çırpınan ruhuna ağlayan birer canlı organizma haline getirdi. Rüstem Efendi, adeta canlı gözlerle çayı demlemesini izleyen yatağın, yorganın, çivilere asılı giysilerin; demiri, çimentosu, tuğlası ve kumuyla orada var olan ve usulca gölgesi olup, onu izleyen Ayyıldız Apartmanı'nın farkında olmadı, kaloriferi yakmak üzere odadan çıkarken, odanın ışığı üç kere kendi kendine yanıp söndü ve aynı anda kanalizasyon borularından çığlıklar yükseldi. Rüstem efendi taş kesilerek kapıda kalakaldı. Bir şey yapması gerekiyordu ve kendini zorlamadan bu yapacağı şey onu bulacaktı.

Ayyıldız Apartmanı Rüstem Efendi'yi ele geçirmişti. Onun kemikli, kuru ve hasta bir ruhun bütün debelenmesiyle titreyen elleri emrindeydi artık. Bu eller Ayyıldız Apartmanı'nın istediklerini yapacak, büyük bir iştahla beklediği derin uykuya onu kavuşturacaktı. Rüstem Efendi sanki hipnotize edilmiş gibi sakin, ama ruhunda kopan fırtınaların sarsıntısı içinde, apartmanın üç sakinine servis yapmak için evden çıktı. Ayyıldız Apartmanı'nın acelesi yoktu.

Akşama kadar vakti vardı ve bu süre içinde, sahneye koyacağı oyunun bütün hazırlıklarını yapabilirdi.

Yedi katıyla birlikte bir anda bitecekti her şey. Sona yaklaşmakta olduğu duygusu bile huzur veriyordu. Ama bir anda, sakinlerini hatırladı yeniden. Onlara ne olacaktı? Onlar da kendisiyle birlikte uykuya dalmalı mıydılar? Buna hakkı var mıydı? Yaşlı bir kadıncağızın bacağını kırmanın vicdan azabını bile hâlâ içinde duyarken, ayyaş da olsalar, bunak da, hafifmeşrep de olsalar, sakinlerini "Yedi Uyuyanlar"a katmaya hakkı var mıydı? Belki onlar hayatın üstlerine yürüyen bütün kötülüklerini içlerine sindiriyorlardı? Belki hayatlarından memnundular? Bunu düşünürken epeyce zaman geçti. Güneş doğdu, ortalık iyiden iyiye aydınlandı. Vakit ilerledi.

Ayyaş Yazar kahvaltı tepsisini çalışma masasına koymuş, bir yandan kahvaltısını ediyor, bir yandan da hikâyesini düşünüyordu işte. Taptaze bir heyecan içindeydi. Bunak İhtiyar o inanılmaz pisliğin içinden temiz bir takım elbise çıkarmayı başarmıştı. Muhtemelen kumara gidecekti bugün. Hafifmeşrep kız, sevgilisinin oğlu olan sevgilisiyle telefonda konuşuyordu. Akşam buluşacaklar, bir yere gideceklerdi. Hiçbiri kırgın, hiçbiri ümitsiz, hiçbiri kederli değildi. Bu uykunun içinde onlar olmamalıydılar. Bir tek Kıtmir olabilirdi. Çünkü Kıtmir'in doyumsuzlukların hasta ettiği ruhu için bu son, sonsuz bir ilaç olabilirdi. Zaten Kıtmir, bu büyük sonun kurbanı olmak zorundaydı. Onun kemikli, titrek ellerine ihtiyacı vardı.

Öğleden sonra bütün sakinler hergünkü hayatlarına başlamışlardı. Bunak İhtiyar temiz takım elbisesini duvardaki onlarca çividen birine asmış, televizyonu açmış, yatağın içine düşürdüğü çatalını arıyordu. Makarna tenceresine yumurta kırmıştı. Ayyıldız Apartmanı, oldum olası sevmediği bu adama karşı, o anda bir sempati duydu. Çok tuhaf bir adamdı. Bu kadar pisliğinden içinden her gün temiz bir kıyafetle çıkması inanılır gibi değildi. Genç kız, dakikalar süren makyajını yaptıktan sonra galerici sevgilisiyle buluşmaya gitmişti. Gece de oğluyla beraber olacağına göre, ertesi güne kadar gelmezdi artık. Ayyaş Yazar yine "Yedi Uyuyanlar"ın başındaydı.

Saat dörde doğru, Bunak İhtiyar iki dirhem bir çekirdek aparmandan çıktı. Fötr şapkası başında, şemsiyesi elindeydi. Onu böyle gören evinde müthiş bir pislik içinde yaşadığına inanamazdı. Ayyıldız Apartmanı ağır ağır yürüyen adamı izledi. Bunak İhtiyar

sokağın köşesini dönünce rahatladı. Kumara gidiyordu yine. Gece yarısından önce eve dönmesi mümkün değildi. Her gün bu saatlerde üçüncü sınıf kahvelere oyuna gider, çoğu zaman cebi para dolu dönerdi. Ancak bugün Ayyaş Yazar'ın dışarı çıkmayacağı tutmuştu. Hikâyesinde 'sıradan insan' olarak bir rol verdiği Kıtmir'i 'bozguncu' bir öge olarak kullanmanın yolunu arıyordu. Heyecanlıydı. Ayyaş Yazar'ın yazdığı hikâyeye göre aydınlar, sanatçılar, bilim adamları önce Kıtmir'i adam etmeli, önce onun kendilerine inanmasını ve güvenmesini sağlamalıydılar. Bunun altını çizmek için bir formül düşünüyordu. Ayyıldız Apartmanı sabırla bekliyordu. Ayyaş Yazar özellikle çok çalıştığı günlerde, akşama doğru dışarı çıkar, nisbeten ucuz bir bara gider, hem bir iki tek atar, hem de karnını doyururdu. Bugün de öyle olmasını bekliyordu. Bu arada Rüstem Efendi işini bitirmiş, odasına girmiş, büyülenmiş gibi oturmuş kalmıştı. Sabahtan beri bir şey yememişti. Arada bir yutkunuyordu sadece. İşaret bekliyordu. Ayyıldız Apartmanı boruları aracılığıyla onunla konuşuyor, sabırlı olmasını, daha vaktin gelmediğini söylüyordu.

Saat yediye doğru Ayyıldız Apartmanı da sabırsızlanmaya başladı. Ayyaş Yazar çoğu zaman yaptığı gibi yemeğini çıkıp dışarda yiyeceği yerde, sucuk pişirmişti. Demek ki dışarı çıkmayacaktı. Ne yapması gerektiğine bir türlü karar veremiyordu. Onu da mı uyutmalıydı? Ne de olsa yediye uzanan yol onun sayesinde başlamıştı. Tam onunla birlikte uyumaya karar veriyor, sonra Ayyaş Yazar'ın kendiyle yaptığı hayali bir gazete röportajına tanık olunca, vazgeçiyordu. En iyisi onu dışarı çıkarmaktı, kısa bir süre için bile olsa. Fırsat kollamaya başladı.

Ayyaş Yazar kocaman fincanındaki kahvenin sonunu da içip, tuvalete gidince, Ayyıldız Apartmanı birden arka odanın penceresini ardına kadar açtı. Ayyaş Yazar'ın çalışma masasının yanındaki pencere arka arkaya içtiği sigaraların dumanı çıksın diye aralıktı. Tatlı ama soğuk bir hava akımı Ayyaş Yazar'ın kâğıtlarını yavaş yavaş uçurmaya başladı. Önce son sayfa uçtu, arkasından bir önceki, derken bir önceki daha. Ayyaş Yazar tuvaletten çıkınca salonun soğumuş olmasına bir anlam veremedi. Kâğıtlarının uçacağı aklına bile gelmezdi. Tam masasına otururken kâğıtların birer birer, sanki biri tutup tek tek çekiyormuş gibi pencereden çıktığını ve uçmakta olduklarını gördü, çok içtiğini düşündü önce. Derken "Yedi Uyuyanlar"ın ilk sayfası da pencereden çıktı. "Yedi Uyuyanlar"ın bütün sayfaları uçuyordu. Ayyaş Yazar gerçeği bir anda anladı, sarhoş fa-

lan değildi, kâğıtları, yani büyük ümitler bağladığı hikâyesi uçuyordu. Pencereden baktı, akşam karanlığı çoktan çökmüştü ve Ayyıldız Apartmanı'nın en üst katından bembeyaz bir kâğıt demeti usul usul yere süzülüyordu.

Can havliyle dairesinden çıktı, koşarak merdivenleri inmeye başladı. Ayakları çıplaktı, "Uçuyor!" diye bağırıyordu sadece. Aklına başka bir kelime gelmiyordu. Gerçekten uçuyordu, hayatını değiştirecek olan hikâye uçuyordu. Bir daha yazamazdı, emekleri, düşünceleri, kafasındaki her şey uçuyordu. Dairenin ağır demir kapısını hızla açtı ve sokağa çıktı. Yerde üzerinden arabayla geçilmiş, kocaman botlarla basılmış üç beş tane, çamur içinde kâğıt vardı. Üç beş sayfayı topladı ve ağlamaya başladı. Ayyıldız Apartmanı'nın içi sızladı. Ama başka bir şey yapamazdı. Buna mecburdu. Ayyaş Yazar'ın çamurun içine oturmuş, hıçkıra hıçkıra ağlaması, ona çok dokundu, mozaiklerinden birkaçı daha döküldü kâğıtların tam üzerine. Ayyaş Yazar kala kaldığı yerde, civar apartmanların çatılarında, elektrik direklerinin lambalarında, kurumaya yüz tutmuş çam ağacının dallarında asılı kalmış kâğıtlarına bakarak hıçkıra hıçkıra ağlarken, Bunak İhtiyar asık bir suratla geldi. Ayyıldız Apartmanı bu arada Rüstem Efendi'yi kalorifer dairesine göndermiş ve kemikli, kuru ellerine kazana alabildiğine kömür atma emrini vermişti. Rüstem Efendi hiçbir şey düşünmüyor, sadece kömür atıyordu.

Bunak İhtiyar'ı gören Ayyıldız Apartmanı çok şaşırdı. Daha evden yeni çıkmıştı, ne diye dönmüştü durup dururken? Bunak İhtiyar, Ayyaş Yazar'a ne olduğunu sordu. Yazar, kâğıtları gösterdi hıçkırıklar içinde. "Daha iyisini yazarsın" diyebildi ancak Bunak İhtiyar, kaldırımın kenarma oturmuş, elinde kirlenmiş üç beş kâğıtla ağlayan adamı yerden kaldırıp, içeri sokmaya çalışıyordu. Sokaktan gelip geçenler durup bakıyorlardı. Ayyıldız Apartmanı telaşlandı, içeri girerlerse bir daha çıkarması mümkün olmayabilirdi. Üstelik çok az zamanı vardı. Birden demir kapıyı Ayyaş Yazar'la Bunak İhtiyar'm yüzüne kapattı. Ayyaş Yazar hâlâ ağlıyordu, kapının olağanüstü bir şekilde kapandığının farkında değildi.

O sırada Rüstem Efendi'nin kömür attığı kalorifer kazanı alabildiğine yanmaktaydı. Buhar boruları zorlamaya başlamıştı. Ayyıldız Apartmanı şaşkındı. İşler hiç de planladığı gibi gitmemişti. Bir an önce kazanın patlamasını beklerken, Bunak İhtiyar'ın kapıcı zilini aralıksız çalacağı tutmuştu. Rüstem Efendi hâlâ derin bir uykudaydı, kalbi görevini yapmış uysal ve baş eğen insanların derin

huzuruyla doluydu. Ağır ağır kalorifer dairesinden çıktı, merdivenleri tırmandı, demir kapıyı açmasıyla kalorifer kazanının patlaması bir oldu. Rüstem Efendi, Ayyaş Yazar ve Bunak İhtiyar birbirlerinin üstüne, sokağın çamuruna yuvarlandılar. Ayyıldız Apartmanı'nın mozaiklerinden birçoğu çatladı, sokağa saçıldı.

Ayyıldız Apartmanı tuhaf gürültüler içinde uyanıp kendine geldiğinde, sırılsıklam olduğunu, aradan da uzun yıllar değil, ancak birkaç saatin geçmiş olduğunu fark etti. Beklediği sona yine ulaşamamıştı. Ama nedense içinde tuhaf bir huzur vardı. Bir anda sakinlerinin tümünü sevmiş, bu küçük yangında dökülen mozaiklerine, kararan duvarlarına üzülmüştü. Bunak İhtiyar için bu, hiç sorun değildi. Adam pisliği seviyordu, hatta apartmana başkaları da yerleşip, duvarlar boyanmaya kalkıldığında direnmiş, kendine düşen parayı vermemekte inat etmişti. Baba ile oğlunu birlikte idare eden hafifmeşrep genç kız, o gün çıktığı Ayyıldız Apartmanı'na bir daha dönmemişti. İlişki gittikçe tehlikeli bir hal almış, o da yeni sevgilisiyle kaçmıştı. Rüstem Efendi ilk kez dünyevi bir korkuyla burun buruna gelmişti. İfade vermek için gittiği karakolda, kaloriferin derecesini yükselttiğini inkâr etmiş, sonuçta kazanın eski ve bakımsız olduğuna karar verilmişti. Ama Rüstem Efendi kendi katı adam edilinceye kadar kalmasına izin verilen sünger yatak deposunda, neden kazanı patlayacak kadar çok yaktığını kendine sorup duruyor, gerçek hayatla arasındaki bağları yeniden gözden geçirmeye çalışıyordu.

Bu olay Ayyaş Yazar'ı allak bullak etmişti. Kâğıtlarının uçmasıyla dışarı çıkmak zorunda kalması, yangından bir saniye önce, tam içeri girecekken kapının kendi kendine kapanması ve böylece ölümden kurtulmuş olması inanılması mümkün olmayan bir mucizeydi. Tuhaf, adlandıramadığı olağanüstü bir güç, onu önce "Yedi Uyuyanlar"ı yazmaya zorlamış, sonra bu hikâye hayatını kurtarmıştı. Bu mucizeyi yazmanın tam zamanıydı. Ayyaş Yazar şimdi bu inanılmaz olayı hikâye etmeye uğraşıyordu. Binbaşı ve karısı, emekliliklerinde İstanbul'un kahrını çekmekten vazgeçerek dairelerini bir şantöze satmışlardı. Hazine, kendine kalan daireden haberdar olmuş ve daireyi açık artırmayla satmıştı. Bezmin Hanım'ın dairesine üniversiteyi kazanan yeğeni yerleşmişti. Yangından üç ay sonra, Ayyıldız Apartmanı'nın hepsini çok sevdiği yedi sakini oldu. Ama artık yedi sayısı bir şey ifade etmiyordu.

1994

ses tutsağı

Başlangıçta her şey bir eğlenceydi. Güneşin batmasıyla birlikte kendimi balkona atışım, göründüğü kadarıyla gökyüzüyle oyalanışım, gecenin seslerini dinleyişim, bu sesler içinden onun tıkırtılarını seçişim, hepsi bir eğlenceydi. Kaçmıştım ve gökyüzünün çok küçük bir parçasının göründüğü köhnemiş bir apartmanın balkonuna kendimi atmıştım. Kendimi unutmak için, seslerle oyalanıyordum. Seslere veriyordum benliğimi. Küçük tıkırtılara, fısıltılara, şehrin uzak sokaklarından kırıla kırıla gelen kahkahalara, sessiz ağlayışların, kıpırtısız katlanışların dalga dalga yayılmasına. Buna, bir şehri tanımak denebilirdi belki. Belki bir yalnızlığı tanımaktı. Kocaman bir şehrin yalnızlığını tanımak. Sesler, her şeyi ele verirdi.

Bütün varlığımı seslere verdikçe, kendimi unuturdum. Sesler olurdum hep. Ellerim olmazdı, gözlerim olmazdı. Bir kalbim, bir ruhum olmazdı artık. Küçük balkonumda oturup sigara içerdim durmadan. Bir mendil yırtılırdı eski, ipek bir mendil uzaklarda; bir kadının içi kan ağlardı. Ayyaşın biri şarap şişesini düşürürdü elinden. Şişenin tuzla buz oluş sesini, kan kırmızı şarabın gecenin içinde yere yayılma sesini duyardım. Bir inleyiş uzanırdı balkonuma, sıcak yaz gecesinin buğusuna karışarak. Bir şehir böyle yaşardı, mutsuz ve inleyerek.

Dedim ya, başlangıçta bir eğlenceydi. Kendimi unutmak için seçilmiş bir yoldu. Bütün bir şehri yaşamaktı böylece. Aykırı sesleri seçiyordu hep kulağım. Uzaklardan gelen, kırılarak, yıpranarak, içinde mutsuzluk ve keder taşıyarak gelen sesleri seçtiğimin farkında değildim. Başkalarının hayat sesleriyle kendimi unutuyordum ya, bu kadarı yetiyordu.

Bir gece yine küçük balkonuma çıktım. Gecenin getirdiği sesleri dinleyerek sigaramı yaktım. Gökyüzüne baktım. Yıldızlarla doluydu gökyüzü. İçimde uzayıp giden bir yalnızlık. Sonra üst katta küçücük oğluyla oturan, solgun ve gülmeyi unutmuş kadının balkon kapısını açtığını duydum. Gıcırtılı bir sesti. Uzun zamandır açılmamış bir kapıydı belki de. Eski bir sandalyeyi balkona koydu. İçini çektiğini duydum. Derin, küskün bir iç çekiş, bir sızı sanki. Sandalyeye oturmasını dinledim. Yorgun olduğunu, yalnız olduğunu hemen anladım. Sonra bir sigara çıkardı, çakmakla yaktı, ilk nefesi içinde uzun süre tutup üfledi. Kendimi unutmuştum, ne güzeldi. Onun da yıldızlara baktığını, başını duvara dayayıp usulca, içinden ağladığını duydum.

O kadının yalnızlığının sesleriydi bunlar. Şehrin sesleri kesildi, uzaklaştı, doğallaştı. Yalnız kadın ve onun belli belirsiz tıkırtıları kaldı. Başlangıçta güzeldi, hoştu. Onun seslerini, tıkırtılarını, içinde büyüyen sıkıntının getirdiği titreşimleri nasıl duyabildiğimi, hiç düşünmedim. Hoşuma gidiyordu seslerin içinde kaybolmak, bütün benliğimi tek bir kulak haline getirip, onun inleyişlerine, tıkırtılarına vermek. Evet, başlangıçta bir eğlenceydi. Sonra yaz bitti. Bulanık renkli bulutlar kapladılar gökyüzünü, yıldızlarım görünmez oldular. Kül, çürümüş yaprak, deniz ve asfalt kokulu bir rüzgâr esmeye başladı. Kadın ve ben, inatla oturuyorduk balkonlarımızda. O benden habersiz, her akşam olduğu gibi, içini çekiyordu sık sık. İçi ağlıyordu ve ben duyuyordum. Sırtına kalın bir battaniye alıyordu, sigara içmek için parmaklarını çıkarıyordu yalnızca. Ben kalın hırkalar giyiyor ve titrediğimi unutuyordum. Bazen çisiltili bir yağmur yağıyordu. İnce su damlaları yüzümüzü yalayıp geçiyordu. Onun saçlarının yavaş yavaş ıslanarak alnına yapıştığını, kirpiklerinde yağmurun biriktiğini duyuyordum. Hepsini duyuyordum. Gece çoktan yarılanmış oluyordu ve biz, ayrı ayrı balkonlarda oturuyorduk. Şehre şöyle bir bakıyordum da içlenerek, bütün pencerelerin kapalı, ışıkların çoğunun sönük olduğunu görüyordum.

Bazen oğlu ağlardı. Korkulu bir rüya mı görürdü çocuk, bilmem. Kadın bu ağlayışı duyar, hemen kalkıp oğlunun yanına giderdi. Ona bir bakardı önce, sonra kucağına alırdı, çocuğun başını göğsünde bastırırdı. Oğlu sakinleşip uykuya dalınca yine balkona çıkardı usulca. İçi daha derin ağlardı böyle zamanlarda. Benim de içim burkulurdu. Çünkü onu dinledikçe, acılarını yaşardım. Tuhaf bir şeydi bu, çok tuhaf...

Sonra öyle bir mevsim geldi ki, artık balkonda oturup solan yıldızları gökyüzünde boşu boşuna arayarak, amaçsız, hafif sıkıntılı ve yalnız oturmak imkânsız oldu. Sert ve soğuk bir rüzgâr; büyük, küskün, soluk ve alabildiğine mutsuz şehrin üzerinden dayanılmaz sesler çıkararak esmeye başladı. Sigaramı içemiyordum, yağmur söndürüyordu. Kadının ellerinin titrediğini, içinin ürperdiğini duyuyordum ve önce onun içeri girmesini bekliyordum. O inatla oturuyordu.

Bir gece, artık rüzgâra ve soğuğa dayanamadı. Bütün ışıklar sönmeden, şehir büyük bir sessizlik ve yalnızlığa gömülmeden kalktı, sandalyesini alıp, içeri girdi. Onun balkonda son oturuşu olduğunu anladım. Ben de kalkmaya hazırlandım. Aynı anda sandalyelerimizi içeri aldık. Balkon kapılarımızı aynı anda, aynı gürültüyle ve kızgınlıkla; rüzgâra, soğuğa karşı koyamadığımız için öfkeyle kapattık. O ana kadar, ya da birkaç gün sonrasına, bütün bunlar bir oyalanmaydı benim için. Biraz acı, iç burkucu oyalanma.

Artık ne sıkıntıma ve kırgınlığıma deva olan hafif esintili sonbahar akşamları, ne de kendimi uzak seslerde unutuşum vardı. Yavaş yavaş kadının tıkırtılarının tutsağı olacağını bilmiyordum. Şehrin uzak köşelerinde yaşayan insanların hayat seslerinin içinde kaybolamayacağım için üzgündüm. İçeriye girdim ve bir koltuğa oturdum. Gözlerimi kapattım. Çok yorgunduın. Kadının tıkırtılarını izlediğimin farkında bile olmadım ilk anda. Sonra onun amaçsız ve yumuşak adımlarla salonda dolaştığını, sırtında battaniyeyle bir koltuğa oturduğunu, parmaklarını koltuğun kenarında tıkırdattığını, sonra kalkıp oğlunun yanına gittiğini, saçlarını okşadığını, terli alnını öptüğünü, gelip tekrar koltuğa oturduğunu duydum. Bir anda unuttuğum kendimi hatırladım ve zihnimle mücadele ettim. Bunları ben uyduruyordum. Varlığımı unutmak, başkalarına ait hayatların kırgın sesleri içinde kendimi unutmak için. Böyle düşününce rahatladım. Kendime güldüm.Yatağıma gitmeye üşendim, kanepeye uzandım. Sakinleşmiştim. Ama kadının paketten bir sigara aldığını, çakmakla yaktığını ve derin bir ah dediğimi duydum. Sonra, başım koltuğa dayarken yumuşak saçlarının koltukta bıraktığı sesi, gözlerinden yaşların süzüldüğünü, sigarasından derin bir nefes çektiğini sanki yanımdaymış gibi derinden duydum.

Kadının balkona ilk çıkışıyla başlayan bu şey, zamanla öyle büyüdü ki, duyduklarım benim zihnimin yarattığı sesler mi, gerçek mi, ayırt edemez olmuştum. Sürekli onun tıkırtılarıyla yaşıyor

ve duyduklarının gerçek olup olmadığıyla ilgileniyordum. Çok ileri gitti bu duygu. Bütün hayatımı kapladı. Ancak onun uyuduğu, ya da uyuduğunu sandığım saatlerde uykuya dalabiliyordum. O uyuduğu sürece, ben de uyuyordum. Kadının gece boyunca her uyanışında, ben de uyanıyordum. Kendimi unutmak isterken, alabildiğine dolu yaşanmış ve kırıklıklarla örülmüş bir hayatın içinde; hep 'ben' olarak yaşamaktan yorulmuş bir halde; daha önce yaşamadığım bir sokakta, kötü bir apartman dairesinde, kendimi unutmak isterken; bir başkasının hayatının bütün ayrıntılarının içinde bulmuştum kendimi. Artık kendimi unutmak umurumda değildi. Bir mücadele içindeydim. Duyduklarım gerçek miydi? Yoksa yorgun ve bulanık zihnimin uydurmaları mıydı?

Bir gece ilk kar yağıyordu. Kanepeye uzanmıştım. Yine o kadının tıkırtılarının gerçek olup olmadığını düşünüyordum. Gerçek olmadığından emindim ve kendimden korkmaya başlamıştım. Ama yine de, onu izlemekten kendimi alamıyorduın. Kadın bütün gün evinden çıkmamış, odalarda dolaşıp durmuş, oğluyla uğraşmıştı. Erken yatmıştı. Ya da ben öyle sanıyordum. Sokak lambasının zayıf ve bulanık ışığında, yağan kara bakarak kendimi unutamadığımı düşünüyordum. Kaçamıyordu insan hayattan. Hiçbir biçimde kaçamıyordu. Mekânlar, eşyalar, şehirler, sokaklar değişiyor ve insan kendinden, hayattan kaçamıyordu. Ya da ben yapamıyordum. Bir ara, kar üstüme yağıyormuş gibi ürpererek uyandım. Yine onun sesiydi. Titreyen ellerini ağlayan oğlunun ateşli alnında gezdiriyor ve ne yapacağını bilemiyordu. Birden doğruldum. O sırada kadın, ellerini yüzüne kapatıp ağlamaya başladı.

Ya her şey bir yanılsamaysa? Ya bütün bunlar benim bulanmış, ne yapacağını şaşırmış, zavallı zihnimin bir uydurmasıysa? Ama ya gerçekse? Ya kadın içli ve yalnız, çaresizce ağlıyorsa gerçekten? Çocuk hastaysa çok?

Telaşla yukarı çıkıp kapısını çalıncaya kadar, yine her şeyi duydum. Çocuk acıyla ağlıyordu, kadın çaresizdi. Ama zile elimi uzattığım anda bütün tıkırtılar kesildi. Çok tedirgin ve pişmandım. Demek ki, zihnim uydurmuştu bütün bunları. Kadının korku dolu, titrek sesi "Kim o?" diye sordu. Adımı söylerken, kendi sesimin de tedirgin, korkulu ve pişmanlık dolu olduğunu fark ettim. Kadın kapıyı araladı, zihnim aradaki zincirin bir süre çınlamasına takıldı. "Çocuk..." dedim. "Rahatsız mı?" Önce bir şaşkınlık geçti gözlerinden. Gözlerinin ıslak ve çok güzel olduğunu düşündüm. Zinciri çözdü, beni içeri aldı. Çocuk ateşler içinde sayıklıyordu.

İnsan gerçekle yalan arası o incecik çizgide gezinirken, bir tıkırtı ya da bir ince ağlayışla, gerçeklerden tamamen kopup uzaklara gidebilir. O uzaklar ki, hep aynı yerde, aynı biçimde duran insanı, rüyalara taşıyan yolun adıdır. O yolda hep vehimler, yakıştırmalar, yanılsamalar en güzel halleriyle yaşanır. Gerçeklikte büründükleri rahatsız edici, kırıcı, yıpratıcı anlamlardan uzak olarak. O uzaklara gitmeden yaşamış insan, bence yaşamış sayılmamalıdır.

Kıvırcık saçlı, esmer ve zayıf, üstelik hasta çocuk kucağımda hastaneye giderken, kadınla birlikte yan yana yürürken, onun korkusunu ve şaşkınlığını hatta acısını birlikte yaşarken; gerçeği yaşıyordum. Yanılsamayı değil. Çocuk kucağımdaydı, kadın yanımdaydı. Onun çantasından bir mendil çıkardığını, oğlunun alnını sildiğini, gözlerime minnetle baktığını görüyordum.

O gece bir türlü uyuyamadım. Oysa içimde hissettiğime göre, çocuk çoktan uyumuştu, kadın da. Sakin ve rahat nefes aldıklarını duyuyordum. Ara sıra kadın uyanıp oğlunun alnına dokunuyordu, üstünü örtüyordu. Ben, yaşadıklarımı düşünüyordum. Artık duyduklarımın gerçek olduğundan hiç kuşkum yoktu.

Zaman geçti. Kadının hayatının tutsağı oldum. O dışarı çıkarsa çıkabiliyor, ancak o uyursa uyuyabiliyordum. Onun yaşadıklarının tamamını yaşıyordum. Bundan hoşnut değildim. Çok acı duyuyordum. Mutlu bir hayatı yaşamıyordu kadın. Bir evin içinde, eteğine mahzun ve küçük bir çocuk tutunmuş, dolaşıp duruyordu. Bir'debir dışarıya çıkıyordu. Çocuğun annesinin eteğine yapışması, hep onun kucağında uyumak istemesi içimi burkuyordu.

Akşam olunca ayak sesleri mutfağa giderdi. Ben de onunla birlikte giderdim. Suyu açardı, kirli bir tavayı yıkardı, dolaptan süt çıkarırdı. Akşam saatlerinin bir felaket kokusu taşıyan havasından nefret ederdim. Mutfak tavanından sarkan ampulün ışığı, bütün bu sıkıntı duygusunu doğrularcasına, keskin ve çiğ aydınlatırdı ortalığı. Oysa bir hayatı hayat diye, sorgusuz sualsiz yaşayanlar için akşam saatlerinde böyle bir felaket ve sıkıntı karışımı duygu olamazdı. Hayatı hep aynı biçimde ve mutlu yaşayanlar; mutfaklarını ve odalarını hep derli toplu tutarlardı. Her şeyi yerli yerine koymaya özen gösterirlerdi, kolay olan hayatlarını, daha da kolaylaştırmak için. Yalnız mutfakta değil, başka odalarda da, abajurların ya da avizelerin kırıp yumuşattıkları ışıklar; böyle insanlara kendilerini göstermezlerdi. Onları kırar, eğer, büker ve onlar tatlı ışıkların yarattığı kendilerini; mutlu, neşeli, sevecen bulurlardı. Bence yaşayıp giden insanlar, çiğ ve keskin ışıklardan nefret ediyor, kendileri-

ni bu sarsıcı ışığın altında görmeye dayanamıyor olmalıydılar. Kadının evinde de, benimki gibi çiğ ve keskin ışıklar olduğundan emindim.

Geceler çok daha dayanılmaz oluyordu benim için. Oğlunu yatırdıktan sonra hep aynı koltuğa otururdu. Saatler boyunca sık sık bir paketten sigara çıkar, çakmak çakılırdı. Çok sonra yatağına gider, yastığına kapanıp ağlardı. Ben de yatağıma uzanır, tavana, onun tam yüzünü yastığa gömüp ağladığı yere bakarak, içimdeki sızının büyümesini dinlerdim. O bir süre ağladıktan sonra yorgun uykularına dalardı. Ben bir süre daha uyuyamazdım. Çünkü, onunla birlikte hastaneye gittiğimiz geceden beri, ne yüzü, ne elleri aklımdan çıkıyordu. Uyumadan önce onun ellerini ve gözlerini düşünüyordum uzun uzun. Uykuya daldığım zaman onun yumuşak, narin ellerini yüzümde hisseder olmuştum. Sevinçle uyanıyordum ve o elleri tutmak, öpmek istiyordum. Oysa hep, gecenin karanlığında kendimi yapayalnız buluyordum yatağımda. İşte o zaman, onu çok özlüyordum. Sanki yıllarca birlikte yaşamışım da kaybetmişim gibi.

Bütün bunlardan kurtulmak için bir gün ceketimi aldım ve o daha uyanmadan çıktım evden. Bir daha dönmeyecektim. Bütün bir gün sokaklarda dolaştım. Onu unutmak istedim. Bir zamanlar kendimi unutmak istediğim gibi. Bir şeylerle oyalanmaya çalıştım. Bir pastaneye girdim, limonata içtim, lunaparka gittim, sinemaya gittim. Duygulu bir aşk filmi ve kanlı, şiddet dolu bir film izledim. Ondan kurtulmak için uğraştım durdum. Ama kurtulamadım. Hep onun ne yaptığını düşünüyordum; kaybetmişim korkusuna kapılıyordum. İçimde önleyemediğim bir duygu vardı. Sanki onu bir daha bulamayacak, ellerini yüzümde hissedemeyecektim. Dönmek zorunda kaldım ve onun seslerine kavuşunca rahatladım. Kaçmanın çözüm olmadığını anlamıştım.

Kadının sesleriyle yaşamaya tekrar başlayınca, onu daha çok özler oldum. Garip ve karşı konulmaz bir biçimde, onun yumuşak ellerini tutmak, saçlarını okşamak, hep ıslak olduğunu düşündüğüm gözlerine bakmak istiyordum. Onu gülümsetmek en büyük isteğim olmuştu. Gözlerinde, o gelmekte olan felaket sanısının buğusunu yok etmek istiyordum. Artık bu mutsuz tıkırtıları bitirmek istiyordum. Yılbaşı gecesini birlikte geçirmeyi teklif etmeye karar verdim. Gidip kapısını çalacak ve yılbaşı gecesini birlikte geçirmek istediğimi söyleyecektim. Şarkı söylerdik, içki içerdik, hepsinden önemlisi saatlerce konuşurduk birlikte. Birbirimize, birbirimizi an-

latırdık. Tuhaftı. İlk kez kendimi hatırlamak ve anlatmak istiyordum.

Yılbaşı gecesi için bu kararı verirken, hayatım boyunca dokunuşlardan ve sevgi izlerinden kaçtığımı fark ettim birdenbire. Kadının tıkırtılarını izlerken kendimi yeniden keşfetmiştim. Çok şaşırdım. Uzun süre bu keşfi inkâr etmek istedim. Sonunda kendime teslim oldum ve hafiflediğimi, içimde bir sevincin gezindiğini hissedince, daha çok şaşırdım. Kendi gerçeğim sandığım yalan, çiğ ışıkta apaçık karşımdaydı. Boşunaydı kendimden kaçışım. Abajurlara ve avizelere haksızlık ettiğimi anladım. Çiğ ışıkta mutsuzluk daha belirgindi sadece. Abajurların suçu yoktu. Hayatımızı güzelleştirmeliydim.

Yılın son sabahında, kadının tıkırtılarına kulak kabarttım. Daha uyuyordu. Hemen dışarı çıktım. Önce değişik ve güzel, ışıkları en tatlı biçimde yumuşatacak abajurları aldım. Sonra bir yılbaşı gecesinde mutlu bir masa için ne gerekiyorsa onları. Kadının oğluna melodili bir oyuncak aldım. Oyuncağın ipi çekilince tatlı ses, tatlı bir şarkı söylüyordu. Çiçekler aldım sonra. Bir kucak çiçek.

Eve gelince ilk iş olarak radyoyu sonuna kadar açtım. Radyoda çalan şarkılara eşlik ederek, önce abajurları yerleştirdim. Çiçekleri vazolara koydum bölüştürerek. Abajurlardan dağılan ışık, henüz gündüz olduğu için bir etki yapmıyordu. Belki de içimde kıpırdanan bir sevinç, abajurların etkisinin farkında olmamı önlüyordu.

Garipti, tıkırtıları duymuyordum. Aslında şaşırtıcı olan, onun bana ulaşan seslerini izlemeyi unutmuş olmamdı. Kendimi işe vermiştim, yüzü aklımdan çıkmıyordu. Hep, gülümseyen bir yüzle düşünüyordum onu ve düşündükçe içimde bir şeylerin kanatlandığını hissediyor, daha çok seviniyordum. Sanki kadın yanı başımdaydı, bazen uçuk renkli, okşayıcı bir yığın ayrıntının arasından görünüyordu, bazen çok doğaldı, ellerini yıkıyordu, bir elmayı ısırıyordu. Bazen de, onun bir kadın olduğunu unutacağım kadar hülyalı görünüyordu.

Akşam oldu. Gölgeler uzadılar, eşyalar gizli bir hüzünle ışıldamaya başladılar. Abajurları yaktım ve eşyaların hüznü dalga dalga dağılarak doğal bir neşeye dönüştü. Sonra masayı hazırladım. Mumları yaktım, kadehleri koydum. Her şey hazırdı mutlu bir akşam için. İçimden bir ses; onun asla hayır demeyeceğini, önce tereddütlü bir bakışla bakacağını sonra gülümseyeceğini ve 'peki' diyeceğini söylüyordu.

Etrafa bir göz atıp, saatime baktım. Sekiz buçuğa geliyordu. Tam masaya oturup birkaç kadeh içerek konuşmanın saatiydi. Yavaşça yukarı çıktım. Kapının zilini ürkek, korkulu bir tavırla çaldım. İçimde asla hayır demeyeceğini söyleyen ses beni terk etmiş ve başlamasını umduğum beraberliğin başlangıcında yalnız kalmıştım. Kapı açılmadı. Zili bir daha, bu kez oldukça uzun çaldım. Yine açılmadı. Kulağını kapıya dayayıp, içeriden gelen sesleri duymaya çalıştım, hiçbir şey duyamadım. Kendimi toplayıp onun tıkırtılarını duymak için zorladım ama, boşunaydı.

Kapının önünde kalakaldım bir süre. Evde olduğundan emindim. Kırgın bir tavırla aşağı indim, içeri girdim. Kapımı öfkeyle kapattım. Masanın başına oturunca içimde bir şeylerin akıp gittiğini duydum, acılandım. Bir süre yanan mumlara baktım. Yanan mumlar ve abajurlardan yayılan yumuşak ışıklar mutsuzluğumu ve küskünlüğümü arttırdı. Yalan olduğunu düşündüm bu yumuşak ışıkların. Beni kandırdıklarını. Işıklarla sevinmenin mümkün olmadığını, ışıkların bir sevgi getiremeyeceğini. Önce mumları söndürdüm, sonra abajurları. Karanlıkta, bir saat kadar masanın başında oturdum hiç kıpırdamadan. İçimde fırtınalar vardı. Yine haklı çıkmış olmanın öfkesiydi bu. Sevgi bir yanılsamaydı. İçimdeki o yalancı olduğunu sandığım ses tekrar ortaya çıktı ve bir kez daha denememi söyledi. Önce aldırmadım. Ama yanılsama olduğunu sandığım o sevgiyi o kadar çok istiyordum ki. Mumları ve abajurları tekrar yaktım.

Cesaretimi toplayıp tekrar yukarı çıktım. Zili bir kez daha ve çok uzun çaldım. Ellerim ateş gibiydi zile dokunurken. İçimde kapının açılmasıyla patlamayı bekleyen bir duygu vardı. Garip bir heyecandı bu, kapı açılır açılmaz sevince dönüşecekti sanki. İçimdeki heyecan kapının önünde boşuna beklerken acıya dönüştü. Kapı yine açılmadı. Bir gölge gibi süzüldüm merdivenlerden. Kırgın ve kederliydim. Evime girip kapımı kapattım. Banyoya girdim, yüzümü aynada gördüm. Korkunç bir keder ve ağlama isteği, yüzünün çizgilerine yerleşmiş, sarı benizli bir adamın acıklı ifadesi vardı. Ağladım.

Mumları ve abajurları söndürdüm yine. Perdeleri açtım. Yeni bir yıla girmeye hazırlanan bu çirkin, gürültülü, bütün güzellikleriyle bir yalancı olan şehrin; sahte bir eğlence duygusunun, gökyüzüne yükselen dumanlarla boğulduğu ışıkları bana yeterdi. Kadehimi rakıyla doldurdum ve pencerenin önüne oturdum. İçkimi bir dikişte yarıladım. Çok kırgındım. Onun yüzü yine gelip beni bulu-

yordu. Ama bu kez yüzünde, sanki bana ihanet ettiğini itiraf eden anlamlar arıyordum.

İlk tıkırtıyı duyduğumda hiç aldırış etmedim. Evde olduğunu zaten biliyordum. Bana kapıyı açmamıştı ve ben küçük bir çocuğun annesine küstüğü gibi küsmüştüm ona. Kadehimdeki içkiyi bitirdim, kalktım yeniden doldurdum. Öfkeliydim. Onun seslerini duymak istemiyordum ama, kendime engel olamıyordum. Dışarı bakmaya, içki içip sarhoş olmaya çalıştım. Kulaklarımı tıkadım, ellerimle başımı sıkıca bastırdım. Duymak istemiyordum hiçbir tıkırtısını. İstemiyordum ama yine de çok derinden duyuyordum.

Banyo kapısı açıldı ve kapandı. Kadının ayak sesleri mutfağa doğru gidiyordu. Tıkırtılarını izlemekten alıkoyamıyordum kendimi. Musluğu açtı yarım bardak su doldurdu. Sonra salona gitti. İçli içli ağlayan oğluna ilaç içirdi. Sonra kucağına alıp sallamaya başladı odanın ortasında. Çocuğu hızla iki yanına savuruyordu. "Bu defa yardım etmeyeceğim sana!" dedim içimden. "Çocuğum ölüyor, yetiş ne olur, " diye yalvarsa da, gitmeyecek kadar kırgındım. İçkimi yine yarıladım. Küskün, kırgın, yalnız bir adamdım. Sabaha kadar içmeye hakkım vardı.

Ayak sesleri yatak odasına yöneldi. Sanki yanı başımda hareket ediyormuş gibi yakından duyuyordum tıkırtılarını. Dolabı açtı, çocuk için pijama çıkardı. Koltuğumda gevşedim ve gözlerimi kapadım. Artık duymakla da kalmıyor, görüyordum. Çocuğuna temiz pijamalar giydirdi ve uyumak üzere olan çocuğu, kendi büyük yatağma yatırdı. Üstünü iyice örttü. Sonra yatak odasından çıkıp kapıya gitti, kapının zincirini taktı. Tekrar yatak odasına gitti. Kalın perdeleri çekti. Salona gitti oranın da perdelerini çekti. Sırayla evin bütün perdelerini kapattı. Niye böyle yaptığını düşündüm. Yüzünde derin bir acının izlerini gördüm. Aynı izleri kendi yüzümde de buldum. Küs değildim artık. Affetmiştim. Sonra salondaki çekmeceli dolaptan bir kâğıt bant çıkardı. Bütün camları bantlamaya başladı. Önce yatak odasının camlarına gitti. Pencerelerle pervaz arasına kâğıt bantlar yapıştırdı. Sonra salonun camlarına da yaptı aynı şeyi. Kâğıt bantın her yırtılışında, bir tokat yemiş gibi savruluyordum. Salon pencerelerinden biri iyi kapanmıyordu. Camı açtı, hızla vurarak oturttu ve onu da bantladı. Sonra anahtar deliklerine geldi sıra. Banttan küçük parçalar koparıyor ve anahtar deliklerini kapatıyordu.

Ayaktaydım. Başım deli gibi dönüyordu, zihnimde bin türlü şey vardı. Bu bin türlü şeyin hepsi, biri dışında, yaşadığım anla il-

gisizdi. Zihnimdeki şeylerden önemli olanı, onun ne yaptığıydı ve ben de aynısını yapmalıydım. Ona yetişmem gerektiğini düşünürken; benim zavallı bulanık zihnim acayip şeylere geçiyordu. Mumların yeni olduğunu düşünüyordum, çiçeklerin gizli gizli solduğunu düşünüyordum. Kadının ellerinin ne kadar yumuşak ve beyaz olduğunu düşünüyordum. Sonra tekrar ona yetişmem gerektiği aklıma geliyordu ve hemen arkasından, salon penceresinin çatlak olan camını düşünüyordum.

Kadın bütün pencere pervazlarını ve balkon kapılarının anahtar deliklerini kapatmıştı. Mutfağa gitti. Ona yetişmeliydim. Yetişmeliydim çünkü artık benim hayatım da, ondan gelen tıkırtılara bağlıydı. Farkmda bile olmadan onun hayatını yaşar olmuştum. Kendi hayatım yoktu artık. Kendimle ilgili olan ne varsa, hayatım olmayacak kadar azalmıştı. O ne yaparsa aynısını yapacak ve böylece onunla birlikte; onun yaşadığı biçimde yaşayacaktım hayatın sonunu da.

Birden evde kâğıt bant olmadığı aklıma geldi. Ne kadar eski gazete varsa salonun ortasma yığdım. Kadını dinledim. Yorulmuş olmalıydı. Bir koltuğa oturdu ve çakmağının alışık olduğum sesini duydum. O sigarasını bitirinceye kadar yetişmem mümkündü. Gazete kâğıtlarını katlamaya ve pencere kanatlarını gürültüyle açıp, aralarına gazete kâğıdı sıkıştırıp kapatmaya başladım. Artık bir damla hava giremezdi içeri. O sigarasını kül tablasında bastırırken ben, kan ter içinde, son balkon kapısının anahtar deliğini de kâğıtla doldurmuştum.

Ayak sesleri mutfağa yöneldi. Arkàsından ben de gittim. Ne yapacağını biliyordum. Şimdi her şeyi aynı anda yapıyorduk. Mutfaktaki gaz tüpünü ondan önce söktüm ve onu bekledim. Tüpü sürükleye sürükleye yatak odasına getirdi, ben de getirdim. Elleri acımıştı. Tüpü bırakınca kızaran ellerine baktı bir an. Sonra oğlunun yanma gitti, alnına dokundu, öptü, bekledim. Sonra banyoya gitti. Onu izledim. Şofbenin tüpünü yine ondan önce söktüm. Aynı anda odalarımıza getirdik. Ayak sesleri mutfağa yöneldi, şaşırdım. Niye mutfağa gittiğini anlayamadım. Bekledim. Kadın alt dolap kapaklarından birini açıp, küçük bir tüp daha çıkardı. Benim öyle küçük bir tüpüm yoktu. Bir an, bu uyumun bozulmasına içerledim. Yerine ne koyabileceğimi düşündüm, hiçbir şey yoktu. Sonra bu zehirli havayı onların iki kişi soluyacaklarını düşünerek; durumumuzda bir eşitlik buldum ve onu izleyerek yatak odasına geçtim.

Kadın, dolabını açtı. Bir çarşaf ve bir gecelik çıkardı. Önce geceliği giydi. Yumuşak kumaş vücuduna dolandı. Çok güzeldi, dayanılmayacak kadar güzel. Bir an içimden neden böyle oluyor sorusu geçti. Ah ne kadar güzel ve yumuşak bir kadındı o, ne kadar zarifti. Neden böyleydi bu hayat? Niye ayrı ayrı odalarda, aynı şeyi yapıyorduk biz? Neden şu anda onun beyaz ve yumuşak ellerini öpemiyordum? Neden onun gözlerinin içine bakamıyorduın?

Kendime şöyle bir baktım. Böyle de olur dedim. Böyle serseri kılıklı da olur. O zarif, mahzun ve güzel bir kadındı. Bense kendini bir türlü tanıyamayan bir adam. Kadın kâğıt bantla yatak odasının kapısını bantladı. Ben yine gazete kâğıtlarını kapı ile pervaz arasına sıkıştırdım. Eliyle kontrol etti kapıyı, ben de aynısını yaptım. Sonra oğlunun yanına gitti, çocuk uyuyordu. Derin ve düzenli nefes alıyordu. Alnı terlemişti, kadın avucuyla sildi çocuğun alnını. Sonra çıkardığı çarşafı boyuna katladı birkaç kez. Ben yatağının üstüne serili olan çarşafı çektim ve katladım. Kapının altını aynı anda ve sıkıca kapattık çarşafla. Sonra o yine oğlunun başına gitti. Yanına uzandı. Ağlıyordu. Kirli, lekeli yatağın üstüne oturdum. Işığı söndürmemiştim daha. Ampulün çiğ ışığı gözümü aldı. Perdelerdeki lekeler, kadının oğlunun yumuk yumuk elleri, başucumda duran kitaplar, marleyin kırıkları, yer terliğimin bir teki, kadının güzel gözleri, o gece birlikte hastaneye gidişimiz, oğlunu muayene eden doktorun bıyıkları, gece dönüşte taksiye binişimiz, tam para verecekken elimi tutan yumuşak ve beyaz eli, o eli avucuma alıp, narin dizlerine koyuşum, kucağımda uyuyan çocuğun alnına yapışmış saçları, kadının kokusu mahzun yüzü... Bütün bunlar; çevremdeki başka ayrıntılarla karışarak ve büyüyerek aklımda gezindi bir süre. Kadın oğlunu öptü ve kalktı.

Önce büyük tüplerden birini açtı. Odaya hızla dolan gazın tiz sesi ve kokusu yayılmaya başladı yavaşça. Elim, dizlerimin önünde duran tüpe uzandı, açmadan kaldı. Kadının odasından gelen ses yoğunlaşınca ben de tüpü açtım. O, ikinci tüpü de açmak için uğraşıyordu. İnleyerek ve yüzü acıyla gerilerek uğraştı, sonunda açıldı. Ben de ikinci tüpü açtım. Kadın küçük tüpü de açtı. Odadaki ses yükseldi. Bir çığlığı andırıyordu tüplerden çıkan gazların sesi. Beynimize girecek, bizi önce derin tatlı bir uykuya götürecek ve sonra her şeyi unutturacak olan gaz, hızla dolmaya başladı odalarımıza. Kadın odanın ışığını söndürdü. Yatağma uzandı, oğlunun başını kaldırıp ensesinden kolunu geçirdi. Çocuk bir şeyler mırıldandı uykusunun arasında. Çocuk için çok kolay olacaktı. Kadın

gözlerini kapadı. Ben ışığı kapatmamıştım daha. Yatağımda oturmuş, gazın sesini dinliyor ve odama dolmasını bekliyordum. Benim için önemli değildi. Hiç değildi.

Sonra birden ağlamaya başladım. Kendim için değildi bu ağlayışım. Kadının yavaş yavaş uykuya daldığını duydum. Son uyku. İçinde derin bir acı, büyük bir keder ve yalnızlık. Bir kadının çok sevdiği oğlunu koluna yatırarak sonsuz bir uykuya hazırlanmasına ağlıyordum. Yaşadıklarını, yaşayacaklarını her şeyi unutmak istemesi ve hayatı sorgusuz sualsiz yaşayanlara bırakıp, oğlum ve ben aradan çekiliyoruz, bizsiz yaşayın bu hayatı demesi dayanılacak gibi değildi. İçimde bir şeyler kırıldı, tuzla buz oldu. Haksızlıktı bu. Yaşamakta olduğum şey, zihnimde büyüdü. Kendi yaptığım değil, kadının yaptığı şey. İnanılmazdı.

Kadının o güzel yüzünün sapsarı olacağını, artık hiçbir ses çıkaramayacağını, ayak seslerinin odalarda gezinmeyeceğini, koltuğa oturup sigara yakmayacağını düşündüm. Oğluyla karşılıklı yere oturmayacaktı, ona top atmayacaktı, çocuk o yumuk elleriyle topu tutmayacaktı. Uykusunun arasında yan dönmeyecekti, annesi onun terli ve esmer alnını öpmeyecekti. Kimsenin haberi yoktu bütün bunlardan. Ama ben biliyordum. Kadının ve çocuğun, sabaha karşı buz gibi olacaklarını düşündüm. Belki de ayıramayacaklardı onları birbirlerinden. Kendi soğumuş cesedim umurumda bile değildi. Ama kadının ve oğlunun ölmelerine dayanamazdım. Birden fırladım odadan. Merdivenleri koşarak çıktım. Heyecan içindeydim, engellemek istiyordum. Bu defa kapıyı çalmayacaktım. Neden açmadığını biliyordum çünkü. Bütün kapıları kıracak, bütün zincirleri parçalayacak kadar güçlü hissediyordum kendimi.

Kapının önünde durdum bir an. Zihnim bomboştu. Ama kendimi çok çabuk topladım. Acele etmeliydim. Omuzumla kapıyı kırdım, zincir takılı değildi. Ama ben zincirin takıldığını duymuştum. Bunu düşünecek zamanım yoktu. Salona girdim, bir sandalye kaptım ve koşarak yatak odasına gittim. Elimdeki sandalyeyi, karanlıkta pencereye savurdum. Cam şangırtılarla indi aşağıya. Sandalyenin beton zemine vurduğunu ve parçalandığını duydum.

Sonra birden sevinçli çığlıklarla doldu sokaklar. Kahkahalar, neşeli sesler, çılgınca eğlenişin belirtileri kırık pencereden içeri doldu. Bir çok yerde, bir çok ışığın yandığını fark ettim. Ben sandalyeyi cama fırlattığımda yanmıştı bu ışıklar. Hepsi çok kısa bir zamana sığmıştı. Daha bunları anlamaya çalışırken, odanın ışığı yandı. Kapıda kadın göründü. Çok güzeldi. Hep istediğim ve düşlediğim

gibi gülümsüyordu. Şaşkındım. Yumuşak bir sesle, "Çocuk uyuyor, " dedi. "Çok gürültü yapma." Odaya baktım. Tüp filan yoktu ortalıkta. Her şey yerli yerindeydi. Kadının yatağı boştu. Şaşkınlıkla baktım yüzüne, "Çocuk nerede?" dedim. "Odasında, " dedi. Sonra hep düşlediğim gibi gülümsedi.

1990

cinnet bahçesi

19 Eylül pazartesi günü, sabah; şehrin kenar mahallelerinden birinde oturan, kocası adam yaralamak suçundan dört buçuk yıla mahkûm olduğu ve iki yıl, yedi aydır Bilecik Kapalı Cezaevi'nde cezasını çektiği için, geçimini evlere temizliğe giderek sağlayan ve böylece biri yedi, diğeri beş buçuk yaşında, büyüğü kız, küçüğü erkek iki çocuğunu kendi çabalarıyla büyüten; temizlik işçisi olarak, iyi niyetli ama beceriksiz ve eli ağır, ayrıca biraz geveze olarak bilinen; 23 yaşında, güzelce, esmer, gelir düzeyine göre şişman sayılabilecek bir kadın olan Gülayşe Çalışkan; Ferahevler Sitesi, 16 numaralı apartmanın, 4 numaralı dairesinin kapısını saat dokuz buçuk sularında, maktulenin vaktiyle kendisine verdiği anahtarla açtı.

Kapıyı açınca kesif bir ceset kokusunun, –bizzat kendi ifadesiyle kedi ölüsü kokusu– burnunun direğini sızlatmasıyla irkildi. O an içeri girip girmemekte tereddüt ettiyse de, merakına engel olamayarak doğruca salona gitti. Salonda bir tuhaflık bulamayan Gülayşe Çalışkan, koridorda kokunun yoğunlaştığını fark ederek yatak odasına girdiğinde, beyaz lake yatak odası takımının karyolasında, maktule Suna Eren'in, rengi limonküfü olmuş bir halde yattığını gördü ve ölmüş olduğunu derhal anladı. Cesedin üzerinde bulunan irili ufaklı buz parçaları da bu kanaatini güçlendirince, Gülayşe Çalışkan çığlık atarak dışarı koştu ve daire kapısının önünde bayıldı. Ferahevler Sitesi, 16 nolu apartmanın 2, 5 ve 6 no'lu dairelerinde oturan apartman sakinleri, Gülayşe Çalışkan'ın iç paralayan çığlıkları üzerine olay mahalline koştular ve maktuleyi yatak odasındaki karyolada, göğüs kısmı işli, üzerine çok dar gelen, pembe bir gecelik giymiş, elleri göğsüne kavuşturulmuş, gözleri kapatılmış, ama çenesi bağlanmamış olarak buldular. Cese-

din ayak ucunda duran büyük bir vantilatör, en hızlı devirde çalışmaktaydı. Odanın penceresi aralıktı. Az sonra olay yerine gelen polisler, maktulenin kocası Müeyyet Eren'i katil zanlısı olarak tutukladılar. Polislerin içeri girdiği sırada zanlı, dairenin kendine ayırdığı odasında giyinmiş bir vaziyette, bir koltukta oturuyordu. Yanındaki sehpada bulunan bir pikapta, Dvorak adlı bestecinin bir plağı çalmaktaydı, ancak aletin sesi çok kısıktı. Zanlının son derece sakin olması ve kaçmaya teşebbüs bile etmemesi dikkati çekti.

Ferahevler Karakolu'nda görevli polis memuru İhsan Biçer, ilk incelemesinde, evin aydınlığa bakan mutfağmda bulunan, yeni model, büyük bir buzdolabının derin dondurucu bölmesinde, muhtelif kaplar içinde dondurulmak üzere hazırlanmış su, yarı donmuş su ve birkaç iri parça buz buldu. Cesedin üzerinde de iki büyük, yedi sekiz de küçük parça erimekte olan buz bulunmaktaydı ve maktulenin yattığı yatak sırılsıklamdı. Yatağın baş ucunda ipekli, çiçek desenli, maktuleye ait olduğu belirlenen ve cinayeti işlemekte kullanıldığı tesbit edilen bir eşarp, düzgünce katlanmış bir vaziyette duruyordu. Yapılan araştırma sonucunda evde ekmek, makarna, pirinç türünden gıda maddelerinin bulunmadığı ve zanlının üç gün boyunca, evde bulunan bu tür yiyecekleri pişirip yediği belirlendi.

Cesede yapılan otopsi sonucunda, cinayetin 15 Eylül Perşembe günü işlenmiş olabileceği kanaatine varıldı. Zanlı konuşmamakta ve konuştuğu zaman da, bir anlamı olmayan cümleler söylemekte direndi. Bu cümleler dikkatle incelendiğinde, cinayeti işlediğini itiraf ettiği, ancak bunu yapması için, geçerli bir neden bulunmadığı ortaya çıktı. Maktulenin en yakın akrabası olan annesi Nadire Taşkın haber verilmek üzere arandı ve şehre 45 kilometre uzakta bir çiftlikte bulundu. Anne Nadire Taşkın olayın şokunu atlattıktan sonra, uzak akrabalarından birinin oğlunun düğününde bulunmak için çiftliğe geldiğini, kızına da düğüne katılması için çok ısrar ettiğini, ama kızının, yani maktulenin, köy düğünlerinden hoşlanmadığı gerekçesiyle, kendisiyle birlikte gelmediğini belirtti. Nadire Taşkın ilk ifadesinde, damadıyla kızı arasında herhangi bir sorun bulunmadığını, maddi sıkıntılarının ya da herhangi bir düşmanlarının olmadığını, ancak damadının biraz tuhaf, hatta azıcık deli olduğunu söyledi. Olay adli mercilere intikal ettikten sonra, Nadire Taşkın ifadesini değiştirerek, damadının kızına her zaman kötü davrandığını, kızının yani maktulenin babasından kalan malların gelirini kocasına, yani zanlıya vermeyi reddettiği için kocası, yani

damadı tarafından öldürülmüş olabileceğini belirtti.

Olay, cesedin bulunduğu günün ertesi günü, yerel gazetelerde hemen hemen tam sayfa, yurt çapında yayınlanan gazetelerde ise iç sayfalarda, ama hatırı sayılır boyutlarda yer aldı. Zanlı Müeyyet Eren konuşmayı reddettiği için, gazeteciler sanki zanlı söylemiş gibi çeşitli hikâyeler uydurdular. Bir yerel gazete, maktulenin annesi Nadire Taşkın'a dayanarak, olayı "Kumar hırsı ölüm getirdi" başlığıyla verdi. Bir diğer yerel gazete, zanlının gayrımeşru gönül ilişkisini öğrenen karısıyla kavga ettiğini ve kavganın büyümesi sonucu karısını öldürdüğünü yazdıysa da, şehir halkı bu iddiaya itibar etmedi. Yurt çapında yayınlanan bir gazete aynı tarihlerde işlenen iki cinayetle birlikte olayı değerlendirdi ve "Üç şehirde üç cinnet, cinayet getirdi" başlığıyla olayı okuyucularına duyurdu. Kanlı cinayet olaylarına çok geniş yer vermesiyle tanınan bir günlük gazete, buzdolabında bulunan buzlara dikkat çekti, karanlıkta kalan ve cinayet masası dedektiflerinin cevaplamasını istediği, dört önemli soru saptadı. Sorular şunlardı. Ortada namus, kıskançlık, para, miras, vesaire gibi somut ve inanılır nedenler olmadığına göre, ki yapılan araştırmalar olmadığını ortaya çıkarmıştı, katil maktuleyi niye öldürmüştü? Katil bu cinayeti bir cinnet anında işlediyse, nasıl olmuştu da, cesedin kokmaması için üzerine buz koymayı akıl etmişti? Yani adam deli miydi, değil miydi? Katil niye karısını öldürdükten sonra kaçmamıştı ve yakalanacağını bile bile, üç gün boyunca, evde cesedin başında beklemişti? Ayrıca apartman sakinleri herhangi bir ses ya da gürültü duymamışlar mıydı ve hayat dolu, gezmeyi, tozmayı seven bir kadın olarak tanınan maktulenin kimseye bir şey söylemeden ortadan kaybolması, niye komşulardan kimsenin dikkatini çekmemişti? Gazete, olayın sanıldığı kadar basit olmadığını ve çok zengin bir kadın olarak bilinen maktuleyi –gerçekte çok zengin değildi, sadece geçim sıkıntısı yoktu– öldürmesi için, kocayı birtakım karanlık kişilerin azmettirdiğini iddia etti. Bir başka gazete ise, olayın yanısıra, bir psikiyatr ve bir sosyolog görüşüne yer verdi, psikiyatr, zanlının gerçek bir deli –muhtemelen şizofren– olduğunu örnek olaylara dayanarak belirtti, sosyolog ise hayat şartlarının ağırlaşması sonucu, bu tür olayların her geçen gün arttığına dikkat çekerek, toplumun sosyal bir cinnete doğru gitmekte olduğu tehlikesini haber verdi. Yurt çapında yayınlanan bir diğer gazete, maktulenin ve zanlının adlarını, Mürüvvet ve Sunay Eren şeklinde yazdı ve haberi, olayla ilgisi olmayan başka bir resimle süsledi.

Müeyyet Eren ilk sorgusu yapılmak üzere götürüldü. Kimlik tesbiti yapıldı. Sorgusu zaman zaman sert, zaman zaman yumuşak geçti. Biri yumuşak, diğeri sert davranan iki ayrı kişi Müeyyet Eren'i sorguladı. Bütün bir şehir, bütün bir gün Müeyyet Eren'i ve öldürdüğü karısı Suna Eren'i konuştu. Kahvelerde, mutfaklarda, iş yerlerinde, oturma odalarında hep bu cinayet ve katilin bu cinayetin sebebini niçin söylemediği tartışıldı. Herkes gerçek nedenler arıyor, ama kimse akla uygun ve mantıklı gerekçeler bulamıyordu. Elli yaşlarında, kendi halinde bir muhasebeci olan Müeyyet Eren'in kırk yaşlarında, hakkında ahlak dışı bir dedikodu bulunmayan, yirmi yıllık karısını eşarpla boğarak öldürmesinin nedeni bir türlü anlaşılamıyordu. Tehlikeli bir deli olduğuna karar verildi. Akli dengesinin yerinde olup olmadığının anlaşılması için, Adli Tıbba gönderileceğine kesin gözüyle bakıldı. Oysa Müeyyet Eren her şeyi anlatmıştı. Sadece kelimelerin sırası alışılmış gibi değildi, uçuşuyordu. Ancak hiç kimse bu cinayetin nedenini okuyamadı. Bir sürü şey anlatıldı. Hepsinde biraz katil, biraz maktul vardı.

Adamı Bakırköy'e postalarlar, dosya da böylece kapanır...

Adım Hidayet Çelebi.Yirmi iki yıllık polis memuruyum, şimdiye kadar böyle bir şey ne gördüm ne duydum. İş icabı her çeşit olayla karşılaşırız. Tüyler ürperten cinayetler görmüşümdür. Bir eve girersin ki, üüüü, kan gölü olmuş. Baltayla hasmının kellesini uçuranlar, cesedin kalbini çıkarıp yiyenler, ciğerini sökenler, öldürdükten sonra affedersin tecavüz edenler... Bir ceset, üç ceset, beş ceset! Ama karısını boğduktan sonra, kokmasın diye dolaplar dolusu buz yapıp cesedin üstüne koyana, ilk defa rastlıyorum. Çok acayip bir durum.

O gün, 19 Eylül günü, sabah sekiz buçukta, Ferahevler Karakolu'na geldim. Arkadaşlar da gelmişler, hem sabah çayımızı içiyoruz, hem de laflıyoruz. Saat ona doğru telefonla ihbar geldi, böyle böyle cinayet var diye. Atladık arabaya İhsan'la. İki arkadaş daha geldi. Doğru gittik olay mahalline. Durum ortada. Adam karısını ipek eşarpla boğmuş. Boyunda izler kabak gibi duruyordu. Kadın şişmiş. Ortalık göl olmuş. Buzlar erimiş tabii. İlk defa şahit oldum böyle bir olaya. Aldık kocayı, karakola getirdik. Abuk sabuk laflar etti durdu. Adamın kafa gitmiş. Ya eroinman, ya deli. Aklı başında olan biri cinayet işlediyse kaçar değil mi? Yoo, bu oturmuş

müzik dinliyordu içeri girdiğimizde. Bana kalırsa adamı doğru Bakırköy'e postalarlar, bu dosya da böylece kapanır.

Beni sinir sahibi etti, ama severdim...

Adım Hayati Temiz. 43 yaşındayım. Taşkesik'liyim. Ankara yolu üzerinde tavuk çiftliğim, Akçabelen köyünde taş ocağım var. Başka işler de yapıyorum, faaliyet sahamız geniş yani. Beş yıl önce benim büyük biraderle bu böyle olmayacak, bir şirket kuralım dedik, Temizler Kollektifi kurduk. Birader taş ocağının başında, büyük oğlan çiftlikte. Ben de burada şirkete bakıyorum. İdare edip gidiyoruz yani.

Üç dört sene olmuştur herhalde benim yanımda çalışmaya başlayalı. Valla şoke oldum duyunca. Tamam, acayip bir adamdı, kabul ama? Ne bileyim... İnsanın aklına böylesi de gelmiyor. İlk geldiği günü hatırlıyorum. Bizim şirketin işlerini muhasebeciden yeni almıştık. Dolandırırmış bizi herif meğer. Boyuna vergi geldi der, öderiz, sigorta zamanı der, öderiz, muhasebeciye çalışıyoruz yani. Bir gün, şırak diye vergi dairesinden dayadılar cezayı, aklımız başımıza geldi. Benim kayınço bu işlerden anlar, yüksek okul bitirdi, enişte gel şu hesap kitap işlerini şirkette tutalım dedi. Olur dedim, aklım yattı. Neyse, bir kız aldık, kayınço mayınço, işleri idare ediyorduk. Sonra altından kalkamadık, adam lazım oldu. *Yeni Haber* gazetesinde ufak bir hissemiz vardır, oraya bir ilan verdik, böyle böyle, yevmiye kebir yazacak adam aranıyor diye yani. Biz daha gazetedeki ilanı görmeden bu çıktı geldi sabahın köründe bismillah. Müeyyet. Be adam ne zaman aldın gazeteyi, ne zaman gördün ilanı da, koştun geldin? Çok havalıydı. Gıravat mıravat takmış deve, eline bir de çanta almış. Pardösüde tek leke yok. Gerçi, yukarda Allah var hep öyledir, grantuvalet yani. Valla ne yalan söyleyeyim, benim aslında pek gözüm tutmadı baştan. Ulan atla deve değil ki, defter yazacak adam arıyoruz. Böyle elleri, tırnakları temiz, gıravatlı mıravatlı adam neyimize dedim içimden. Aklımdan, çok para ister diye de geçti işin doğrusu. Neyse sorduk, ettik, yem fabrikasından emekliymiş. Dediğim gibi, kayınço bu işleri bilir, bir forum doldurttu Müeyyet'e, bana yazısı çok güzel, dedi. Valla bak benim pek gözüm tutmadı, biraz acayip bir adam bu, dedim kayınçoya. Ama daha sonra gelenler onu mumla arattı tabii, neyse biz de işe aldık.

Laf aramızda, emekli olması da işimize geldi açıkçası. Sigorta migorta istemez. Hesabını kessen çoluk çocuk ortada kalmaz. Tamam başla dedik, kaçla kaç arası çalışacağım diye sordu bu pat diye. Kayınço da attı bir şeyler işte, sabah sekizden akşam altıya kadar diye. Öğle tatili ne zaman diye sordu. Tam on ikide dedik. Benim kayınço da sanki holding yönetiyor, o havaları attı adama. Neyse, tamam, dedi bu. Ertesi sabah tam sekizde içeri girdi.

Yahu çok acayip adamdı, ne bileyim, saymakla bitmez ki? Saat tam sekizde gelir, ne bir kala ne bir geçe. Tam on ikide işi bırakırdı. Kasaya borç diyelim, iki milyon yazar, karşılığında banka yazar bırakır. Kaç kere söyledim, Müeyyet kardeşim, kasaya borç iki milyon yazmışsın, güzel, iyi de, ne olur yani bankaya da iki milyon yazıp kalemini öyle bıraksan diye. Öğle tatili tam on ikide derdi. Valla, çok bekledim bir gün geç kalsın da fırçamı atayım diye, gelmedi be kardeşim! Bir Allahın günü de geç gelmedi! Beni sinir sahibi etti bu yüzden.

Şu gıy gıylı müzik çalan radyo var ya, terete efem midir ne boktur, onu dinlerdi mesela. Ben de eskiden hep merak ederdim, bunu dinleyen var mıdır diye. Müeyyet gibi angutlar varmış demek, insan yaşadıkça neler görüyor. Kızlar, –sekreterle muhasebecinin stajyeri– bir iki defa şikayet ettiler, Müeyyet Abi kafamızı şişiriyor, dayanamıyoruz diye, çektim bir kenara, yahu sen de herkes gibi şarkı türkü dinlesene dedim, hiç cevap vermedi, baktı baktı yüzüme, çekti gitti masasına oturdu. Ertesi gün bir baktım, kulağında bir tel, kendi radyosunu getirmiş, onu dinliyor. Öbür kulağına da pamuk tıkamış.

Var mı, yok mu belli değildi şirkette ama, sinir ederdi beni işte. Bazen de severdim iyi mi? Öğle yemeği paydosu biter bitmez masasında olur, çayını gelirken Düriye Hanıma söyler, hemen kebir defterini açar, inci gibi de yazısı vardır namussuzun, başlardı çalışmaya. Halbuki millet gırgırın başında. Şirketteki kızlar konuşur, muhasebeci dalga geçer, –sonradan kayınço kendine iş kurdu, biz de başka muhasebeci aldık mecburen, eee ne demişler? Besle kargayı uçsun gitsin. Biz adam ettik ama, şimdi paraya sıkışıp borç morç istesen, bir saat yemin eder yok diye– Müeyyet, kimseyle konuşmaz, işine bakar. O zaman acırdım işte. Ulan bu şirketin işini sen mi bitireceksin hıyar derdim içimden. Sonra da kendime kızardım, iyi ya, senin işlerin için çalışıyor adam diye. Bazen de kimse kalmadığında şirkette, akşam üstleri filan, canım iki kelime yarenlik etmek isterdi, eee Müeyyet, Fener de gene yenildi ha, gibisi-

ne bir şeyler söylerdim, hiç oralı olmazdı. Hanım da emekli mi, şu mu bu mu filan soru sorardım, işim var Hayati Bey kusura bakmayın demez mi? Allahım sen sabır ver! Kardeşim, patron benim, iş bitmezse benim işim bitmez sana ne? Konuş ulan işte iki kelime, bak ne güzel kar yağıyor dışarıda, içerisi sıcacık, kömür sobası gürül gürül yanıyor, çay taze, yok kardeşim, ı-ıh, iş var derdi, tamam. Şeytan o zaman, öyle mi Müeyyet Bey, yarından itibaren gelmeyin de şuna derdi.

Şeytan öyle derdi de, ben diyemezdim. Diyemezdim tabii, çok çalışkandı çünkü. Sonra öğle yemeği parası istemez, saatinde gelir, saatinde gider, yazısı güzel, şirkette kimse olmadığı zaman gelen müşterilere pek kibar davranır, işi iyi bilir. Bir gün hasta olmadı, bir gün izin almadı. Bir dakika bile lak lak ederken yakalamadım. Keşke elini kana bulamasaydı da, yanımda çalışsaydı yine. Maaşına da zam yapacaktım. Nerden bulurum artık onun gibisini? Ama biraz yan çizseydi iş yaparken de, bir haşlayabilseydim, çok hoşuma giderdi doğrusu. Bir gün bir falsosunu yakalayamadım ya, ona yanarım.

Valla 16 Eylül Cuma günü hiçbir tuhaflık olmadı. Her günkü gibi saat tam sekizde gelmişti. Biliyorum çünkü, sekize çeyrek kala gelmiştim. Ben altı buçuk dedin mi ayaktayım, yatağın içinde beş dakika duramam. Hanım da alıştı artık, kalkarız biraz çene sallarız, kahvaltımı ettim mi çıkarım. Evde oturup ne yapayım? Düriye Hanım gelmiş olur, kapıyı açar, ortalığı temizler, çayı koyar, ben de o sıralarda gelirim. O gün de, yani cuma günü, Düriye Hanım çay getirdi, faizlerle ilgili bir haber vardı gazetede, iki banka faizleri yükseltmiş, dolar da düşmüş tabii, onu okuyordum. Bu yine tam saat sekizde içeri girdi. Günaydın dedi, günaydın dedim. Ceketsiz de çıkmaz dışarı, çıkardı astı. Düriye Hanım çayını getirdi. Bu çantasından –fermuarlı, siyah bir çantası var– kâğıda sarılı bir şeyler çıkardı. Poğaçaymış meğer. İlk defa oluyor. Bana buyrun dedi, ben kahvaltı ettim sağ ol dedim. Düriye Hanım'a ikram etti, Düriye Hanım bir parça aldı. Ben, hayrola Müeyyet Bey, hanım kahvaltı hazırlamadı mı bu sabah dedim, hanım tatile gitti, ben de pastaneden poğaça aldım dedi. Ne tatili bu mevsimde dedim, havalar sıcak gidiyor dedi, kestirdi attı. Niye yalnız gönderdin hanımı Müeyyet Bey, olur mu öyle şey dedim, ben yarın gideceğim dedi. Ben içimden güldüm, izin veren olursa gidersin diye. Umursamadım. Olur olur. Ama şaştım da. Benim bildiğim Müeyyet, kahvaltısını mutlaka evinde yapar, öyle gelir. Bu ilk defa oldu. Ne mide varmış

adamda be. Sen karıyı boğ, sabah da elini kolunu sallaya sallaya, pastaneden peynirli poğaça al, işyerinde de afiyetle ye! Sonra yine öğlene kadar yevmiye, öğleden sonra kebir yazdı. Öyleydi, çok acaip bir adamdı diyorum ya; kes, öldür, sabahtan kebir, öğleden sonra yevmiye yazmazdı.

O gün akşamüstü, bir şey söyleyeceğim Hayati Bey dedi. Buyur, söyle dedim. Ben on beş gün tatile gideceğim dedi. Oh! dedim, fırsat çıktı, şuna bir kızayım da, gönlümü bir soğutayım. Koskoca patron olduk, adama iki ağır laf edemedik bunca senedir. Suratımı hafiften astım, bir şeyler söylemeye kalktım, biz koskoca patron gitmedik tatile de, sen iki kere tatil mi yapacaksın falan filan diye. Yahu, nasıl anlatmalı bilmiyorum ki, öyle bir baktı ki yüzüme, dilim tutuldu sandım. Aslında izin vermeyecektim. Ama öyle bakınca... Söylemesi ayıp ama, şerefsizim korktum. Yani o an cebinden bir sustalı çıkarıp, saplayacak bağrıma sanki. Öyle geldi bana. O kadar korktum yeminle. Hatta akşam biraderler bizdeydi, onlara da anlattım. Rahmetli babamın ruhu gelse bu kadar korkmazdım dedim, bir saat güldüler. Olur mu öyle şey diye. Ne yapabilir halbuki, ama... Neyse, peki git demişim, sonra masama bir oturdum ki, bacaklarım titriyor. İçime mi doğdu katil olduğu, nedir anlayamadım.

Hanımını hiç görmedim. Zenginmiş diyorlar. Zenginmiş de niye bu herifle evlenmiş, orası meçhul. Ev hayatı nasıldır hiç bilmem. Burası malum küçük yer, biz de gece hayatını biraz severiz, sık sık çıkarız, ailecek olsun, arkadaşlarla erkek erkeğe olsun. Bir kere bile rastlamadım. Ne bir aile çay bahçesinde, ne bir pavyonda. Neyse cumartesi pazar geçti. Biz çalışanlara bir faydamız olsun diye, cumartesileri çalışmıyoruz. Birader gelir şirkete, otururuz, lak lak ederiz, öğleden sonra da çıkarız. Kimse gelmez. 19 Eylül Pazartesi günü acaba Müeyyet tatile gitmekten vazgeçer de, gelir mi diye aklımdan geçti, gelmedi.

Rahmetlinin bana çok emeği geçmiştir...

Adım Sabahat Avcı. Otuzuma yeni bastım, bir hafta önce. Güzel, güneşli bir sabahtı. İçim kıpır kıpırdı, kulağım telefondaydı, çalmadı. Öğleden sonra bulutlandı gökyüzü, rüzgâr çıktı. Benim içimdeki sevinç de uçup gitti. İsterdim ki, bir demet karanfille gelsin o akşam eve Rasim. Rasim, beyim. Hatırlasaydı da bana ye-

terdi. Bir tek kişi bile hatırlasaydı, bir telefon açıp, nice yıllara deseydi. Sanki olmayan bir günde doğmuşum ben. Olmayan, bir türlü tekrar etmeyen.

Bütün gün evdeyim, bütün gün, bütün gece, bütün hafta, bütün sene. Erkenden kalkarım, beyimi işe yollarım büyük kızımla oğlumu okula. Sonra bulaşık yıkarım, çamaşır yıkarım. Yemek pişiririm akşamlara kadar. Hep güzel sofralar kurarım, kendim seyreder, kendim severim. Geceleri, karanlıkta ellerimi okşarım. Ellerim, benden daha çabuk yaşlanmışlardır, bu yüzden mi sızlar uykumun arasında bilemem. Ellerime çok acırım.

Rahmetliyi bir yıldır tanırdım. Sabahları kahve içerdik birlikte, dizi seyrederdik. Ben evlenince kayınpederimin evine gelin geldim. Beyaz gelinlik giymiştim bütün kızlar gibi. Evlilik denince, büyük bir ağaç gelirdi aklıma nedense verimli, sevecen, köklü bir ağaç. Genişti evi kayınpederimin, ama benim yerim dardı. Pembe inciliydi yatak örtüm, ağlarken yanağıma batardı. Alıştım sonra hepsine. Tam alışmışken Rasim, yani beyim, ev alıverdi. Rahmetliyle kapı karşı komşu olduk böylece.

Allah için iyi kadındı. Üstümde emeği var, bir kötülüğünü görmedim. Bazen başa çıkamazdım da çocuklarla, –üç çocuk, kolay değil– o gelir, bana yemek yapardı, çamaşırlarımı asardı. Ev alma komşu al demişler, biz hem ev aldık hem komşu. Rasim, beyim yani, geç gelir çoğu gece. –Dostu var diyorlar– Herkes evine girdikten, sokaklarda sarhoşlarla, gece gezmesinden dönenler kalmışken sadece, yatma saati gelince yani; içime tuhaf bir ürperti dolar. Sanki annem ölecekmiş gibi, –oysa annem yıllar önce öldü– böyle zamanlarda işte; korkardım, Suna Abla gel n'olursun derdim, hemen gelirdi. Kötü bir insan olsaydı bunu yapar mıydı? Seninki yine yok mu, derdi. İçim sızlardı. Kucağına yatar ağlardım, dostu varmış Suna Abla diye. Boşver be kızım derdi. Sonra ayıp şeyler söylerdi, utanırdım. Ben utandıkça üstüme üstüme gelirdi. Neşeli kadındı, çok güldürürdü beni.

Ailece görüşmezdik. Rasim isterdi aslında. Birkaç kere merdivende karşılaştığında, bir gece buyur da iki kadeh parlatalım Müeyyet Abi demişti. Ama Müeyyet Abi hiç gelmedi. Rahmetliye sorardım, niye gelmiyor beyin, diye. O gelmez, tuhaftır, derdi. Nasıl tuhaftı bilmiyorum. Ama bildiğim şu ki gerçekten acayip bir adamdı. Erkek gibi değildi sanki. Bıyıklı değildi mesela, sonra her akşam çoraplarıyla, affedersiniz iç çamaşırlarını yıkar, aydınlığa bakan balkona asardı.

Tuhaftı, o müzik vardır ya hani, kimselerin sevmediği. Sanki bir rüzgâr çıkar, bir yerlerde görünmeyen bir kuş öter gibi bir müzik. Sözleri yoktur, ağlayamazsın bu yüzden, söyleyemezsin de. Ama insanın içinde usul usul devam eder. Onu dinlerdi hep. Bazı geceler, çocuklar uyuduktan sonra, Rasim eve henüz gelmemişken, içime o ürperti dolmadığı zamanlarda, oturma odasında divana oturup örgü örerken, televizyonu kapattığım, yaşlanmış ve kabuklu ellerimin, şişlerin üstünde hareket etmesine baktığım zamanlarda, belli belirsiz duyardım. Rahmetli hiç sevmezdi, kıracağım bir gün bütün plaklarını derdi de, yazıktır abla, derdim.

15 Eylül, Perşembe günü tuhaf bir şey olmadı. Rasim, beyim yani, yine işine gitti. Sanayide parçacıdır kendisi. Kendi işidir, durmadan küfreder işine, oysa para kazanır, niye küfreder bilmem.O sabah para istedim Rasim'den. Komşular gelecek dedim. Sen komşulara yedir diye ben para kazanıyorum zaten, dedi. Sustum. Ama yine de para verdi. Verdiği parayı aldım, sonra da oturup ağladım. Büyük kızımı koşturdum, bir kilo yufka aldırdım, rahmetlinin kapısını çaldım, gel de kahve içelim, dedim. Olur, dedi. Cezveyi çıkarırken çekmeceden, içine suyu, kahveyi, şekeri koyarken, sanki yıllardır hep aynı kahveyi karıştırıyormuşum gibi geldi. Kahve koyuydu, köpüklüydü, ben evlenirken beyaz gelinlik giymiştim, ellerim şimdi kırmızıydı.

Unut bunları Sabahat dedim kendime. Katın var dedim, fayans kaplı mutfağın var, elektrikli şofbenin, Hereke halılarm, cezven, şekerin, kahven, üç çocuğun var dedim. Kocan var, kocanın dostu var, kırmızı, sert, kabuklu ellerin de var ama olsun dedim. Yıllar var ki bir sabah, güneş doğarken şehirlerarası bir otobüsten inip mola yerinde, soğuk suyla yüzünü yıkamadın, bir çay içmedin, ürperip sırtına hırka almadın, yıllar var ki güzel bir söz duymadın gece yarısı, saçlarını sevmedin yıllardır, ama olsun dedim. Televizyonun var, önünde yaşanacak yılların var, çocuklarının mürüvvetleri var dedim. Kahve taştı, Suna abla rahmetli, şaşırdı, kahveyi taşırdm Sabahat dedi. Taşırdım Suna abla dedim.

Sonra diziyi seyredip kahve içerken bunları unuttum. Öğleden sonra komşular geldiler, Suna ablanın yaptığı kabaklı börekle, benim limonlu kekimi, büyük kızım Şule'nin yaptığı mercimek köftesini çok beğendiler, kızıma sevgiyle bakarken nedense kalbim çok acıdı. Hiçbir şey yiyemedim. Onun da elleri kıpkırmızı kabuklu olacakmış gibi geldi bana. Sonra akşam oldu. Komşular gittiler. Suna Abla, rahmetli, kaldı biraz daha. Saat tam altıyı on geçe, Müey-

yet Abi'nin anahtarıyla kapıyı açtığını duydum. Rahmetliye seninki geldi dedim. Müeyyet Abi saat gibiydi.Her sabah aynı saatte evden çıkar, aynı saatte eve gelirdi. Öğle yemeğini kendi hazırlardı. İşten gelip yer, giderdi. Rahmetlinin arkasından konuşmak gibi olacak ama, hiç umursamazdı bunu. Şaşardım. Ben bir akşam beyim geldiğinde yemeği hazır etmesem, evde olmasam kıyamet kopar. Düşünürdüm, bu adamın dostu yok herhalde derdim. Ama bir arkadaşı da mı yoktu? Çarşıdaki balıkçıya uğramaz mıydı akşamları eve gelirken, taze lüfer geldi mi İstanbul'dan diye sormaz mıydı, bir arkadaşına rastlayıp iki kelime konuşmaz mıydı?

O akşam, Suna Abla kaçta gitti bilmiyorum. Küçük kızının boğazına üzüm kaçtı, çok korktum, rahmetli sırtına vurdu, baş aşağı tuttu çocuğu, çıkardı üzüm tanesini. Bana kalsa yapamazdım, katılır kalırdı çocuğum. Teşekkür ettim, ne var bunda canım dedi. Sonra gitti. Rasim o gece sabaha karşı, sarhoş geldi. Kadın kokuyordu. Nasıl bir kokuydu bu, anlatamam. Ama öyleydi. Gece hiç uyuyamadım bu yüzden. Boğuluyorum sandım, uyanık olduğum halde hiçbir şey duymadım. Sadece o müzik Müeyyet Abinin dinlediği o garip müzik biraz yüksekti. Rasim sızmış olmasaydı kızardı, kavga etmeye kalkardı, ama uyuyordu. Ertesi sabah, cuma sabahı yani, kahvaltıyı hazırlarken, Rasim daha uyurken, gitme o kadına artık geceleri demek aklımdan geçti, ama diyemedim.

Öğlene doğru rahmetlinin kapısını çaldım yine. Her günkü gibi kahve içelim diye. Kapısı açılmadı. Nadire Teyze'ye gitti de duymadım herhalde dedim. Nadire Teyze annesi. Birlikte gezerlerdi. Canım kahve istemedi. Elim işe varmadı, uzandım divana, burnumda hep o kadın kokusu. Küçük kızının biraz ateşi vardı.

Cuma akşamıydı. Müeyyet Abi bizim kapıyı çaldı. Hiçbir gariplik yoktu yüzünde. Her zamanki gibiydi. Suna Abla'yı bugün hiç görmedim dedim. Tatile gitti dedi. Sabah çok erken. Ben de yarın gideceğim dedi. Bana hiç söylemedi dedim. Aşk olsun Suna Abla'ya, bir alasmarladık demedi. Kusuruna bakma, ben sürpriz yaptım dedi. İstanbul'dan tur ayarlamış, onunla göndermiş. Öyle dedi. Niye bizim kapıyı çaldı diye yüzüne baktım, merdivenleri çıktım da aklıma geldi, ekmek almayı unutmuşum, varsa bir dilim verir misin dedi. Ne demek Müeyyet Abi dedim, ama buyur bu akşam bizde ye. Yok sağ ol, Suna Abla'n yemek bıraktı bu akşamlık, bozulmasın dedi. Sen bilirsin ama başımızın üstünde yerin var, dedim. Sonra, koş Şule, mutfaktan ekmek getir, dedim. Şule gelene kadar kapıda konuştuk. Bir yazın içinde iki tatil ha, dedim. Eee ne

yapalım, çoluk yok, çocuk yok dedi. İçim burkuldu. Bütün yaz, güneş evin içinde, oturmuştum. Bir gazoz içmeyi özlemiştim serin bir çay bahçesinde. O zaman yarın kahvaltıya buyur Müeyyet Abi, dedim. Sabah erken gideceğim dedi. Sen bilirsin dedim. Aklıma hiç kötü bir şey gelmedi.

Şule bir bütün ekmek getirdi, hepsini aldı. Herhalde, yarısını yolluk yapacak yarına dedim. Gelince veririm ekmeğinizi dedi, aşk olsun Müeyyet Abi dedim. Sonra kapısını anahtarla açtı, içeri girdi. Ben de içeri girdim, Şule'ye sofrayı kur da biz yiyelim dedim, baban belki yine geç gelir. Erken geldi o akşam Rasim. Keyfi yerindeydi. Balık getirmişti taze taze. Nasılsın diye sordu bana, çok sevindim, kötüyüm bütün gün yattım, her yanım ağrıyor diyemedim. Tam balıkları kızartmıştım ki, kayınbiraderimle eltim, çoluk çocuk geldiler. Bir akşam şöyle ağız tadıyla yemek yiyemeyeceğiz diye canım sıkıldı. Sonra iki birader rakı içtiler, eltim yine sızlandı kocasından, eve haciz gelmiş, çocuklar dövüştü, biz çay içtik, eltim seninkinin dostu varmış dedi, yok öyle bir şey dedim. Her akşam evine gelen adam, nasıl olsun dedim, eltim inanmadı. Gece geç vakit gittiler. Rasim iyice sarhoştu, seni kraliçeler gibi yaşatacağım dedi, iyi dedim. Sonra uyumuşuz. Hiçbir şey duymadım. Ertesi sabah, cumartesi sabahı yani, Rasim zar zor kalktı, yine küfrede küfrede işine gitti. Ben ortalığı topladım. Yeni evlendiğimizde bir kere tatile gitmiştik Rasim'le. İlk ve son defa otelde kalmıştım, sabah yatakları düzeltmiştim de Rasim gülmüştü. Otelde yataklar toplanmazmış meğer. Bir akşam deniz kenarında bir lokantada, bira içirmişti bana, bütün gece gülmüştüm. Suna Abla'nın deniz kenarında olduğunu, soğuk gazoz içtiğini, denize girdiğini düşündüm. Kıskandım. Kapkara gelir, günlerce anlatır artık dedim, ne bileyim cansız yattığını? Hiçbir şey duymadım o gün. Yoklar diye kulak vermedim belki de. Ama gece, yine Rasim'i beklerken geç saatlerde, aynı müziği duydum. Çok hafifti, çok çok hafif. Deliriyorum galiba diye düşündüm. Kendime güldüm. Yoklar ki dedim. Bana öyle geliyor. Sonra üşüdüm, yatağa girdim, Rasim yine sabaha karşı geldi.

Pazar günü Rasim öğlene kadar uyudu. Çocukları yıkadım, çamaşırları yıkadım. Öğleden sonra Rasim kahveye gitti. Kapıdan çıkarken, çok pis kokuyor burası dedi. Bir kedi medi öldü galiba merdiven altında. Hakikaten pis bir koku vardı. Akşam yemeğini çocuklarla yedim. Rasim'i beklemekten vazgeçtim. Çok sıkıldım, içimden hep ağlamak geliyordu.

Ertesi sabah Suna Abla'nın kadını Gülayşe dokuz buçukta geldi, çığlık çığlığa bağırınca kapıya koştum. Gülayşe dışarı attı kendini. Komşular koşuştular. Evden çok fena koku geliyordu. Dayanamadım, midem bulandı, içeri girdim. Sonra polis geldi. Ama Müeyyet Abi karıncayı incitemez. İyi bir yüzü vardı onun. Nasıl yaptı anlamadım.

Erkek demek bilek demek.

Adım Kerim Genç. Otuz iki yaşındayım. Buhara Uzakdoğu Sporları Kulübü'nün sahibiyim. Karate, kung fu, Tayland boksu, jui jitsu, judo, hepsini öğretiriz delikanlılarımıza. Çelik gibi çıkarlar bizden. Dövüşçü, disiplinli, itaatkâr. Hürmet saygı bilirler, haddini bilmeyene bildirirler. Delikanlı dediğin de böyle olur. Askerdeyken başladım dövüşe. Eskiden de merakımı çekerdi de, o zamanlar dövüş okuluymuş, kulübüymüş böyle yerler yoktu. Burada, ilk Uzakdoğu sporları kulübünü ben açtım. Tam yedi sene oldu. Komando birliğindeyken, –askerliğimi Konya'da komando olarak yaptım– siyah kuşaklı bir Bekir Çavuş vardı, bir de Aslan Üsteğmen, dan sahibiydi, milletlerarası dereceleri vardı; onlar dövüşürlerdi, biz de hıyar hıyar seyrederdik. Benim içim giderdi ama, hürmet icabı, bir şey diyemezdim. Bekir Çavuş'un danı yoktu ama, çok iyiydi. Hatta bir gün judoda Aslan Üsteğmen'i ipponla yendi de, birlikte duymayan kalmadı. Aslan Üsteğmen bir hafta insan içine çıkamadı. Bekir Çavuş'a mı yenilmiş diye hayret etti millet. Tabur komutanı bile tebrik etti Bekir Çavuş'u. Asıl o koydu tabii Aslan Üsteğmen'e. Neyse uzatmayalım, tam o günlerde ben de taktım kafaya, öğreneceğim bu dövüşü. Kulakları çınlasın Aslan Üsteğmen, bu ipponun acısını çıkarttı tabii, Bekir Çavuş'u pestile çevirmişti bir gün, nasıl olduysa, komutanım ben de judo yapmak istiyorum dedim, Aslan Üsteğmen'e. Ağzımdan çıkıverdi. Hemen başla, dedi. Öyle başladık. Sonra kursa mursa gittik, şimdi bütün dallarda sertifikam var. Memleketin gençlerine dövüşmeyi öğretiyoruz, her delikanlının bilmesi lazım. Dövüşme sanatını bileceksin, yeri gelince kullanacaksın. Biz bu yere bileğimizin hakkıyla geldik. Erkek gibi geldik, dövüşe dövüşe. Her manada dövüştük.

Ölen kadını tanımam, ama vaktiyle babasını tanırdım. Pek makbul bir adam değildi. Mal mülk sahibiydi ama, şerefsiz bir herifti. Kızını Müeyyet'e vermeden önce, bir subay alacakmış da, almamış diye bir dedikodu çıktıydı. Hayal meyal hatırlıyorum, yir-

mi sene evvelki mevzu. Ama kızını ne gördüm ne konuştum. Müeyyet'in babası için de mert, delikanlı adamdı, ama sonradan bozuldu derler. Doğrudur. Bozulmasa adı çıkmış bir karıyı gelin diye alır mı? Neyse günahı boynuna. Eski hikâye, bizi ırgalamaz. Müeyyet, Hayati'nin yanında çalışıyordu. Bizim kahve de Hayati'nin yazıhanesinin altında. Kahvenin önünden gelip geçerken görürdüm. Daha ilk görüşte, kıl kaptım heriften. Kim lan bu karı kılıklı ibne dedim, kahvedeki çocuklara. Merhum zahireci Hilmi Bey'in oğluymuş. Yem fabrikasından emekli, şimdi Hayati'nin yanında çalışıyor dediler. Hayati'yi severim, saygıda hürmette kusuru olmadı bugüne kadar. Hayati de nerden bulmuş dedim bu karı kılıklı herifi? Gıravat mıravat takılı. Eller ekmek hamuru gibi yumuşacık yumuşacık? Erkek dediğin harbi olacak, delikanlı olacak, cesur olacak, bileğine güvenecek, haysiyetli, şerefli olacak, şerefine, haysiyetine, ismine, şanına, namına leke sürdürmeyecek, gerekirse elini kana bulamaktan çekinmeyecek. Yerine göre saygı hürmet bilecek. Öyle değil mi ama? Erkek dediğin başka ne ki?

Müeyyet denen bu herif de ödleğin teki, iyi mi? Ben, kim lan bu yumuşak diye bir çıkışınca, bizim delikanlılar bunu alaya almaya başlamışlar. Ara sıra rastlıyorum, önünü keserler, laf atarlar, hemen hana girer, kaçar. Arkasından gülerler. Bırak erkek gibi dövüşmeyi, ağzını açmaz. Benim delikanlılardan birine, biri kazara bir yanlış yapacak, adamı n'apar? Aramızda bir hadise de oldu birkaç ay evvel. O zaman denedik, anladık zaten. Biz adamı bir kere deneriz, notumuzu veririz. Bu korkak uyuz nasıl olmuş da karısını boğmuş anlamadım. Karı da çok iriymiş yani. Polis İhsan öyle söyledi. Karakola haber gelince eve gidip cesedi görmüş. Kadın balina gibiydi, tabuta sığmadı, o ufak tefek herif nasıl becerdi bu işi hâlâ aklım almıyor, dedi. O dediğim hadise iki üç ay evvel oldu. Bir pazar günü akşama doğru, bizim kulüpte oturuyoruz böyle, teşkilat meseleleri var, onları konuşuyoruz, bir arkadaş geldi. Hatırlı bir arkadaştır, sayarız severiz kendisini. Belediyede bir işimiz vardı, onu halletmiş. Bir uğrayayım da haber vereyim, demiş. Biraz laflad ık, sonra kalktık Pala İsmail'in oraya gittik. Ben Pala'nm yerine pek gitmem, bize uymaz. Ama arkadaş ısrar etti, alacağı varmış Pala'dan. Bir görünmek istedi. Neyse, Pala İsmail bizden köpek gibi korkar, hemen koşturdu çocukları, masayı donattı, başladık demlenmeye. Birinci büyüğü bitirdik, Topal'a bir şişe daha aç demek için arkamı bir döndüm, –Topal, Pala'nın garsonu, harbidir, delikanlıdır– lafımı demeye kalmadı, onu gördüm. Müeyyet'i. Kar-

şısında kendi gibi bir ibne, gençten bir oğlan, malum arkadaşı herhalde. Yoksa ne diye onu alsın da meyhaneye gelsin? Menemen yaptırmışlar, ciğer kavurtmuşlar, bir de ufak açmışlar. Salata malata, ooh! Herife zaten uyuzum, bir de meyhaneye gelmiş. Ulan sen kim, erkek gibi rakı içmek kim be? Bir de yanında... tövbe tövbe...

Benim olduğum mekânda erkek, erkek olacak. O kadar! Öyle yarım ufağı iki kişi içmekle erkek olunmaz. Canım sıkıldı bir güzel. Vaktiyle denemişiz herifi. Şu kadarcık haysiyet yok. Çocuklar yüzüne gülmüş, alaya almış ses çıkarmamış da, utanmadan meyhaneye demlenmeye geliyor. Baştan neyse dedim, sesimi çıkarmayayım. Ama bu iki yavşağın, böyle uyuz uyuz, karı gibi gülerek muhabbet etmesi bana battı. Taktım bir kere. Arkadaş da rahatsız oldu. Usul usul konuşmalar, karı gibi gülmeler. Kitap gibi laflar aralarında. Tadım kaçtı. Başladık arkadaşla yüksek sesle laf kakmaya. Erkek adam rakıyı dikti mi götürür dedik, birileri karı gibi kolonyalar sürünmüş, pis kokuyor burası dedik. Hiç üstüne alınan yok. –Bu arada ikinci şişeyi de yarılamışız. Sarhoş filan değiliz, aman ha, yanlış anlama olmasın. Biz iyi içeriz evelallah, nasıl oturursak öyle kalkarız– Bunların keyfi kaçtı, kalktılar. Kesersin önlerini, var mı ulan öyle karı gibi kaçmak? İş büyüdü. Biri bir tokat atmaya yeltense, halledeceğim ama, ellerini kaldırmıyor korkak deyyuslar. Karı gibi vır vır ediyorlar sadece. Yok, yolumuzdan çekilin de, biz gitmek istiyoruz artık da, bilmem ne de. Yapıştım yakasına Müeyyet'in. Kavramamla ayakları yerden kesildi. Zaten gıcığım var herife, ötekini bıraktım kenara, unutmuşum, sonradan hatırladım, nutku tutulmuş, donmuş kalmıştır korkudan. Şöyle bir silkeledim Müeyyet'i, bırak yakamı diyor, başka bir şey demiyor. Ulan ibne, erkeksen yakanı kendin kurtar dedim. Debeleniyor. Arkadaş başladı gülmeye. Dövsen dövülmez, adamın elinde kalır. Sövsen, bir saattir sövüyorum, tınmıyor. Ama hırsını da alamıyorum. Peki, öyle mi? İsmail, rakı getir dedim. İsmail kıpırdamadı. Getir dedim ulan diye bağırınca, Topal fırladı getirdi. Dayadım yetmişlik şişeyi ağzına. Öyle lokma lokma içilmez bu bok dedim. Debeleniyor, sallanıyor, rakı üstüne başına dökülüyor, ağzından fışkırıyor. Şerefsizim, bir şişe rakıyı boğazından döktüm. Bitti herif. Boş çuvala döndü elimde. Bıraktım sandalyeye. Allah için tek fiske vurmadım. Öldürürdüm istesem. Judo yapmaya lüzum yok, bir kafa atsam altı ay hastanede yatardı. Yumruğumu indirdim masaya, bak aslanım dedim. Erkek adam olsaydın, bu rakıyı ağzından döktürmezdin. Ölümüne dövüşürdün benimle. Anladın mı? Sonra, arka-

daşla çıktık meyhaneden, daha kesilmemişiz meğer, atladık benim arabaya, doğru subaşına. Orada arkadaşlara anlattık, geberdiler gülmekten. Bir zaman sonra tekrar gittim Pala İsmail'e, Topal beni görünce gülmeye başladı. Bir daha gelmemiş. Artık ağzına rakı sürmez dedi. Adamın ağzından bir yetmişliği zorla boşalttım, gıkını çıkaramadı. Böyle karı gibi bir herif, karısını nasıl boğabilir, anlamadım gitti.

Şarkılar mı İçimizde Böylesine Uğuldayan...

Benim kardeşim yapamaz öyle şey. Onun elleri öyle yumuşaktır ki, ancak okşamaya yarar. İftira atıyorlar kardeşime, yapmaz, yapamaz! Adım Muazzez Güngör. Elli beşimi çoktan geçtim. Elliye kadar seneleri saydım, sonra ucunu bıraktım. İnsan bir kez yaşlanmaya görsün, seneler o kadar ucuzluyor ki... On beşken, yirmi çok uzakta. Yirmiye geldiğinde de, on beş geçeli seneler olmuş. Otuz dendi miydi, kırk sanki daha yakın. Elliden sonrasını bırak. Yüz bile yakın artık, değil mi ki dizlerim kıvrılırken acıyor, sırtım bir türlü ısınmıyor? Tutun ki altmış oldum, belki de olmuşumdur. Ama siz yine de elli beş yazın. Nüfus kâğıdım öyle diyor.

İlk mektebi bitirdim ben. Diplomamın kırmızı kurdelesi vardı. Muallim Hanım, Ankaralıydı, siyah, uzun elbiseler giyerdi, yüzü ne kadar güzeldi. Zehir gibi kızsın Muazzez derdi, sana yazık olacak. Hilmi Bey'i bir türlü kandıramadı. Muallim mektebine gidecektim oysa, benim de siyah, uzun elbiselerim, siyah önlüklü talebelerim olacaktı. Ben de sabahları başım dik, burnum biraz havada sokağa çıkacaktım, aybaşı geldiğinde maaşımdan anneme hediyeler alacaktım. Hilmi Bey, Nuh dedi peygamber demedi. Muallim Hanım ne dediyse olmadı. Benim adım sanım var, dedi Hilmi Bey, hem öz kızım da değil, mesuliyetini alamam. Leyli mekteplerde onun bunun kucağına düşer, demiş anneme, Muallim Hanım gibi olur. Zaten Muallim Hanım'ın arkasından hep atıp tutardı.

Hilmi Bey, Müeyyet'in babasıydı. Annemin ikinci kocası. Ilıcasu'dan bir kız almış gençliğinde, kadın genç yaşta ölmüş. Kahırdan ölmüş derlerdi, bilmem doğru, bilmem yalan. Sonra annemle evlenmiş. Benim babam okumuş adammış, genç yaşta hastalanmış, kurtaramamışlar. Ben o sıralar daha yeni konuşuyormuşum. Bir kaç sene sonra annemi Hilmi Bey'e vermişler. Ona buna yük oluyorum diye düşünmüş kadıncağız, yaşlı başlı adam, malı mülkü

var, bizi namerde muhtaç etmez demiş, gözleri yaşlı gitmiş.

İlk mektebe yeni başlamıştım Müeyyet doğduğunda. Ne güzel, ne sevimli bir çocuktu. Annemin eteğinde, o evde bir sığıntıyken, sanki birden evin sahibi oldum. Kardeşim vardı artık benim de. Onu kucağıma aldım, salladım, uyuttum. Belki bu yüzdendir, çocuğum olmadı diye pek de kederlenmedim. Daha çocukken çocuk sevgisini tattım. İşte böyle. Analarımız bir, babalarımız ayrı. Ama, ana baba bir kardeş olsak bile, bu kadar sevmezdik birbirimizi. Annemizin garipliğini, yaşlı gözlerini paylaştık belki de.

Zengin adamdı Hilmi Bey, zahire tüccarıydı, kendi gibilerle oturup kalkardı. Sık sık İstanbul'a giderdi, yok olurdu ortadan, on gün on beş gün. Müeyyet'in halaları, –ben de onlara hala demek istemiştim de, biz senin nerden halan oluyoruz demişlerdi, ben de hiç hitap edemez olmuştum– anneme, kardeşimiz İstanbul'a gönlünü eğlendirmeye gitti, canına değsin, derlerdi, annem odasına çekilip ağlardı. Kaba, sefasına düşkün biriydi Hilmi Bey. İnceliklerden, ince duygulardan hiç anlamazdı.

On beş yaşıma geldiğimde, bir gün annem, çekti beni kenara. Analar tahtı yaparmış ama bahtı yapamazmış kızım, ben ne tahtını yaptım, ne bahtını, dedi. Anladım. Hiç cevap vermedim. Düğünümde pek mahzundu Müeyyet. Küçücük çocuktu oysa, misafirlerin arasında dolaşıp eğlenecek yaştaydı. Hep ona sarılıp ağladım. Annem ise yüzüme bakamıyordu. Yola çıkarken, onu üzmek istemedim, beni merak etme dedim. Annemi son görüşüm oldu. Kadının yüreği bu kadar büyük yalnızlığa dayanamadı. Belki yalnızlık değil de, kızını eliyle bir daha dönmemecesine gurbete yollamaya. Bir sene geçmedi, öldü. Suçlu mu hissetti kendini kimbilir?

Yüzünü görmeden evlendim ama, hamuru iyi çıktı rahmetlinin. Sevdi, saydı beni, üzmedi, kırmadı. Hep istasyon lojmanlarında oturduk, önünden trenler geçen bahçelerimiz oldu. Gürül gürül sobalar yaktık karlı şehirlerde. Sonra kısmet, döndü dolaştı, aynı şehre geldi yolumuz. Sözünü tutan bir tren gibi, beni aldığı yere getirdi ve sonra göçtü dünyadan.

Anneme mektuplarımda hep mutlu olduğumu yazdım, belki eline geçmedi, belki inanmadı. Oysa, uykuma sızan düdük seslerini, lokomotif buharlarını, baharla birlikte canlanıp bize mutluluk taşıyan bahçelerimizi, demiryolu geçitlerini, karlı dorukları, trenlerin büyük şehirlerden bize getirdiği romanları geceleri yüksek sesle okuyuşlarımızı, ince bıyıklı, iri gözlü, iyi yürekli kocamı gerçekten çok sevmiştim. Bütün bunları düşününce ben, elli yaşımı

çoktan geçmişken, iyi bir hayatım oldu, insanca yaşadım diyebilirim. Zaten bu yüzden altın yüzüklü, köstekli Hilmi Bey'e çok ilenmedim. Ama annem ve kardeşim, ince bir sızı olarak, yüreğimi zaman zaman kanattı durdu.

Ben kendimi yetiştirdim, gözümü kulağını açtım, okudum, dinledim, düşündüm. Hilmi Bey'in kız kardeşleri gibi olmadım, insan oldum. Bu trenler nereye gider merak ettim, neler yazar getirdikleri gazeteler, okudum. Muallimlere imrenerek baktım, onlarla konuştum. Tanımayı, öğrenmeyi, sevmeyi sevdim. Kardeşimi mahzun olduğu için belki, çok sevdim. Hiç unutmadım.

Biz trenlere alışmıştık, tren düdüğünü duymadan, uykumuzun arasında geçen hangi marşandiz, hangi ekspres bilmeden duramazdık. Bu yüzden son durağımız olan şehrimize gelince, İstasyon mahallesine taşındık. Ne kadar değişmişti büyüdüğüm şehir. Tanıdık gibi gelen zahirecilere gidip sordum. Hilmi Bey nerdedir, oğlu Müeyyet nerdedir diye. Hilmi Bey öldü dediler, Müeyyet'in adresini verdiler. Penceresi molozlara bakan, küspe kokulu, genişçe bir odada, siyah ciltli kalın bir deftere bir şeyler yazıp, hesap makinelerinin kolunu çeviren, yaşlanmış, yorgun ve kırgın bir adamı gösterip, Müeyyet bu dediler. Kardeşim, dedim yanına gidip, beni tanıdın mı? Sadece bir an baktı yüzüme, Muazzez Abla, dedi. Yüksek tavanlı, serin ve pis bir odada, birbirimize sarılıp ağlaştık.

Kocam da onu çok sevmişti. Ama karısı bir kere geldi bize, bir kahve içti, hadi Müeyyet kalkalım dedi, bir daha da gelmedi. Müeyyet itiraz edemedi. Kocam öldükten sonra, her cumartesi öğleden sonra bana geldi. Hiç şaşmadı bu. Her cumartesi, öğleden sonra gelip pencerenin önündeki koltuğa otururdu. Önce uzun uzun susardık ikimiz. Birbirimize bile bakmazdık. Sonra, ben ona gördüğümüz istasyonları anlatırdım. Nasıl güneşin battığını ıssız bir ovada, küçük evlerin gölgelerinin nasıl ırmağa yansıdığını, nasıl yalnız ve mağrur uzandığmı köylerin... Ne güzel anlatıyorsun abla, derdi. Anlatacak ne çok şeyin, ne güzel ve içli kelimelerin var. Senin de vardır kardeşim, derdim. Yok abla, derdi. İçim kurudu benim. İçimdeki güzel ağacın suyu çekildi, kurudu, bükülü kaldı. Şimdi içimde dayanılmaz bir katılık var. Öldürdüler beni abla, derdi. İçimi öldürdüler. O kadar güldüler ki güzel ve içli kelimelerime, içimden geçen şiirlere, gülmesinler diye kendimi gizledim. Ama onların dilleri uzundu. Yetiştiler ve beni yaşatan her şeyi, sökerek aldılar içimden bir bir. Beni öldürdüler. Şarkılar mı içimizde böylesine uğuldayan, sandal şarkıları, yosun şarkıları, su şarkıları.

Şarkılar mı içimizde böylesine uğuldayan, sevda şarkıları, mehtap şarkıları, gül şarkıları... Kelimeleri güzeldi kardeşimin, ruhu inceydi, çok inceydi.

Müeyyet o cumartesi gelmedi. Küskünlükle doldu içim. O kadar alışmıştım ki, kapıyı açtığım zaman onun mahzun gözleriyle karşılaşmaya, bazen saatlerce konuşmadan oturmamıza, bazen en güzel kelimeleri seçerek ve kahve içerek, saatlerce güzel yüzünü dünyanın birbirimize anlatmamıza... Bekledim, gecikmiştir, bir şey olmuştur, bir aksilik çıkmıştır, haftaya gelir diye. Karlı dağlarda tren bekleyerek geçen güzel günlerimizde hayat arkadaşımla, üzerinde kahve pişirdiğimiz o emektar mangal soğudu, küller kaldı sadece. Sonra akşam oldu, gün battı.

İçi ölmüş bir insan, bir insanı nasıl öldürebilir?

Olmayan insanlar içinizde, belki de azar azar öldürdüğünüz...

Adım Sadık Yılmaz. Otuz altı yaşındayım. Bekârım. İl Halk Kütüphanesi'nde memur olarak çalışıyorum. Kimsesizim, yetiştirme yurdunda büyüdüm. Liseyi ve askerliğimi bitirdikten sonra, memuriyet hayatına atıldım. Küçük, çok küçük bir memurum. Ceketimi hep ilikli tutarım, bana verilen odada, bana verilen sandalyenin ucuna ilişerek çalışırım. Maaş alırken ellerim titrer. Göze batmamaya, dikkati çekmemeye çalışırım. Hayatım belli belirsizdir, varlığım belli belirsiz. Zorda kalmadıkça, kendimi kimseye hatırlatmam. Ev sahibim evini olmayan birine verdiğini sanır. İki katlı kâgir bir evin alt katında oturuyorum, Gündoğdu Sokağı, 28 numarada. Bazen avluda karşılaştığımızda, ev sahibimin hayretle bana baktığını ve ancak birkaç saniye sonra beni hatırlayıp, derin nefes aldığını hissederim. Şefim sık sık, sen yeni mi başladın diye sorar. Böyle zamanlarda yüzünde şaşkın ve rahatsız bir ifade vardır. Oysa tam on dört yıldır, resmi tatil günleri ve yıllık izinler dışında, hemen hemen aynı saatte gelir, odacı İsmail Efendi'nin açtığı kapıdan girerim. İsmail Efendi de on dört yıldır oturduğu yerden, memur daha gelmedi diye seslenir. Benim İsmail Efendi derim, her seferinde sesimi ve yüzümü tanıması zaman alır. Kütüphane vilayet binasının alt katındadır. Arka kapıdan girilir. Çay ocağı ön kapının hemen sağındadır: Çaycı beni bir türlü hatırlayamadığı için, günde üç dört kez, bana verilen masadan kalkıp çay ocağına

gitmem, yani arka kapıdan çıkıp, bahçeyi dolaşarak, ön kapıya kadar yürümem ve çayımı aldıktan sonra, aynı yoldan geri dönmem gerekir. Çaycı hep şöyle der: Niye buraya kadar zahmet ettin, Sadık Bey kardeşim? Telefon etseydin, getirirdim. Adımı hatırlaması epey sürer. Telefon etsem, kapattığı an beni unutur.

Bir adım vardır, bir de geçmişim. İkisi de çeşitli resmi dairelerde, resmi evrakın üzerinde yazılı birtakım kelimelerdir. Nüfus dairesinde, askerlik şubesinde, memur sicil defterinde, muhtar kayıtlarında. Kimse için bir anlamı, ben bu adı tanıyorum, bu falanca değil miydi dedirtecek bir yanı yoktur. Adım da kalıbım kadar silik, soluk ve sıradandır. Bir kahverengi, bir de gri elbisem vardır. Biri kirlenince diğerini giyerim. Orta boylu, hafif esmer ve bıyıklıyım. Bu şehirde bana benzeyen, daha doğrusu benim benzediğim binlerce kişi bulunabilir.

İflah olmaz bir korkağım. İnsanlardan korkarım, hayattan korkarım, şehirden korkarım. Yağmurlu havalarda, vakit geçirmek için kütüphaneye gelen gençlerden çok korkarım. Gürültü yaparlar, yüksek sesle gülerler, birbirlerine kâğıt toplar atarlar. Kütüphanede gürültü yapmak, başkalarını rahatsız etmek yasaktır, diyemem. Ne olur ne olmaz. Özellikle gençleri çok tehlikeli bulurum. Çünkü kuvvetli olurlar, adam dövmekten çekinmezler. Allahtan kütüphaneye pek gelen giden olmaz. Ben de, oturup kitabımı okurum. İstemediğim insanlarla, istemediğim zaman ve zeminlerde bir arada olmaktan; ne zaman, ne olacağını bilememekten çok korkarım. Çünkü insanlar tehlikelidirler, anlamazlar. Anlamayınca saldırırlar. Bu yüzden de silik olmak en iyisidir.

Müeyyet Abi'yle bir tatil günü tanıştım, birkaç yıl önce. Galiba Cumhuriyet bayramıydı. Çünkü Belediye Parkı'ndaki kavakların yaprakları dökülüyordu. Birer birer düşüyordu yapraklar. Sabah, her günkü gibi erken kalkmış, elimi yüzümü yıkamış, kahvaltımı etmiştim. Kendimi bildim bileli erken kalkarım. Hayatının en büyük alışkanlığıdır. Tam evden çıkacakken o günün tatil olduğunu hatırladım. Mecburen odama döndüm.Vakti geçirmem kolay olmadı. Biraz kitap okudum, çoraplarımı yamadım, yedi sekiz tane mendil ütüledim. Mendilleri katlayıp çekmeceme yerleştirdim. Yazdan kalma bir gündü, pırıl pırıl bir güneş vardı. Ne yapacağımı bilemiyordum. Parka gitmeye karar verdim. Benim için çok önemli bir karardı bu. Korkuyordum ama parkı görmeyi de istiyordum. Korkuyordum, çünkü parkta insanlar olabilirdi. Bana soru sorabilirler, beni rahatsız edebilirlerdi. Yine de gittim. İyi ki gitmişim.

Park, tören yapılan meydanın arkasındaydı. Herkes geçit yapan askerlere, okul çocuklarına, defne yerine rastgele bir ağaçtan koparılmış dallarla süslenmiş, yüksekçe, taht gibi bir yerde oturan valiye ve belediye başkanına baktığı için, kimseye görünmeden parka girdim. Belki de evhamdı benimki. Belki istesem de görmezlerdi. Bilmiyorum. Ama bildiğim şuydu, insanlarla içli dışlı olmak istemiyordum. Çünkü, insanlarla içli dışlı olunca, insanın içi dışı kalmazdı, onların olurdu. Bunu vaktiyle birkaç kez denemiştim. Park bomboştu, yeni süpürülmüştü. Resmi geçit yapan askerlerin ayak sesleri duyuluyordu. Belediye bandosu, en keskin notalarla en keskin marşları çalıyordu. Ağaçlar durgundu, hava durgundu. On dört yıldır bu şehirde oturduğum halde, parka ilk kez geliyordum. Herkes bir yerlerden, örneğin yurttan, okuldan kaçtığında parka giderdi, ben hiç kaçmamıştım, hiç parka gitmemiştim. Önce parkı dolaştım, güzel bir parktı. Tahta sıralar boyalıydı, yollar düzgündü. Tören alanına en uzak köşede bir sıraya oturdum. Bir sigara yaktım ve gözlerimi kapatıp çevreme baktım. Evet gözlerimi kapatıp. Çünkü çürük bir elma yemiştim vaktiyle, içim ekşimişti. Ne kadar kocaman ve kanlıydı gözleri yıllardır bana bakanların. Ağırlaşmış sular bulaşırdı ellerime, zindan kokan. Kahkaha attıkça kadınların ağızları kuyulaşırdı. Elleri birer akrep kuyruğuydu herkesin. Oysa gözlerimi kapatıp çevreme bakınca, bir yaz yağmuru yağardı, temiz, duru, sevecen. Kadınların gözleri yemyeşil olurdu, limon kokusu gelirdi burnuma. Bu da olmasaydı, yani gözlerimi kapattığımda yağan yaz yağmuru ve limon kokusu, siline siline yok olacaktım, hissediyordum. Gittikçe daha az yağıyordu yağmurum, içimdeki çürük elma tadı büyüyordu. Bu kadar korkuyla nasıl yaşadığımı, akrep kuyruklu insanların, kuyu ağızlı kadınların arasında, nasıl ve niçin yaşadığımı, kendime sık sık soruyordum.

Bunları düşünürken birinin derin bir nefes aldığını duydum. Derin, uzun bir nefes. Yanımda oturuyordu. Kemik rengi bir pardösü giymişti, elinde siyah bir şemsiye vardı. Saçlarını geriye doğru taramıştı. Elli yaşlarında görünüyordu. Ne yaptık birlikte bilmiyorum. Hangi yoldan geldi, nasıl ve niye oturdu yanıma, ilk ben mi konuştum, o mu bana bir şeyler söyledi, hiç bilmiyorum. Ama bildiğim şuydu, ne zaman onunla oturup iki kelime konuşsak, ağzımda taze ve gevrek bir elma tadı olurdu. Pazar günleri, öğleden sonra buluşurduk, insanların en az, en kendi halinde oldukları yerlerde. Uzak bir kır kahvesinde, kendi hülyasına dalmış ufak bir meyhanede. Dünyadan, insanlardan, içimizde kalanlardan konu-

şurduk. Konuştukça sözlerimiz artardı sanki, bir kadeh daha verir misiniz? Müzikten bahsediyor Müeyyet Abi, notaları keskin olmayan. Şarkılar mı içimizde böylesine uğuldayan diyor. Bir piyaz daha getirin bize, konuşacak çok şey var aramızda. Çok şiir, çok insan. Olmayan insanlar üstelik, belki de içinizde azar azar yaşayan, azar azar öldürdüğünüz... İkimiz de, içimizde kuruyan ağaçları yeşertmek, üstümüze yürüyen bir dünyada, gizli galibiyetimizi sadece birbirimize ilan etmek istiyorduk.

Evet, o gün de gittik meyhaneye. Ondan önce de çok gitmiştik. Hesabı bir ben öderdim, bir o öderdi. Menemen severdi Müeyyet Abi, ben de meyva isterdim. Hep yepyeni şeyler bulurduk konuşacak, güzel şeylerdi. Düşlerimizde yaşayan kadınlardan konuşurduk mesela, o kadınlar bizi anlardı. Gizli bahçelerimizi açardık, üstünden sert adımların geçmediği. Evet, o gün de meyhaneydik. Yazdığı şiirleri okuyordu bana Müeyyet Abi. Bir şeyler oldu. Birileri sarhoştu, hatırlamıyorum. Akrep kuyruğu gibiydi bir adamın elleri. Beş kuyruklu bir akrep, alabildiğine zehirli. Gözlerimi kapattımsa da, ağzımda çürük elma tadı vardı. Müeyyet Abi'yi bir daha görmedim. İçimdeki ağaç yeşermedi.

"Rakı içilir mi hiç çiçeksiz?"...

İsmim İsmail Pala. Dokuz yüz otuz ikide Dövenceli köyünde doğmuşum. Ama nüfusta dokuz yüz otuz beş yazar. Geç yazdırmışlar, malum. Dokuz yüz elli dörtte askerlik için İstanbul'a gittim, dönemedim. Elli sekizden, yetmiş yediye kadar Çiçek Pasajı'nda, Tarlabaşı'nda, Asmalımescit'te, Balık Pazarı'nda, Büyükada'da, Suadiye'de, Hasköy'de, aklına gelen ne kadar yer varsa hepsinde, garsonluk, ocakçılık, meyhanecilik yaptım. Sonra hayat gailesi, tutunamadık koca İstanbul'da, bir memleket hasreti mi çöktü içimize nedir, uzak yer olsa içim yanmaz ama, döndük geldik. Halt karıştırdık işte... Tabii elimizden gelen başka iş de yok, burada ufak bir meyhane açtık. Allaha çok şükür, geçinip gidiyoruz. Ara sıra trene atlayıp, İstanbul'un toprağına yüzümüzü sürüp dönüyoruz. Kanımıza girmiş bir kere.

İnsan bir kere toprağından çıktı mıydı, dönmesi çok ağır oluyor. Her şey yabancı, herkes el gibi geliyor. Gözünü sevdiğimin İstanbul'unda herkes el asıl ama, insana öyle gelmiyor işte. Epey zorluk çektik alışana kadar. Hele meyhanecilik, çok mihnetli iş. Biz

* Ece Ayhan'dan.

İstanbul'da bu işin erbaplarına alışmışız. İsmetlere, Halislere, Yorgolara, Cemillere, Dimitrilere alışmışız, hayattaysalar kulakları çınlasın hepsinin, onların edep erkân bilmelerine, yol yordam bilmelerine alışmışız. Buranın oturup kalkma, usul erkân bilmeyen çiğleri, toprağım oldukları halde, çok canımı sıktılar, burnumdan getirdiler. Onları adam edinceye kadar bak, yaşlandık, saç baş ağardı, bembeyaz oldu. Yeminle söylüyorum, kaç kere gözümü kararıtıp İstanbul'a döneyim dedim ama, evde var bir kaşık düşmanı, iki gözü iki çeşme gitmem diye tutununca, mecburen kaldık işte. O da bir garip, o da haklı, memleketin havası suyu başka. İstanbul bana iyi ama, ya ona? Eh, çoluk çocuğu da burada evlendirmişiz... Bu sefer işin yoksa çoluk çocuk, torun torba hasreti...

Uzun etmeyelim, memlekete dönünce bir sene haram olmayan bir iş tutayım diye dönendim durdum, ama olmadı. On beş sene evvel bu dükkânı açtım. Temizdir, sakindir, kendi halindedir. Göze batmaz. İstanbullu Meyhaneci Pala İsmail'in yeri diye bilinir. Eee, insan otuz seneyi İstanbul'da geçirince, oralı oluyor demek ki. Dükkânımı hiç reklam etmedim. Bilen gelsin, terbiyesiyle iki kadeh rakısını içsin, sonra da efendi efendi evine gitsin diye uğraştım. Hacı hoca takımından da az çekmedik laf aramızda. Ramazanda camı çerçeveyi indirdiler, dükkânı iki kere ateşe verdiler. Neyse olmuş bitmiş hikâye. Diyeceğim, benim dükkânda on beş senedir öyle dişe dokunur bir tatsızlık olmadı. Olmaz da. Adamına göre muamele etmeyi, haddini bilmeyene bildirmeyi ben yerinde öğrendim. Onun için İstanbullu Meyhaneci Pala İsmail'in yeri dendi mi, bu işin usulünü bilen gönül huzuruyla gelir. Eski şarkılar çalarız, İstanbul işi mezelerimiz vardır. Kimin ne kadar içeceğini gözümüze kestiririz, yine de isteyen olursa, fazlasını vermeyeceğimizi lisanı münasiple anlatırız.

Müeyyet Bey müşterimdi. Altı yedi senedir hemen hemen her pazar, öğleden sonra gelir, birkaç saat oturur, iki bilemedin üç duble rakısını içer, sonra da oturduğu gibi kalkıp, evine giderdi. Bir iki senedir, gençten, terbiyeli bir adam da geliyordu onunla birlikte ara sıra. Müeyyet Bey tam aradığım müşteriydi. Ağzından çıkanı kulağı duyar, yol yordam bilir. Bir gün sarhoş olmadı, bir tek gün bile rezalet çıkarmadı. Üstü başı her zaman temizdi. Başka türlü bir adam olduğu her halinden belliydi. Arada bir muhabbet ederdik. Sözünü, sohbetini dinlerdim. Bakardım da, buralara göre biri değildi. Daha bir ince, daha bir duyguluydu. Sen Müeyyet Bey derdim, buralarda değil Kınalıada'da Zafir'in, Beyoğlu'nda Pana-

yot'un, Balat'ta Yasef'in, Pendik'te Koço'nun, Kavak'ta Berç'in yerinde içecek adamsın. Sen bu muhabbetinle, bu inceliğinle, meyhaneler tarihine geçmiş yerlere yakışacak adamsın. Gülerdi. Gülerdi değil de, sanki ağzı hafifçe yana çarpılır, için için kanardı. Bir yara gibi acıklı olurdu yüzü. Onun gelmediği pazarlar meyhanenin tadı olmazdı. Oturuşuyla, bakışıyla, duruşuyla buralı olduğu halde, ruhunun başka yerlere yakışacak değerde olduğunu anlatırdı.

O hadise de öyle olmadı. Kerim denen it uydurmuş. Dövüşçüyüm diye gezinir ama bir boktan anlamaz, her Allahın günü dayak yer. O karate okulunun da sahibi filan değil, resmen ayak işlerine bakar. Asıl sahibi Tacettin Bey'dir, milletvekili. Kerim güya orayı idare eder, herkese de benim der. Tacettin Bey Ankara'da ya, meydan boş. Oradan da sporcu filan çıkmaz. Bir işler karıştırıyorlar ama, nedir anlamadık, yakında kokusu çıkar, öğreniriz. Anlatılan hadisenin olduğu gün Müeyyet Bey, yanında o temiz yüzlü gençten adamla gelmişti yine. Oturdular, menemen söylediler, peynir, pilakı malum. Ben de bir arnavut ciğeri yaptım. Ayıptır söylemesi, arnavut ciğerimin üstüne yoktur. Karaköy'de Bankalar Caddesi'nde bir Kadir Usta vardı, altı sene birlikte meyhane işlettik, sonra tövbe etti, bıraktı bu işleri, kulakları çınlasın, ondan öğrendiydim. Neyse, bir de çoban salatası yaptı Topal, masalarını donattık. Bunlar efendi efendi içiyorlardı. Bir çeyrek saat sonra, Kerim itiyle Turan geldiler. Turan'ın babasından bir arsa aldıydım, oğlanı gönder, son senedin parasını gelsin dükkândan alsın dediydim. O da takmış bu iti koluna, gelmişler. Neyse, misafir, başımızın üstüne. Turan da pek hırlı bir delikanlı sayılmaz ama, hiç olmazsa Kerim kadar boşa sallamaz. Bunlar oturdular, ızgara mızgara söylediler. Kerim bir büyük açtırdı. Daha o dakika anladım, bir pislik çıkacağını. Topal'a da kolla şunları dedim. Müeyyet Bey'le arkadaşı, kendi aralarında sohbet ediyorlardı. Kerim saldıracak yer arıyordu kendine, bakınıyor, bunları süzüyor, ileri geri laflar söylüyor. Allah için Müeyyet Bey de, arkadaşı da, hiç terbiyelerini bozmadılar. Ama Kerim kaşınıyordu. İlle bir pislik çıkaracak. Ruhunda var itin. Uzatmayalım, buranın insanı musikiden pek anlamaz, ben de inadıma İstanbul musikisi çalarım. Yine çalayım dedim. İstanbul'dan gelirken getirdiğim bir pikap var, filips, temizinden yirmi beş senelik, ona koydum bir plak, güzel güzel çalmaya başladı.

Aradan bir yarım saat geçti. Kerim kafayı buldu, sağa sola hava yapacağım diye bir dikişte kadehleri boşaltıyor. Vurdu tabii rakı. Şişede durduğu gibi dursa, herkes içer. Birden kalktı, ne lan bu

böyle zart zurt dedi plak için. Çalan da rahmetli Kadri Şençalar'ın plağı. Söyleyemem derdimi kimseye derman olmasın diye, ağlayan şu kalbimin sesini ağyar duymasın diye. Önce Topal'la bakıştık. Sonra Turan'a şöyle bir göz attım. Babasını tanırım keratanın, dışarda haytalık yapar ama, bana sökmez. Turan anladı meseleyi, Kerim'i hemen tuttu kolundan, oturttu. Biraz sonra gene kalktı bu, içmeyi bilmiyor ki edepsiz? Kesin lan şu zımbırtıyı diye bağırmaz mı? Tam ağzımı açacaktım ki, Müeyyet Bey bütün efendiliğiyle kalktı, ama beyefendi, çok güzel bir musiki demeye kalmadı, Kerim yapıştı yakasına, beyefendi babandır ulan inek diye. Sarhoş! Ne dediğini, ne yaptığını bilmiyor ki? Topal girdi araya, ben de Turan'a bir baktım, Turan ben seni böyle bilmem evladım, dedim. Turan'a ağır geldi bu sözüm, Kerim'e bırak arkadaşın yakasını dedi. Ama sarhoş adam laftan anlar mı? Müeyyet Bey silkindi, bu abuk sabuk laflar etti, ne öyle karı gibi kikirdeşiyorsunuz filan, ağır sözler sarf ediyor. Topal'a bir işaret ettim, tut kolundan şu zibiyi de at dışarı diye, Turan gördü, girdi araya, tamam İsmail Amca, ben hallederim dedi, aldı Kerim'i, kolundan çeke çeke çıkardı. Bu serseri hâlâ bağırıyor kapıdan, Topal çıktı meyhanenin önüne, Turan'a al götür, bir daha da buralardan geçirme dedi. Gittiler. Turan az sonra geldi, af maf diledi. Seni bir daha böyle zibidilerle görmeyeyim, baban duyarsa inme iner adama dedim. Görünüşte iş kapandı, ama Müeyyet Bey çok üzüldü, kar gibi bir mendil çıkardı, alnını sildi. Boncuk boncuk ter birikmiş. Yüzü kıpkırmızı olmuş, ha ağladı ha ağlayacak. Yanındaki adamcağız da sanki ölü, eli ayağı kilitlenmiş. Müeyyet Bey'in yanına gittim, özür diledim, affedersiniz Müeyyet Bey bir daha olmaz, sarhoş işte, ne yapacaksınız, dedim. Tabii efendim, olur böyle şeyler, sizin bir suçunuz yok, dedi. Ama o günden sonra gelmedi. En son geçen perşembe haber gönderdim Topal'la, iş yerine. Müsait bir zamanda gelirim, demiş. Efendi adam. Gelmeyeceği halde terbiyesini bozmamış yine de. Gelmedi bir daha. Her pazar sanki öksüz burası.

Mümkünü yok, olamaz. Gözümle göreyim boğduğunu, gene inanmam. Başkası yapmış, onun üstüne atmıştır. O ince ruhlu, zarif, efendi adam katilse, ben bin kerre katilim. Bir keresinde hoşuna gitsin diye masasına çiçek getirip koymuştum. İşte şimdi beni mest ettiniz İsmail Bey, dedi. Sizi bir daha çiçeksiz bırakmam dedim. Bırakmadım da. Hâlâ her pazar onun için çiçek aldırıyorum, ama gelmiyor.

1992

gençlik sabah çiyidir

Yatarken sonsuza kadar uyumayı, derin ve huzurlu bir uykudan asla uyanmamayı dilediği halde, yine uyanmıştı. Yorgun gözlerini ağır ağır açtı, perdenin aralıklarından sızarak yatağa kadar süzülen, cılız gün ışığına baktı, içi acıyla doldu. Gece ağırlaşan hastaların en büyük tesellisi olan gün ışığı, yenisini almayı hiç aklına getirmediği eprimiş, lime lime olmuş perdeleri adeta delerek yüzüne vuruyor; kasvetli, havasında derin bir teessür taşıyan odayı sinsisice aydınlatıyor, odanın tozlu hatıralarla dolu eşyalarına acayip gölgeler yükleyerek, ince yorganın altında yatan kıpırtısız vücuda, vücudun hep özlediği gibi zayıf, yorgun ve son yolculuğuna başlamaya sessizce hazırlanan bir hal veriyordu.

Gözlerini kapatınca birkaç damla zayıf ve bitap gözyaşı, kuruma yüz tutmuş gözpınarlarından zorlukla kabararak yanaklarına doğru süzüldü. "Bu ebediyete kadar böyle devam edecek," diye mırıldandı. "Ne zaman o ilahi ve sonsuz uykuya, huzur veren büyük yalnızlığa erişeceğim, ıstırap haline gelen bu hayat, beni daha ne kadar peşisıra sürükleyerek, günden güne, seneden seneye dolaştırıp duracak? Yorgunum, çok bitkinim..."

Yine de, rengi kaçmış ellerle yorganı kaldırdı, uzun senelerin gittikçe ağırlaşmış yükünü, bugün de taşıyacak olan bacaklarını usulca kımıldattı, yatakta doğruldu. Her sabah kendine acıyarak öylece yatmanın, ölüme giden yolda bir faydası yoktu. Terliklerini giydi, sırtına bir hırka aldı, eskidiği için her sabah kendine bu zalim oyunu oynayan perdeleri öfkeyle açıp, dargın gözlerle sokağa, puslu bir güne kederli yüzlerle başlamış koşuşturan insanlara şöyle bir baktıktan sonra, mutfağa gidip çay koydu.

Ölümsüzlüğü bedava verseler almaya niyeti yoktu. Şu in-

sanoğlu ne kadar akılsız, ne kadar aptal ve ruhsuz olmalıydı ki, asırlar boyu ölümsüzlüğün peşinden koşmuş, yüzlerce insan servetini, hayatını, aklını, her şeyini bu uğurda harcamıştı. Oysa bir zaman geliyor, hayat, gelecek zamanın içinde manasız ve sıkıcı bir seyahat oluyor, yorulmuş kalpler ve vücutlar birer körebe gibi ölümün peşinden koşuyor, ama haylaz ve kötü bir çocuk olan ölüm, en olmayacak yerlere saklanıp bir türlü ele geçmiyordu. Ölümün bilinmeyişi ve yaklaştıkça yaşlı kalbine verdiği heyecan, sabırsızlıkla beklediği bir haz haline geliyor, yaşıyor olmanın sevincinin yerini, bu ümitsiz ve kırgın bekleyiş, bir gün o körebeyi sobeleyecek olmanın, mükemmel olduğunu düşündüğü hazzı alıyordu.

Kahvaltısını hazırlayıp bir tepsiye koydu. Pencerenin önüne oturdu. Yine iştahsızdı. Kapı tokmağına astığı torbaya kapıcının koyduğu taze ekmeğin ucuyla, bir iki zeytin yedi. Çiğnedikçe lokmalar ağzında büyüyor, bir türlü yutamıyordu. Bu hastalık, hayattan bezme hastalığı onda ilk başladığında, lokmaları bir türlü yutamayışını ölümün yaklaştığına yormuş, bundan marazi bir zevk almış ve böyle devam etmesi halinde çok kısa zaman içinde istediğine kavuşacağını zannetmişti. Ama bu arzusuna hâlâ kavuşamamış, birkaç senedir hep aynı şey olduğu halde ölmemiş ve artık bundan azap duymaya başlamıştı.

Lokmalar yine ağzında büyüyünce, tepsiyi bir kenara bırakıp gazeteyi açtı. Her gün gazete alışı da artık manasını değiştirmiş bir alışkanlıktı. Dünyada olup bitenler, onu artık meşgul etmiyor, hiçbir şey ona hayata devam etmek için bir heyecan ya da ümit aşılamıyordu. Haberleri, makaleleri okuduğunu zannediyor, hakikatte sadece gözleri satırları takip ettiği için, gazeteyi kapattığı anda, hiçbir şey hatırlamıyordu. Gazeteyi şöyle bir karıştırdı ve ölüm ilanları sayfasını açtı. İşte koca gazeteyi, bu sayfa için alıyordu. Burada onu çeken bir şeyler vardı. Bütün dikkatini topluyor, kavuşmak istediği şeyin satırlara dökülmüş, yazı haline getirilmiş halini burada görüyor, ölüm hakikatiyle birlikte, başka bir aleme geçmişlerin adlarını okurken, onları adeta kıskanıyordu.

Çerçeve içine alınmış, sahiplerinin adları koyu siyah basılmış ilanları dikkatle okumaya başladı. Tanıdık bir ad, aşina bir soyadı aradı, bulamadı. "Acaba en sona ben mi kaldım?" diye düşündü. "Benim yaşıma gelmiş, tanıdığım, elini sıktığım, aynı masada yemek yediğim, aynı trende yolculuk ettiğim herkes öldü de, ben en sona mı kaldım?" Başını ümitsizce iki yana salladı. "Hayır..."

Daha geçen gün, hayatının ne kadar kaldığını bilmediği zama-

nından hiç olmazsa yarım saati öldürebilmek için Taksim Parkı'na giderken, adını bir türlü hatırlayamadığı bir arkadaşını, yanında gençten bir adamla yürürken görmüş, bu arkadaşın hâlâ gülüp söyleyebiliyor, keyifli keyifli sigara tüttürebiliyor olmasına hayret etmiş ve her sabah güneş doğduğu için muzdarip olmadığı belli olan bu yaşlı adama, hayattan bezmiş bir suratla yakalanmak istemediği ve 'nasılsın' sorusuna cevap bulamamaktan korktuğu için, ilk rastladığı sokağa girivermişti. Henüz en sona kalmış değildi. Onun yaşında olup ölmemiş arkadaşları vardı. Ona da sıra gelecekti. Ama bir türlü sıra gelmedikçe ıstırabı artıyor ve bu hal hiçbir şeyi değiştirmiyordu. Kendi yaşında olan başka insanların da yaşadığını bilmek, bir türlü geçmeyen zamanı hızlandırmıyor, her günün en fazla altı saatini uykuda geçirdiği için, geri kalan on sekiz saat, haksız bir işkence haline geliyor, ne yapacağını, neden hâlâ yaşadığını bilemeden, zamanın denizinde oradan oraya dolaşıp duruyordu.

Bu hal onda epeydir vardı. Birkaç sene evvel, zaman geçsin diye başka şehirlere gitmeyi denemişti. Tebdili mekândan ferahlık değilse de, bir hareket, bir değişiklik bekliyordu. Sabah kalkıyor, otobüs terminaline gidiyor, ilk kalkan otobüse biniyordu. Bu vesileyle daha önce gitmediği şehirlere, Bolu'ya, Samsun'a, Erzincan'a, Tekirdağ'a, Kayseri'ye gitmişti. Ama anlamıştı ki, bunun hiçbir faydası yoktur. Zaman, nereye giderse gitsin aynı zamandır ve bu uzun yolculuklara da alışılır. Alışılınca da, değişiklik olmaktan çıkar. Kendine koyduğu teşhisin doğru, tedavinin ise yanlış olduğuna karar vermişti. Uzun yollara gitmek de, bilmediği şehirlerin sokaklarında dolaşmak da, daha önce görmediği huyu suyu farklı insanlarla konuşmak da zamanın olduğundan daha çabuk geçmesini sağlamıyor, içine düştüğü bu bezginlik hastalığına bir çare olamıyordu. Gündüzler belki hayhuy içinde geçiyor, zamanı ve bezginliğini her zamankinden daha az hissediyorduysa da, gecenin ıstırabı gündüzün neşesini çok çabuk tüketiyordu. Yabancı diyarlarda geceler çekilmiyordu. Bursa'ya gittiği bir gün, otobüs terminale girerken şehre şöyle bir bakmış, kendini oyalamak için harcayacağı beyhude çaba gözünde büyümüş, gecenin hakiki bir ölüm olmayan karanlığının çok uzayacağı aklına gelince, hemen İstanbul'a giden başka bir otobüse binerek dönmüş ve bir daha da şehirden dışarı adımını atmamıştı.

Bu uzun ve sessiz seyahatler zamanın geçmesine yardımcı olmamış, aksine kendini daha yalnız, daha yorgun bulmuştu.

Ölümle yabancı bir diyarda tanışmak da istemiyordu. Ne zaman geleceğini bilemediği bu hatırlı misafiri alışkın olduğu yerlerde, mümkünse kendi yatağında karşılamak için, kendini hazırlamıştı. Bu yüzden her gece yatağına yatarken içine bir heyecan doluyor, beklediği misafirin artık geleceğini ümit ediyor, sabah olunca oyuncağı elinden alınmış, hevesi kursağında kalmış bir çocuk gibi mahzunlaşıyordu.

Her sabah olduğu gibi yine dışarı çıkmaya karar verdi. Amaçsız, uzun yürüyüşlerinden birini yapacaktı. Evde, hep aynı pencerenin önünde oturup, karşı apartmanların kımıldamayan perdelerine bakmak zamanı uzatıyor, hatta durduruyordu. Zaman hareket ettikçe geçiyordu çünkü. Kımıldamayan perdeler, farkına varılmadan kararan hava bir durgunluk, adeta tadı alınmış bir ölümdü. Böyle olunca da içi daralıyor ve kafasında kendine vaat ettiği haz zedeleniyordu.

Kahvaltı tepsisini mutfağa götürdü. Hırkasını giydi, kaşkolunu boynuna doladı, pardösüsünü giyerken aynada kendine baktı. "Neden?" dedi. "Neden, insan lüzumundan fazla yaşar? İnsanın yaşayacak şeyleri bittikten sonra, hâlâ yaşaması haksızlık değil mi? Bu da bir ceza mı?" Kendine uzun uzun baktıktan sonra şapkasını alıp çıktı.

Hava biraz güneşli olsaydı, birkaç tane kuş görebilseydi sokakta, belki onu bugünlük idare edecek kadar teselli bulabilirdi. Böylece bir günü de daha az acıyla, daha az sıkıntıyla devirir, gecenin ve yatağının şefkatli kollarına kendini daha rahat bırakabilirdi. Aksine hava puslu, kasvetli ve karanlıktı. Ne doya doya bir kar yağıyordu, ne birdenbire akıp giden ve ağaçları pırıl pırıl yıkayan bir yağmur. Sokaklar çamurlu, pis ve gürültülüydü.

Nereye gideceğini bilemeden yürüdü. Her gün yaptığı bu uzun yürüyüşlerin ömrünü uzattığını biliyor, ama yine de yürümeden duramıyordu. Yürüyüşlerinin sebebi, sadece dört duvar içinde, kımıltısız perdelere bakarak çıldırma raddesine gelmesi değildi. Yürüdükçe kafası işliyor, beklediği hazzın lezzetini artırıyor, sabırla bu hazzı bekleyiş de bir lezzet haline geliyordu. Ama ölümle girdiği bu yarışta hile yapmaya niyeti yoktu. Hilesiz, hurdasız, hak edilmiş bir ölüm bekliyordu. Dürüst yaşanmış bir hayatı acıklı, yalnız ve hazin de olsa, dürüst bir ölümle noktalamak istiyordu. Bu yüzden, çok arzu ettiği son yolculuğa kendi elleriyle çıkmıyor, ölümün yavaşça gelip kendini sarmasını, ruhunu kucaklayıp götürmesini sabırla bekliyordu. Bazen, özellikle de uyku tutmadığı

gecelerde, içinde hain bir ses, ona türlü iğneli sözler ediyor, asla ölmeyeceğine ve bu ıstırabın böyle sürüp gideceğine dair, ümit kıran şeyler anlatıyor, kalkıp aklından geçenleri yapmasını; bunu yaparsa, mesela, uyku tutmadığı için yuttuğu haplardan bir avuç yutarsa; sabah güneş doğduğunda, o kahrolası ışıklar odasına süzüldüğü zaman, onun ebedi huzura kavuşmuş olacağını, hiçbir ışığın onu uyandırmaya muvaffak olamayacağını söylüyorsa da, bunu yapamıyor, böyle büyük bir günahı değil işlemekten, düşünmekten bile rahatsız oluyordu. Ayrıca bunun, ölümün o ümit ettiği hazzını yok edeceğine inanmıştı. Böyle gecelerin sabahlarında kendini hemen sokağa atıyor; şehrin koşuşan, gürültü yapan, aceleyle yürüyen, gülüşen, bağıran, kavga eden, yani yaşayan insanlarını seyrediyor ve onların da ölümü kendisi kadar arzulayıp arzulamadıklarını düşünüyordu.

Bugün de aynı şey olmuş, kendini sokağa atmış, hayat gailesi içinde çırpınan insanları seyrederek yürümüş ve kendine hep aynı şeyi sormuştu.

Bu insanların akıllarına ölüm gelmez mi?

Alışveriş yapan, bankalara girip çıkan, karşıdan karşıya geçen, köşebaşlarında tezgâh açan, dar sokaklarda dışarıya taşmış meyhanelerde rakı saatinin gelmesini bekleyen, dönerlere et dizen, çakmak dolduran, balıkların üzerine tenekeyle su döken, velhasıl bütün bu nefes alıp veren, yaşayan, koşuşturan, hareket halindeki insanlar, hiç ölümü düşünmezler mi? Onların da ara sıra ölümü akıllarına getirdiklerini, ölümün arkasından içlerinde bir sıkıntı duyduklarını ve bundan korktuklarını biliyor, ama yine de hayata karşı bu kadar rahat, pervasız ve canlı oluşlarına şaşıyordu. Bu bezginlik ve hayat halsizliği vücudunda ve kafasında başladığı zamandan beri, her geçen gün biraz daha derinleştirerek düşündüğü bu şeyleri, yine kafasından geçirerek yürüdü.

Yürürken gözü bir şeye takıldı. Bu şey, ayaklarından dükkânların kapı önlerine asılmış, çirkin, acayip, bir şeydi. Zihni, o farkına varmadan gördüğü şey ile ölüm arasında bir bağlantı kurdu. Ama ölüm bu kadar çirkin olamazdı. Gördüğü şeyin ne olduğunu anlamasına yetecek dikkati göstermedi, bu çirkinlikten gözlerini aldı. Kafası meşguldü. Zihni, düşündükleriyle bu gördüğü acayip ve çirkin şey arasında gidip gelirken, kimi insanların bağırdıklarını, kimilerinin usul usul konuştuklarını, birbirlerine seslendiklerini duydu; alışveriş yapıldığını, terazilere naylon torbaların konulduğunu, tartıldığını, müşterilere uzatıldığını, para verilip para alındı-

ğını, hayatın bütün canlılığıyla, en canlı, kıvrak, en işlek haliyle yaşandığını gördü ve Balık Pazarı'na gelmiş olduğunu fark etti. Buna öfkelenerek birkaç adım attı, yine durdu.

Bu çok sık olmaya başlamıştı. Birkaç aydır, özellikle uykusuz ve kabuslu gecelerin sabahında, kendini Balık Pazarı'nda buluyor, oraya ne zaman ve neden geldiğini, hangi yolu takip ettiğini, yolda ne gördüğünü, ne düşündüğünü bilemiyor, sanki içindeki bir başka 'ben' in, yaşamaya azimli, hayatı seven bir varlığın onu buraya sürüklediğini düşünüyor ve buna canı sıkılıyordu. Sanki içinde, beyninin en işlek hücreleriyle işbirliği yapan hain bir hüviyet vardı. Sokağın hayat sesleri yükseldi ve kafasındaki düşüncelerinden sıyrıldı. Bir süre şaşkın şaşkın dikildi, bakmakta olduğu parlak kabuklu, kıvıl kıvıl, eğri büğrü şeylerin karides olduklarını fark ettikten sonra, kendine neden böyle olduğunu sordu.

"Acaba, benim parçalarımdan biri, ruhumun bir yanı, hayata en sıkı bağlarla bağlı olan kısmı ölümü özlemiyor mu, istemiyor mu da; beni hayatın en büyük belirtilerinden biri olan, yeme içme denen şeyin en çetin alışverişinin yapıldığı bu yere getiriyor? Niye en ümitsiz, en dalgın zamanlarımda, kendimi Balık Pazarı'nda buluyorum? Acaba kafam bana kocaman plastik leğenlerde yüzen balıkları, yeni koparılmış kadar taze marulları, parlatılmış elmaları, tabiatın en iştah açıcı nimetlerini, bütün bu yiyecek içeceği göstermek ve böylece hâlâ yaşıyorsun mu demek istiyor?"

Böyle bir soruyu düşünebiliyor olmaktan bile ürktü. Zaten, kafası bir türlü yaşlanmıyor ve bu da, içinde bulunduğu durumu zorlaştırıyordu. Hayatın bir ıstırap haline geldiğini, lüzumdan fazla yaşamış olduğunu, yapacak, yaşayacak hiçbir şeyi kalmadığını ona kafası söylüyor, durmadan çalışarak ve konuşarak ona bu ümitsizliği aşılıyor; ama yine aynı kafa, bütün bu hayat belirtilerine dikkatini çekiyordu. Farkında olmadan buraya gelişinin sebebi buydu. Kafası ona hayatta olduğunu ve hayatta olan insanların, ne yapması lazım geldiğini göstermek istiyordu. Buna aldırmak istemeyerek Balık Pazarından çıkmak ve daha ümitsiz sokaklarda dolaşmak istedi. İki yanına yoksul apartmanların sıralandığı dar sokaklarda, yaşlı binaların kararmış yüzlerine bakıp içlenmek, ayakta durmaya mecali kalmamış, hepsi bir yana eğrilmiş bu binalarla, aynı huzur getirecek özlemi paylaşmak; hazin, karanlık ve dar sokaklarda dolaşıp yorulmak. Hayatm bütün canlılığıyla yaşandığım görmek, buna karşılık yaşayacak bir şeyi kalmadığı bilmek feci bir duyguydu.

Gözlerini, kıvıl kıvıl, parlak kabuklarında tabiatın mucizesi görülen su mahluklarından aldı; Balık Pazarı'ndan, hayatın bir hakikat olduğunu en canlı renklerle, en parlak, en cakalı nimetlerle ispat eden bu çarşıdan çıkmaya hazırlanırken, yanı başında aşina olduğu bir ses duydu, sesin geldiği yöne bakınca, komşusunu gördü. Yorgun yüzünde ince çizgilerle beyaz bir gölgeye benzeyen yaşlı kadın. İki kat altında oturuyordu. O da yalnız ve kederliydi. Karşılaştıkları zaman selamlaşırlar, ayaküstü birkaç kelime konuşurlar, sonra evlerine girip kapılarını kapatırlar ve birbirlerini unuturlardı. Güzel ve dolu yaşanmış, zarifçe bugüne kadar gelmiş bir hayatın en mağrur çizgilerini yüzünde taşıyan bu yaşlı kadın; hem öfkeli, hem korkak, hem hakkını aramaya çalışan, hem de ezik bir sesle, manava parasının üstünü eksik verdiğini söylüyordu. Kadının sesindeki eziklik ve korku, yaşlılara münhasır bastırılmış öfke, alttan alta sezilen mağrurluk içini burktu.

Hayatın her alanından elini çekmişti. Hakkını bile savunmuyor, aynı durum kendi başına gelse aldırmıyor, kapıcıyı paraya boğduğu için alışverişini kendisi yapmıyor, yaşlılar için hayatın bir yük haline gelen bütün yanlarını kolaylıkla savuşturuyor, bu tür dertlerden arınmış olduğu için de payına, bir bitki gibi sessiz ve kendini belli etmeden yaşamak düşüyordu. Yaşlı kadının çaresizliği, ona farkında olmadığı bir güç verdi. Manavla kadın arasındaki tartışmaya kulak misafiri olduktan sonra, duruma müdahale etmek lüzumunu hissederek, manava hesabı yanlış yaptığını, kendisinin de şaştığı sert bir ifade ile söyledi. Sesi ne kadar sert olursa olsun, aslında kötü niyetli de olmayan manavın ondan korktuğu yoktu. Hesabı yanlış yaptığının farkına varınca paranın üstünü yaşlı kadına uzattı ve yeni gelen müşteriyle meşgul olmaya başladı.

Komşusu beyefendi, ufak bir meseleyi değil de bir ölüm kalım meselesini halletmişçesine sevindiği, parlayan gözlerinden belli olan yaşlı kadın, "Yaşlıları aptal zannediyorlar," diye mırıldandı yavaşça. Bunu yüksek sesle söylecek gücü kendinde bulamıyordu ama, yaşlanmış olmanın hiddeti kelimelerin içinden fışkırıyordu adeta. Bu sözleri bakışlarıyla tasdik ettikten sonra uzandı, kadının tezgâhta duran torbasını aldı ve birlikte yürümeye başladılar.

Yalnız, sıkıntılı ve kederli olsa da, bencil değildi. Kendisi için asla yapmayacağı bir şeyi yapmış, manavla münakaşa etmeyi göze almıştı. Münakaşa etmek bir var oluştu. Tıpkı bankaya gidip sıra beklemek, muhtardan ikâmetgah senedi almak, karşıdan karşıya

geçerken gençlerden yardım istemek gibi. Kendisi için bir cins var oluş manasına gelen bu teşebbüste; yanında yürüyen, ufacık, yaşlı kadın zarar görmesin diye bulunmuştu. Şimdi de, komşusunun konuşmak için büyük bir arzu duyduğunu biliyor ve dinlemesinin onu mutlu edeceğini düşünüyordu.

Eskiden bu kendinde de olurdu. Mâni olunamaz bir anlatmak ihtiyacı duyardı. Hayattayken kedisi Kalender'e anlatırdı uzun uzun. Çevresine kalemle sürme çekilmiş gibi güzel gözleri olan, ilgi beklemeyen, uyuşuk ve uykucu bir kedi olan Kalender, bal rengi gözlerini açar, kalorifer peteğinin dibinde, kadife minderinde yatarak, sahibinin anlattığı, yeri ve zamanı birbirine geçmiş hikâyeleri dinler, en azından dinler görünürdü. Ama yirmi yaşını doldurunca yaşamaya pes eden Kalender'den sonra, içinde birikenleri anlatacak bir canlı bulamaz olmuştu. İstiyordu ki, anlatmak istediği bu canlı anlasa da, anlamasa da dinlesin. Bilgiçlik taslamasın, ukalalık etmesin. Maalesef insanlarda bu sabır yoktu. Eşikte duran ve bir türlü içeri girmeyen ölümü; kaderine boyun eğmiş bir yüzün bütün hüznüyle bekleyen yaşlı bir adamın; muhtemelen boş, saçma ve bıkkınlık veren konuşmalarını dinleyecek sabırda birini bulmak mümkün değildi. Daha üçüncü cümlede dinleyenin dikkatinin dağıldığını, aklının bambaşka yere gittiğini, esnemeye başladığını ve dinler gibi görünmeyi bile becerememediğini fark edince, bundan vazgeçmişti. İnsanlarla konuşmuyordu. Duvarlarla konuşamayacak kadar da kendindeydi. Konuşmak ihtiyacını kafasının içinde gidermeye çalışıyor, ama bu çaba, kafasının içinde haddinden fazla sert, öfkeli ve ümitsiz kişiler, olaylar, durumlar yaratıyor ve bu kavga, iliklerine kadar işliyordu. Şimdi yanında ufak ve yorgun adımlarla yürüyen bu yaşlı kadının konuşmak istediğini kendi tecrübelerinden biliyor; üstelik, onu dinleyecek sabrı da kendinde görüyordu.

Yanılmamıştı. Kadın bir çok konudan, kâh iştahla, kâh öfkeyle, kâh neşeyle, adeta yaşarcasına bahsetti. Hiç alakadar olmadığı bu konuları sessizce dinledi, ara sıra bir iki kelimeyle tasdik etti. Böylece apartmana kadar geldiler ve büyük demir kapıyı itip apartmanın sahanlığına girdiler. Merdivenleri çıkıp daire kapısının önüne geldiklerinde, yaşlı kadın çantasında anahtarını ararken, bugünün yılbaşı olduğunu, herkesin alışverişe çıktığı bir gün Balık Pazarı'na gitmekle yanlış yaptığını söyleyince, birden Balık Pazarı'ndaki o çirkin, acayip şeyleri hatırladı. Onlar hindiydi!

Dış dünyayla alakasını o kadar kesmişti ki, zihni gördüğü res-

min ne manaya geldiğini bulup ona ulaştırmamış, gördüğünün sadece anormal ve çirkin olduğunda ısrar ederek geçmişti. Demek bugün yılbaşıydı. Demek o zavallı hindiler, bu yüzden başaşağı asılmışlardı ciğercilerin kapılarına. Yolunmuş tüylerinden arta kalan siyah benekleri, boyunları yarım kesildikten sonra gazete kağıdına sarılmış kafaları ve ölgün pençeli ayaklarıyla hem bir çirkinlik abidesi, hem de bütün dünyanın eğlendiği bir gecenin özel yemeğiydiler.

Neden o an ölümün bu kadar çirkin olamayacağını düşündüğünü, şimdi anlıyordu. Ölümle meşgul olan zihni gördüğü bu manzarayı hemen kendi cephesi içinde sorguya çekmiş ve senelerdir özlenen o müthiş halin bu olamayacağına karar vererek feveran etmişti. Onun ölümden beklediği böyle çirkin bir zavallılık değil; asil bir hal, adeta kutsanmış ve bu kutsanışın ulviliğini tatmış, ruhani bir huşuydu. Cenaze merasimlerinde, bilhassa Hıristiyanların cenazelerinde bu acayip hissi daha derinden duyardı. Birkaç Hıristiyan dostunun cenaze merasiminde bulunmuş, tabutların içine giydirilerek yatırılmış cansız vücutlarına bakmış ve boğuk sesler, yaşlı gözler, ağır kokular, ilahiler, kısacası binbir türlü ses ve kokudan müteşekkil bu din aleminde; ölümün hayattayken sahip olunamayacak bir asalet, hayatta olanlara göre daha ulvi bir şahsiyet kazandığını görmüştü.

Halbuki Müslüman cenazelerinde ölüm daha az hissedilir, buna karşılık ölü daha bir elle tutulur halde gelirdi. Ölü, ölerek insanların arasından çıkar, geride hâlâ yaşayan, cenaze yemeği hazırlamak, hoca bulup okutmak, mevlût şekeri siparişi vermek için koşuşan insanlar en canlı halleriyle dolaşırlardı. Müslüman cenazelerinde acı bile kulağı yoran sesler halini alır, bütün bu gürültülü merasim içinde, ölümün o asil duruşu unutulur, ölümün arkasında bıraktığı hakikat kalırdı. Ama ölü çoktan ulaşılmaz bir yere ulaşmış ve sonsuz huzura varmak için hesaplaşmaya girişmiş olurdu. Gönlünde asil bir ölüm, ruhu göklere çıkmaya hazırlanan sararmış bir vücutla, kutsanmış, soğuk ve kuru bir tabutta, yaşayanlara biraz tepeden bakarak yatmak vardı. Onun beklediği, ölümün getirdiği bu ulaşılmazlık, sonsuzluk fikriydi.

Kısa bir an içinde bunları düşünürken, yaşlı kadının "Ne yapacaksınız bu gece?" diye sorduğunu duyar gibi oldu.

Kafasını topladı, yaşlı kadına biraz da ilgisizce baktı,

"Hiç..." dedi. "Evde oturacağım."

Kadının ince, solgun dudakları belli belirsiz buruldu. Kirpiksiz

mavi gözlerine, bir çocuğun derin hassasiyeti yerleşmişti sanki. "Maalesef öyle," dedi. "Her zamanki gibi evlerimizde oturacağız. Yaşlıların bir yılbaşı hakkı bile yok." Bu keskin sözler, anında kalbine battı ve yüzü insana beyaz bir midye kabuğunu hatırlatan bu ufacık yaşlı kadına karşı hem bir öfke, hem bir acıma duydu.

"Niye hakkı olmasın?" dedi tatlılaştırmaya çalıştığı bir sesle.

Senelerdir kendine bile yapmadığı bir şeyi yapıyor, ağlamaklı, yaşlı bir kadını avutmaya çalışıyordu.

"Ama öyle," dedi kadın. Söylemek istediği çok şey varınış da, dilinin ucu kilitlenip kalmış gibi baktı. "Yaşlı biri ne yapabilir ki?" diye mırıldandı sonra.

Ona verecek cevap bulamadı. Şaşkındı. Çünkü bir ayağı, hatta iki ayağı çukurda birinin, yılbaşı gecesi ne yapacağım diye düşünüp kederlenmesini çok acayip bulmuştu. Onun için günlerin hiçbir önemi yoktu. Birbiri arkasına sıralanıyor, yaşanıp gidiyordu. Sonuna gelindikçe bitmeyen işler gibi uzayıp duruyordu da üstelik. Yılbaşı olmuş, bayram olmuş, pazar ya da çarşamba olmuş, ne farkederdi ki? Elindeki torbayı kapının önüne koydu. Yaşlı kadının içeri girmesini, teşekkür edip kapısını kapatmasını, hüzünlü ve kırgın bir yüzle, kendi sessiz ve solgun alemine dönmesini bekledi, söyleyecek bir söz bulamadı. Zaten geçmek bilmeyen zaman uzadı, bir an zamanın durduğunu, ebediyete kadar böyle kalacaklarını zannetti. Kadın bir türlü içeri girmiyordu. Böyle karşılıklı dikilerek kaç dakika geçmiş olabileceğini düşünmeye çalıştı. Belki birkaç saniyeydi geçen, ama zaman parçalarının adlarının da bir önemi yoktu uzun süredir. Hakiki zaman ile onun hissetiği zaman artık birbirini tutmuyordu.

Kadın nihayet yerde duran torbasını aldı, evinden içeri bir adım attı ve dönüp, "Sizi meşgul etmeyeyim," dedi. "Zahmet oldu, teşekkür ederim..."

Onu öylece bırakıp yukarı çıkmaya gönlü razı olamayarak baktı. Bu kuru, çelimsiz, adeta canı uçup gitmiş de ağırlığı kalmamış gibi duran vücuttan dalga dalga gelen gönül kırgınlığını duymuş ve kalbi uzun zamandır tatmadığı bir merhamet hissiyle dolar gibi olmuştu. Ama ne yapacağını da bilemiyordu.

"Estağfurullah," dedi usulca. Sonra söyleyecek başka sözler bulamayınca, "Hayırlı seneler," dedi.

Aslında ne kendisi için, ne de karşısında dikilen ve yorgun kalbindeki sızı gözlerine vurduğu için hazin bir manzara haline gelen bu yaşlı kadın için böyle bir temennisi yoktu. Bunlarla teselli bula-

mazdı. Gençliğinde pek sevdiği bir şiirin mısraları geçti aklından. "Fani ömür biter bir uzun sonbahar olur / Yaprak, çiçek ve kuş dağılır tarûmar olur."* Ne bitmez sonbahardı bu, bütün bir ömür tarumar olmuştu, ama bu soğuk sonbaharın sonu gelmiyordu.

Öylesine söylenmiş bu temenniye cevap vermeyen yaşlı kadının, artık kapısını kapatmasını bekliyordu. Kapatmalıydı ki, o da sessiz ve tarûmar dairesine çıksın, yine pencerenin önündeki koltuğuna otursun, kalp sızılarıyla baş başa kalıp, sonbaharın sonunu beklesin. Ama bir türlü kapı kapanmıyordu. Yaşlı kadın adeta yardıma muhtaç gözlerle bakıyordu gözlerinin içine. Kadının gözlerinde bu hissi bulunca şaşırdı. Ne yapabilirdi? Nasıl yardım edebilirdi? Onu alıp zamanın gerisine, konak bahçelerindeki salıncakların gökyüzüne uçtuğu, yer yer silinmiş eski bir fotoğraf gibi, hayalinde belli belirsiz canlanan bir maziye götüremezdi ya? Geleceğe dair kendisinin bile bir ümidi yokken, bu kadın için ne yapabilirdi?

"Bir şeye ihtiyacınız olursa çekinmeyin, komşuyuz..." dedi usulca. Elinden ancak bu gelebilirdi.

Yaşlı kadının beklediği de bu vaat olmalıydı ki, gözlerindeki korkulu yardım dileyiş kayboldu, bir memnuniyetin parlaklığı, bir teşekkür yayıldı. Üstüne düşen vazifeyi yerine getirdiğinden emin olunca, ilk basamağa çıktı. Ayaklarına taş bağlanmış gibi bir ağırlık hissetti. Kalbi ağrıdı.

Tam ikinci basamağa adım atıyordu ki, "Bu akşam bana buyurmaz mısınız?" dedi yaşlı kadın. "Siz yukarıda, ben aşağıda yalnız yalnız oturacağımıza..."

Yalnızlık mı? Cevap veremedi. Üzerindeki ağırlık arttı. Sanki yerçekimi kuvvetlenmişti, başını yukarıda tutamaz olmuştu. Yalnızlık... Kendine pek sık bahsetmediği, gecesini ve gündüzünü muzdarip kılan, zamanın bir türlü geçmeyişinin müsebbibi, hep bu yalnızlık değil miydi? Ama bütün bu müşkül taraflarıyla alıştığı, marazi bir ruhla sevdiği bu acayip bekleyişi meydana getiren de, yine yalnızlık değil miydi? Suçluyu bilmiyor değildi, bunu çok evvel bulmuş, kabullenmiş ve hatta sevmişti. Ama o, yalnızlığın kendine vergi olduğunu zannediyor, yalnızlığı bu manasıyla anlayabilmeyi, fazladan yaşanmış ömrün, bezgin ruhuna verdiği acıklı bir mükâfat olarak görüyordu. Yaşlı kadının bu sözleri, bu mükâfatın sadece kendine ait olmadığını ona göstermişti. Bu yüzden şaşkındı, söylecek bir kelime bulamadan öylece dikiliyordu.

* Yahya Kemal Beyatlı'dan.

Bu sessizlik, yaşlı kadına münasip olmayan bir teklifte bulunduğunu düşündürmüş olmaydı ki, yanaklarına utangaç bir pembelik geldi. Pembelik koyulaştı, rezil olmanın kırmızılığına dönüverecekken, nihayet "Rahatsız etmeyeceksem, memnun olurum," diyebildi. Yaşlı kadının derin bir nefes aldığını görebiliyordu neredeyse.

"Estağfurullah! Ne rahatsızlığı?" dedi yaşlı kadın. Sesindeki memnuniyet elle tutulacak kadar barizdi.

Yaşlılığının son demlerinde, münasebetsiz bir teklifte bulunmuş olma korkusunun, bu yaşlı kadını öldürebileceğini düşündü. Belli ki, bu beyaz midye kabuğu yüzlü yaşlı kadının ömründe, değil münasebetsiz bir teklif, yersiz kaçacak bir kelime, hatta bir nazar bile yoktu. Ufacık, beyaz yüzde bir tebessüm belirdi. Bu, artık korku değil, karşısındakinin çekingenlik gösterdiği için, bir süre cevap veremediğine inanmış olmanın rahatlığı ve memnuniyetiydi. Merdivenleri çıkıp, kendi dairesine girerken bu teklifi düşünüyordu. Hâlâ şaşkındı. Galiba yaşlı kadına kaçta gelmesinin münasip olacağını sormuş, kadın da akşam yemeğine beklediğini söylemişti. Öyle aklında kalmıştı. Bu akşam iki kat aşağıya inecek, rastladığında ayaküstü birkaç kelime konuştuğu yaşlı bir hanımın evine yemeğe gidecekti. Acaba bu teklifi kabul etmekle doğru mu yapmıştı? Belki de şu anda, kocası hayatta olmayan bu yaşlı kadın, aslında pek de tanımadığı ve karısı hayatta olmayan bir adama böyle bir teklifte bulunmakla, yanlış bir şey yaptığını düşünüyordu. Belki pişmandı, gelmemesi için dua ediyordu. Ne kadar yaşlı da olsalar, aralarında herhangi bir rabıta yoktu. Ama öyle olsaydı, kadının yüzü bu kadar gülmez, gözleri bu kadar derin bir memnuniyetle parıldamazdı. Demek ki bunu istemişti. Belki de böyle bir teklifte bulunmayı, yaşlandığı için kendine tanıdığı bir hak olarak görüyordu.

Salonun kapısını açarken, senelerin alışkanlığıyla, "Kalender" diye seslendi, sonra bu seslenişine cevap beklemeden pencerenin önündeki koltuğuna oturdu. Aslında Kalender çağrılınca gelmezdi, hiç gelmemişti. Ama evin içinde kendinden başka bir canlının var olduğunu bilmek, ona hep garip bir huzur vermişti. Zaten bu hayattan bezme hastalığı, Kalender de öldükten sonra iyice artmıştı. Kedisi öldüğünden beri, ona her seslenişinde, ölü bir kediyi çağırmasını kendi de acayip buluyor ve bu alışkanlıktan kurtulamadığı için, kendine kızıyordu. Ama şimdi bunu düşünecek durumda değildi. Bir davet almıştı ve kabul etmişti. Çok uzun zamandır

olmayan bir şey olmuştu ve bu şaşkınlığın içinde, ölmüş bir kedinin hatırasına yer yoktu.

Tülü araladı, dışarıya görmeyen gözlerle baktı ve yaşlı kadının onu niye bu akşam evine davet etmiş olabileceğini düşünmeye koyuldu. Böyle bir ihtiyacı hiç hissetmemişti. Yaşlanmış dostluklardan, yaşlı arkadaşlarının yorgun ve mazide yaşayan sohbetlerinden mümkün olduğunca kaçmıştı. Kendi yalnız ve huzursuz dünyasında, yaşlılığın marazi ve acılı kısmını ortaksız yaşıyordu. Oysa bu yaşlı kadın, bir yılbaşı gecesinin getireceği iki kat yalnızlığı taşıyamayacağını düşünüyor, çekeceği yalnızlık acısına onu ortak etmek istiyordu. Böylece bu acıyı hafifletebilir, belki de bir gececik bile olsa, giderebilirdi. Bu yükü tek başına yüklenebilmiş çok az insan olduğu fikri, ona hastalıklı bir gurur verdi. Bu, bir cins üstünlük, bir olgunluktu. Bu üstünlük ve olgunluk hissi, onu mütevazı olmaya mecbur bırakmıştı. Yaşlı kadının davetine icabet edecek, ömrünün kimbilir kaç yılbaşı gecesini zevk ve sefa içinde, saadetten coşarak, gülüp eğlenerek geçirmiş yaşlı kadının, içli ve acıklı geçecek olan gecesine ortak olacak, yaşlılığını olgunlukla kabul ederek yaşayamayan bir kadını, bezgin ruhuna ve yorgun vücuduna rağmen teselli etmeye çalışacaktı.

Bu kararı verdikten sonra, belli belirsiz bir huzursuzluk duydu içinde. Yalnızlığa şartlandırılmış, ölümü beklemeyi bir haz haline getirmiş ve bu hastalıklı zevkle oyalanmaya alışmış ruhunda, acayip bir kavga başladı. Ömrünün hak ettiğinden fazlasını yaşadığı fikrine kapıldığından beri, kendine bir koza örmüş, bu dar koza içinde hiçbir şey yapmamayı ve hiçbir şey beklememeyi, bir oyun haline getirmişti. Bu hal belki gülünçtü, belki acıklıydı, belki de delilikti. Kendiyle böyle gaddar bir oyun oynamak, delilikten başka ne olabilirdi ki? Ama bu delilikten, böyle bir deliliğin pençesine bile bile düşmekten ve böylece ölümden korkmuyor, ölümü iştahla bekliyor olmaktan zevk duyuyordu. Yaşlı kadının bu davetine giderse ve kadının bu gecesini tebessümle geçirmesine sebep olursa, kendine ihanet etmiş olacaktı. Ölüm fikrine alışmış benliğinin yaşama seline kapılıp yıllardır birlikte yaşadığı fikirden korkması, ona dehşet veriyordu. Pamuk ipliğiyle bağlı olduğu bu fikir, ölümü bekliyor olma hissi, hayatın sonunun acısız olmasına yardım ediyordu.

Bu ihanet, onu senelerdir sessiz bir boyun eğişle sürdürdüğü hayat tarzından soğutabilir, hayatı yeniden sevebilir ve ölüm tam kapıya gelmişken, ölmeyi istemeyebilirdi. Korkunç olan, yüreğine

bir kabus gibi çöken işte bu fikirdi. Aksini yapar da, yüzünde ölüm fikrinin çelik soğukluğunu ve donukluğunu taşırsa, yaşlı kadıncağızın bütün ümitleri suya düşecek, belki de bu geceyi her zamankinden daha ağır hasta, daha ümitsiz geçirecekti ki, davetini kabul etmiş olduğuna göre, bunu yapmaya da hakkı yoktu

. Kalktı, kendine bir kahve yaptı. Salona gelirken kahvesinden bir yudum aldı ve kahvenin tadını beğendiğini fark ederek şaşırdı. Halbuki, üstüne karabulut gibi çöken bu bezginlik; onun yiyecekten, içecekten, eğlenceden zevk almasına imkân vermiyordu. Gün aşırı kendine kahve yapar, pencerenin önüne oturup içer; saatler sonra sehpada duran fincanını görünce ne zaman kahve yaptığını, ne zaman içtiğini, beğenip beğenmediğini sorardı kendine. Pencerenin önündeki koltuğuna otururken, salonu dolduran eşyaya gözü ilişti. Sanki ilk defa görüyordu, bu halini garipsedi. Salondaki eşyalar kocamanlaşmış, çoğalmış gibi geldi bir an. Evinin ne kadar az eşyasını, ne kadar az odasını kullandığını düşündü. Bu eski ve büyük dairede üç kocaman oda, geniş bir salon, odalarda ve salonda yığınla eşya vardı. Halbuki yatak odasındaki büyük yatakta yatmadığı zamanlarda, pencerenin önündeki koltukta oturuyor, yatağının başucundaki etajere saatini ve alyansını, koltuğunun yanındaki sehpaya da gazetelerini, gözlüğünü ve kahve fincanıyla yemek tepsisini koyuyor, mutfak dolabında dizili tencereleri, ekmek kızartma makinesini, porselen yemek takımlarını, kadife kanepeyi, sekiz kişilik yemek masasını, diğer odalardaki divanları, odalardaki dolaplarda duran battaniyeleri, yorganları, yastıkları, tüylü terliklerini, salondaki büfeyi, kahve değirmenini, balkondaki emaye mangalı, bir kısmı hâlâ boş duran fotoğraf albümlerini, ipek kaşkollarını ve daha binlerce eşyasını senelerdir kullanmıyordu. Lüzumundan fazla eşya ile donatıldığı aklından geçti ama, bunların arkasında uzun sürmüş bir ömür bırakmış olduğuna işaret ettiğini, sırf bu yüzden bile, onları hor görmemesi lazım geldiğini düşündü. Bu eşyalarda, uzun sürmüş olan hayatına girmiş yüzlerce insanın kokusu, izi, gölgesi vardı. Fazla da yaşasa, bir ömrün bütün hatıralarına hürmet etmek lazımdı.

İçinde usul usul filiz vermeye başlayan ihanetin, henüz farkında değildi. Üstüne neşeli bir hal gelmişti. Önce kahve yapınış, tat alarak içmiş, daha sonra, en son ne zaman giydiğini hatırlamadığı siyah takım elbisesini ve en iyi ipek kravatını, en son aylar önce adım attığı odadaki dolaptan çıkarmış, ıslak bezle sildikten sonra ütülemiş, sonra dışarı çıkmış, eli boş gitsem ayıp olur, kesme çiçek

götürsem yersiz kaçar, tatlı alsam kadıncağız şeker hastasıysa pot kırmış olurum diye düşüne düşüne yürümüş, yine kendini Balık Pazarı'nda bulmuş; bu sefer Balık Pazarı'ndaki canlılığa, hayat belirtilerine kapılmadan, çiçekçiden bir saksı Afrika menekşesi almış, acıktığını hissedip bir muhallebicide tavuklu çorba içmiş, daha kolay yutkunmuş, çorbayı içerken saksıyı masanın üstüne koymuş, çiçeklerin mor renklerinin ne kadar canlı olduğunu düşünmüş ve evine geldikten sonra çiçeği sulamış, pencerenin önüne koyup seyretmiş, bu arada radyoyu açtığını, hatta şarkılara eşlik ettiğini fark etmemişti.

Akşama doğru, saatine bakınca dehşete kapıldı. Bütün bunları yaparken zihninin baş köşesine yerleşerek, attığı her adımı gözetleyen fikrin, ölüm fikrinin kendinden uzaklaşmış olduğunu hissetti. Bu, ilk ihanetti. Bundan bir memnuniyet duyduğunu kendine itiraf etmeye mecbur olduysa da; kendine ördüğü bu kozanın sahte ve insan tabiatına aykırı bir şey olduğunu itiraf etmeye yanaşmadı. Uyanık, hatta fazla çalışan zihni onu buna zorluyordu, ama düşünmemek için kalkıp giyindi. Madem ki bu davete gidiyordu, beklet-mek olmazdı. Kravatını bağlarken fazla titizlendiğinin, ayakkabılarının boyasız olduğunun, hatta saçlarını kestirmesinin zamanının geldiğinin farkına vardı, aldırmadı. Aldırmadığı bütün bunlar değil, bütün bunların farkına varmış olmasıydı.

Yaşlı kadının çift kilitli kapısının açılmasını beklerken, kafası otomatın vınlamasına ve çiçek saksısını tutan elinin terlemesine takıldı. Bu terli elle kadının elini nasıl sıkardı? Saksıyı öbür eline alıp terlemiş avucunu ceketine sildi. Kravat da boynunu sıkmaya başlamıştı. İçerden gelen ayak seslerini duyduğunda, saatine baktı. Sekize geliyordu. Ne ayıp olacak kadar erken, ne de sabır taşıracak kadar geçti. Bir akşam yemeği davetine gitmenin tam saatiydi. Çiçekçinin saksıyı sardığı parlak, plastiğimsi kâğıdı hışırdatırken kapı açıldı.

Kapıyı açan yaşlı kadını neredeyse tanıyamıyordu. Beyaz saçlarını topuz yapmış, boynuna iki sıra inci takmıştı. Dudaklarında da yüzünün midye kabuğuna benzerliğine bir lezzet getiren, sedefli bir renk parlıyordu. Bütün bunlardan başka; halinde, havasında bir canlılık, bir neşe, bu gece iki kişi olacağını bilmenin huzuru vardı. Siyah elbisesi bile, bu hisse bütün ağırbaşlılığı ve ketumluğuna rağmen, kıvrımlarında bir coşkuyla katılıyor; adeta, benim siyah olduğuma bakma, kırmızı kadar, beyaz kadar hayata düşkünüm diyordu.

"Buyrunuz efendim," diyerek kapıyı ardına kadar açtı yaşlı kadın.

Tereddütlü bir adım atmaya hazırlandı. Çok kısa bir an aklına, bu adımı atarsa, hayatında bir çok şeyin değişeceği fikri geldi, pek de iz bırakmadan geçerken, ilk adımı attı. Artık dönemezdi. Elindeki saksıyı kadına beceriksiz genç bir âşık haliyle uzatırken terlediğini, kızardığını hissetti ve bu durum, daha da kızarmasına, terlemesine sebep oldu.

"Rahatsız etmiyorum inşallah," diye mırıldandı. Sesi, kuvvetsiz, boğuk, çıkınakla çıkmamak arasında kararsızdı. Bu sözü yerli miydi, yersiz miydi, onu da bilmiyordu.

"Estağfurullah!" dedi yaşlı kadın. Onun sesi ise, aksine şekerli, şıngırdaklı, kuvvet vericiydi. Derin bir memnuniyeti ve saadeti açığa vuruyordu. Çiçek saksısını havaya kaldırıp baktı, "Efendim ne lüzumu vardı, niye zahmet ettiniz..." diye mırıldandı.

İçeri girdiğinde, mühim bir misafir için seferber olmuş, pürtelaş bir mutfağın leziz kokularını, bütün yaşlılığa rağmen nasıl olduğunu anlayamadığı taze havayı, eski bir pikaptan gelen içli, yürek delen müziği duydu ve şaşırdı. Yaşlı kadın misafirinin elini sıktıktan, hatırını sorduktan sonra, müsaade isteyip, ancak etrafında olup biteni görmeye aç bir kalbin duyabileceği çeşitli sesler çıkararak çalışan mutfağa gittiğinde, etrafına bir göz attı. Kendisininkine pek benzeyen bir koltuğa oturmuş olduğunu, bu evin salonunda da sekiz kişilik bir yemek masası, aynalı ceviz büfe, geniş bir kadife kanepe, sağda solda zarif iskemleler bulunduğunu ve bu evin, eşyalar yan yana geldiklerinde birbirlerine pek benzemeseler de, aynı hamurdan oldukları için, kendi evine çok benzediğini fark etti. Bu evin eşyalarında da, kendi evindeki gibi derin, hürmete değer hatıralar, çok eski zamanlardan kalmış bir mahzunluk vardı. Fakat bir fark vardı ki; o da şuydu: Bu evde, kadın ruhunun ince zevki ve iflah olmaz süpürgesi gezinmiş; masaları, sehpaları dantel örtülerle donatmış, simetriye düşkün ve her şeyin yerli yerinde olmasına dikkat eden bir gözle, bütün eşyayı derin, ama zevkli gölgelerini hissettirecek şekilde yerleştirmişti.

Hem rahat, hem rahatsızdı. Rahatsızdı çünkü bu hanımın evine ilk defa geliyordu ve senelerdir insanlarla münasebetlerini asgariye indirmiş olduğu için yanlış davranmaktan, lüzumsuz bir söz sarf etmekten, bir gaf yapmaktan korkuyordu. Buna mukabil, içi rahattı. Üzerindeki ağır yük kalkmış, zihni onu zora koşan, beynini didikleyen, her baktığı şeyde, kendini alakadar eden manalar

arama huyuna ara vermiş gibiydi. Bir sigara bile içebilirdi. Mutfakta işleri yoluna koyup gelen yaşlı kadın, bunu hissetmiş gibi, sehpanın üstünde duran gümüş sigaralığı alıp, ikram etti. Sigaranın ancak sonuna geldiğinde, tütündeki acılığın senelerdir aynı sigara kutusu içinde, açıkta durmaktan geldiğini anladı.

Önce havalardan bahsettiler. Bu sene erken soğumasından, kaloriferlerin geç yanmasından, evin içinde is yapmasmdan. Bütün yaşlılar gibi erken kalkıyorlardı ve genç kapıcı tatlı uykusuna bir türlü kanamadığı için, ancak sekize doğru kaloriferler yanıyordu. Sonra şehirden, şehir insanlarından, nezaketin, temizliğin, hürmetin kalmadığından konuştular. Bu arada yaşlı kadın bir kahve yapmış ve ona çocukluğunu hatırlatan zarflı fincanlarla ikram etmişti.

Nihayet söz bitti. Sessizlik oldu. Birbirini tanımayan iki insanın arasında birdenbire meydana gelen, uzun, aksi, sıkıcı bir sessizlik. Yaşlı kadın, göz göze gelmeye korkar gibi bakışlarını odadaki yıllanmış eşyalarda dolaştırdı ve kendi kendine, "Gençlik..." dedi. "Sabah çiyi sanki. Uyku mahmurluğundan kurtulup tam tadını çıkaracakken, geçiveriyor..."

Hakikaten öyleydi. "Hiç yirmi yaşımda oldum mu ben?" diye düşündü. "Ne zaman gördüm o çiyi?" İçi acıyla doldu.

"Arzu ederseniz sofraya geçelim artık," dedi yaşlı kadın ve iki kişilik hazırlanmış, bekleyen sofrayı işaret etti. Kalktı, zamanında kimbilir kaç kişiyi ağırlamış heybetli masanın ucuna oturdu, peçetesini dizlerine yayarken yaşlı kadın mutfaktan çıktı. Kadının yüzünde sabahki utangaç pembelik vardı. Sebebini kadının elindeki şarap şişesini görünce anladı.

"Bilmem içer misiniz?" dedi kadın önce. Sonra sanki bu çok ayıp bir şeymiş gibi, "Ben aslında hiç içmem, ağzıma koymam. Ama bu gece, ne de olsa yılbaşı... herkes içiyor..." diye ilave etti.

Sesinde bir acelecilik, evine ilk defa gelen bir misafir üzerinde kötü bir intiba bırakmak korkusu vardı. Bu telaş yüzünden kelimeleri yanlış vurgulamış, kekelemiş, ama söylemek istediğini nihayet söylemişti.

"Ben arada bir içerim," dedi. "Doktor iyi gelir diyor..."

Böyle bir şey yoktu. Senelerdir doktorun kapısından içeri adım atmamıştı. Söylediğine kendi de inanmıyordu. Ama kadını buna inandırmak telaşı içinde, "Hem, dedi, madem bu gece yılbaşı? Bizim neyimiz eksik?"

Yaşlı kadının yüzündeki pembelik yayıldı, onu gençleştirdi, dudaklarının ucunda beliren tebessüm yaşlanmış güzelliğini ar-

tırdı. Yaşlılık beneklerinin kızıl saçlı, genç bir kızın yüzündeki çiller gibi sevimlilik kattığı elleri, kötü intiba bırakma ihtimalinden kurtulmuş olmanın rahatlığıyla şişeyi tuttu. Tam kadın açacakken atılıp, bu işin kendi vazifesi olduğunu söyleyerek, şişeyi ve tirbüşonu kadının elinden aldı. Tirbüşonu açtı, mantar tıpaya düzgünce sokmaya çalıştı. Epeyce uğraştı ama, beceremedi. Tirbüşonun sivri ucu, mantara düzgün bir şekilde girmiyordu. Sonunda mantar parçalandı, şarabın içine düştü.

"Tüh!" dedi. "Şarabı mahvettim..."

"Ziyanı yok efendim, her şeyin bir çaresi bulunur," diyerek, yerinden kalktı yaşlı kadın. Yaşına göre fazla olan sürati, arkasında inanılması güç bir taravet bıraktı. Bu tazeliğe, genç kız uçuculuğuna şaşırarak, kadının arkasından baktı, beceriksizliğine kızdı.

Yaşlı kadın mutfaktan getirdiği çay süzgecini uzatırken "Ben zaten pek anlamam şaraptan," dedi. "Varsın mantarlı olsun..."

Belki doğru söylüyordu, belki de bu sözlerinde, gelişine memnun olduğu misafirini teselli etmek arzusu vardı. Hangi niyetle söylenmiş olursa olsun, yaşlı kadının bu sözleri masadaki samimiyeti artırdı. Kesme kristal kadehlere çay süzgecinden süzerek şarabı doldurdu. Yaşlı kadın yemeğine dokunmadan, ilk hareketi onun yapmasını bekliyordu. Kadehini kaldırdı. "İyi seneler," dedi.

Yaşlı kadın da kadehini kaldırdı. "Nice yılbaşlarına," dedi, az evvel doğan samimiyete güvenerek.

"Nice yılbaşlarına," diye mırıldandı içinden. Bu gördüğünün, son yılbaşı olacağını ümit ediyordu halbuki. Balık Pazarı'ndaki o çirkin mahlukların hindi olduklarını anladığında, aklından geçenlerden biri buydu. Ama şimdi bu fikir ona tesir etmiyordu. Hatta kendini zorladığı halde, senelerdir onu oyalayan bu ölüm fikri, kafasında boş bir levha gibi katı ve soğuktu. Epeyce bir süre bu sihirli fikrin onu alıp götürmesini bekledi, hiçbir şey olmadı. Tam aksine yemeğin lezzetli olduğunu düşündü. Acaba neden bu yemeği yemekten, bu şarabı içmekten zevk alıyordu bu gece? Bunun sebebi yabancı bir evde, yabancı bir kadınla birlikte olması mıydı? Bunu daha evvel de tecrübe etmişti. Yabancılarla oturup kalkmış, akranı hatta kendinden çok genç kadınlarla da beraber saatler geçirmiş; bundan zevk almayarak, kendi yalnız ve ürpertili alemini şiddetle özlemişti. Belki de yaşlı kadıncağızı memnun etmek için kabul ettiği bu davette, ruhunu cezbeden bir şeyler vardı. Bunlar ne olabilirdi? Birine yardım etmiş olmanın hazzı mı? Sırf kadıncağızın yalnız ve ağlamaklı geçecek bir gecesine ortak olmayı kabul ederken, bu-

nu hakkıyla yapabilmek için hakiki hüviyetini bir zaman için unutmak istemesi mi?

Yaşlı kadının anlattıklarını dinlememekle ayıp ettiğinin farkına vararak, bu gece kendisine pek de enteresan gelmeyen, hep aynı fikirden uzaklaştı. Yaşlı kadının neden bahsettiğini anlayınca, "Oğlunuz kaç senedir Amerika'da?" diye sordu.

"On beş sene bitti," dedi kadın. "En son evvelki yaz geldiler, karısıyla. Torunları getirmemişler..." Gözleri doldu. Onun, peçetesiyle ağzını siler gibi yaptığını, ama gözlerini sildiğini gördü, görmezlikten geldi.

Üçüncü kadehini koltukta içiyordu. Ev sahibesinden müsaade istemiş, acı tadına aldırmayarak, bir sigara daha yakmıştı. Yaşlı kadının yüzündeki tebessüm artık bulunduğu yere yerleşmiş ve pek de yakışmıştı. Senelerdir yüzlerini görmediği torunlarını yaşlılığın acıklı yanlarını unutmuş; gülüyor, konuşuyor, dolanıp duruyor, misafirini memnun etmek için çırpınıyor, plakların birini kaldırıp, birini koyuyordu.

Onu alıp sisli, buğulu, ama unutulmayacak kadar lezzetli bir maziye götüren bu plaklar da, yorgun ve bezgin ruhuna acı acı tesir etmeye başlamıştı. Plaklar sustuğu zaman konuşuyorlardı. Sözler tükenmeye yüz tutunca yine bir plak dönmeye başlıyor; ve o sabah çiyini, bütün şiddetiyle ve güzelliğiyle hatırlıyordu. Yaşlı kadın öyle güzel anlatıyordu ki, bir insanın ağzından çıkan sözlerin, böyle dizilip de, dinleyene böyle bir keyif vereceğini hiç aklına getirmemişti. O da konuşuyor, bu neşe ile dolup taşan havayı daha da zenginleştirecek şeyler anlatıyor, senelerden beri ilk defa, kendini ve bir başkasını güldürüyordu. Önceleri, kendine dair mühim hikâyelere hiç ilişmezken, hayatının merkezine olmasa da, kenarlarına doğru açılmaya başlamıştı. Bu mutlu gecenin, senelerdir kendi içine kapanmış, ser verip sır vermeyen, ümitsiz bekleyiş ve bezginlikle beslenen aksileşmiş ruhunu çepçevre kaplamış, kalın ve çirkin bir kabuğu kemirmeye başladığını, ağzından dökülen sözlerin gittikçe merkeze yaklaştığını, kabuğun altından yeni doğmuş kadar taze bir ruhun çıktığını hissetti. Önce kendine kenardan kıyıdan bulaşan şeyleri anlatmıştı, gittikçe ileri gidiyordu. Kendine ihanet ediyordu ve sınırı geçeli epeyce olmuştu. Bundan rahatsız olmamasını da acayip buldu. Ruhunu açıyordu, içini açıyordu ve böyle bir anda ölüm fikri ona uzak, soğuk ve hakikat olamazmış gibi geliyordu.

"Sebep sensin gönülde ihtilâle..."

Saat on bire doğru, bu şarkıyı yaşlı kadınla birlikte söylediklerini, cızırtılı plaktan gelen sese eşlik ettiklerini, bundan inanılmasına imkân olmayan bir zevk duyduğunu fark etti. Bu adeta bir yeniden doğuştu, ölümün soğuk yüzünü beklemekten daha hoş, daha sarhoş ediciydi. Balık Pazarı'ndaki leğenlerde yüzen balıklar kadar canlı, dalından yeni koparılmış elmalar kadar tazeydi. Bu halinden çok memnundu.

Şarap şişesinin son damlasını kadehine boşalttıktan ve üçüncü sigarasını da gümüş küllükte bastırdıktan sonra, kalktı; ceketinin önünü iliklediği. Yaşlı kadının belli belirsiz duvardaki saate baktığını ve gözlerine karanlık bir bulutun gelip oturduğunu gördü. Ama yüzünün bütün neşesini salondaki bütün eşyalara dağıtmak isteyerek; bu neşeyle eşyaların eşgalini, ruhunu, hüviyetini değiştirmek isteyerek, yaşlı kadının önünde eğilip "Bu dansı bana lütfeder misiniz?" diye sordu.

Karanlık bulut bir anda bir anda dağıldı, yaşlı kadının yüzüne bir gençlik, aynı utangaç pembelik geldi.

Kadının "Aman efendim ben tango bilmem, hiç beceremem, gençliğimde de beceremezdim," şeklinde, tatlı bir sızlanma halini alan itirazlarına kulak asmayarak, çillenmiş, alyansı parmak boğumuna oturmuş beyaz ve hâlâ yumuşak bir eli avucuna aldı ve kadını dansa kaldırdı. "Ayrılık, belki ölümden beter, çektiğim bu acı bana yeter. Allahım bu dert ne zaman biter, taş olsa ağlar gelirdi dile, yetmez mi artık çektiğim çile... "

Bir yabancının belki de senelerdir oturmadığı kadife kanepeye, yan yana oturduklarında, kahkahalarla gülüyorlardı. Bitap düşmüş bir halde, el ele oturmuşlar, birbirlerine bakarak gülüyorlardı. Bir gülme krizine tutulmuşlardı. Bu yaşta tango yapmaya kalkışmayı komik buluyorlar, bu komediden çok hoşlanarak, bir çocuk masumiyetiyle gülüyorlardı. Vücudun bütün ağırlığını alıp götüren, tatlı bir krizdi bu. Ölümün böylesine tatlı olamayacağı aklmdan geçti. Tam aksine, kurşun gibi ağır ve acılı olmalıydı. Vücut bu kadar hafif, ruh bu kadar sarhoş olamazdı. Bu yaşama krizi, gülme halini alarak; loş odalara, solgun ve yaşlı eşyalara, beklenen sona hazırlanan ve hayatı bitmeyen bir sonbahara çeviren, o kasvetli hisse adeta isyan ediyordu. Çok hoş, leziz, kanılması, doyulması mümkün olmayan acayip bir histi.

Arada bir, gülme krizi geçer gibi oluyor, tam bu sırada "Bu yaşta tango yapmak bizim neyimize? Ayağınıza da bastım değil mi?" diyordu yaşlı kadın, sonra göz göze geliyorlar ve gülmeye ye-

ni baştan başlıyorlardı. Bu hal epeyce sürdü. Nihayet gülmeleri kesildi. İçinde tatlı bir boşluk, bir kuş hafifliği yayıldı. Bu sarhoşluk içkinin tesiri değildi. Bu, kaybedilmiş bir yaşama hissini, bütün damarlarında yeniden keşfetmesinin sarhoşluğuydu. Karısı öldüğünden beri ilk defa, yarın sabah uyanmak istediğini düşündü. Bu fikir o kadar hoş, o kadar lezizdi ki, insanın kendini bu akışa bırakmaması imkânsızdı.

Çünkü yarın uyanmak demek, böyle bir geceyi tekrar yaşayabilme ihtimali demekti. Böyle gençleşmişcesine gülmek, böyle neşelenmek; yaşlanmış yüzünü, çillenmiş ellerini, dökülmüş saçlarını, titreyen yorgun bacaklarını, aynalı büfeyi, kadife kanepeyi, balkondaki emaye mangalı, fotoğraf albümlerini tekrar sevebilmekti. Yatağına yattığında bu gecenin neşesiyle uykuya dalacağını ve rüyasında gençliğinin en ateşli, en unutulmaz, en cesur hatıralarını bir kere daha yaşayacağını; sabah uyandığında, perdelerine ve yatağına kadar süzülen gün ışığına kızmayacağını, içinin sevinçle dolacağını düşündü. Mağlubiyeti zevkle kabul ediyordu. Zihninin mağlubiyeti, hayat adına farkında olmadan kazandığı bir zaferdi. Kalbi bu zaferin sarhoşluğuna kendini kaptırmışken saatine baktı, on ikiye kırk saniye vardı.

"Yeni seneye giriyoruz!" dedi sevinçle.

Saatinin saniyelerini takip etti, saniye önce altının üstüne geldi, yediyi geçti, sekizi geçti, dokuzu, onu, on biri geçti ve nihayet on ikiye geldi. İşte yeni bir seneye daha giriyorlardı. Yaşlı kadına döndü. "Saat on iki," dedi. Yeni yıla girdik!"

Kadın cevap vermedi. Niye cevap vermediğini merak ederek doğruldu, kadının, yüzü beyaz bir midye kabuğunu andıran ufacık başı, omuzuna düştü.

1993

küçük kuyu

Denizin hırçınlaştığı bir mevsimdi. Gökyüzündeki gri bulutlar, gelip gelip, içime oturuyorlardı. Bir ağırlık hissediyordum. Başım ağrıyor, tam kalbimin üstünde duran bir yumruk yok olmak bilmiyordu. Nefes alamıyordum. Ne olmalıydı da ben; sakin, rahat bir uyku uyuyabilmeli, içimde küçük bir sevinç hissedebilmeliydim, bilmiyordum.

Arkadaşlarımla birlikteydim. Ama çok aksiydim, sıkıntılıydım. Arkadaşlarım da öyleydi. Yalancı bir sevinci dışa vurmak için uğraşıyorduk hepimiz. Ama bir türlü olmuyordu. Birkaç saniye yalandan gülmeyi, sevinçli olmayı başarabilen yüzümüz; sert bir rüzgârın ya da bir dalga sesinin etkisiyle, eski haline dönüyordu. Sonbaharın tadını çıkartmak için gelmiştik sözde. Bütün gün yağan yağmura ve hırçın denize bakıp kâğıt oynuyorduk. Akşamları içki içiyorduk durmadan. İçtikçe benim kalbimin üstündeki yumruk büyüyor, beni boğuyordu. Kafam doluydu, içim doluydu. Üstelik söz bitmişti aramızda. Anlatılacak hiçbir şey kalmamıştı. Bu yüzden kendi kendimizle kalıyorduk. Kendi kendimizle kaldıkça, sıkılıyorduk. Birbirimize kızıyor, köpürüyor, kavga ediyorduk. Hiçbirimiz durumumuzu değiştirmeyi, alıp başımızı gitmeyi düşünmüyorduk. Belki hepimiz düşünüyorduk da cesaret edemiyorduk.

Bir sabah uyandım. Bütün gün deniz kenarındaki kahvede kâğıt oynayacağımızı, anlamsız şeyler yüzünden kavga edeceğimizi düşündüm. Güneş yüzünü hiç göstermiyordu. Niye yapacaktım bunu? Niye oturup duracak ve sıkılacaktım? Dayanamadım.

Kalktım ve gitmek istedim. Arkadaşlarım uyurken küçük bir çantaya, üç beş parça eşyamı koydum. Onlara not bile bırakmadan otelden çıktım, yoldan geçen bir arabaya bindim.

Nereye gideceğimi bilmiyordum, hiç önemli değildi. Belki iyice yalnız kalmak istemiştim, belki arkadaşlarımdan kaçmak. Bunu da bilmiyordum. Ama düşünmüyordum da, niye böyle yaptığımı. Görmediğim yerleri görürsem, bilmediğim insanlarla konuşursam, içimdeki sıkıntının dağılacağını umuyordum. Otobüs sabahın ayazında yolları yutarak gidiyordu. Hava yine bulutluydu. Güneş görünmemeye kararlıydı. İçimden ne geçerse onu yapmaya karar verdim. Canımın istediği yerde inecektim. Ölmek istersem ölecek, uyumak istersem uyuyacaktım.

Otobüs küçük bir köyün içine girip, durdu. Çay molasıydı. Ama burası bilinen türden bir benzin istasyonunun, çayların yarım geldiği kafeteryası değildi. Küçük bir kahveydi sadece. Tuhaf duygular içindeydim. Ama biliyordum, havanın ve içimdeki karmaşanın sonucuydu bu. Daha doğrusu, böyle olduğuna kendimi inandırmaya çalışıyordum. Otobüsten indim, çarpık bacaklı, tahta bir sandalyeye oturdum. Bir çay istedim garsondan. Deniz kabarmıştı, içim kabarmıştı. Birden bu köyden hoşlandığımı fark ettim. Burada biraz kalabilirdim. Dinlenirdim, kendime gelirdim. Garson çayımı getirdi. Garson demek doğru değildi. Köyün çocuklarından biriydi. Saçları çok kısaydı, bıyıkları terlememişti daha. Kısa kollu bir gömlek giymişti. Hiç konuşmuyor, yolculara çay taşıyordu durmadan. Şoför, kahvenin önündeki çeşmede elini yüzünü yıkadı. Yüzünü kuruladığı mendili ensesine yerleştirdi. Üşüdüm şoförü öyle görünce. Yolcular da konuşmadan çaylarını içtiler. Muavin, otobüsün hareket etmek üzere olduğunu söyledi biraz yüksek sesle. Yolcular çay paralarını ödeyip kalktılar, otobüse bindiler. Şoför herkesin binmesini bekliyor ve hiç acele etmeden çayını içiyordu. Herkes binince, bana baktı. Siz binmiyor musunuz? diye sordu. Hayır, dedim. Ben biraz burada kalacağım. Siz bilirsiniz, dedi. Kalktı, otobüse bindi, arabayı çalıştırdı. Kahve bir anda bomboş kaldı. Çevreye bakındım. Hava temizdi, ama soğuktu. Ortalıkta pek insan görünmüyordu. Deniz çıldırmış gibiydi. Kahvenin önündeki sandalyelerin birinde tek başıma oturuyordum. Denizin büyüyüp beni yutacağını sandım bir an.

Bir çay daha içtim. Garson çocuğa, çayınız çok güzel, dedim. Öyledir abi, dedi. Bir içen bir daha içer. Üşüdüyseniz içeride oturun dedi. Yok, dedim böyle iyi. Kahveci bir ara dışarı çıktı, birkaç

tane sandalyeyi masalara kapattı, yine içeri girdi. Ben çayların parasını ödeyip kalktım. Biraz dolaşmak istiyordum. Sahile indim. Zaten on adım uzaklıktaydı. Lodos vardı. Üzerime sıçrayan dalgalara aldırmadan sahil boyunca yürüdüm. Küçük bir sahili vardı köyün. Yazlıkçıların oturdukları evler boştu. Herkes gitmişti. Pansiyonların tabelaları kaldırılmıştı. Sahilde kimseler yoktu. Kalbimin üstündeki yumruk olduğu gibi duruyordu.

Sahilin sonunda bir otel ilişti gözüme. Temiz ve yeni bir binaya benziyordu. Orada kalabileceğimi düşündüm. Oyalana oyalana otele doğru yürüdüm. İçeri girdim. Kimse yok mu? diye seslendim. Az sonra bir ayak sesi duydum. Çok hülyalı bakan, yirmi beş yaşlarında, ince ve solgun bir kadın geldi. Konuşmadan bankonun arkasma geçti, oda mı istiyorsunuz? diye sordu. Evet, dedim. Denize bakan odalardan birini istiyorum. Kadın yine çok hülyalı bakarak, odanın anahtarını verdi. İkinci kat, dedi. Koridorun sonundaki oda. Hülyalı bakan gözlerine takıldım yine. Yalnız bana mı öyle bakıyordu, hep mi öyleydi bilmiyordum. Kadının gözlerinden, solgunluğundan ve inceliğinden hoşlandım.

Odama çıktım, çantamı attım yatağının üstüne. Balkon kapısını açtım. Dışarı çıkmak istedim sonra. Bu ağır ve sıkıntılı havayı solumak. Denizin sesinden başka bir şey duyulmuyordu. Lodos yüzünden dalgalar, dalgakıranda patlıyordu. Sahile indim, amaçsızca dolaştım. Denizin bu çıldırmış haline bakan bir lokantaya girdim. Lokanta neredeyse toplanmıştı. Üç masa bırakılmıştı benim gibi gecikmiş tatilciler için. Lodosun etkisi miydi herkesin sus pus olması; yoksa yaz bitti diye bir hüzün mü çökmüştü içlerine, bilmiyordum. Kimse konuşmuyordu. Sadece gereken sözler söyleniyordu. Bazen de zoraki bir sohbet başlıyordu. Kısa cümlelerle, kısa süren bir sohbet. Açıktaki masalardan birine oturdum. Kahvedeki garson çocuğa benzeyen bir çocuk geldi. Ne istersin abi? dedi. Ne varsa getir dedim. Ama çok açım, acele olsun. Aç filan değildim aslında. Ama bir şeylerle oyalanmak istiyordum. Yemek iyi bir bahane olabilirdi. Tamam dedi garson çocuk, gitti. Denize baktım. Kurşuniydi deniz. Çılgındı. Dalgaların üzerinde bir çöp bile tutmaya niyeti yoktu. Yemeğim geldi, yedim.

Lokantadan çıkınca yine sahilde yürüdüm. Kafamı boşaltmıştım. Hiçbir şey yoktu içimde. Hiçbir şey hissetmiyordum. Ne sıkıntı, ne yorgunluk. O yumruk kaybolmuştu, ama ben de kaybolmuştum. Kendimi dinlediğim yoktu. Düşüncenin kırıntısı bile yoktu kafamda. Varlığını hissetmiyordum. Yoktum sanki. Saf bir din-

lenmeydi benim için. Sonra yağmur başladı. Otobüsün önünde durduğu kahveye girmek geldi aklıma. İyice ıslanmadan kahveye girdim.

Kahvedekiler hâlâ aynı sessizlik içindeydiler. Arada bir, birkaç kelimeyle kendi aralarında konuşuyorlardı. Hava birkaç güne kadar açar diyorlardı. Tekneyle balığa çıkılmaz diyorlardı. Kimileri kâğıt oynuyorlardı. Pişti yapmca sevinmiyorlardı bile. Kahveci sormadan çay getiriyordu onlara. Garson çocuk içeride bardakları yıkıyordu. Emekli olduklarını tahmin ettiğim iki adam, gazete okuyordu. Konuşmalar arada bir kulağıma çalınıyordu ama hiç ilgilenmiyordum. Denize bakıyordum durmadan.

Birkaç saat oturdum orada. Sonra, ben yaşlarda bir adam geldi kahveye. Herkese merhaba dedi, gelip yanıma oturdu. Bana da merhaba dedi. Merhaba, dedim. Bugün geldiniz değil mi? dedi. Evet, dedim. Ne kadar kalacaksınız? diye sordu. Bilmiyorum, dedim. Sıkılıncaya kadar. Ne iş yapıyorsunuz? diye sordu. Hiç dedim. Var işte bir tezgâh, işliyor. Benim de hediyelik eşya dükkânım var dedi. Ama yaz bitti mi, kepenkleri iner. Konuşmak istemiyordum ama, çok tatlı anlatıyordu. Benim adım Orhan, dedi. Memnun oldum dedim. Ben de adımı söyledim. Cana yakın bir yüzü vardı. Sonbahar dedi, dinlenmek için en iyi mevsimdir. Sakin, insansız... Biraz sonbahardan söz ettik. Denizin çılgınlığından, havanın sıkıntısından. Sonra kahvedekiler gibi balıktan, denizden konuştuk. Balıktan anlamam dedim, güldü. Buralı olduğuma bakmayın, ben de anlamam dedi. Bu köydekilerin hiçbiri anlamaz aslında. Ama başka konuları da yoktur. Ne yapsınlar? Balıktan konuşurlar kış boyunca, dedi. Bu köydekilerin hepsinin kalplerinin üstünde birer yumruk olduğunu düşündüm.

Akşama kadar Orhan'la konuştuk. Açılmıştım, keyiflenmiştim. Yazlıkçılarla ilgili, bir yığın komik hikâye anlatmıştı bana. Bu köyün en konuşkan adamı olduğunu düşünüyordum. Bu akşam misafirim olacaksın, dedi. Olmaz, dedim. Olur, dedi. Seni çok sevdim. Bu akşam bırakmam, dedi. Akşama birlikte oluruz, ama misafirin olmam, dedim. Birlikte yeriz içeriz, hesabımızı ayrı ayrı öderiz. Öyle şey olur mu? dedi. Olur dedim. Peki, dedi. Nasıl istersen. Bir çay daha içtik. İbrahim'in oteline gidelim, dedi. Olur dedim. Hava neredeyse kararacaktı, kahveden çıktık. Çay paralarını bana ödetmedi. Üstelemedim. Yağmur dinmişti. Ama deniz yine kabarıyordu. Denizin bu köyden ve bu köyün insanlarından nefret ettiğini düşündüm nedense. Öfkeyle havlayan ve zincirini koparsa, kar-

şısındaki insanları parçalayacak bir köpeğe benziyordu.Ya da ben böyle bir denize alışık değildim, bana öyle geliyordu.

Yavaş yavaş yürüyerek İbrahim'in oteline gittik. İbrahim'in oteli dediği benim kaldığım oteldi. Bu otelde kalıyorum, dedim. İyi, dedi. Yenidir, temizdir, rahat edersin. Sonra gözlerimin içine bakarak ekledi. Özel hizmeti vardır. Bir gelen bir daha gelir. Gülümsedim. Ne demek istediğini anlamadım. Yine de, iyi, dedim.

Lokantaya girdik. Hava yavaş yavaş kararıyordu. Kimse yoktu lokantada. Cam kenarında bir masaya oturduk Orhan'la. Pek lüks olmayan, sıradan bir yerdi. İçimdeki sıkıntının artık iyice dağıldığını, ama bir hiçliğin içinde olduğumu fark ettim. Her şey dümdüzdü. Kıvrımsız, inişsiz, çıkışsız. Geldiğim yerden iyiydi yine de. Orhan sigara uzattı, aldım, yaktık. İbrahim şimdi gelir, dedi. Sigaralarımızı içtik konuşmadan. Hava kararmıştı. Lokantanın ışıkları kapalıydı. Denizin çılgınca kıyıya saldırdığını görüyordum.

Sonra birden ışıklar yandı. İbrahim geldi. Sakattı, koltuk değnekleriyle yürüyordu. Kırk beş yaşlarında, esmer, yüzünün çizgileri derin bir adamdı. Görünüşü ne sevecendi, ne de acımasız. Masamıza oturdu. Bana hoş geldiniz, dedi. Hoş bulduk dedim. İlk gelişiniz mi? dedi. Evet, dedim. Seversiniz burayı, dedi. Yine gelirsiniz. İnşallah dedim. Ne istersiniz? diye sordu. Ben bilmem dedim. Orhan söylesin. Orhan balık ve rakı istedi. Balıklar olana kadar da meze.

İbrahim sert, kalın ve aksi bir sesle, Leyla diye seslendi. Bir kez seslendi ve sonra bize döndü. Konuşmaya başladık. Orhan'a herkesin gittiğini söyledi, bütün yabancıların. Dükkânı kapattın mı? diye sordu. Orhan kapattığını söyledi. İbrahim, Leyla! diye seslendikten bir süre sonra, o çok hülyalı bakan kadın geldi. Demek bu hoş kadının adı Leyla'ydı. Bir tepsi içinde rakı, buz ve meze getirdi, hiç konuşmadan servis yaptı. İbrahim'in önüne bir tabak içinde, kavun ve beyaz peynir koydu. Kadehine başka bir şişeden rakı doldurdu. Orhan, kadına tamam, dedi. Biz rakılarımızı koyarız. Kadın gitti. Dikkat ettim, Orhan'a ve İbrahim'e hiç de hülyalı bakmıyordu. Dümdüzdü bakışları. Ama gözlerini bana çevirdiğinde, sanki içinde küçük ışıklar buldum. Kuruntum olduğunu düşündüm.

Sonra konuşmaya başladık. Lodosun savurduğu ağaçların sesi geliyordu kulağıma, bir de dalgaların. İçeride ışık yandığı için denizi göremiyordum. Ama sesinin, artık öfkeli bir köpek çığlığından, zavallı ve yalnız bir hayvan ağlamasına dönüştüğünü hissedi-

yordum. Aklında nedense Leyla vardı. Güzel gözleri, bu sayfiye köyünde inanılmayacak kadar beyaz teni, ince, duru vücudu. İbrahim'in karısı mıydı acaba? Orhan, müzik ister misin? diye sordu. Hayır dedim. Böyle iyi. Peki dedi. Leyla tam rakılarımızı bitirdiğimizde içeri giriyor, kadehlerimizi dolduruyor ve hiç konuşmadan gidiyordu. Ben aklımı Leyla'dan alabildiğim zamanlarda sohbete katılıyordum. Hiçbir ukalalık, bilmişlik taşımayan, herkesin aynı düzeyde olduğu sıradan bir sohbetti bu. Yazın gelenlerden konuşuyorduk, balıktan, denizden, ara sıra yalnızlıktan. Bana benimle ilgili sorular sormuyorlardı. Yaşadığım şehirle ilgili sıradan ve cevaplanması kolay şeyler soruyorlardı. Beni deşecek şeyler olmadığı için cevaplıyordum.

Gece yarısına doğru rakılarımız yine bitti. Leyla sanki gizli bir köşeden bizi izliyormuş ve rakılarımızın bittiğini görüyormuş gibi geldi ve kadehlerimizi doldurdu. İbrahim, Leyla'ya kadehini uzattı. Leyla, başka şişeden doldurdu. İbrahim bana baktı, başıyla Leyla'yı işaret etti ve oynasın mı? dedi. Ürperdim. Hayır, dedim. Hiç sevmem oynayan kadını. Bazıları çok sever, dedi. İsterler. Leyla da iyi oynar. Kadınla göz göze geldik. Gözlerinden bir utanç buğusunun geçer gibi olduğunu gördüm. Bakışlarını benden kaçırdı ve gitti. Sohbetin bütün keyfi kaçtı. O yumruk yine geldi ve oturdu tam kalbimin üstüne. İbrahim benim rahatsızlığımın farkında değildi. Sonra rakı bitti, balıklar, mezeler, meyvalar hepsi bitti. Orhan hesap benden, dedi. Olmaz, dedim. Nasıl anlaşmıştık? Bir dahakine sen ödersin, dedi. Olmaz, dedim. Yarı yarıya paylaşacağız. İbrahim bu seferlik benden olsun dedi. Olmaz, dedim. Çaresiz kabul ettiler. Orhan hesabın yarısını ödedi. İbrahim'e, benimkini hesaba eklersin, dedim. Tamam dedi. Orhan kalktı. Ben gideyim, dedi. Peki, dedim. Ona teşekkür ettim. Gitti. Bir süre İbrahim'le karşılıklı oturduk. Sonra ben kalktım. İbrahim, yatacak mısınız? dedi. Hayır, dedim. Biraz dolaşacağım. Tamam dedi. Leyla ortalarda yoktu. Masa öylece duruyordu. İbrahim ışıkları söndürdü, çıktık. Ben yatıyorum dedi. İyi geceler. Ben de iyi geceler, dedim. O merdivenlerden çıktı. Koltuk değneklerinin taş merdivenlerde bıraktığı sesler kulağımda çınladı bir süre.

Deniz kenarında, biraz uzakta, bir sokak lambası yanıyordu. Dalgalar neredeyse lambaya kadar geliyordu. Lambaya gittim, sırtımı direğine dayadım. Denize baktım. Denizin, ağlayan bir vahşi hayvana benzeyen sesini dinledim. Leyla'yı düşündüm. Güzel kadındı. Çok güzel kadındı diyemeyeceğim. Bakınca, bunun neresi

güzel diye düşünülen, ama insanın beynine giren ve kolay kolay çıkmayan kadınlardandı. Lodos saçlarımı uçururken iki sigara içtim ve otele döndüm.

Odanın anahtarlarını bankonun üstünde buldum. Leyla ve İbrahim'in yatmış olduklarını düşündüm. Anahtarımı alıp, odama çıktım, kapı açıktı. Oysa kilitlemiştim, çok iyi hatırlıyordum. Çalınacak bir şey olmadığını düşündüm ve önemsemedim. İçeri girdim. Ceketimi çıkardım, astım. Banyoya gidip elimi yüzümü buz gibi suyla yıkadım. Sonra odama girince Leyla'yı gördüm.

Yatağıma uzanmıştı. Karanlıkta arada bir bulutların arasından çıkan dolunayın ışığı vuruyordu üzerine. Çırılçıplaktı, yüzü pencereye dönüktü. Çok şaşırmıştım. Yanına gittim, yüzünü bana çevirdi. Aynı hülyalı gözlerle bakıyordu. Ama bu kez sanki bir kırıklık, bir yara vardı ifadesinde. Soyundum ve yanına uzandım.

Hiç konuşmadı. Bir tek kelime etmedi. Çok sıcaktı vücudu. Soğuk bir havada sıcak bir denize girmiş gibiydim. Vücudumu ondan ayırınca üşüyordum sanki. Denizin sesi inanılmazdı. Kalbimin üstündeki yumrukla birlikte seviştim. Ona çok güzel olduğunu, çok sıcak olduğunu, çok hülyalı olduğunu söylüyordum. O hiçbir şey söylemiyordu. Yoruldum, uyuyakaldım.

Sabah uyandığımda bir rüya gördüğümü sandım. Leyla yanımda değildi. Ama çıplaktım. Kendimi çok tuhaf hissediyordum. Sanki bir sevinç, içimdeki yumrukla dalaşıyordu. Bir an, sevincin egemenliğine geçiyordum, az sonra o yumruğun. Deli olabilirdim. Kalktım, elimi yüzümü yıkadım ve hemen odadan çıktım. Leyla bankoda değildi. Lokantaya girdim. Kimse yoktu. Bir masaya oturdum. Hem öfkeliydim, hem değildim. Leyla'yı hem istiyordum, hem nefret ediyordum. Şaşkmdım. Biraz sonra Leyla geldi. Yine bir tek kelime konuşmadan elindeki tepsiyi masaya bıraktı. Bir tabakta kahvaltılıklar, bir başka tabakta kızarmış ekmekler ve çay vardı. Bardağıma çay koydu. Hep gözlerini yakalamaya uğraşıyordum. Ama bir türlü göz göze gelemedim. Aynı uçuculuğu içinde gitti. Kahvaltılıklara dokunmadım, çayımı içip çıktım.

İçim sıkılıyordu. Deniz, aynı azgınlıkla kabarıyordu. Lodos dinmemişti. Çıldıracaktım. Çok tuhaf bir şeydi bu yaşadığım. Leyla kimdi? İbrahim'in nesiydi? Niye gelmişti odama? Niye benimle, beni çok sever gibi, bana âşık gibi sevişmişti? Anlayamıyordum.

Aynı kahveye gittim. Denize bakan bir masaya oturdum. Orhan'ın geleceğini umuyordum. Ağzını arayacak, Leyla hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışacaktım. Kahveci geldi. Çay içer misin?

dedi. Evet dedim, demli olsun. Peki dedi. Gitti. Az sonra çayımı getirdi. Bir de simit bıraktı masaya. Kahvaltı yapmamışsmdır, dedi. Evet, dedim. Nereden biliyorsun? dedim. Hep öyle olur dedi. Bir şey anlamadım. Çayımı içtim. Kalbim çarpıyordu. Kendimi tuhaf hissediyordum. Sadece tuhaf. Anlayamıyor ve adlandıramıyordum durumumu. Simidi ısırdım, sıcaktı, tazeydi. Çok iyi geldi, bitirdim.

Kahvede benden başka, o iki emekli vardı. Gürül gürül yanan sobanın başında gazete okuyorlardı. Kahveciyle bir iki kez göz göze geldik. Bana gülümsedi ve işine döndü. Bardakları kuruluyordu. Biraz sonra Orhan geldi. Günaydın, dedi. Günaydın, dedim. Masaya oturdu. Tuhaflığımı anlamış olduğunu sanıyordum. Ama onun davranışlarında ve bakışlarında bir farklılık yoktu. Çay içer misin? dedim. İçerim, dedi. Heyecandan sesim titrek çıkmıştı. Kahveciye baktım. Hemen geldi. Orhan, bana bir çay, dedi. Seninkini de tazeleyeyim mi, dedi kahveci. Tazele, dedim. Tamam dedi, gitti.

Orhan'a bir an önce Leyla'yı sormak istiyordum. Ama konuyu açamıyordum bir türlü. Kahveci çaylarımızı getirdi. Orhan'a simit getirmemişti. Kahveciye baktım, bana getirdiğin simit çok iyi geldi, dedim. Güldü. Biliyorum, dedi. Bir süre konuşmadan oturduk Orhan'la. Bir konu açılsa da Leyla'yı sorsam diye bekliyordum. Açıkça soramıyordum bir türlü. Arkasına yaslanıp denize baktı. Deniz amma da azdı dün gece, dedi. Evet, dedim. Sesinden uyuyamadım desem yeridir. Yalan söylüyordum. Denizin sesi usul usul gelmişti kulağıma Leyla'nın sıcak vücudunu okşarken. Hoşuma gitmişti. Sonra da deliksiz uyumuştum. Uyandığımda güneş çoktan doğmuştu. İnanmamış bir yüzle baktı bana. Leyla gece geldi mi, diye sordu. Çay boğazıma kaçtı. Bir öksürük krizine tutuldum. Hiçbir şey düşünemiyordum. Boğulacaktım neredeyse. Düzelince Orhan'ın yüzüne baktım. Sen nereden biliyorsun? dedim. Kahveci hep öyle olur, dedi uzakta durduğu yerden. Orhan, acı bir yüzle baktı bana. Senin gibileri hiç kaçırmaz Leyla, dedi. Saçmalama, dedim. İbrahim'in kızıdır, dedi. Öyle önüne gelenin odasına çıkmaz. Canı kimi isterse, ona gider. Yıllar önce başladı bu işe. Fidan gibiydi liseye giderken. Bir bakan bir daha bakardı. Şu köyün bütün erkekleri onun peşindeydi. Ama o yabancıları sever, dedi. Bir yatışta para almaz, dedi. Kulaklarımı tıkadım. Zaman geçer onun tiryakisi olursun, sonra ödersin dedi. Başıma bir ağrı saplandı.

Duyduklarımı sindirmeye çalışıyordum. İbrahim oteli yeni açtı, dedi Orhan. Önümüzdeki yaz, iki sene olacak. Hiç müşterisi

yoktu. Ama Leyla'nın sayesinde şimdi devamlı müşterileri var. Kışın gelirler, yazın gelirler, salı gelirler, cumartesi gelirler hiç belli olmaz. Leyla için gelirler. Otelin bütün işini Leyla yapar. Bir de isteyenlere oynar. Güzel de oynar hani, dedi içini çekerek. Ama bize hiç bakmaz. Şu köyün erkeklerinden hiçbiri, daha elini bile sürememiştir ona. Oysa bu köyün zengini çoktur. Evet dese, dünyayı ayağına serecek adamlar vardır. Ama o kendini ağır satar, ille de yabancıları sever. Yabancıların odalarına çıkar geceleri usulca. Gümüş gibiymiş vücudu. Hele ay ışığında... Hep öyle söylerler...

Kulaklarım uğulduyordu. Titriyordum. Bardakta kalan çayımı içtim ve kalktım. Kahveciye borcum ne kadar? diye sordum. İstemez, dedi. Bir dahaki gelişinde verirsin. Bir daha gelmeyeceğim, dedim. Gelirsin, hep öyle olur, dedi. Hayır derler ama gelirler, dedi. Orhan'ın yüzünde inanılmaz bir acı vardı. Ona da tiksinerek baktım. Cebimden para çıkardım ve masaya bıraktım. Kahveci güldü. Hep öyle olur demesini bekledim, demedi. Ama o anlama gelen bir bakışla baktı.

Hızlı adımlarla otele gittim. Böyle bir şey olamazdı. Onun bakışlarını yanlış anlayacak kadar aptal değildim. Sadece bana bakan bakışlardı onlar. İnsan bu kadar yanılamazdı. Otele gittim. Resepsiyonda kimse yoktu. Leyla ortalıkta görünmüyordu. İçimdeki yumruğun kaybolduğunu, bir öfkeye dönüştüğünü hissettim. Çok kötüydüm. Odama çıktım, titreyen ellerimle eşyalarımı topladım. Gürültülü adımlarla aşağıya indim. İbrahim gülümseyerek karşımda duruyordu. Ona vurmak istedim ama koltuk değneklerine gözüm takıldı, vazgeçtim. Dün gece iyi uyudunuz mu? diye sordu. Yumruklarımı sıktım. Borcum ne kadar? dedim. Gidiyor musunuz? dedi. Evet dedim. Gidiyorum. Burada daha fazla kalamam. Siz bilirsiniz, dedi. Borcum ne kadar? dedim tekrar, öfkeli bir sesle. Bir dahaki gelişinizde ödersiniz, dedi. Bir daha gelmeyeceğim, dedim. Emin misiniz? diye sordu. Sesinde gizli bir alay vardı. Evet, dedim. Öfkeden sesim yılan ıslığı gibi çıkmıştı. Peki, dedi. Koltuk değneklerini taş zeminde tıklatarak bankonun arkasına gitti. Bir kâğıda bir şeyler yazdı, kâğıdı uzattı. Aldım parasını ödedim. Hiçbir şey söylemeden otelden çıktım. Sahilden anayola doğru yürürken, otele bakmamak istedim. Dayanamadım, baktım. Leyla'yı gördüm. O hülyalı bakan güzel gözlerini. Belki de görmedim. Anayola çıktım ve gelen bir otobüse bindim.

Oraya tekrar gitmek istedim. Çok istedim. Leyla'nın inanılmayacak kadar sıcak vücudunu duymak, gözlerini görmek istedim.

Sadece bana öyle baktığından emin olsaydım giderdim. Bir de kahvecinin hep öyle olur demeleri olmasaydı. Kahveciye inat, o köyün bütün erkeklerine inat gitmedim. Ama iki şey aklımda takıldı kaldı. Yolda dönüp baktığımda gerçekten Leyla pencerede miydi ve o hülyalı bakışlarla yalnız bana mı bakmıştı? Sonra, kalbimin üstündeki yumrukla yaşamaya alıştım.

1991

siz ve şakalarınız

Beni son durağına götürecek olan toprak yol, iki büyük fıstık çamının arasından başlayarak kıvrılıyordu. Büyük ve harap bir bahçeyi ortadan bölüyordu belli belirsiz. Az çiğnenmişti, belli ki fazla yolcusu yoktu. Ağaçlar yavaş yavaş tazeleniyorlardı. Kuşların sesini duydum, bir de hafif esintilerle kıpırdanan dalların uğultusunu.

Tek başıma gelmiştim. Bir teslim oluş gibiydi her şey. Hayatımın bu son yolunda tek başıma yürümek istemiştim. Siz yoktunuz o zamanlar, kimseler yoktu. Buraya ilk gelen bendim. Yemekhanede ilk yemek yiyen, şezlonglara ilk uzanan, bahçede ilk yürüyüş yapan, geceleri bir türlü uyuyamadan tavanlara bakan bendim. Yolun başında bir sıkıntı sardı içimi. Kendimi çok yalnız buldum, çok gereksiz. Bir hayatı özetler gibiydi duruşum. Valizim birden ağırlaştı, kaldıramadım. Ne garip; insanın eşyaları da, hatıraları gibi yıllar boyunca birikiyor. Sonra bir yığın ayrıntı, ne bileyim, koltuklar, perdeler, karyola, kitaplık, çalar saat, çaydanlık, dantel örtüler, abajur, aynalı mektup kutusu tek tek kayboluyor. Ama hatıralar hep kalıyor.

Denize atılan kitaplar nasıl yavaş yavaş erir de, sulara karışırsa hiç olmamış gibi, hayatımın bütün ayrıntıları da öyle gitmiş elimden. Bir valizim kalmış. Ama uygundur benim yaşımda bir insanın bir tek valizinin kalması. Hatta o müthiş sona doğru giderken, bir valizim bile olmamalıdır. Yattığım yatak, su içtiğim bardak, baktığım pencere emanet olmalıdır. Böylece, hayatla aramdaki maddi bağlar, benden sonraki sahiplerini bulmalıdır.

Toprak yolun başında, bütün bir hayatı yaşadım önce. Bir duyguydu bu, çok kısa sürdü. Sonra büyük, beyaz binaya girdim. İlk kez ben geldim. İlk müşteri, ilk ihtiyar, ilk can sıkıcı kişi ben-

dim. Ne kadar büyüktü bina ve ben ne kadar yalnızdım. "Burası odan, hanımnine," dediler. Oysa bana Hoca'nım denmesine alışkındım, garipsedim, hanımnine olacak kadar yaşlandığına inanamadım. "Bu dolabın, bu yatağın, bu masan, bu sürahin, bu sandalyen," dediler. Yaşlıları aptallarla karıştırıyorlardı. Bir sürahiyi gördüm mü tanırdım. Bir sandalyeyi de. "Bunlar battaniyelerin," dediler. "Kaloriferler saat onda söner. Geceler soğuk olur, bu yüzden sıkı örtün," dediler. Geceler soğuk olurmuş. Benim gecelerim hep soğuk olurdu Samim Bey. Aydınlığa bakan küçük odam geçti gözlerimin önünden. Camlı bir kapısı vardı, salonda yanan ışık sızardı içeriye. Hep o sızan ışığa bakardım geceleri.

"Bu lavabon hanımnine," dediler. "Buraya sabununu koyarsın, buraya da diş fırçanı," dediler. Bunu söylerken sezdirmeden ağzıma baktılar. Ah! Ben ne odalarda kaldım, ne banyolar gördüm. Halis Halep kilini nereye koyacağımı iyi bilirdim. "Yerler halıdır, terlik giy; pencereler zor açılır, beceremezsin, bizi çağır," dediler. Pencereler çok büyüktü. Tavanlarsa çok yüksek.

Siz yoktunuz. Siz geldikten sonra odam neşelendi inanın. Pencereler küçüldü, kuşlar odama geldiler. Sandalyemi, yatağımı, sürahimi benimsedim. Hani bazen insan kendi adını garipser ya, hani kendine söyler de bazı anlamsız seslerdir, insanın kendi adı bile... İşte odam da öyleydi siz gelmeden önce. Sürahiye uzanan buruşuk, çilli elim bile bir yabancınındı sanki. Sürahi ise dokunursam kırılıverecekmiş gibi korktuğum garip bir eşya.

Karlı dağlarm köpüklü, koyu mavi, hırçın bir denize ittiği küçük bir şehrin içinde, küçük ve sıcak bir odayı hatırlamıştım. Denize bakardı oda. Kocaman bir ocakta odunlar çıtırdayarak yanardı. Hiç üşümezdim o zamanlar. Sonra Peri vardı. "Ah abla, bulamadım izini!" derdi. "Beni bıraktı gitti." Hem gülerdim, hem acırdım haline. Gözleri deniz gibi hırçın, "Bilsem ki şu karlı dağlarm tepesindedir, böylece düşerdim dağın yoluna!" derdi, ince pazen elbisesini tutarak. "Aşk dediğin nedir ki Peri?" derdim. "Geçer, gider..." Yüzüme bakardı, "Geçmiyor abla," derdi. "Benim başındaki ateş geçmiyor."

Bana perde işlerdi Peri, âşık bir eve asmamı dileyerek. Nasıl da güzel işlerdi, nasıl da yanık, tutkulu, aşk dolu. Bir kar başlardı sonra, öğle ile akşam arasındaki o sakin zamanlarda. Lokma lokma dökülürdü denize. Deniz yutardı karları. Genç kız yüzümü hatırlardım. Aşksız, hülyasız, boş yüzümü. Hep siyah ayakkabılarımla solgun halimi. İnceydi kaşlarım, toz gibiydi neredeyse, yüzümse

şeffaf, beyaz. Bir siluet gibiydim, hep öyle kaldım. Siyah ayakkabılı bir gölge.

"Duvarlara çivi çakma, resim asma, yasaktır," dediler. Yasakları benden iyi kim bilebilirdi ki? Yasakların çevrelediği bir hayatı yaşamadım mı? Hayatım boyunca bütün kurallara uymadım mı? Hem otuz beş sene yasakları öğrettim ben. Aksi yüzümü takındım. Oysa aksi yüzümden vazgeçeli çok olmuştu. Aydınlığa bakan odamdan çıkıp, salona giderken, hep gülümseyen yüzümü takınırdım, öyle gerekirdi. "Neyin yasak olduğunu sizden mi öğreneceğim?" dedim. Otuz beş sene boyunca aldığım duruşu almıştım. İşte 'aksi hanımnine'ye o gün çıktı adım. Bir suskunluk oldu önce, ama çok sürmedi. Kamburum çıktı, gözlerim ışığını kaybetti, sesim titredi sonra hep. "Örtü getirdiysen masana ser, biz vermiyoruz," dediler. "Akşam yemeği saat tam yedide, odanda yiyemezsin, yemekhaneye ineceksin," dediler.

Siz yoktunuz Samim Bey. Kravatmız, fötr şapkanız, günlük gazeteleriniz, meraklı bakışlarınız, muzip yüzünüz ve 'istirham ederim hanımefendi'lerinizle siz, yoktunuz. Ben ilk müşteriydim. Odası ilk havalandırılan, yatağı ilk toplanan, televizyon salonunda ilk ve yalnız başına oturan bendim. Siz ve şakalarınız yoktunuz. Bu anlattıklarımı belki söylemediler Samim Bey. Belki nazikçe söylediler de, ben öyle anladım. Ama ağır geldi bana bütün bunlar. Aydınlığa bakan odamın bulunduğu evde olanlar da ağırdı çünkü. Sıcak ve nemli bir şehire, sağlığım bozulurdu, beni götürmediler.İlk gece belki yemek yiyemem diye yolluk verdiler yanıma, benim yüreğim iki kat oldu." Yerleşince televizyon salonuna gel, çay yapacağız, birlikte içeriz," dediler. Bunu gerçekten söylediler. Çünkü çok sevinmiştim.

"İstersen bende kal," demişti Peri, o gülümseyen gözleriyle, karlı dağların denize ittiği şehre ilk gittiğimde. Şimdi düşünüyorum da, Peri'yi öylesine güzel gülümseten, acaba aşk mıydı? Kimbilir nerededir şimdi Peri. Belki ölmüştür. Benden genç kimler ölmedi ki o sağ kalsın, hem de tutkulu bir aşkla. Kapıyı yavaşça çekip gittiler. Valizim elimde kalakaldım. Ah Samim Bey! Böyle bir duyguyu siz hiç yaşadınız mı? Siz hayatı çok mu severdiniz? Hep neşe içinde mi geçirdiniz bir ömrü? Ah, niçin bunları konuşacak kadar vaktimiz olmadı bizim? Hayatı neden sevdiğinizi bana anlatabilirdiniz belki Samim Bey.

Bence iskambil oynamayı severdiniz siz. Şark hizmetindeyken ırmak kıyısına giderdiniz eş dost. Önce rakı içerdiniz. Sonra arka-

daşlarınızdan biri saz çalardı, siz türkü söylerdiniz. Belki biraz efkarlanırdınız türkü söylerken. Bir sigara yakar, dumanına bakar, "Amaaan sen de," derdiniz sonra. İskambil kâğıtlarını çıkarırdınız, pişti yapınca çok sevinirdiniz. Biliyorum, ah biliyorum, bütün bunları anlatırdınız bana vaktimiz olsaydı. Bence siz hep gülerdiniz. Ben hiç gülmedim Samim Bey, hiç âşık olmadım. Ama Peri, deli gibi âşıktı. Ona acırdım.

Ayak seslerini götürdü halılar onların. İki kişiydiler, biri kadın biri erkek. Bütün eklemlerim uzun uzun sızladı onlar gidince. Hiç gelmediler sandım, hiç olmadılar. Ben bir rüya gördüm, kötü bir rüya. Hava bulutluydu, odam gölgeler içindeydi. Valizimi açtım. Terliklerimi, yün çoraplarımı, hırkamı, şalımı, yakın gözlüğümü, geceliğimi, pazen elbiselerimi, çamaşırlarımı, diş fırçamı, sabunluğumu çıkardım. Peynirli poğaça torbasını da. Ayakkabılarımı çıkardım, yün çoraplarımı, terliklerimi giydim. Eşyalarımı dolaba yerleştirdim. Siyah mantomu astım, siyah ayakkabılarımı da altına koydum. Dolap bir tabut gibi göründü gözüme. Yıpranmış mantom askıda sallanıyordu ve altında siyah ayakkabılarım. İşte ben buydum. İçi boş siyah bir manto ve ayakkabılar. Dolap bir tabuttu. Yatağa girdim. Son yatağımdı bu. Ağlaya ağlaya uyudum. Sık ağlayan biri değilimdir Samim Bey, ama insan çok garip oluyor işte böyle zamanlarda. Ağlamasam uyuyamazdım.

Sonra günler geçti. Şezlonglarda oturmaya alıştım. Şehirden uzak bir bahçede ötüşen kuşlara, sabah sekizde kahvaltıya, on ikide öğle yemeğine, akşamüstleri bir iki bisküvi yemeye alışmıştım. Sabah gelen akşam giden görevlilere, akşam gelen sabah giden nöbetçilere, yemenili, mavi önlüklü yemekhane görevlisi kadmlara alışmıştım. Ama boş salonlara, koridorlarda gezinmeye, gece boyu tavanlara bakmaya alışamamıştım. Ağaçlar yeşillenmişti. Çimen ve toprak kokuyordu ortalık, bir gün önce yağmur yağmıştı. Hırkamı giymiş, şalıma sarınmış oturuyordum geniş balkonda. Peri'yi düşünüyordum. Ben zaten son zamanlarda hep Peri'yi düşünür olmuştum. Peri'nin ümitsiz bir aşka olan bağlılığını. Bir gün Peri'yle bahçede fındıklara bakıyorduk olmuş mu diye. Peri'nin gözleri daha az dalıyordu, daha az iç çekiyordu. Uzaklarda bir kadın göründü. Yaklaştı, yaklaştı, Peri bir çığlık atarak, boynuna sarıldı. Memleketlisiymiş. Ocağımızın başına geçtik, içine yeni odunlar attık, birden büyüdü ateş. Çay demledik. Kadın bir ara, "Seninkinin büyük oğlu..." diye başladığı cümleyi bitiremeden, elindeki bardak düştü Peri'nin. Sıcak çay bacaklarına yayıldı. Peri kıpırdamadı,

donmuş gibi öylece kalakaldı. Günlerce merhem sürdüm yarasına. Kabuk bağladı, soyuldu. Ağzını açıp of, demedi.

Onun nasıl sessizleştiğini, durgunlaştığını düşünüyordum. Bir sözle nasıl değiştiğini. Bir araba sesi duydum. Tam da nakışlı perdelerime geçmişti düşüncelerim. Siz indiniz o arabadan Samim Bey. Meraklı meraklı etrafı süzerek içeri girdiniz. Peri, nakışlı perdelerim, aşk, deniz hepsi çıkıp gitti aklımdan. Geldiğinize, bu büyük, sessiz binaya benim gibi birinin geldiğine bir türlü inanamamıştım.

Ne kadar da neşeliydiniz, güler yüzlüydünüz. Bana bir sürü şey sormuştunuz. O gece rahat uyumuştum. Yatağını garipsemeden, dolabını tabuta benzetmeden. Oysa ağlayarak uyuduğum ilk gün uyandığımda, çocuk sesimle ağlar buldum kendimi. Hemen kalktım o sesten kurtulmak için. 'Bu oda benim,' dedim kendi kendime. Bu pencereden göründüğü kadarıyla bahçe, bu yüksek tavan, bu temiz ama yabancı yatak benim. Benden bir iz taşımayan, yanımda sıralanıp giden odalarla bir örnek oda benim. Benden sonra biri gelip yatana kadar. Eh, dedim sonra, resim asılmayan duvarlar, istediğin zaman açamayacağın bir pencere sana yeter. Ne istedin ki hayattan şimdiye kadar?

Ama istiyordum Samim Bey. Kokum sinmiş bir koltuğu, bozuk da olsa yıllarını benimle geçirmiş bir radyoyu, Peri'nin dostluğunu istiyordum. Bütün bunlar neyi anlatırsa bir insana, yaşandığı belli bir hayat adına, onları istiyordum. Peynirli poğaça torbasını elime aldım. Yavaşça çıktım odadan. Çok geç olmuştu, çaylarını çoktan içmişlerdi. Kapının üzerinde yetmiş yedi yazıyordu. Daha iki yılım var dedim kendi kendime. Keşke yetmiş beş yazsaydı. Biri sağa biri sola giden iki koridor... Hangisi demişlerdi insan seslerinin doldurduğu bir odaya giden? Hangisini seçersem neşeli kahkahaların duvarlarda kırıldığı, sıcak bir odaya varabilirdim? Peynirli poğaçaları verecek kimse bulamadım. Danışmaya gittim önce. Akşam olmuştu, demir kapı sıkı sıkı kapanmıştı. Yemekhanede kadınlar kendi aralarında öfkeli öfkeli konuşuyorlardı, onlara da ben teklif edemedim. İdaredeki gençler, "Sağol hanımnine, biz tokuz. Gece acıkınca yersin," dediler. Anlamadılar. Uzun bir yolculuğa çıkarken yanıma verilmiş şeylerden kurtulmak istiyordum. Hiç yer miydim onları? Tuvalete gittim. Musluğu açıp poğaçaları ıslattım hınçla. Çöp kovasına attım hepsini, sonra kovaya tükürdüm. Tuvaletten çıktım. Sıra sıra odalar vardı. Seksen beş, seksen altı, seksen yedi... Televizyon salonunu buldum. Hepsi boş

bir sürü koltuk vardı. Camlar parlak ve soğuktu.

Denize bakan odada otururken Peri'yle, camlar buz tutardı kışın. Peri'nin hediyesi perdelerimin karanfilleri şenlendirirdi camları. "Ah abla, dilerim âşık bir eve asarsın," demişti. Hiç asamadım. Hiç âşık olmadım. Sanki olsam ne çıkardı? Böyle kocaman bir binanın küçücük bir odasında, hep kurallara uymuş ve hiç âşık olmamış biri olarak son günlerimi geçireceğime, aşktan ölseydim ne çıkardı? Yıllar sonra ben, hep Peri'deki bu aşkı düşündüm. Bir insan, nasıl olur da yıllarca böyle ümitsiz bir aşkı taşıyabilir diye.

Perdelerim... Aydınlığa bakan bir odada birkaç yıl yaşamamın bedeli oldular. Dilerim nakışları solmuştur. Dilerim saygısızca naylon tüllerin arasına katılarak, kirli bir çarşafa sarılan perdelerimi asamadan atarlar. Çünkü âşık bir ev içindi onlar. "Âşıklık... En büyük yalnızlık," derdi Peri. O kadından sonra iflah olmadı. Yaraları iyileşti ama, o durmadan aşkını anlatan kız durgunlaştı, suskunlaştı. Sonra ben ayrıldım o şehirden. Altı tane mektup yazdım Peri'ye. Hepsi geri geldi.

İşte böyle Samim Bey. Hayatımızı birbirimize özetleyecek kadar zamanımız olsaydı, size Peri'yi ve onun onulmaz aşkını anlatacaktım. Belki aşk denen şeyi, Peri'yi anlatırken yaşayacaktım. Yanımdaki odayı vermişlerdi size. Çok sevinmiştim. Ne kadar konuşkandınız Samim Bey. Karınızın on yıl önce öldüğünü, hiç çocuğunuzun olmadığını, buraya kendi isteğinizle geldiğinizi, burada yaşamaktan mutlu olacağınızı, benimle tanışmış olduğunuz için sevindiğinizi söylemiştiniz. Sonra dünyada olan bitenden söz etmiştiniz. Ben yıllardır ilgilenmiyordum, bana ne? Ama size hayran olmuştum. Sonra ne kadar meraklıydınız. Duvarların yağlıboyasından, televizyonun markasına kadar, her şeyle ilgilenmiştiniz. Nasıl sevebiliyordunuz hayatı bu kadar? Bir sürü soru sordunuz bana, hiçbirini bilemedim. Oysa siz bir gün içinde sıcak su saatlerini, yemek listelerini, günlük gazetelerin nasıl getirtileceğini, buradan hangi otobüsün geçtiğini bile öğrenmiştiniz. Çok şaşırmıştım. Sonra odalarımıza giderken bana, "Önden buyurun hanımefendi," demiştiniz. Hayırlı geceler dilemiştiniz.

Odam nasıl güzel görünmüştü gözüme. Yatağım sanki yüz yıldır benimdi. Bardağıma sürahimden su doldurdum, kana kana içtim. Aynada kendime baktım, yüzümde bir pembelik buldum. Yanımdaki odada, benimkinin tıpkısı bir yatakta yattığınızı düşündüm. Belki horluyordunuz geceleri, gülümsedim. Gece üşümedim, uyanmadım. Tavan çok yüksek görünmedi gözüme. Rüyamda sizi

ve Peri'yi gördüm. Ah Samim Bey! Geldiğinize o kadar sevinmiştim ki. Çünkü tavanlar çok yüksekti ve hep dalgalanıyordu bakarken. Geceleri korkulu rüyalar görüp odamdan dışarı fırlamaktan; sesimin nöbetçilerin bir kenara kıvrılıp uyuduğu, bomboş bir binanın duvarlarmda çınlamasından ve bu çınlamanın beni korkudan öldürmesinden korkardım. Yanımda siz vardınız artık. Yetmiş sekiz yaşındaydınız.

Hayat çok uzun bir yoldur, ne zaman biteceği bilinmeyen. Bu çok sık söylenen bir sözdür, bilirim. Yaşamak bir gün gelir, ağır bir yük olur insanın sırtında. Bu da çok sık söylenir ve ben buna inanırım. Ama yaşamak sizin için bir yük değildi ki Samim Bey. Beni bu yüksek tavanların altında bırakıp gitmeye ne hakkınız vardı? O yabancı, beyaz ve soğuk yatakta uyuyup uyanmamaya ne hakkınız vardı? Birlikte yürüdüğümüz yolda, şimdi tek başıma yürüyorum, bahçede. Beni yalnız bırakmaya ne hakkınız vardı?

Yanımdaki odada kalmamalıydınız Samim Bey. Ben yalnız uyurdum, yanımdaki odada yattığınızı düşünmezdim. Keşke başka bir odada kalsaydınız. Şimdi odaların çoğu dolu. Ben de yetmiş altı yaşıma yaklaşıyorum. Televizyon salonunda yer bulamıyorum artık. Camları buğulanıyor mutlu bir evin camları gibi, ama içerisi pis kokuyor. Tuvalet sırasında ve yemekhanede kavga çıkarıyorum. Duvarlara çivi çakıyorum, resim asıyorum. Odamı temiz tutmuyorum, her gün idareye gidip birilerini, bir şeyleri şikayet ediyorum. Kurallara uymuyorum artık, umurumda mı? Yine de halılar yutuyor ayak seslerimi Samim Bey. Peri'yi, perdelerimi ve sizi çok özlüyorum. İyi ki girdiniz hayatıma Samim Bey. İyi ki girdiniz.

1990

alafranga ihtiyar

Beni müthiş bir hayrete düşüren ve o vakte kadar doğru addederek, itina ile koruduğum "hayat felsefemi" ve "muharrirlik mantığımı" kökünden sarsan büyük takip; yedi sene evvel bugün başlamıştı. Eski tabirle gayritabii, yalan yanlış kullanılan şimdiki tabirle "marjinal" telakki edilen bir şahıstan ibaret olduğu için dikkatimi çeken bir manzaranın beni bu noktaya getireceğine; ahbap olmamıza çeşitli içtimaî farklar sebebiyle ihtimal veremeyeceğim cinsten, ihtiyar bir adamla aramızda, bir dostluğun teşekkül edebileceğine anlatsalar inanmaz; "Azizim, hayata biraz fazla şairâne bakmıyor musunuz? Abartmayın rica ederim," tarzında, demode bir üslûpla mukabele eder, güler geçerdim.

Şimdi de belki "büyük takip" lâfında ısrarlı olmam abartılı, hatta saçma görünebilir. Ancak bu takip, hayatımda yaptığım ilk ve belki de tek hakikî hafiyelik tecrübesi olduğu için, benim yerime geçilip bakıldığında, hakikaten büyük ve mühimdir. Hafiyelik ille de bir cinayeti çözmek, bir hırsızı yakalamak yahut bir casusu cürmümeşhut halinde bastırmak manasında alınmamalı. Hayatın karşımıza çıkardığı karışık gibi görünen yumakları çözmek ve ucunda enteresan hayatlarla karşılaşmak da, bana kalırsa bir cins hafiyeliktir ve muharrirler de bu mânâda birer hafiyedirler.

Zannetmem ki hayat karşıma bir daha böyle enteresan bir adam çıkarsın, diyemem. Bunu dersem, ihtiyar dostumun hikâyesinin değişmesine vesile olduğu hayat felsefeme ve muharrirlik mantığıma ters düşmüş olurum. Çünkü sahip olduğum yeni felsefenin temel esası; hayatın karşımıza böyle enteresan şahısları ve vak'aları çıkarmaya devam edeceğine inanmak ve her taşın altında insanî bir zenginlik aramaktır.

Herhalde muharrir olduğumu anlamışsınızdır. Ama henüz otuz yaşımda olduğumu tahmin etmeniz muhtemelen imkânsız. Mesleğimin de makina mühendisliği olduğuna ihtimal vermeyeceğinizi zannediyorum. İnanınız ki makina mühendisiyim. Teknik Üniversite'den beş sene evvel güç belâ mezun oldum ve başlamadan mesleğimi bıraktım. Sebebini yeri gelirse anlatırım. Neden bu kadar eski bir lisanla yazdığımı sormanız da çok tabiidir. Bunu sormanızı bilhassa bekliyorum. Sormuyorsanız, vaziyet vahim demektir. Çünkü o takdirde, okuma yazma öğrendikten sonra, ancak günlük gazeteleri, kuvvetli bir muhteviyattan nasibini almamış birtakım alelâde mecmuaları, eczahane, doktor, bonmarşe tabelâlarını, kâğıt parçalarına çiziktirilmiş adresleri, saatli maarif takvimlerinin arkasında yazılı olan bayağı fıkraları ve günün yemeği listelerini okumakla ve de tesadüfen eline geçen kitapları şöyle bir karıştırmakla iktifa eden şahıslardan olduğunuza hükmederim ki, böyle bir şahsın benim naçizâne yazdığım şu satırları okumaya devam etmesi için hiçbir sebep yoktur ve muhtemelen iki paragraf okuduktan sonra, ne diyor bu adam ya, diyerek elindeki kitabı fırlatıp atacaktır.

Bu satırları eski bir lisanla yazmamın iki sebebi var. Birincisi çok basit, hoşuma gidiyor da ondan. Gidemez mi? Refik Halid'in, Halid Ziya'nın, M.Ş.E'nin, Reşad Nuri'nin, Hüseyin Rahmi'nin, Peyami Safa'nın ve bilhassa Tanpınar'ın kullandığı zengin lisânın kelimelerini dilimin ucunda ve hafızamın tozlanmış hatıralarında aramak, onların eserlerindeki şiirin hasretini çekerek, o şiirin uzun seneler sonra bize kalan kıymetli tortusunu; şiirden gittikçe uzaklaşan, kalınlaşan, kabalaşan, zamana göre yeniden şekillenmiş hayatımızın yeni lisanına bir nevi cilâ gibi sürüp parlatmak; o şiire ve vukufa ulaşmanın mümkün görünmediğini bile bile taklit etmek, çok hoşuma gidiyor.

Zaman zaman, böyle eski bir lisanla yazmanın ve hatta konuşmanın moda olduğunu, birtakım havadis mecmualarının bu meseleyi bir içtimaî vak'a kabul ederek üzerine yazılar neşrettiğini, bu takım mecmuaları takip edenler gayet iyi bilirler. Bu mecmualarda yazı yazan âlimlere, yeni lisanı kullanmaya itina eden bazı muharrirlere göre, benim gibi yaşı başı müsait olmayan şahısların bu lisanı kullanmaları, bir nevi "özenti"dir. Bizim gibilerle istihza edilir, sarakaya alınırız, yaptığımız yanlışlar yüzümüze vurulur. Bundan ciddî şekilde şikâyetçi olanlar, bizi cahillikle ve hatta gericilikle suçlayanlar bulunur. Bazıları da buna bir gençlik hevesi olarak ba-

kar, şahsiyetini bulamama şeklinde tefsir eder ve zamanla geçeceğini düşünürler. Hatta şimdilerde bu tarz mecmualardan birinde İrfan Külyutmaz namıyle yazılar yazan bir de muharririn olduğu, bu lisanı tabirimi mazur görün, bir nevi dalga geçme gayesiyle kullandığı malûmunuzdur. Fakat, bendenizin üslûbunun, müstear isimle yazılarını neşreden bu şairden pek farklı olduğunun, büyük ediplerimizi taklit ettiğimin, o zatın gayesiyle benim gayemin alâkasız olduğunun pekâlâ farkında olacağınızı ve bu hususun dikkatinizden kaçmayacağını ümit ediyorum.

Acaba bu âlimler ve muharrirler, meseleye biraz da müsbet tarafından bakamazlar mı? Yabana atılmayacak kadar mühim eserler vücuda getirmiş ecdâdımıza bir nevi sevgi, bize miras kalan kültürü muhafaza ve öğrenme gayreti yahut en basit şekliyle, küçüğün pek sevdiği büyüğünü taklit etmesi olarak göremezler mi?

Eski lisanla yazmamın ikinci sebebi, hikâyemin muhteviyatıyla alâkalı. Yaşının yetmişi geçtiğini bildiğini, ama ne kadar geçtiğini bilmediğini söyleyen ihtiyar dostumun bedesten kokulu, hüzünlü, ama bir o kadar da ümitli ve yarı mes'ut hikâyesine; o kıymetli tortuyla cilâlanmış, aynı zamanda "devrinin muharriri" olduğu için kendini mümkün olduğunca muzip kılmış bendenizin yer yer neşeli lisanının yakıştığı fikrindeyim. Şimdi diyeceksiniz ki, devrinin muharriri olmak ile, kendini mümkün olduğunca muzip kılmanın ne alâkası var? İçinde yaşadığımız devir, her ne kadar ilmî yönden çok zenginleşmiş, türlü türlü cihazlarla teçhiz edilmişse de insanî bakımdan çok trajiktir. O türlü nev'iden cihazlar, fukaralığa, harplere, insanoğlunun her an biraz daha düşmesine ve mahvolmasına mani olamamaktadır. Elinden bir şey gelmeyen, gelmediğini düşünüp teselli bulan devrin insanı, bu büyük vahşeti ve trajediyi görmezden gelmek için ister istemez kendine ferdî ve eğlendirici meşgaleler bulma gayreti içindedir. İstikbâlinden endişe eden, sırtında kendini himaye edecek bir kuvvet hissedemeyen nesil, bugününü neşeli geçirmek için her türlü maskaralığa göz yummakta ve bu hâl, bilhassa devrin gencini zekâsı mukabilinde muzip kılmaktadır. Kimileri bu müsbet hasleti yerli yerinde kullanıp, kederli vakalara bile müsamahakâr gözlerle bakmayı öğrenmekte, kimilerinde bu haslet menfî neticelenmekte, etrafına zarar ziyan vermeye kadar gitmektedir. Her iki hâl de devrimizin gencinde rahatça görülebilir.

Uzattığımın farkındayım, bahsi dağıttım. Bunu da bilhassa yapıyorum. Edebiyat sanatına düşkün, ama edebiyatı bir pisboğaz iş-

tihasıyla tadını çıkarmadan yalayıp yutanlar nev'inden olmayıp; edebiyatın tarihiyle de biraz meşgul olmuş,bir zamanlar hakikî manada bir Sahhaflar Çarşısı olan o serin çarşıda vakit geçirmiş, Tanzimat yahut Cumhuriyet devri muharrirlerinin, umumiyetle İnkılâp ve Aka Kitabevi, Hilmi Kitabevi yahut Semih Lütfi Kitabevi tarafından, lisanı yenileştirilmeden neşredilmiş kitaplarını, yani *Şıpsevdi*'yi, *Hasan Mellâh*'ı, *Hüseyin Fellâh*'ı, *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*'nü, *Eylül*'ü, *Araba Sevdası*'nı, yahut ne bileyim, *Çamlıca'daki Enişte*miz'i, *Yaban*'ı, *Memleket Hikâyeleri*'ni, *Felâtun Beyle Râkım Efendi*'yi, *Mahur Beste*'yi, *Sinekli Bakkal*'ı, *Akşam Güneşi*'ni, *Fâhim Bey ve Biz*'i, *Çalıkuşu*'nu, *Miskinler Tekkesi*'ni, *Ölüm Bir Kurtuluş mudur*'u, *Katil Bûse*'yi okumuş; tarihin edebiyatta bıraktığı o vakitler için biraz acemice ama çokça naif hatlarını bir âsârıatikayı sever gibi şefkatle, rikkatle ve muhabbetle sevmiş edebiyat meftunları; bu bahsi geçen romanlarımızın bir kısmında, muharrirlerin lâfı biraz fazlaca uzattığını, asıl anlatmak istedikleri bahisten bazen uzaklaştıklarını görmüşlerdir. O muharrirler, uzun ve acılı bir harpten muvaffakiyetle çıkmış, bu muvaffakiyetin biraz sarhoşu, fakat bir taraftan da, kendisini bekleyen ümitli âtiye biraz tedirgin ve korkakça bakan, uzun harpler esnasında vatan sevgisi ve istiklâl ümidi haricinde bir çok hissini kaybetmiş, yeni baştan medenî bir milletin fertleri olmaya çalışan halkına, bir nevi yol gösterme gayreti içinde olmuşlar ve eserlerinde, bahisten uzaklaşma esnâsında el yordamiyle buldukları bir edebiyat zevkinin en samimi kelimelerini yan yana getirmişlerdir. Benim de aynı yola sapışımı, medenî olduğu hususunda tereddütlere düşülen bu millete; eski muharrirlerin gösterdiği muhabbeti yâdetmek olarak telâkki edip, mazur görünüz.

Gelelim, asıl adının ne olduğunu çok sonra öğrendiğim Ulvi Efendi'yle dost olmamıza sebep olan, bir fasit daire içindeymişim gibi ne kadar arşmlasam da, dışına çıkamadığım boğuntulu hayatım için büyük sayılacak o takibe...

Her şey Teknik Üniversite'nin üçüncü sınıfında, iki dersimi hâlâ verememiş olduğum için, aylâk aylâk gezerek vakit öldürdüğüm çok soğuk bir kış günü başladı. Halletmekte zorlandığım epeyce meselem olduğu için sıkıntılıydım. Aslında hepsi basit,gündelik sıkıntılardı. Param yoktu, şimdi de var sayılmaz. Gittiğim mektebi sevmiyordum, nasıl olsa kazanamam diye yazdığım bir fakültede okumak mecburiyetinde kalmıştım. Ailem bir an evvel mezun olup, askere gitmem ve hatta evlenip bir yuva kurmam için, beni fena halde sıkıştırıp duruyordu, vesâire vesâire. Bu gün-

delik sıkıntılara bir de aşk acısı eklenmişti. Aşk acısı deyip geçmeyin. İnsanı gençlik çağlarında hayatından bezdiren, bütün meselelere üstün gelen bir acıdır ki, ancak çekenler bilir. Handan'la cuma günü okulun kantininde sudan bir sebepten atışmış, daha sonra bunu tamir için gittiğimiz bir kahvehanede, her şeyi düzelteceğimiz yerde, birbirimiz hakkında yarım yamalak tesbit ettiğimiz bütün menfî taraflarımızı, birbirimizin yüzüne vurmuştuk. Handan ağlayarak masadan kalkmış ve kahveyi terketmişti. Önce hadiseyi hafife almış, inceldiği yerden kopar diye söylenerek kahveden çıkmıştım. Kavganın öfkesi henüz tazeydi. Bu sevdâ da burada bitti, sağlık olsun diye kendime telkinde bulunuyordum.

Evvelce de buna benzer şekilde biten birçok aşk maceram olduğu için tecrübeli sayılırdım. Ama arkadaşlarımla kaldığım bekâr evime giderken, kalbim gittikçe ağırlaşmış, taşınmaz bir hal almıştı. Yolu daha yarılamadan bu seferki hâdisenin o kadar da basit olmadığını, Handan'ın diğer sevgililerime benzemediğini anlamıştım. Çok pişmandım. Ona söylediğim bütün ağır sözleri geri alabilmek, zamanı geriye döndürebilmek için hayatımın bir senesini seve seve feda edebilirdim. Evin kapısından adım attığımda, Handan burnumda tütmeye başlamıştı bile. Arkadaşlarımın perişan halimin sebebini öğrenmek için sordukları suallere, suçumu saklayarak yahut bir bahane bulmaya çalışarak kaçamak cevaplar vermiş, sonunda da Handan'ı aramam hususundaki ısrarlarına dayanamayarak, gecenin geç bir vaktinde sokağa çıkıp ona telefon etmiştim.

İnatçı bir kızdı Handan, hâlâ öyledir. Çok hiddetlendiğim zaman ona keçi diye hitap ederim, aldırış etmez. Benimle konuşmayı reddettiği için, telefona çıkan ablasına onu cumartesi günü saat tam on birde Atatürk Kültür Merkezi'nin önünde bekleyeceğimi söylemiş, saati ve yeri birkaç kere tekrar etmiş, kalbim bir kuş gibi çırpına çırpına eve dönüp yatmıştım. Ama gözüme uyku girmemişti. Handan, acaba gelecek mi, gelmeyecek mi? Eğer gelirse beni biraz olsun seviyor demektir. Gelmezse hiç ümit yok. Mütemâdiyen mevcut olmayan bir papatyanın yapraklarını koparark, zihnimde fal açıyordum. Garip olan şuydu ki, ne çıkıyordu falda hiç hatırlamıyordum.

Hâlâ genç olmama rağmen, şimdi düşünüyorum da, gençlik aşklarını bu kadar lezzetli ve unutulmaz kılan, biraz da o incir çekirdeğini doldurmaz kavgalar ve o kavgalardan sonra gelen tatlı sulh sözleridir. Zannederim gençlik aşklarını tamamen arkamda bırakacağım bir yaşa geldiğimde, iki senedir Handan'la evli olma-

ma rağmen henüz o yaşa gelmemiş olduğumu düşünerek kendimi teselli ediyorum, ara sıra akşamları biraz da içlenerek, o tatlı kavgaları hatırlayacağım ve yâdedeceğim. Bunu yaparken gençlik aşklarımı değil, gençlik yaşımı yâdetmiş olacağım. Zira bana kalırsa, insan için yaş diye bir şey yoktur. Yaş, hayatımızı meydana getiren münasebetlerden, hislerden, hatıralardan ibaret mücerret bir lâftır. Yaş meselesini ortaya atan biraz cemiyet, biraz da vücuttur. Bir düşünün, cemiyet insanın yaşına başına karışmasa, herkes hayatını böyle mi yaşar? Yahut aynalar, eş dost, basküller bize değiştiğimizi hatırlatmasa, ne diye giden gençliğimizin arkasından ağlayalım?

Ertesi sabah öyle âşık ve mahzundum ki, evden çıkarken ne başıma bir kasket geçirmiştim, ne de ellerime eldiven. Handan'ın pembe yüzünü hayal ederek itinayla traş olmuş, termostatı bozuk bir ütüyle zar zor ütülediğim en yeni gömleğimi giymiş, saçlarıma kolonya sürmüştüm. Handan'ın beni beğenmesini istemem çok tabiîydi. Ancak Atatürk Kültür Merkezi'nin kapısında titreye titreye beklerken, güzel görünmek uğruna başımı ve ellerimi kollamamakla iyi yapmadığımı farketmiştim. Randevu yerimize geldiğimde saat henüz on bir olmamıştı. Gişenin önünde durup Handan'ı beklemeye başladım.

İşte o bekleyiş esnâsmda ihtiyar dostum Ulvi Efendi'yi gördüm. Onu ilk görüşümdü. Handan bir türlü gelmediği için aşk ateşiyle kavrulmakta olduğum dakikalarda, gördüğüm manzaranın ne kadar dikkate şâyan olduğunu ilk anda farketmemiştim. Aslında adamcağızın halinde bir fevkalâdelik yoktu. Her yerde, her an rastlanabilecek cinsten, alelâde bir köylü dedeydi. Belki tertemiz, matruş olması bir garabet gibi görünebilirdi ama, memleketimizde millî mücadelenin şahidi olmuş ve cumhuriyetle birlikte garplılaşına gayretlerine bütün gönülleriyle katılmış, nice matruş dede vardır. Bu bakımdan, Ulvi Efendi'nin matruşluğunu garabet saymamak lazım gelirdi.

Ulvi Efendi, Atatürk Kültür Merkezi'nin önüne doğru ağır ağır yürüyordu. Ben Taksim'in göbeğindeki binayı çevreleyen alçak duvara oturmuş, her iki dakikada bir adi Stempo saatime bakıyor ve papatya falımı açmaya devam ediyordum. Gelecek, gelmeyecek, gelecek, gelmeyecek. Gözlerim gayriihtiyarî henüz ismini bilmediğim ihtiyarı takip etti. Dizleri çıkmış, fitilli kadife bir pantolon giymişti. Üzerinde kalınca, eski bir ceket vardı. En üst düğmesi sıkıca kapatılmış kareli gömleği kravatsızdı. Başma el örgüsü, kalın bir takke takmıştı. Epeyce zayıf ve halsizdi. Zannediyorum o vakitler

meşhur bir müzikal sahneye konmuştu, bu sebepten gişenin önünde, müzikale bilet almaya gelmiş envâi çeşit insanın meydana getirdiği bir kuyruk vardı. Ulvi Efendi de kuyruğa girdi, sırasını beklemeye başladı.

Her ne kadar kafam Handan'la meşgul olsa da, Atatürk Kültür Merkezi'nin gişesinde böyle bir adamın ne işi var, diye kendime sormadan edemedim. Matruş dedenin birisi için bilet almaya geldiğini zannettim ve bu yaşlı başlı adamı, böyle keyfî bir iş için, bu soğuk kış gününde şokağa salan kişiyi içimden kınadım. İhtiyarların çaresizliğinden faydalananların her nev'inden nefret ederim. Sonra, ihtiyarın sırası geldi ve içeri girdi. Ben onunla alâkadar olmayı bırakarak yola bakmağa başladım. Handan'ı gelirken göreceğimi ümit ettiğim yola bakmaktan sıkıldığım bir anda, başımı çevirdim ve yine onu gördüm. Gişenin bulunduğu kısımdan çıkıyordu. Vah zavallı ihtiyar, dedim kendi kendime. Haline bakılırsa pek de zengin sayılmaz, bu soğukta şimdi otobüse binecek, yahut yürüyecek ve kendisine o müzikal için bilet almasını emreden kalpsize gidecek. Onu gözlerimle otobüs durağına, Elmadağı'na yahut Sıraselviler Caddesi'ne doğru takip etmeğe hazırlanırken, Ulvi Efendi Atatürk Kültür Merkezi'nin giriş kapısına doğru yürüdü, eski ceketinin cebinden çıkardığı bileti uzatıp içeri girdi. İşte matruş ve fakir bir ihtiyarı gayritabiî kılan, acayip manzara buydu.

Aşk öyle garip bir histir ki, aklı başında, makul bir insanın asla yapmayacağı şeyleri ancak bir âşık yapar. Bu bakımdan, makul olmayan bir şeyi yaptığı için âşıkları biraz aptal saymak ve fakat, yüce bir his uğruna yaptıklarını nazarıdikkate alarak, müsâmaha göstermek lazım gelir. Ben de bu tarife tıpatıp uyan bir âşık olarak, saat on buçuktan, öğleden sonra ikiye kadar Handan'ı, biraz da ümitsizce bekleme aptallığında bulunmuştum. On birde dediğime göre, on bir buçuğa, bilemedin on ikiye kadar beklemem makul olurdu. Fakat ben, kendime bir saatlik eziyeti kâfi görmemiş, aç bîilaç, soğuk iliklerime işleye işleye, Atatürk Kültür Merkezi boyunca bir aşağı bir yukarı yürümüş durmuş, yoruldukça buz gibi taş duvarın üstüne oturup üşümüştüm. Gerçi bu âşık aptallığı sayesinde büyük takibe başladığım için, Handan'ın o günkü kabalığına müteşekkirim. Bu yüzden birkaç gün sonra, okul kantininde barıştığımızda, onun beni bekletmiş olmaktan duyduğu büyük hazzın ortaya dökülmesine sebep olacak ısrarlı suallerini geçiştirmiş, fazla beklemediğimi,yarım saat sonra oradan ayrıldığını söyleyerek bahsi kapatmıştım.

Halbuki hakikat böyle değildi. Saat ikiye çeyrek kala Atatürk Kültür Merkezi'nin kapıları açıldı. Ben, herhalde ablası on biri bir anladı diye düşünüp kendimi teselli etmeğe ve aptal âşıklığıma bahane bulmağa çalışarak, duvarın üstünde oturuyordum. Her tarafım buz kesmişti, açlıktan bitap haldeydim. Bir saattir gözümün içine bakan simitçiden taze bir simit almayı bile akıl edememiştim. Etrafımda bir kalabalık görünce bakındım. Konser bitmişti. İstanbul Senfoni Orkestrası'nın cumartesi konserini dinlemeye gelmiş olanlar salondan çıkıyorlardı. Aralarında Ulvi Efendi'yi de görünce, o garip ilk manzara zihnimde tekrar canlandı.

Eğer şık bir palto giymiş, fötr şapkalı, bizim matruş dedeyle hemen hemen aynı yaşta, kerli ferli bir adamın adımlarını sıklaştırıp ona yetiştiğini ve birbiriyle alâkasız oldukları besbelli bu iki adamın, sarmaş dolaş olduklarını, kalıplı kıyafetli adamın, bizim ihtiyarın koluna girdiğini ve birlikte yürümeğe başladıklarını görmeseydim, ihtiyar belki de bana fazlaca tesir etmeyecek, bu dikkate şâyan manzarayı unutup gidecektim.

Hakikaten tuhaf bir vaziyet vardı ortada. Bu iki adam arasındaki râbıtayı bir türlü bulamamıştım. Gerçi bulmaya da pek niyetim yoktu. Kendi derdime düşmüştüm. Handan'ın artık gelmeyeceği belliydi. Kalbi kırık, terkedilmiş bir âşık edâsiyle, taş duvarın üstünden kalktım ve "Menekşe gözlerde hiç vefâ yokmuş" şarkısını mırıldanarak, –Handan'ın gözleri tam menekşe değilse de, koyu bir lâciverttir, bazen gurup vakti menekşeye çalar– Gümüşsuyu'na doğru yürümeğe koyuldum ve bu münasebeti nasıl yoluna koyacağımı düşünmeğe başladım. Aslına bakılırsa, aşk insanın aklını başından alır demek tam manasiyle doğru sayılmaz. Âşık, aşk mevzuunun haricinde bir şey düşünemez demek zannımca daha doğru. O vakit benim de kafam sadece bu meseleye işlediği için; fazla alâkadar olmanın, üstüne düşmenin, bu kızda aksi tesir yaptığını bir kere daha tecrübe etmiş oldum ve birkaç gün onunla alâkadar değilmiş gibi görünmeye karar verdim. Bakalım bu taktik nasıl bir netice verecekti. Aldığım kararla içim biraz ferahlamış olarak yürürken, trafik tıkandı. Yanımda duran epeyce pahalı bir arabaya baktım. İçinde bizim matruş dedeyi görmeyeyim mi? Kerli ferli adamın kullandığı arabanın ön koltuğuna kurulmuş, emniyet kemerini bağlamıştı. Elinde de az evvel dinlediği konserin broşürü vardı.

O cumartesi gününden bir dahaki cumartesi gününe kadar, vuku bulan en mühim hadise, salı günü Handan'la barışmamız ol-

du. Alâkasızmış gibi görününe taktiğim bir hayli çabuk netice vermişti. Pazartesi günü kantinde tam karşımda oturduğu halde, ne yanına gittim, ne de başımı kaldırıp ona baktım. Bilhassa başka kızlarla meşgul oldum. Handan'ın yüz ifadesi ne kadar şaşırdığını ve kızdığını fazlaca belli ediyordu. Akşama kadar yerinde duramadı, etrafımda dönüp durdu. Ertesi gün, ilk dersten sonra yanıma gelip benimle konuşmak istediğini söyledi. Konuşmayı fazla uzatmadık ve öğleden sonra sarmaş dolaş mektebi kırdık. Aramızdan su sızmıyordu. Fakat ben Handan'a verdiğim dersi kâfi görmeyerek, cumartesi gününü birlikte geçirmemizi istediği ve hatta bekâr evime gelebileceğini ima ettiği halde, ders çalışacağım bahanesiyle teklifini reddettim. Ulvi Efendi, aklımda bile yoktu. Fakat cuma gecesi, ertesi gün ne yapacağımı düşünürken birdenbire aklıma geldi. Sabahleyin kendimi Atatürk Kültür Merkezi'nin kapısında buldum. Bu sefer papatya falını Ulvi Efendi için açıyordum.

Ulvi Efendi'yle tanışmama vesile olan takipten bahsederken "muharrirlik mantığımı değiştiren" şeklinde bir tabir kullandım. Zannederim, bunu biraz daha izah etmem lazım. Saf haliyle bakıldığında hayatın hakikatinin sanatın hakikatine her zaman üstün geleceğine inanmak ve bunu ispat etmeye muktedir hâdiselere rastlandığında, bunları sanatın imbiğinden geçirerek, hayatın hakikatini, aynı zamanda sanatın da hakikati haline getirmek, şeklinde özetlemem mümkündür. Hayat her an, her yerde hayret uyandırıcı, şaşırtıcı hâdiselerden meydana gelmektedir. Sanat bütün bunlardan yeni bir terkibe varmaktır. Ben insanî zenginliği, şaşırtıcı ve hayret uyandırıcı olanı arıyorum ve bunun her an karşımıza çıkabileceğine, her ferdin başlı başına bir zenginlik olduğuna inanıyorum. Nihayeti bulunamamış, koskocaman kâinat içinde, adına dünya denen mini minnacık yuvarlakta mevcudiyetimizin manası, ancak böyle bir zenginlikte bulunabilir. Meğer ki, etrafımızdaki insanlara, hâdiselere, içtimaî tekâmüllere bu zâviyeden bakmaya çalışalım.

O vakte kadar hayatın,etrafımızda yahut uzak memleketlerde cereyan eden hâdiselerin, göründüğü gibi olduğunu,pek pek gözden kaçan bir iki teferruatı ihmal edebileceğimi düşünüyor, hayatı göründüğü kadar basit ve sade addederek, hiçbir analize yahut senteze tabi tutmadan,olduğu gibi hikâye etmeye çalışıyor, sâde ve basit zannettiğim hayat kâğıt üzerinde pek yavan kaçtığı için de, ağdalı bir edebî lisana müracaat etmek mecburiyetinde kalıyordum. Ne var ki yazdıklarımı kendim de beğenmiyor, bir yerde bir yanlış yaptığımı hissediyordum. İşte ikinci cumartesi sabahı da

beni Atatürk Kültür Merkezi'nin kapısına götüren, ruhumda usul usul uyanan bu his, içime düşen bu şüphe oldu. Kapının önünde Ulvi Efendi'yi beklerken, hakikatte hiç de basit ve sade olmayan hayatımızın, önümde açacağı her acayip kapıdan geçmeğe ve gayritabiî yollarda yürümeye hazırdım. Yeter ki Ulvi Efendi gelsindi ve geçen haftaki hâdise bir tesadüften ibaret olmasındı.

Bir müddet bekledikten sonra, canım sıkıldı. Bana hayatın esrarlı kapılarını açacağını ümit ettiğim matruş dede ortalıkta görünmüyordu. Halbuki birazdan Handan gelecek olsaydı, genç bir talebe için bulunmaz nimet olan boş bir cumartesi gününü, onun tombulca, bol gümüş yüzüklü beyaz elini tutarak geçirecektim. Belki bekâr evime gidecek ve orada eski lisanı sevmekle beraber, eski lisanın konuşulduğu devirlerde birbirini seven iki gencin hayal bile edemeyeceği sevgi tezahürlerini birbirimize gösterebilecektik. Ceplerimi karıştırıp bir telefon jötonu aradım. O vakitler henüz telefon kartı icad edilmemişti, yahut edilmişti de memleketimize gelmemişti. Reddettiğim sevgilimi ikna edecek makul bir yalan ararken, Ulvi Efendi'nin koşar adımlarla geldiğini gördüm. Birden bukleli saçlı sevgilim aklımdan uçtu gitti. Müzikalin biletleri tükendiği için gişede kuyruk yoktu. Ulvi Efendi yine önce gişeye gitti. Bu mühim bir teferruattı, daha sonra bu mevzuda akıl yürütürken, ortaya attığımız bir çok iddianın daha münakaşa edilmeden çürümesine sebep oldu. Gişeden elinde biletle çıktı, konserin verildiği salona girdi. Peşinden tedirgin bir iki adım attım ve o anda bilet almayı akıl etmediğimi hatırladım. Koşarak gişeye gittim, ama nafileydi. Gişeci kız bilet kalmadığını söyledi. Ama az evvel ihtiyar bir adamın bilet aldığını söyledim. Gişeci kız gelecek haftanın biletlerini sattığını söyledi. Demek ki ihtiyar büyük bir ihtimalle haftaya gene gelecekti. Gitsem mi, kalsam mı bir müddet kararsız kaldıktan sonra, hayatın görmediğimiz cilvelerinin peşinden koşmak hissi ağır bastı ve beklemeye başladım. Aşk acısı çekmediğim için bu sefer tedbirliydim. Başımda anneciğimin sıcacık ördüğü ve geçen hafta postayla yolladığı yün berem, ellerimde de ev arkadaşlarımdan birinin deri eldivenleri vardı. Sabah sıkıca kahvaltı etmiş, iki bardak çay içmiştim. Yani sıcaktım, karnım toktu, sıhhatim yerindeydi.

Konser bitmek bilmedi. Bu zaman zarfında dört sigara içtim, bir gazete okudum ve ders notlarıma göz attım. Hatta Kültür Merkezi'nin önünde bir boydan bir boya yürümelerim esnasında, hayata dair, etrafımda cereyan eden ufak tefek şeylerin muhasebesini

yapmak fırsatını bile buldum. Meselâ birini bekliyor görünmekten rahatsız oldum. Bulunduğum yerde cumartesi randevularını vermiş kızlı erkekli birçok genç vardı. Ancak hiçbiri benim kadar çok beklemiyor, en fazla yarım saat içinde sevdikleriyle sarmaş dolaş olup bir tarafa doğru gidiyorlardı. Köşedeki dolmuş durağının kâhyasının dikkatini çektiğimi farkettim. Sanki adam beni tanımıştı da, iki haftadır beklediği gelmeyen biçare âşığa acıyarak bakıyordu. Sevdiğimi beklemediğimi ona anlatabilmek için, ne yapmam lazım geldiğini bulamadım. Meraktan çatladığım halde saatime bakmadım ki, zamanla işim olmadığını, yani birini beklemediğimi anlasın. Ne kadar beyhûde bir çabaydı! Halbuki geçen hafta sahiden sevdiğimi saatlerce beklediğim halde, kâhyanın hakkımda menfî kanaat edineceği hiç aklıma gelmemişti. Neyse ki saat ikiye doğru kapılar açıldı, konserden çıkan musıkişinaslar dolmuş duraklarına hücum ettiler de, kâhyanın bana olan alâkası sona erdi. Ulvi Efendi'nin tam arka kapıdan sıvıştığını düşünecektim ki, ağır adımlarla çıktı. Tecrübesiz hafiyeler gibi yakalarımı kaldırdım ve Ulvi Efendi'yi takibe başladım.

Pek enteresan bir takip sayılmazdı. Zaten şu satırları sonuna kadar okumak lûtfunda bulunanlar görecekler ki, enteresan olan takip değil, vak'anın kendisi, Ulvi Efendi'nin kendisidir. Bu hal, aile kadını zannedilen bir kadınla bir fuhuş yuvasında burun buruna gelmek, yahut alelâde bir evde bir sanat şaheseri tabloya rastlamak gibi, müthiş derecede hayret uyandırıcıdır. Ulvi Efendi epeyce ihtiyar olduğu için ağır adımlarının âhengini hiç bozmadan, The Marmara Oteli'ne doğru yürümeye başladı. Sık sık sahip değiştiren otel o vakit Etap mıydı, The mıydı pek hatırlamıyorum ama, şimdilerde The olması canımı sıkmıyor da değil. Eh, herhalde eski lisanla yazıyorum diye beni tenkit edecek olan münekkitler, bu lâfıma dikkat edecekler ve yeni lisanı kullanan, fakat lafın arasına ecnebice kelimeler katmakta mahir şahısları da, asgari benim kadar tenkit edeceklerdir. Yahu, nedir bu? Lisan inkılabının üstünden seneler geçti, biz hâlâ, vay eski lisanla söyledi, vay lâf arasına ecnebice kelimeler karıştırıyor nidalariyle vakit öldürüyoruz. Ortada hâlâ neticelenmemiş bir kültür meselesi olduğu ve münevverlerimizin de bununla pek ilmî şekilde meşgul olmadıkları muhakkak. Biz yine bahsimize dönelim. Ulvi Efendi eğer otelin döner kapısından içeri girseydi, garabetin bu kadarı da fazla diyerek, şak diye düşüp bayılabilirdim doğrusu. Velev ki, bu garabeti de sineye çektik, oraya girip bir bardak su içecek param bile yoktu. Esasında vardı da,

böyle bir şey, maişetini ailesinin gönderdiği para ile temin eden bir talebenin üç gün aç kalmasına sebep olabilirdi. Neyse ki ihtiyar içeri girmedi, yoluna devam etti. Otelin hemen yanından saptı ve Kazancı Yokuşu'ndan aşağı inmeğe başladı. O ana kadar takip gayet kolay gidiyordu. Kalabalığın arasında alelâde bir genç olarak yürüyordum. Yokuştan itibaren biraz geride kalmağa, duvar diplerinden yürümeğe itina ettim. Şimdi düşünüyorum da, o günkü takibi epeyce abartmışım. Ulvi Efendi'nin takip edildiğinden şüphelenmesi için hiç bir sebebi yoktu. Fakat ben aşk heyecanlarının kâfi gelmediği hayatıma biraz da esrarengiz bir hava vermek için, kendi kendime oyun oynuyor, kendimi adeta hakikî bir hafiye gibi görüyordum. Burada yine eski muharrirlerin bir kısmı gibi bir çift lâf etmeden geçemeyeceğim. Hakikat ile oyun arasındaki hat pek dardır ve herkes biraz aktördür. Hayatın bir hakikat olduğunu kabul etmekle beraber, biraz da oyun olduğunu addederseniz ve bu oyuna bir aktör olarak katılmağa gayret ederseniz, hayatın hakikatindeki derinliğini daha çok hissedersiniz. Çünkü her rol başka bir hüviyettir ve sadece bir hüviyetle sınırlandırılmış hayatımızı zenginleştirmenin bir yolu da budur. Bunu illâ da yapın diyerek haddimi aşacak değilim ama, içinizdeki nehirlere barikat kurmayın, bırakın aksın, lâzım geliyorsa taşsın.

İki yanına otomobillerin parketmiş olduğu, karanlık çehreli, sıkıntılı birçok dar sokaktan geçtikten sonra, ucundan deniz görünen bir sokağa saptık ve Ulvi Efendi önde, ben arkasında yürümeğe devam ettik. Büyük ve güzel bir apartımanın önüne geldiğimizde Ulvi Efendi içeri girmek için bir hamle yaptı. O esnada, üst katlardan birinde pencere pervazına çıkmış cam silen, başı yemenili bir kadın, muhtemelen bir hizmetçi, yahut gündelikçi, "Ulvi Efendi, az yukarı gel hele," diye seslendi. Ulvi Efendi başını sallayıp apartımanm ağır demir kapısmı itti ve içeri girdi. Böylece matruş dedenin adının Ulvi olduğunu ve evinin yerini öğrenmiş oldum. Benim gibi amatör bir hafiye için bu az şey miydi? Dikkat çekmemek için birkaç adım atıp apartımanı geçtim ve görülmeyeceğimden emin olduğum bir köşede beklemeğe başladım. Bir çeyrek saat kadar bekledikten sonra dönmeğe karar verdim. Her ne kadar sabah sıkı bir kahvaltı etmişsem de, acıkmıştım ve eskimiş botlarım su aldığı için, ayaklarım donmak üzereydi. Ne beklediğimi de bilmiyordum, adam velev ki tekrar çıksa ve bakkala gidip dönse, fazladan ne öğrenmiş olacaktım? Bundan fazlası abesle iştigal etmek olacaktı. Harbiye'nin arka sokaklarından birindeki eski bir apartı-

manın bodrum katında beni bekleyen ve bütün menfî taraflarına, rutubetine, gürültüsüne ve havasızlığına rağmen sevdiğim odanın yolunu tuttum. Benim gibi tembel olmayan, mektep mevzuunda azimli, konuşkan, gürültücü ev arkadaşlarımla hasbıhâl etmek, sıcak bir çay demleyip içmek ve hatta yatağıma girip iyi bir uyku çekmek istedim.

O cumartesi gününü takip eden hafta içinde annemden telefon geldi. Bekâr evimizde telefon yoktu. Fakat bütün arkadaşlar köşedeki bakkalla iyi ahbaptık. Ailelerimiz orayı arar, tekrar arayacağı saati söylerdi. Bakkalın bizim yaşımızda olan oğlu Hüsnü de gelip haber verirdi. Hangimiz telefon bekliyorsak bakkala gider, Hüsnü'yle futboldan bahseder ve telefon beklerdik. Uzatmayalım, annem beni okutmak için ne kadar büyük fedakârlıklara katlandıklarını, ama benim hayta hayta gezdiğim için mektebi bitiremediğimi, üçüncü sınıfta bir sene dönmemin onlara büyük bir malî külfet getirdiğini yüzüme vurdu. Az daha hayırsız evlât damgası yiyordum. Annem de benim gibi her şeyi biraz abartır, fakat yine de bu konuşmanın epeyce tesiri altında kaldım. Annelerin bilhassa erkek evlâtlarına tesiri umumiyetle büyük olur. Fakat benim mesleğimi yani makina mühendisliğini icra etmem hususundaki telkinleri, ısrarları ve hatta ağlayışları para etmemiş, hayatımla alâkalı çok mühim bir mevzuda bildiğimi okumuş, sevmediğim bir mesleği icra etmeyerek onun bana küsmesine sebep olmuşumdur.

Annemi üzmeyi arzu etmezdim. Fakat hasbelkader gördüğüm mühendislik tahsili bana ziyadesiyle mekanik geldi, bir türlü içim ısınmadı. İnsanlarla, ehemmiyetsiz mevzularla, hayata dair teferruatlarla meşgul olmak varken, mühendisler müteessir olmasınlar ama, niye makine gibi soğuk bir şeyle ömrümü harcayayım? Zaman geçip de annem adımı sağda solda duymaya, mecmualarda filân görmeye başlayınca, mühendis oğlum var diye iftihar edememesinin acısını unuttu ve bir muharririn bir mühendisten daha nadir bulunan bir şahıs olduğuna kanaat getirdi. Fakat o tarihte annemin telefondaki dramatik sesi içime fena oturmuştu. Bundan Handan'a bahsetmiştim. O da bana destek vereceği yerde annemin tarafını tuttu ve beni ders çalışmaya mecbur etti. Şimdi de böyle oluyor. Handan beni tutacağı yerde, annemin tarafına geçiveriyor ve bu sebepten şiddetli münakaşalar ediyoruz.

Handan'ın ders çalışmam için yaptığı ısrarları bir şartla kabul ettim. Benim evimde, beraber çalışacaktık. Yanaklarının kızardığını bugünmüş gibi hatırlıyorum. Fena bir hafta sayılmazdı. Çar-

şamba yahut perşembe günü, Handan öğleden sonra benim bekâr evime gelmişti. O gün de ev arkadaşlarımın ve sevgililerinin bizim evde toplanacağı tutmuştu. Handan hepsiyle tanıştı.Yarım saat ders çalışıyor, bir saat şamata yapıyorduk. Gerçi yarım saatlik ders molalarında da benim aklıma bir şey girdiği yoktu ya. Kimin olsa girmez, bunu uzun uzadıya izah etmeğe hiç lüzum görmüyorum. Ders faslını bitirdikten sonra hep beraber akşam yemeği hazırladık ve yanında şarap da içerek afiyetle yedik.

Bir aralık, şarabın da verdiği tesirle Ulvi Efendi'yi anlatıverdim. Matruş, köylü kılıklı, epeyce ihtiyar bir adamın iki hafta üstüste İstanbul Senfoni Orkestrası'nın konserine gitmesi ve üstelik gelecek haftanın biletini alması, onlara da pek enteresan geldi. Tabii hikâyeyi muharrirlik hevesinin verdiği galeyanla biraz da süslemiş ve kendimi adeta bir hafiye.hüviyetine sokmağa muvaffak olmuştum. Bu hal arkadaşlarıma da sirayet etti ve hepsi bir lâhzada başıma hafiye kesildi. Her kafadan bir ses çıkıyor, herkes fikir yürütüyordu. Derhal idareyi elime aldım ve evvela vak'ayı izaha yardım edecek sualleri tesbit etmemizin ve adım adım gitmemizin daha makul olduğunu söyledim. Vak'a altı kişilik bir gurup için, hoş bir akşam bilmecesi halini aldı. Doğrusu Handan'ın zannettiğimden de akıllı bir kız olduğu meydana çıktığı için memnundum. Aptal bir kızla gezen, fikirsiz delikanlı vaziyetine çok şükür düşmemiştim. Akıllı uslu konuşan, makul sualler soran Handan arkadaşlarımın da takdirini kazanmıştı. Handan'a göre Ulvi Efendi o apartımanda kapıcı olabilirdi. Apartımanın bir sakinine başı yemeniyle bağlı, cam silen bir kadın "Yukarı gel hele" deme cüretini gösteremezdi. Kılık kıyafetine bakılırsa, maddi durumu da o apartımanda oturmasına imkân vermiyordu. Buraya kadar bir itiraz yoktu. Zaten vak'anın bundan sonrası tuhaftı. Cihangir civarında bir apartımanda kapıcılık eden bir ihtiyar bir adamın, Senfoni Orkestrası konserinde ne işi vardı? Yine en mantıklı suali Handan sordu. Senfoni Orkestrası olduğundan emin miydim? Atatürk Kültür Merkezi'nde halk müziği konseri verilmiş olamaz mıydı? Olamayacağını izah ettim. Çünkü orada sadece klasik batı musıkisi konserleri veriliyordu, ayrıca da konserden çıkanların konuşmalarına kulak misafiri olmuştum. Yabancı bir şeften, piyanistten filân bahsediyorlardı. Hepimiz burada kilitlenip kaldık. Galiba Cenk, biri bilet vermiş olamaz mı, diye sordu. Handan benden evvel cevabı yapıştırdı. Biri bilet veriyorsa, adam gişeye niye gidiyordu da bilet alıyordu? Serhan'ın sevgilisi Damla, ilk cumartesi günü

konserden sonra arabasına bindiği adamın üzerinde hassasiyetle duruyordu. Damla'ya göre düğümün çözümü buradaydı. Aslında o adamdan bahsettiğim anda pişman olmuş ve bahsi değiştirmeye uğraşmıştım. Çünkü Handan'a o cumartesi günü kendisini beklemediğim ve yarım saat sonra oradan ayrıldığım yalanı ortaya çıkmıştı. Damla tekrar o bahse temas ettiği esnada Handan'la göz göze geldik. Bana muzaffer bir ifade ile tebessüm etti. İfadesinin gizli satırlarında bu yalanı zaten bildiği yazılıydı. Neyse ki, arkadaşlarımın yanında yüzüme vurmadı.

Bu kerli ferli adam kim olabilirdi? Bir kere zengin bir şahıs olduğu muhakkaktı. Epeyce pahalı bir otomobili vardı, gayet iyi dikilmiş bir elbise giyiyordu. Hali tavrı sonradan görme olmadığını belli ediyordu. Bu teferruatları da arkadaşlarıma izah ettim. Cenk'e göre bir vakitler patronu, Serhan'a göre uzak bir akrabası olabilirdi. Yine Handan sazı eline aldı ve iki iddiayı da çürütüverdi. Kerli ferli adamın eski patron olması, ihtiyarın senfoni orkestrası konserinde bulunmasının sebebini izah etmiyordu. Akrabalık meselesine gelince, adamın görmüş geçirmiş, hürmet uyandıran haline bakılırsa, bir apartıman kapıcısı ile arasında bir kan bağı bulunması ihtimali çok zayıftı. Öyle olsa, ihtiyar ve fakir akrabasının bir apartımanda kapıcılık yapmasına müsaade etmemesi, onu yaşına binaen himayesine alması lazım gelirdi. Burada asıl mesele birbiriyle alakasız iki adam arasmda geçen muhabbetli, samimi kucaklaşma idi ki, bu da ancak, iki adamı birbirine bağlayan müsavi hisseli bir zevkin süslediği mâziye hürmet şeklinde izah edilebilirdi. Mâziyi süsleyen bu zevkin de klasik batı musikisi olduğu muhakkaktı.

Ertesi hafta, cumartesi günü, sinemaya gitmek üzere sözleştiğimiz halde, Handan'm dayısı, yengesi ve çocukları Ankara'dan onlara misafirliğe geldiği için randevumuzun iptal olması, bu hafiyelik işini biraz daha ileri götürmeme sebep oldu. Ulvi Efendi mütemadiyen aklımı kurcaladığı halde, cumartesi günü Handan'la beraber olmak istemem garip gelebilir. Fakat mazur görürsünüz ki, gençliğinin en deli çağlarındaki bir delikanlı için sevgilisiyle beraber olmak, bütün hâdiselerden daha heyecanlı ve lezizdir. Randevumuzu iptal ettiği için Handan'a kızgındım. Hatta cuma akşamı ınektepten çıkarken bu sebepten biraz münakaşa ettik.

Benim ınülâhazalarıma kalırsa, dünyada esas olarak iki çeşit âşık vardır. Aşkın acısını çekmeyi sevenler ile, sefâsını sürmeyi sevenler. Sefâsını sürmeyi sevenler benim gibi kaprisli, tabiri caizse egoist olurlar. Sevgili her halde ve zamanda âşığına tâbi olmalı,

hiçbir şey âşığın geri çevrilmesine sebep olmamalıdır. İkinci nev'iden âşıklar ise tam aksidir. Sevgilinin rahatı, huzuru, saadeti için, kendi arzularına gem vururlar. Canan tam manasiyle kavuşuluncaya kadar candan evvel gelir. Ben aşkı acıklı değil, güzel bulanlar nev'indenim. Nimetlerinden faydalanmak varken niye durduk yerde sebep bulup acı çekeyim? Cuma akşamı da cumartesi hayallerim suya düştüğü için yine egoistliğim tuttu, Handan'ı beni sevmemekle itham ettim. Tabii Handan bu lafıma çok alındı, üzüldü. Aramızdaki münasebeti bir tek annesinin bildiğini, bu misafir güruhunun hammaliyesini annesine bırakarak onun müsamahakârlığım suistimal edemeyeceğini söyledi ve beni egoistlikle suçladı. Ona hak verdim, özür diledim de aramızda bir tatsızlık çıkmadı. Cumartesi sabahı yine konser salonunun yolu tuttum ve Ulvi Efendi'nin üçüncü defa kapıdan çıktığını gördüm. Artık bu kadarı da fazlaydı. Bu işin içinde bir iş olduğu muhakkaktı. Çarşamba günü mektebe gitmek için evden çıktım ama, Ulvi Efendi mütemadiyen aklımı meşgul ediyordu. Saatime baktım, en mühim dersi kaçırmışım. Öyleyse mektebe gitmenin ne mânâsı vardı? Ulvi Efendi'nin evinin yolunu tuttum.

Öğlene doğruydu. Sokakta kimseler yoktu. Heyecandan titreye titreye apartımanın kapısına yanaştım. Bazı zillerin üstünde isimler vardı ama hiçbiri Ulvi değildi. Ulvi Efendi hakkında nereden malûmat temin edebilirdim? Apartımanın az ilerisindeki bakkala gittim. Biraz tahkikat yapayım diye düşündüm. Düşünmesine düşündüm de, yapabildim mi? Hayır. Ya bakkal, "Efendi efendi! Senin ne üstüne vazife de elâlemin adamı hakkında sualler soruyorsun" derse? Ya yanlış anlar da beni azarlarsa, hatta müsaadesiz tahkikat yapıyorum diye beni polise vermeye kalkarsa? Bir paket sigara alayım da cesaretimi toplayayım derken Ulvi Efendi, kolunda kocaman bir kapıcı sepetiyle bakkala girmesin mi? Heyecanımı varın siz hesap edin artık. Bir paket sigarayı zor alıp kendimi dışarı attım. Sanki cürmümeşhut halinde yakalanmışım gibi, kalbim küt küt atıyordu. Bu hafiyelik ne zor işti yarabbi! Az sonra Ulvi Efendi sepetini sıcacık öğlen ekmeğiyle doldurmuş bir halde dışarı çıktı ve apartımana girdi. Onu niye beklediğimi de bilmeden epeyce bekledim, ama dışarı çıkmadı.

O gece mütemadiyen Ulvi Efendi'yi düşündüm. Bu adamda benim muharrirliğimi alâkadar eden, hayata dair fikirlerimin şekil değiştirmesine yardım eden bir şeyler olduğunu derinden hissediyordum. İhtiyar bir kapıcıyı, her cumartesi senfoni orkestrası kon-

serine getiren sebep ne olabilirdi? Düşündükçe bu sual bir muharririn şairâne merakı olmaktan çıkıyor, alelâde bir insanı hayrete düşüren bir dedikodu malzemesi halini alıyordu. İçeriye biletle girdiğini görmesem, konser salonunda vazifeli olduğuna kanaat getirecektim. Kapıdan girdiğini görüyordum ama, acaba hakikaten salona mı giriyordu? Konseri mi dinliyordu? Orkestra heyetinde vazifeli bir hanıma âşık olmasın sakın? Bu ihtimaller silsilesi beni ertesi cumartesi de konsere gitmeye mecbur etti. Tedarikli davrandım, biletimi önceden aldım.

Handan'a da benimle gelmesi teklifinde bulundum ama, Anadolu yakasında oturduğu ve o kadar erken bir saatte gelemeyeceği bahanesiyle teklifimi reddetti. Hakikat bu değildi tabii. Ulvi Efendi'nin hikâyesi onu her ne kadar alakadar etmişse de, birkaç saat müddetle klasik batı musıkisi dinlemeyi gözü almamıştı. Nasıl olsa ben Ulvi Efendi'nin peşini bırakmayacak, hikâyenin devamını ona anlatacaktım. Eh, Handan'a hak da vermedim değil. Kulağımızın pek de âşina olmadığı bir musıkiyi dinlemek bazen kabir azabı haline gelebilir. Bu musiki için bir maarife, bir kulak terbiyesine ihtiyaç duyulduğu muhakkak. Rastgele dizilivermiş alelâde üç nota değil ki, hemen mırıldanıversin insan, diline takılsın kalsın, şimdiki gençliğin musıkisi gibi. Hem Handan musıkiden, sanattan ziyade ilimle meşguldür. O benim gibi değil, mesleğini icra ediyor, bir senedir de hocalık sıfatı var. Bazı densiz arkadaşlarımız vaziyetimizi garip bularak, biriniz sanatkâr, biriniz âlim, nasıl bir arada durabiliyorsunuz, hiç kavga etmiyor musunuz diye sorar. Ne kadar aptalca bir sualdir bu yarabbi! Handan bu suale hemen, beynimizin bir yarısı ilimle, bir yarısı kültürle meşguldür, kavga mı ediyorlar şeklinde, bu aptalca suali soranların seviyesine münasip düşen bir cevap verir. Filhakika gayet güzel geçinip gidiyoruz. Birbirimizi sanki tamamlıyoruz, sanatla ilimi âdeta kaynaştırıyoruz.

Handan teklifime red cevabı verdiği için, konsere tek başıma gittim. Ulvi Efendi çoktan gelmiş, önden dördüncü sıradaki yerini almıştı bile. Az sonra orkestra heyeti sahnede yerini aldı, ecnebî olduğu daha evvelden ilan edilen şef geldi, alkış kıyamet koptu ve konser başladı. Heyette birkaç hanım vardı. Fakat bunlardan birine Ulvi Efendi'nin gönül koyduğunu farzetmek bana pek mantıklı gelmedi. Öyle ihtiyar bir adamdı ki, değil gönül koymak, aklına getirecek yaşı bile çoktan geçmişti.

İtiraf etmek lazım gelirse, biraz da gece geç yattığımdan olacak, müthiş uykum geldi. Daha birinci kısmın ortalarmda gözleri-

mi açık tutmak için gayret sarfedeyim derken, ucuz ve adi sigara içmenin verdiği öksürük nöbetlerinden birine tutulmayayım mı? İşte rezaletin son perdesi! Mendilimi ağzıma tıktım, öksürüğümü boğmaya uğraştımsa da nafile. Öksürük nöbetini savamıyordum bir türlü. Ben ciğerlerim sökülür gibi öksürdükçe, etrafımdakiler rahatsız olmaya başladılar. Hele önümde oturan şişmanca bir adam dönüp ayıplayan gözlerle bana bakmasın mı? Bu utancın altında daha ziyade ezilmemek için, benim sıramda oturanlardan kırıla büküle müsaade isteyerek salonu terkettim.

Vestiyerden paltomu alırken utanç içindeydim. Öksürük nöbetimle konseri dinlemeye gelenlerin zevkini berbat etmekten başka, yirmi üç yaşında, Teknik Üniversite'de yüksek tahsil yapan genç bir münevver namzeti olarak, bu musikinin ruhumda hiçbir tesir yapmamış olması karşısında ciddi bir yeise tutulmuştum. Bir taraftan öksürmeye devam ediyor, bir taraftan da zalimce kendimi tenkit ediyordum. Bu musıkiden zevk almak için hiçbir gayret göstermediğim, kendimi birtakım alelâde, bayağı melodilerle oyaladığım için mücrimdim. Musiki zevkine vâsıl olmak için gayret göstermem lazım geldiğini kendime tekrarlayıp duruyordum. Şimdi de aynı fikirdeyim. İyi bir sanat eserinden zevk almış gibi görünmek kolaysa da, hakikaten zevk almak, müşkül bir iştir, sevgi ve samimi bir alâka ister. Hâlâ klasik batı musıkisinden zevk alanlar nev'inden değilim. Fakat hiç olmazsa bunu alenî ifade eder, pek hoşlanıyormuş, adeta ruhuna hitap ediyormuş gibi görünmeyi bir şahsiyet noksanlığı, riyakârlık olarak addederim. Klasik Türk Musıkisi ise ruhuma hitap etmekle kalmaz, adeta nüfuz eder, müskirat tesiri yapar, kendimden geçerim. Fakat bu mertebeye gelmek için çok gayret sarfettim, kitaplar okudum, epeyce mütalâa ettim. Hâlâ Türk Musıkisi hakkında kendimi cahil sayarım ki, okumağa, tetkik etmeğe devam edeyim.

Konserin ikinci kısmını hiç dinlemedim. Salondan çıkıp doğruca bir kahvehaneye gittim, iki bardak sıcak çay içtim, doya doya öksürdükten sonra kendime geldim. Kapıların açılmasına yakın bir vakit, keyiflerini berbat ettiğim musıkişinas cemiyetten birine tesadüf etmemek için gişenin oraya saklanıp, Ulvi Efendi'yi beklemeğe başladım. Beklerken elim sigara paketine gitti. Tam yakacaktım ki, öksürük nöbetini hatırlayarak paketi çöpe attım. Mektebi bitirene kadar da ağzıma sürmedim. Şimdi sigarayla bir dargın bir barışık yaşayıp gidiyoruz. İkide bir ben onu bırakıyorum ama o beni bırakmıyor.

Polisiye filmlerde dikkatinizi çekmiştir. Bir hususî hafiye, takip ettiği şahıs hakkında malûmat almak için civar esnaftan faydalanır. Biz Türk milleti olarak umumiyetle Amerikan polisiyeleri seyrederiz ki, onların hususi hafiyeleri yahut polisleri malûmat almak istedikleri vakit, hemen ellerini ceplerine atıp, dolar çıkarırlar. Hakikatte de böyle midir bilmem. Ben Fransız polisiyelerini tercih ederim. Bilhassa Georges Simenon'un yazdığı Komiser Maigret'ye bayılırım. Hem avamla, hem yüksek tabakayla münasebet kurabilen, cebir ve şiddetten ziyade aklını kullanan bu kahramanı umumiyetle Fransızların meşhur aktörü Jean Gabin oynamıştır. İngilizlerin meşhur muharriri Agatha Christie'nin Hercule Poirot'su yahut şu ihtiyar Miss Marple'ı hep yüksek tabakayla münasebettedirler ve doğrusu Komiser Maigret kadar ikna edici kahramanlar değildirler. Bize gelince, sinemanın siyah beyaz olduğu vakitler, umumiyetle basit Fransız polisiyelerinden kopya edilmiş birtakım filmler çekilmiştir, fakat bunlar daha ziyade alelâde casusluk hikâyeleridir. Polisiye roman ise hemen hemen hiç yazılmamıştır. Ünlü muharririmiz Refik Halid Karay birkaç romanında bunu tecrübe etmiş ve bana kalırsa bir dereceye kadar muvaffak da olmuştur. Fakat bunlarda da bir şark havası, oryantal motifler hâkim olduğu ve vak'alar pek de çetrefil olamadığı için, tam mânâsiyle polisiye roman sayılmaları mümkün değildir. Ne de olsa biraz Akdenizli, biraz ortaşarklı bir milletiz. İyi bir cinayetin en kötü tarafı, sır olarak kalması,kimseye anlatılamamasıdır derler. Biz millet olarak iyi yaptığımız işle iftihar etmeyi pek sevdiğimizden olacak, gizli kapaklı cinayetler işlemekte mahir değiliz. Anlatıp iftihar edemeyecek olduktan sonra, ne diye mükemmel cinayetler işleyelim? Bu ve başka sebepler yüzünden bizde hususî hafiyelik müessesesi yoktur. Ama gariptir, birçoğumuzun içinde vak'alara şahit olma arzusu, gizli kapaklı işleri karıştırma hevesi vardır. Bende de bu hevesten olmasa, konsere gidiyor diye bir adamın peşine niye takılayım? Ne diye sıcacık evimden çıkıp karda yağmurda onu takip edeyim?

Lafın belini gene fazlaca büktüm, uzatmayalım. Ulvi Efendi'yi o gün de evine kadar takip ettim, sonra malûmat almak niyetiyle bakkala girip,bir gazoz istedim. O vakitler gazozlar daha kutuya girmemişti. Semiz bakkal gazozumu uzattı. Havadan sudan bahis açtım. Gayem lâfı bir pundunu bulup Ulvi Efendi'ye getirmekti. Ama semiz bakkal, maşallah, konuşmaktan ziyade gazetelerin spor sahifelerini hatim etmekle meşgul olduğu için bu teşebbüsüm yarıda kaldı ve hafif karın atıştırdığı bir havada, buz gibi bir gazoz içip,

dışarı çıkmak mecburiyetinde kaldım. Hafiyelik hevesim ve maceramın böylece nihayete erdiğine kanaat getirdim. Bir tek şahısla bile konuşmağa, Ulvi Efendi hakkında tek kelime malumat almağa muvaffak olamadığıma göre, bu işi daha fazla uzatmanın bir mânâsı yoktu. Fakat, hikâye benim için esrarını hâlâ muhafaza ediyordu. Muharrirlik yolunda katedeceğim mesafe bakımından bu çok mühimdi. Geriye bir tek çare kalıyordu. Doğrudan doğruya Ulvi Efendi'ye gitmek ve onunla konuşmak. Onu takip edip, ona buna sormaktan daha medenîce bir hareketti ve ayrıca, sağdan soldan toplanmış, üstünkörü malumat bir muharrir için pek de kıymetli sayılmazdı. Halbuki kendisiyle konuşabilirsem, yazmayı düşündüğüm bir şahsı daha yakından tanıma imkânına kavuşmuş olurdum.

Böyle yaptığım takdirde ne kaybedeceğimi de hemen, ayaküstü hesap ettim. En fazlası Ulvi Efendi kendisini takip ettiğimi anlar ve hususî hayatına burnumu sokmuş olduğum için beni kovardı. Bu muhaverenin en zor tarafı, yüksek bir zevk ve kültür sahibi olmadan dinlenmesi mümkün görünmeyen bir musıki ile ihtiyar bir kapıcı arasındaki râbıtanın tuhaflığını, adamcağızı gücendirmeden, incitmeden izah etmekti ki, tutup da kapıcıyım diye yakıştıramadın mı diye sorarsa ne yapardım? Bu sebepten kelimeleri azami dikkatle seçmek şarttı.

Apartımanın kapısında bir müddet müteredditbir vaziyette dikildim; Beni nasıl karşılayacaktı? Acaba suallerime cevap verecek miydi? Yoksa kabaca kapı dışarı mı edecekti? Bir vakit öylece dikildikten sonra kararımı verdim, apartımanın ağır demir kapısını itip içeri girdim. O civarda oturanlar bilir. Cihangir semtinde apartımanlar biraz tuhaftır. Bir apartımana girilince umumiyetle çıkılırken, burada çıktığınız kadar inme ihtimaliniz de vardır. Bu sebepten kaçıncı katta olduğunuzu çoğu vakit karıştırır, hatta bazen dış kapıyı bulamaz, arka kapıdan başka bir sokağa çıkıp kayboluverirsiniz. Ben de, Ulvi Efendi'nin muhtemelen en alt katta oturduğunu farzederek, ki umumiyetle kapıcılar kalorifer dairesinin yanında oturur, aşağı inmeye başladım. Ne kadar indiğimi hatırlamıyorum. Zannederim üç yahut dört kat indim ve nihayet zemine ulaştım. Burada birbirinin aynı dört daire kapısı, bir de apartıman çıkış kapısı bulunmaktaydı. Daire kapılarının birinin üstünde bile, Ulvi Efendi'ye ait olduğunu gösterecek bir emare yoktu. Hiçbir kapıyı çalmaya da cesaret edemiyor, öylece dikiliyordum. Sanki haneye tecavüz etmişim gibi heyecanlıydım. En iyisi çıkıp gideyim, bu hadiseyi de unutayım diyerek çıkış kapısından çıktım ki, bir de ne

göreyim? Ulvi Efendi elinde bir çalı süpürgesi,kapının önündeki küçük bahçeyi süpürüyor. Hortlak görmüşüm gibi içeri kaçtım. Bir suçum günahım olmadığı halde, sanki Ulvi Efendi yolumu kesecek, kimsin, necisin, ne arıyorsun, beni niye takip ediyorsun şeklinde, ağır sualler soracakmış gibi korkudan titriyordum. Her şey o kadar çabuk cereyan etti ki, nasıl oldu tam hatırlamıyorum. Yaprak gibi titreyerek sırtımı duvara yapıştırdığım bir sırada, daire kapılarından biri açıldı ve ihtiyar bir kadın beni bu vaziyette görünce, hırsız zannetti zahir, çığlık çığlığa bağırarak kapısını kapattı. O esnada çığlığına Ulvi Efendi koştu. Ben Ulvi Efendi'yi karşımda görünce sanki mücrimmişim gibi merdivenleri can havliyle tırmanmaya başladım. İhtiyar kadın, dairesinden hırsız var diye yaygara etmeğe başladı. Tam bir üst kata ulaşmışken, Ulvi Efendi hayret edilecek bir atiklikle beni paltomun eteğinden yakaladı. Merdivenlerden yuvarlandığını hayal meyal hatırlıyorum, bayılmışım. Hafiften kendime geldiğimde daire kapısının önünde yatıyordum. Başımda bir sızı vardı. Gözlerimi açmaya cesaret edemiyor, ne olacaksa olsun diye bekliyordum. İhtiyar kadm Ulvi Efendi'ye polis çağır, diye tutturmuştu. O da çağırmamakta inat ediyor, bin dereden su getirerek kadını oyalıyordu. Kadın sonunda pes etti, ne halin varsa gör diyerek içeri girip kapıyı kapattı. Ulvi Efendi'nin niçin polis çağırmadığını daha sonra anladım. Baygınlığımın arasında kadının kapısından iki ayrı kilit ve bir zincir sesi duydum. Vaziyetimden çok utanıyordum. Hırsız yerine konulmak çok ağırıma gitmişti, ama bunun müsebbibi yine kendim değil miydim? Ulvi Efendi'nin bir mendille başımı sildiği sırada, usulca ve korkarak gözlerimi açtım, ihtiyar gayet olgun bir yüzle tebessüm ediyordu.

Oyunu buraya kadar mağlûp, yaralı bir hafiye olarak getirmiştim. Bundan sonra bulunacağım teşebbüsler, vaziyeti lehime çevirebilirdi. Gözlerimi açar açmaz derin bir ah çekip inledim ve Ulvi Efendi'nin elindeki kanlı mendili gördüm.

— Mühim bir şey değil, dedi, ufak bir sıyrık.

İyi ki anneciğim bu hâdiseye şahit olmamıştı. Kanlı mendili görür görmez oracıkta düşüp bayılırdı muhakkak. O sıra sırtımdan bir ter boşandı, sırılsıklam oldum. Ulvi Efendi alnımı sildi.

— Kalkabilecek misin? dedi müşfik bir sesle. Kalkmaya davrandım, koluma girdi. Evin uzak mı? Bir taksi çağırayım mı sana?

Yolun sonuna gelmiştim. Biraz rol yapayım da, gitmek mecburiyetinde kalmayayım diye dizlerimi titretmek isterken, sahiden yere yuvarlandım. Kaç haftadır soğukta Ulvi Efendi'yi beklemenin

mükâfatıydı bu. Nihayet hasta da olmuştum işte. Ulvi Efendi beni evine sokup, üzerine halı serilmiş bir divana yatırmaya mecbur oldu. İyi bir aktör olarak rolümü hakkıyla yapmış olmak için değil, fena halde üşütmüş olduğum için bir çeyrek saat, adeta kendimden geçmiş bir vaziyette divanda yattım. Bu müddet zarfında Ulvi Efendi ıslak paltomu, botlarımı çıkarmama yardım etmiş ve üzerime bir battaniye örtmüştü. Azıcık kendime geldikten sonra gözlerimi araladım, duvarda çok eski bir afiş gördüm. Muhterem kardeşim Ulvi'ye, Muhiddin Sadak, diye imzalanmıştı. Afişte şunlar yazıyordu:

KONSERVATUAR ORKESTRA KONSERİ
Solist: Verdâ Ün
Şef: Muhiddin Sadak
26-Nisan-1949 Salı Günü saat 18.30'da Şehir Komedi Tiyatrosu'nda

Az önce kapının önündeki küçük bahçeyi süpüren, kıyafeti temiz pak ama epeyce eski, ihtiyar bir kapıcının evinde duvarda böyle bir afiş, köşede de eski model bir pikap vardı ve muharrir olmaya azmetmiş olan bendeniz divana uzanmış, vaziyetin tuhaflığına bakıyordum. Az sonra Ulvi Efendi elinde iki bardak çayla geldi. Çayı görünce nasıl sevindim anlatamam. Hiç itiraz etmeden aldım ve bir dikişte içtim. Ulvi Efendi ikinci bardağı getirmeye mecbur kaldı. İkinci çayımı tadını çıkara çıkara içerken, bana dikkatle baktı,

— Sen bugün konserde öksüren delikanlı değil misin? dedi.

Kıpkırmızı kesilmişim. O vakit ihtiyar kadının feryat figan bağırmasına rağmen niye polis çağırmadığını anladım.

— Demek gördünüz, dedim.

— Nasıl görmem? Ciğerin çıkacaktı neredeyse. Sigarayı bırak, kötü şey.

— Bugün bıraktım, konserden sonra.

— İyi etmişsin.

Lafa nasıl gireceğimi bir türlü bulamıyordum. Üçüncü çayı getirdi, pencerenin önüne minderli bir sandalye çekip oturdu. Kendi çayından bir yudum alarak,

— Rüveyda'nım zor yatıştı, dedi, ne arıyorsun burada?

Ne de olsa iyi bir aile terbiyesi almıştım, çok utandım, yere baktım. Her kim olursa olsun birinin hususî hayatına burnumu sokmuş, üstüme vazife olmayan işlere kalkışmıştım. Muharrirli-

ğim bir mazeret olamazdı fakat, bu şekilde izah etmekten başkaca bir çare de yoktu. Gözlerimi hafifçe kaldırıp, bu kâmil adamın yüzüne usulca baktım. Vaziyet izaha müsaitti. Bana samimî bir alâka göstermişti, hâlâ da mütebessim bir yüzle cevap vermemi bekliyordu. Çayımdan bir yudum aldım,

— Sizi arıyordum, dedim, tanışmak için.

Dikkatli nazarlarla bana baktı.

— Niye hırsız gibi usul usul geldin?

Verecek cevabım yoktu. Tekrardan kıpkırmızı olduğumu görünce güldü.

— Niye tanışmak istedin benimle?

Bir müddet sustum. Kafamı topladım. Tam uzun uzadıya izah edecektim ki, yine bir öksürük nöbeti lafımı ağzıma tıktı. Cebimden çıkardığım kirli mendille ağzımı tıkarken bir kat daha utanmıştım. Nihayet kendime geldim.

— Sizi birkaç kere Atatürk Kültür Merkezi'nin gişesinde gördüm. Bilet alıyordunuz.

— Keyfimden mi alıyorum? Biletsiz içeri sokuyorlar mı?

Sonra neşeli başlayan, fakat buruk biten bir kahkaha attı.Bir sükût oldu aramızda. Vaziyetin garabetini nazik kelimeler bulup da izah etmeme lüzum kalmadı, pek iyi anlamıştı. Ağzına bir kıtlama şekeri atıp çayından bir yudum aldı.

— Yakıştıramadın değil mi?

— Estağfurullah, öyle bir şey demedim.

— İtiyad delikanlı, dedi. İflah olmaz bir itiyad...

Beni alâkadar eden, hususi eşyalarına bakılırsa, vaktiyle köyden geldiği besbelli olan ihtiyarın bu itiyadı nasıl edindiği idi. Ben bahsi oraya getirecek sualleri bir türlü soramadım, fakat o gayet mahirane sualler sormak suretiyle, benim hakkımda muharrirlik hevesimden, Handan'la münasebetimizin derecesine kadar, her şeyi bir çırpıda öğreniverdi. Zannederim kimin nesi olduğum, hangi maksatla onu takip ettiğim hakkında müsbet kanaat sahibi oldu, biraz da maziyi hatırlayarak hislendi, bana itimat ederek hikâyesini anlattı. Böylece hususî hafiyelik maceram nihayet buldu. Gayeme vasıl olmuştum, fakat iyi bir hafiye olduğum için değil; Ulvi Efendi meraklı ve içli bir hikâyenin, genç bir muharririn ruhunda estirdiği fırtınaları gayet derinden anladığı için.

Hikâyenin bundan sonrasının ikinci bir hikâye olacağı malumunuzdur. Zannederim münekkitler hikâyemin en çok burasını kurcalayacaklar, hikâye bir zaman sonra mecra değiştiriyor,mu-

harririn buna bir çare bulmuş olması, bir hikâye içinde iki hikâye anlatmaması yahut, iki hikâye arasında makul, sıhhatli bir rabıta kurması ve birinci hikâyeden ikinci hikâyeye niçin geçildiğini anlamamıza yardım etmesi lazım gelirdi, diyeceklerdir. Burada iki samimî itirafta bulunacağım.

Hikâyemin az sonra mecra değiştireceğinin farkındayım. Aynı mecra içinde hadiseyi anlatabilmek için çok gayret sarfettim, çeşitli yollar tecrübe ettimse de muvaffak olamadım. İki hikâye arasındaki râbıtanın kuvvetli olduğunu iddia edecek olmadığım gibi, bundan müteessir de değilim. Bazı büyük muharrirlerimizin de zaman zaman bu yola müracaat ettikleri, bazı hikâyelerde hikâyeyi anlatan şahsın, bir nevi şahit vasfıyla hadiseyi okura intikal ettirdiği ve en mühimi, büyük muharrirlerimizi seneler sonra taklit ettiğimi açık açık söylediğim dikkate alınacak olursa; bu bahiste beni fazlaca da tenkit etmemek, yahut en azından insaflı olmak lazım gelir. İkinci itirafım da şudur, dikkatinizi çekmiştir, sık sık münekkitlerden bahis açıyorum. Bu devirde genç bir muharririn kaleme aldıklarını alâka ve itina ile tetkik edecek, muharririri yeri geldiğinde yerden yere vuracak, yeri geldiğinde göklere çıkaracak, tenkitleriyle bir nevi mürşit olacak münekkit bulmak çok zordur. Münekkit sayısı az, buna mukabil muharrir sayısı fazladır. Münekkitlik müessesesinin vaziyeti hakkında uzun uzadıya izahat verecek, yahut bu konuda fikir beyan edecek değilim. Hikâyemde bir üçüncü mecra açmaya niyetim yok. Mevcut münekkitlerin büyük kısmının, bu hikâyeden teferruatlı bir şekilde haberdar olacaklarını da zannetmiyorum. Şimdi diyeceksiniz ki, ey, ne diye ikide bir münekkitlerden bahis açıyorsun o vakit? Eh, o kadarcığını da siz tefsir edin artık.

Ulvi Efendi ağzındaki kıtlama şekeri bir yanağından öbürüne geçirerek, bir müddet sessiz kaldı. Anlatacağından ümidimi kesmek üzereydim ki, ağır ağır, bir muallim edasıyla sordu:

— Sen Darülelhan nedir bilir misin?

— Konservatuar, dedim.

Yaşına nisbetle çok parlak gözlerini gözlerime dikerek, anlatmaya başladı.

— Ben Atatürk'ün öldüğü sene, Darülelhan'a girdim, müstahdem olarak. Çok gençtim. Hatta yaşım küçük diye bir müddet maaşımı açıktan verdiler. Daha evvel, ailecek E...'un bir kasabasında yaşıyorduk. Hayat çok zordur orada. Kar boran, kışlar bitmek bilmez. Gece dışarı çıktı mı, adamın kirpikleri bile buz tutar. Toprak

kıt, maişet çok az. Ben biraz asice miydim, yahut amcaoğlum gibi İstanbul'a gelmek hevesi mi vardı içimde, orasını bilemeyeceğim artık. Anam babam ne kadar gitme, etme dedilerse de dinlemedim. Bindiğim gibi trene,vardım amcaoğlumun yanına, beni bir işe koy dedim. Amcaoğlum benden epeyce büyüktü. Uyanıktı, en müşkül vaziyette bile yolunu bulup işini görür, menfaati nerede iyi bilirdi. Harp zamanı karaborsacılığa, vagon ticaretine başladı. Çok zengin oldu, beni de Darülelhan'dan alıp kendine yardımcı etmek istedi, kabul etmedim. Senelerce görüşmedik, bana küs öldü. Ama o vakit maişetimi temin edersem evin kirası yarıya iner, ona bir faydam olur diye düşündü herhalde, hemen birilerine ricacı oldu, beni Darülelhan'a koydular.

Kasabadaki hayatıma nisbetle rahatım yerindeydi. Burada E...'un soğuğu yoktu. İşim kasabadaki arkadaşlarımın hallerine bakacak olursam çok hafifti. Akşamdan akşama sınıfları süpürüyor, hocaların istediklerini alıp getiriyordum, sair vakitler kapıdaki kulübede oturuyor, yahut sınıfların dizildiği uzun koridorda, bir aşağı bir yukarı yürüyordum. Mütemadiyen etrafıma bakıyor, pazar günleri Tünel'e yahut, Boğaziçi'ne gezmeye gidiyordum. Öğrenmek iştihasıyle her şeyi tetkik ediyor, elime geçirdiğim her kağıt parçasını okumak için gayret sarfediyordum. Mektep tuhaftı. Gençler gelir giderlerdi. Ellerinde tuhaf tuhaf borular, acayip sesler çıkaran çalgılar. Ne isimlerini bilirdim, ne daha evvelce görmüşlüğüm vardı. Batı musıkisi dedikleri bu şey, bana gürültü gibi geliyordu. Nerede E...'un havaları, yanık türküleri, nerede bunlar. Bir sene böyle geçti. Fakat mektep tatile girince talebeleri de özledim, bir vakitler gürültü dediğim sesleri de. Yahu diyordum kendime, Hüseyin ne çabuk kapıldın bu seslere? Bunlar senin havaların değil...

Hüseyin'i duyunca şaşırdım. Hikâyenin heyecanına kendimi kaptırmış olmama rağmen,

— Pardon, dedim. Ben sizin adınızı Ulvi diye biliyordum.

Çok acayip bir tebessüm oldu yüzünde. Biraz gönül kırgınlığı, biraz iftihar. Karışık, anlaşılması güç bir his.

— Onun da sırası gelecek, hele bir dinle, diyerek devam etti.

— İşim yok, gücüm yok, öğlene doğru geliyorum, mektebi şöyle bir kolaçan edip gidiyorum, ama canım sıkılıyor. Mektepte bir sükût. Yarabbim şu tatil bitsin artık diyorum kendime. Talebeler taze heyecanları, şenlikleri, gürültüleriyle doldursunlar şu sınıfları yine, çalgıların mahzunluğu bitsin. Neyse ki Tahsin Bey gelir

giderdi arada bir mektebe. Piyano hocasıydı. Beni de alırdı yanına, piyanonun başına oturur, adeta kendinden geçerek saatlerce çalar, sonra da "Nasıl buldun?" diye sorardı. Bir şey diyemezdim fakat, gözlerimin dolu dolu olduğunu, bir nota daha vursa, gözlerimden yaşlar boşanacağını zannederdim. "Hocam bu nasıl bir şey ki böyle, adamın gözünden yaş getiriyor" derdim. Allah rahmet eylesin, Tahsin Bey çok hususî bir şahsiyetti. Kimseyi incitmez, kırmaz, insanları ayırmayı sevmez, mütevazı, hülâsa yüksek ruhlu bir adamdı. Sanatın bilhassa musikinin insanları bir gayede birleştirecek tek kıymet olduğuna inanır; yüksek tabakadan bir âlim ile, aşağı tabakadan bir amelenin, musıki aşkında biraraya gelebildiklerini, musıkiden lezzet alma anında birbirleriyle dost, adeta kardeş olduklarını anlatır; buna misal olarak da, milletçe batı musıkisine vâkıf olmadığımız için, Türk musıkisini verirdi. O vakitler konservatuar camiasında Türk musıkisi biraz hor görülür, saray musıkisi, bizim müziğimiz değil filan gibi şeyler söylenirdi. Ama ben bilirdim ki Tahsin Bey öyle düşünmüyordu. O hakiki bir musıki âşıkıydı. İster alaturka, ister alafranga. Öyle meşk âlemleri görmüştü ki Tahsin Bey, devlet ricalinden yüksek rütbeli bir şahıs ile, basit bir kayıkçı, yahut bir kahveci, yahut şoför aynı şarkıyı terennüm ederler, birbirlerine besteler, nota kâğıtları getirirler, "Bak bunu yeni öğrendim," diyerek yeni besteleri okurlar ve birbirlerine öğretirlerdi. Genç yaşıma, Darülelhan'da müstahdem olduğuma bakmaz, bana bütün bunları anlatır, batı musıkisini, biraz da bilerek sevmem için gayret ederdi.

Esasen, batı musıkisini sevmem için gayret göstermesine lüzum kalmadı. Mektep açılıp da talebeler yine çalgılarıyla geldiğinde, bu musıkiyi özlemiş olduğumu hayretle gördüm. Ruhumda bu musıkiye karşı yavaş, fakat çok sağlam bir sevgi teşekkül etmeye başladı. İyi çalınan bir piyanoyu yahut alafranga bir klarineti dinlerken dalıp gidiyor, acemi çalgıcı ile mahir çalgıcı arasındaki farkı hissetmeye başlıyordum. Hatta bazıları kulağımda ezber halindeydi. Yün yorganımın altında titrediğim gecelerde adını, bestecisini bilmediğim bazı parçaları ıslıkla çalıyor, kafamın içinde çınladığını hayretle duyuyordum.

O seneyi takibeden birkaç sene içinde, talebelerle daha sıkı fıkı olmuştum. Ama hep mesafeliydim. Öyle olmak mecburiyetindeydim. Çünkü ben, nihayetinde ancak okuması yazması olan; hâlâ arada bir dili gelmir'e, görmir'e yahut, gidirem'e, yapirem'e kaçan; İstanbul'u hep yabancı gözlerle seyretmiş; Cankurtaran'da tavanı

akan bir evde, leğenlere damlayan suların sedasında, memleketinin karlı doruklarındaki vahşi musikiyi de bir yabancı gibi hisseden; doğduğu toprakların yanaklarına kondurduğu kırmızılığı, çetin kışlar boyunca şahrem şahrem çatlamış ellerinin yaralarını ebediyete dek örtemeyecek; E...'lu bir delikanlıydım. Brahms'ı, Haydn'ı, Meyerbeer'i, Mendelssohn'u, Mussgorski'yi, Balakirev'i dinleyip sevsem de; akşamları teneke sobanın üstünde kaynayan çaydanlığımdan doldurduğum çayı kıtlama şekerle içmek, benim tabiatımdı.

Derken bir sene mektebe yeni talebeler başladı. Hepsi Fransız mekteplerinde okumuş, koltuklarında çeşit çeşit mecmualarla gezen, meşhur terzilerin diktiği kıyafetlerle süzülen, sıhhatli, neşeli, gürbüz gençlerdi. İçlerinde bir de kız vardı. Uzunca boyu, kestane saçları ve gözlerinin koyuluğuna inat, rengi hafif, âdeta altın tozuyla çizilmiş gibi kaşları olan, diğerlerinden daha mahzun, sessiz; buna mukabil daha cazibeli olan Hande. Sanki bir hakikat değil, eşsiz bir suretti, gürültü biraz artsa, yahut sınıf fazlaca sıcak olsa yavaş yavaş solacak, sonra buharlaşacak, yokolup gidecek zannedilen bir rüyaydı. Babası ecnebî memleketlerinde vazifeler yapmış, mühim bir adamdı. Kızını da o memleketlerde okutmuştu. Hande'yi mektebe her sabah hususi bir araba getirir, beklemek ister, ama Hande ekseriyetle arabayı savardı. O mektebe başladıktan sonra hayatım büsbütün değişti. Adeta onun izini takip ediyor, sesini duymak, yüzünü görmek için elimden geleni yapıyordum. Tabii bu hal, etraf tarafından çok çabuk farkedildi. Samimi olduğu kız arkadaşları onu dürtüp beni göstermeye, kıkırdaşarak kendi aralarında konuşmaya başladılar. Hele bir Pervin vardı ki, beni görünce Hande'yi kolundan silkeler, açıktan seninki geldi der, alayla karışık bir küçümseme içinde küçük, neşeli kahkahalar atardı. Fakat acayiptir, bundan hiç müteessir olmaz, rahatsızlık duymazdım. Yalnız Tahsin Bey rahmetli, beni sık sık sınıf kapılarında yakalar, vaziyetten haberdar olduğunu belli eden gözlerle, biraz da acıyarak bakardı. İşte o vakit içim biraz burkulur, içine düştüğüm hal gönlüme dokunurdu.

Bir gün yine Hande'yi görebilmek için sınıfın kapısından içeri bakarken bana işaret edip, yanına çağırdı. Gittim. "Bana bir paket çukulata alır mısın?" dedi. Ağırıma gittiğini görünce, "Rica etsem," dedi. "Şekerim düştü de." Uzatmayayım, gittim, mektebin karşısındaki bakkaldan istediğini alıp getirdim. Çukulatayı aldı, çantasından büyük bir para çıkardı. "Bozuğum yok" dedim. "Üstü kalsın"

dedi. "İstemem" dedim. "Bozuk olunca verirsiniz." Tam arkamı dönüp gidiyordum ki, "Adın ne senin?" dedi. Çocukluk işte. Ulvi deyivermişim. Hemen toparladım. "Hüseyin Ulvi" diye ilave ettim, ama iş işten geçmişti. Ağzımdan Ulvi çıkmıştı bir kere. Bir vakit arkamdan gülüş kıyamet sürdü gitti. Sonra adım Hüseyin Ulvi kaldı.

Ulvi Efendi bir sigara yaktı, kurumuş sarmaşıkların çevrelediği pencereden ufak bahçeye baktı. Bu bakışlarda alelâde bir adamın mazisinin kıymetli hâtıralarında yaptığı ufak seyahatten aldığı zevki hissetmemek mümkün değildi. Bu seyahatte, ben de ona yol arkadaşı olmuştum. Hâd safhaya varan tecessüsümü saklamaya lüzum görmedim.

— Neden Ulvi? dedim. Neden Cemil, Atıf yahut başka bir isim değil de Ulvi?

— Bunu ben de uzun müddet düşündüm. Mektebin en yakışıklı talebesinin adı Ulvi'ydi. Herhalde ondan. Uzun boylu, sağlam, sıhhatli, yüzüne bakınca insana güneşi hatırlatan, sert mizaçlı bir delikanlıydı. Benden birkaç yaş küçük olmasına rağmen, edâsı büyük adamlar gibi olduğundan olacak, ona Ulvi Ağabey derdim. Yapısı gibi karakteri de sağlamdı. Bana kıymet verir, karşısına alır, aramızdaki içtimaî farka bakınadan sohbet ederdi. Hande çukulata al demeden az evvel koridorda karşılaşmıştık. Herkesi kendine hayran bırakan neşesinin yerinde yeller esiyordu. Kolu kanadı kırılmış gibi bir hali vardı. Bir sene evvel ağır hasta olan babasını kaybetmiş ama, metanetini muhafaza etmiş, birkaç ay içinde de eski Ulvi olmuştu. "Hayrola Ulvi Ağabey?" dedim onu öyle solgun görünce. "Okulu bırakıyorum Hüseyin," dedi. Babasını kaybettikten sonra bir müddet üç beş parça mülkü satarak geçinmişler, nihayet satacak bir şey kalmayınca annesi Ulvi Ağabey'e bir demir tüccarının yanında iş bulmuş, o da mektebi terketmek mecburiyetinde kalmıştı. Çok üzülmüştüm. Aklım onda kalmıştı. Bu sebepten olacak, Hande adımı sorunca E....'lu Hüseyin yerine Ulvi demiştim.

Bir müddet sustu. Ben, büyükannesinin anlattığı meraklı bir masalı dinleyen çocuk aceleciliği içinde dayanamayarak,

— Sonra ne oldu? diye sordum. Hande'yle arkadaş olabildiniz mi?

— Onunla ikinci konuşmamız birkaç ay sonra oldu. Bir gün onun dersi uzamıştı, ben iyice geçe kalmayayım diye koridoru süpürmeye başlamıştım. Sınıftan çıkıp yanımdan geçerken yere bir pusula attı. Arkasından baktım, pusulayı aldım, cebime koydum. Huylanmıştım. Pervin'in başını çektiği bir kısım talebe, sık sık

Hande'ye beni gösteriyor, muhakkak benim hakkımda bir takım şeyler söylüyor, onu razı etmeye uğraşıyordu. Bu sebepten pusulayı bir türlü açıp okumaya cesaret edemiyordum. Cebimde sıkıyor, iki parmağımın arasında döndürüp duruyordum. Esasında ecnebî memleketlerde yetişmiş, çok yüksek tabakadan bir kıza duyduğum alâkayı belli etmekle haddimi aşmıştım. Her nevi istihfafa müstehaktım. Gece sobanın başında otururken, pusulayı iki defa sobaya atmaya teşebbüs ettimse de, dayanamadım, parmak arasında çevrile çevrile hamur olmuş kâğıdı açıp okudum. Hande inci gibi yazısıyla, pazar günü benimle Tünel'deki muhallebicide buluşmak istediğini yazmıştı.

Demek Hande'yi bunun için razı etmeye uğraşıyorlardı. Ben saf âşık olarak muhallebiciye gelecektim. Pervin ve şürekâsı da benimle eğleneceklerdi. İşte o vakit, fena birşey yaptığımı idrak ettim. Bütün gece gözüme uyku girmedi. Ama ertesi gün ne yaptım dersin? Tünel'deki muhallebiciye gittim. İçeri girdiğimde Hande Fransızca bir mecmua okuyordu. Vaziyetin farkında olduğumu anlatmak için masasına oturur oturmaz, "Pervinler nerede?" diye sordum. Hande neredeyse çay fincanını elinden düşürüyordu. Gözleri hayretle büyümüş, âdeta yüzümde bir noktaya sabitlenmişti. Çok utandığı her halinden belliydi. "Onlara Nişantaşı'ndaki muhallebicide olacağız dedim," diyebildi. Dudakları titriyordu, ha ağladı, ha ağlayacaktı. Pervin'in zoruyla bana pusulayı yazdığını, sonra fena birşey yaptığının farkına vararak, Pervinlere başka adres verdiğini anlattı. Esasında iyi bir kızdı, hamuru iyiydi. Fakat içinde bulunduğu muhitin fena taraflarına karşı gelmek cesaretini kendinde bulamıyor, hal ve hareketlerini mütalâa etmiyor, bu sebepten sık sık hata yapıyordu. Bana uzun uzun Pervin'in fena bir kız olmadığı, beni böyle bilmedikleri için benimde eğleneceğimi zannettikleri filan gibi, ipe sapa gelmez şeyler söyledi. Sonra bunları söylemekle daha da fena yaptığını farketti ve sustu. Yarım saat kadar oturduktan sonra, beraberce muhallebiciden çıktık ve vedalaşarak aksi taraflara yürüdük.

Bu vak'a benim lehime, onun aleyhine neticelendi. Onu sevmeğe devam ettim, alâkamı daha açık belli etmekte bir mahzur görmemeye başladım. O ise beni bir kere kırmış olmanın verdiği utançla, istiskal edemez, tersleyemez hale gelmişti. Onu görünce içimdeki heyecana mâni olamadığım kimsenin gözünden kaçmıyordu. Kısa bir müddet zarfında benim Hande'yi sevdiğim bütün mektebin malûmu olmuştu. Herkes bunu imkânsız, ama hoş ve ta-

bîî bir şey olarak addediyordu. Buna Tahsin Bey bile dahildi. Bu sıralarda Hande'nin hayatını altüst edecek, herkesin gıptayla baktığı parlak istikbalini karartacak olan aşk başladı. Hande kendinden yirmi yaş büyük şan hocası Nedim Bey'e aşık oldu. Nedim Bey hakikaten çok hoş, kıyafetine çok itina eden, zarif, tatlı dilli, gayet nazik bir beyefendiydi. Fakat bu hasletler bir insanın doğru ve sağlam olan karakterine işaret etmez. Bilakis, zaaflarını da ortaya kor. Şahısların gözümüzün önünde olan, birçok sebeple pek çabuk değişebilecek olan hallerine değil, bize farkında olmadan belli ettikleri ruhî kıymetlerine dikkat etmek lazım gelir.

Filhakika, tatlı dili, göz okşayan hali tavrı ile Nedim Bey, bir tek Hande'nin değil, pekçok kadının gönlünü çalan, fakat çaldığı gönlün kıymetini bilmeyen bir adamdı. Çok çapkın olduğu duyulmuştu. Buna rağmen Hande mektebi bırakıp, ailesinin ve mektepteki başka hocaların muhalefetine rağmen, birkaç ay içinde bu adamla evlendi. Çok üzgündüm. Başkasıyla evlendi diye değil. O top sakalından, boynuna bağladığı fularlardan, mavi gözlerinden, iri yüzüklü, kirli bir yere değecek korkusuyla titreşen ince parmaklarından, hülâsa bütün tabiatından, kafasının içini dolduran her nevi fikirden bile mürâilik akan bu adama inanıp, güvenip, evlendi diye. Onu hakikaten sevmiştim, benimki imkânsız bir sevdaydı, biliyordum, ama o sevsin, sevilsin, mes'ut olsun isterdim.

Hande'nin nikâhının üstünden bir ay kadar geçmişti. Bir gün mektep dağıldıktan sonra Tahsin Bey'i piyano çalarken buldum. Yanına iliştim. İçli bir şey çalıyordu, şimdi hatırlamıyorum neydi, "Hocam," dedim. "Mes'ut olacak mı?" İlk anda anlamadı, bana baktı "Kim?" dedi. Başımı eğdim. Gözlerim dolu doluydu. Anladı. "Zannetmem," dedi. Dediği çıktı. Bir sene geçmeden Hande Nedim Bey'i terkedip babasının evine döndü. O haysiyetsiz adamın çapkınlıklarından, yalanlarından bıkıp usanmış, bir gün bütün bu çapkınlık dedikodularını, yalan olduğunu söyler ümidiyle ona sayıp dökmüş, Nedim Bey inkâr etmek şöyle dursun, bir de buna hakkı olduğunu iddia edince dayanamamıştı. Haberleri bir vakit mektebe, çeşitli vesilelerle de kulağıma geldi. Hususî dersler filan almış, sonra da bir Musevi ile evlenip Amerika'ya gitmiş. Bir daha da ne gördüm, ne adını duydum. Ama hiç unutmadım.

Ulvi Efendi sustu. Meyus değildi. Yüzünde bütün bunları talihin bir cilvesi addederek kabullenmiş adamların mütevekkil gölgesi vardı. Ben de sustum kaldım. Ne bir sual sorabiliyor, ne de başka bir şey yapabiliyordum. Kanlı canlı, gözünüzün önünde ya-

şayan, çay içen, sigara yakan bir adamın ağzından, her satırıyla hakikat olduğundan emin olduğunuz böyle bir hayat hikâyesi duymanın, bir muharririn ruhunda yaptığı tesiri anlamak hiç kolay değildir. Çünkü muharrir hayatın ve insanın çok zengin olduğuna inanır, bu zenginlikten hislenir, heyecan duyar, alelâde bir adamın göremeyeceği zenginlikleri, teferruatları görür. Ulvi Efendi'ninki gibi, hayatın içinde kolay kolay rastlanmayacak nev'iden hikâyeler, hayatın ve insanın zenginliğinin ispatıdır ve böylece muharrir, kendini doğrulamış olur. Biraz daha susacak olursam, Ulvi Efendi'nin benim muharrirlik hevesiyle savrulup duran bir salak olduğumu düşüneceğini, hayatını anlattığı için pişman olacağını zannederek ve biraz da hikâyenin devamım merak ederek,

— Sonra ne oldu? diye sordum. Yani başkasını sevmediniz mi? Hiç evlenmediniz mi?

— Birini sevmişken... dedi.

Bir müddet sustuktan sonra, hayatının seyrinin ve renginin değiştiğini belli eden daha heyecansız bir sesle devam etti.

— Onun Amerika'ya gittiğini öğrendikten kısa bir müddet sonra, beni de askere çağırdılar. İkinci Cihan Harbi Avrupa'yı kasıp kavuruyordu. Tam dört sene askerlik yaptım. Her lâhza kan ve ateş bize doğru gelecek diye bekleyerek yaşarken, aklımda hep Hande vardı. Mahzun, mağrur, asla kavuşulamayacak bir sevgili olarak içime yerleşti ve hep kaldı. Askerden dönünce beni evlendirdiler. Anam memlekette bir kız bulmuştu. Benden sonra bize kapı komşu olmuş. Temiz pak, namuslu, itimat edilir, yüzüne bakılır bir kızmış. İstemeye istemeye aldım, İstanbul'a getirdim. Benim fakirhanede iki biçare,yanyana ve ümitsiz yaşayıp gidiyorduk. Fakat kız mütemadiyen ağlıyor, mum gibi eriyordu, besbelli bir derdi vardı. Bir gün aldım karşıma, "Bak Güldane dedim. Senin gönlün başkasında." Korkudan sapsarı kesildi, öyle bir bakış baktı ki bana, hiç unutmam, hani kurbanlık koyunla gözgöze gelir de insan, eli bıçağa varmaz ya, öyle işte. Zannediyor ki, öldürüp atacağım. "Seni bıraksam alır mı?" diye sordum birdenbire. Düştü bayıldı. Meğer kasabada Sefer diye bir delikanlıyla birbirlerini severlermiş. Ama babanın emri, boynu kıldan ince, ağlaya ağlaya varmış bana. Sefer de onun arkasından İstanbul'a varmış. Ortak tanışları buldum, haber gönderdim. İstiyorsa gelsin alsın, istemiyorsa Güldane benim karımdır, diye. Ben Hande'yi nasıl seviyorsam, o da Sefer'i öyle seviyordu. Ne olursa olsun dediler, ikisi de her şeyi göze aldılar. Evlendiler.

Tabii bu hâdiseden sonra benim memlekete gidecek yüzüm kalmadı. Anam babam bana ah ettiler, küs öldüler. Kardeşlerim ağabeyimiz boynuzlu, kansız diye senelerce kapımı çalmadılar. Sonra sonra unuttular mı, yahut işleri mi düştü nedir, gelip aradılar beni. Güldane ile Sefer'e ne oldu dersen, pek mes'ut yaşamışlar, bir sürü çocuk, torun büyütmüşler. Fakat, birkaç sene evvel Sefer rahmetli olmuş.

Hayatımda bundan başka hiçbir şey olmadı. Başka izdivaç teşebbüsünde bulunmadım. Darülelhan'dan yaş haddinden tekaüd oldum. On küsur sene evvel bu apartımana girdim. Darülelhan'da müptela olduğum musikiyi duymak için, her hafta konsere gitmeye başladım. Doğrusu kırk küsur sene bedava dinledikten sonra, bilet alıp konser dinlemek ağırıma gidecek zannettim. Fakat öyle olmadı. Bilakis kendimden emin bir edâyla salona girip, oturuyorum. Herkes senin gibi, bu köylü ihtiyarın burada ne işi var, diye soran gözlerle beni tetkik ediyor. Bazı müdavimler benimle göz gelip, birkaç kelime hasbıhal etmek, beni ait olmadığım bir cemiyetin hususi zevklerine sürükleyen sebepleri öğrenmek için can atıyorlar. Bu vaziyet hayatın bana bahşettiği bir imtiyazdır. Belki yuva kurmama, çoluk çocuk sahibi olarak mes'ut olmama mani olmuştur, fakat yine bu sebepten hayatım ekseriyetin hayatı gibi alelâde olmadı. Hayatm mânâsını çoluk çocuk sahibi olup, maddî gayelere vasıl olmakta bulanlar için, benim hayatım belki de pek mantıksız ve mânâsızdır. Bunun doğru olduğu iddia edilse bile, ben derim ki, neticede dünyadan göçerken yanımıza aldığımız bir kefen ve ruhî zenginliğimizdir. Hepsi budur.

Ulvi Efendi, anlayıp anlamadığını tetkik eden gözlerle yüzüme baktı. Muhakkak ki benden bir cevap, bir sual, yahut da bir tefsir bekliyordu.

— Zannederim yuva kurmanıza mani olan tek sebep, Hande Hanım'a duyduğunuz büyük aşk değildi. Kılık kıyafetinizle, hayat tarzınızla hakiki manada bir "Ulvi" olmanıza mani olan sebepler yüzünden evlenmediniz. Fakat bu sebepleri tam olarak anladığım söylenemez. Cemiyetimizde farklı muhitlerden gelip de pekçok değişen ve tanınmayacak nisbette yeni muhitine adapte olan pek çok şahıs vardır. Üslûbunuza, hayata dair tesbitlerinize bakılacak olursa, kendinizi pek iyi yetiştirmiş, bahsettiğimiz muhitin fertlerini gölgede bırakacak kadar yüksek bir tefekküre erişmişsiniz.

— O şahıslar ait olmayı arzuladıkları muhitin bir ferdi olmak için pek çok taviz verirler delikanlı. Böyle bir şahıs evvela tabiatını

kökünden değiştirmek lüzumunu hisseder. Yeni muhitinin iyi taraflarını da, fena taraflarını aynı nisbette bağrına basar. Mazisinden utanır, bunu bir nevi noksanlık addeder. Yahut da tam aksi olur, geldiği yeri pek büyütür, bunu mânâsız yere iftihar vesilesi haline getirir. Ben ise ne mazimi saklayıp utanmak, ne de büyütmek istedim. Halk türküleri yerine kaderin bir cilvesiyle klasik musıkiye müptela olmuştum. Bu, müstahdem Hüseyin'likten musıkişinas Ulvi'liğe terfi etmem için kâfi değildi. Kaldı ki, yüksek kültürlü musikişinas cemiyetin öz evladı olmak arzusunu hiç duymadım. Cemiyette bir mevki sahibi olmak için gayret etmeyi, aklıma bile getirmedim. Benim tavrım çok safiyâne, çok samimî idi. Sadece bu musıkiye meftûndum ve bu sebepten bir çok asil ruhlu şahsın iltifatına mazhar oldum. Bu da bana yetti.

Ulvi Efendi'nin su gibi akan konuşmasına bakılırsa, hayatının muhasebesini ve izahını kendine seneler evvel yapmış, içtimaî mevki meselesini halletmiş ve böylece rahata ermişti. Yaşayışındaki tabiilik ve mütevazılık da bundan memnun olduğuna işaret ediyordu.

— Bir alet çalmaya hiç teşebbüs etmediniz mi? diye sordum.

Gayem, kaleme alacağım bu hikâyenin teferruatlarını da öğrenmekti. İhtiyarlık çilleri basmış, eklem romatizmasıyla bükülmüş ellerini uzattı.

— Gördüğün eller buna hiç imkân vermedi delikanlı, dedi.

Sesi şimdiye kadar söylediklerini azıcık yalanlıyormuş gibi geldi bana.

— Hep böyle kaba, iri ve hissiz oldular. Paspas sapı tutmaya, çay demlemeye, kazana kömür atmaya yaradılar.

Hakikatten kaba ellerine baktı, sonra bahsi değiştirmek gayesiyle gülerek,

— Demek hususî hafiyelik yaptın, dedi.

Baygınlık geçirdikten sonra ağzımı aradığı sırada, belki halime bir sevimlilik katar, çok kızdıysa yumuşatır ümidiyle, hafiyelik maceramı lafın arasına sıkıştırmıştım. Çok çocukça bir şeydi fakat, yapmıştım bir kere. Gerçi iyi de olmuştu. Böyle heyecanlı bir takip fikri, muharrirlik hevesiyle yanıp tutuşan ruhuma tesir etmeseydi, onu tanıyamayacaktım.

— Konser salonun müstahdemlerine beni gösterip sorsaydın, anlatırlardı, dedi.

İşte o anda ne kadar aptalca bir tecrübe geçirdiğim, kafama dank etti. Hadisenin cereyan ettiği, Ulvi Efendi'nin merak ettiğim

esas hüviyetinin meydana çıktığı mekânlarda soruşturmak aklıma gelmemişti de, oturduğu yerde mütemadiyen bir şeyler atıştırmaktan iyice semirmiş, fikirsiz bakkallardan medet ummuştum. Kendi aptallığıma gülerek,

— Benden hafiye olmayacağı aşikâr, dedim. Konser salonu aklıma bile gelmedi.

Kapıcı dairesinde dizlerimde bir battaniye ile yatmama sebep olan gayritabiî manzara gözümün önünde tekrar canlandı ve o adamı hatırladım. Ulvi Efendi'nin konser sonrasında sarmaş dolaş olduğu, hafiyelik tecrübem sırasında, arkadaşlarımla beraber vakayı çözecek çok mühim şahıs olarak telâkki ettiğimiz kerli ferli, lüks otomobilli adam. Kim olduğunu sordum.

— Ulvi Ağabey'di, dedi. O günlerden bir o kaldı.

— Pek lüks bir otomobili vardı. Nasıl zengin olmuş bu kadar?

— Annesi iyice dara düşersek lazım olur diye düşünerek, bir iki parça mülkü kenarda bırakmış. Tapularını da saklamış. Ulvi Ağabey eli ekmek tutup, işi öğrenince, evlâdı kendi işinin başında olsun, ellerin yazıhanelerinde çürümesin diye, çıkartmış tapuları, vermiş eline, git sat, ne yaparsan yap demiş. O da mülkleri satıp sermaye yapmış. Şimdi Güney Afrika'dan demir filizi vesaire getirip satıyor.

— Tekrar ne zaman karşılaştınız?

— Yirmi sene kadar olmuştur. Bir gün tam bu saatlerde mektebin koridorlarını paspas yapıyordum. Uzaktan şöyle bir gördüm. Ama ne yalan söyleyeyim tanımadım. Seneler geçmiş aradan. O da benim gibi gençlik yaşını arkada bırakmış, şakaklara ak düşmüş. O bana doğru yürüyor, ben ona doğru. Aramızda iki adımlık bir mesafe kaldı. "Hüseyin" dedi. "Beni tanımadın mı?" Boynuna atılmışım. O vakitten beri bırakmadık birbirimizi. Bazen konserlerde karşılaşırız. Mühim bir şef gelecek olursa ona haber ederim, vesile olur, görüşürüz.

Yüzüne sıcak bir tebessüm yayıldı. Bu, Ulvi Bey'in hakikî manada bir dost olduğuna işaret ediyordu. Ona pek zengin olan arkadaşından niye maddi yardım almadığını, kocaman bir apartımanda kapıcılık ettiğini sormak lüzûmunu hissetmedim. Birinin yüksek ruhu âdeta lûtfeder gibi bu yardımı yapmaya, diğerinin yüksek ruhu da bu yardımı almaya imkân vermezdi. Hem Ulvi Efendi'nin yaşadığı hayattan bir şikâyeti yoktu ki? Bunları düşünürken bana baktı.

— Yeni bir çay demleyeyim mi? İster misin?

— İstemem, sağol, dedim.

Birkaç hafta evvel tesadüfen karşıma çıkan bir ihtiyarın şaşırtıcı hikâyesi burada bitiyordu. Bundan sonrası yeknesak senelerin birbirini takip etmesinden başka bir şey değildiyse de, hayatın o safhasındaki şiir, bütün bir ömre kâfi gelecek kadar kıvamlı, derindi. Ulvi Efendi'ye çay için teşekkür edip müsaade istediğimde hava kararmıştı. Birkaç saat evvel korkuyla yuvarlandığım merdivenlerden düşünceli düşünceli çıkarken, o bana seslenerek, gelecek hafta konsere gelmemi söyledi. Yürüyecek halim yoktu. Durakta otobüs beklerken, üşütmüş olduğum için fena halde halsiz ve tesiri altında kaldığım hikâye sebebiyle düşünceli idim. Işıklı ve ıslak bir İstanbul akşamında, hayatın kendilerine hazırladığı garip cilvelere iştiyakla yürüyen insanlara baktım.

O gece sıhhatimi geri vererek, beni alabildiğine neşelendiren, hayata ve insanlara dair ümitli, zengin şeyleri düşünmemi sağlayan şey, tıbbiyeli arkadaşımın zorla yutturduğu haplar değil, Ulvi Efendi'nin bizzat ağzından dinlediğim hayat hikâyesiydi. Bu hal, muharrirliğim üzerinde daha o gece tesirini gösterdi. Evvelce yazmış olduğum alelâde şeyleri elden geçirdim ve hayata yanlış zâviyeden baktığıma kanaat getirdim. Ertesi gün hikâyeyi Handan'a naklettiğimde o da pek heyecanlandı ve tanışmak için sabırsızlık gösterdi.

Böylece Ulvi Efendi hayatımıza girdi. Kendiliğinden, usulca, bütün samimiyeti ve tabiiliği ile. Evimize pek sık gelip gider, misafirimiz olması bizi çok memnun eder. Klasik musıkiye beni müptelâ edemediyse de, Handan'ın iyiden iyiye kapılmasına pek az var. Evlendiğimizden beri evimizde, alaturka musıki ile alafranga musıkinin arasında tatlı bir hâkimiyet kavgası var. Ayrı çalışma odalarımızdan farklı karakterde nağmeler taşıyor. Bazı geceler üçümüz oturup konuşuyoruz, batı musikisi ile ilim arasında bir râbıta olup olmadığını münakaşa ediyoruz. Benim şairane, pek kırılgan ve hassas ruhumu alaturka musiki doyururken; Handan, alafranga musıkinin adeta bir matematik teorisiyle yazılmış notalarında kendini buluyor. Ve hayat belki de şu anda birilerine yeni, hiç tecrübe edilmemiş ve nasıl bir neticeye varacağı kestirilemeyen, yeni cilveler hazırlıyor. Bunu düşünmek bile hayat denen maceranın, hakikaten macera olduğuna inanmama kâfi geliyor.

1995

ara renkler grubu

Camgöbeği

Bakın bu şezlonglar, bu mermerden bahçe masaları, bu tahta sıra benim. Dışarda gördüğünüz iki akasya, iki çam, bir söğüt. Çamlar yaşlı, akasyalar çıplak, söğüt can çekişiyor. Yıllar evvel bir erik ektim, tutmadı. Bir dut. O da tutmadı. Bu da benim kaderim dedim. Ne yaparsınız? Bir meyva ağacım olamadı hiç. Şurada bir avuç kalan kum, bir zamanlar denize inen yosun tutmuş merdivenler, kapıları kırık soyunma kabinleri, paslanmış üç duş da benim. Geceleri sarhoşlar işiyorlar soyunma kabinlerime, leş gibi kokuyor bu yüzden. Sonra yaz gecelerinde acayip adamlar kadın getiriyorlar. Korkuyorum o adamlardan, sesimi çıkaramıyorum. Polislere söylüyorum, bizi ilgilendirmez diyorlar. İlgilendirmesi lazım ama, öyle değil mi?

Altıyı çeyrek geçe kalkıyorum sabahları. Bilemediniz altı buçukta. Boydan boya pencereden içeri giren ışıkla uyanıyorum. Yazın güneş, kışın belli belirsiz bir mavilik; soğuk, sanki içinde buz tanecikleri var. Çoğu sabah, terk edilmiş bir kilisenin çanı vurdu sanıyorum. Çan mı vurdu diye soruyorum kendime üç kez. Çan mı vurdu? Hayır. Çan mı vurdu? Hayır. Çan mı vurdu? Hayır. Ara sıra rüyamda o kiliseyi görüyorum, bütün kapıları kilitli. Ay varmış, gecenin çok geç bir saatiymiş. Birileri sanki beni kovalıyormuş. Kiliseyi uzaktan görüyormuşum, ona doğru koşuyormuşum. Sokakta kimseler olmuyormuş. Kilisenin upuzun çan kulesi, yarı bulutlu gökyüzüne uzanıyormuş. Tepesindeki haç, bana bakarak parlıyormuş ay ışığında. Tam kilisenin önüne geldiğimde sokaklar kayboluyormuş. Kocaman bir ovanın ortasmmış kilise sözde.

Çevresinde hiçbir ışık görünmüyormuş. Soğuk bir bıçak duyuyormuşum ensemde, kilisenin kapısına koşuyormuşum. Kilitli kapı bir türlü açılmıyormuş, yumrukluyormuşum, açılmıyormuş. Arka kapıya koşuyormuşum sonra, o da açılmıyormuş. Hiçbir kapısı açılmıyormuş kilisenin. Oysa, içerden gelen ölüm müziğini duyuyormuşum. Tepesindeki haç bir büyüyüp, bir küçülüyormuş. Sanki iflah olmaz bir günahkarmışım da, sanki yapayalnız, kimsesiz doğmuş bir yabancıymışım da, günahkâr bir Meryem'in gizlice bir mağarada doğurduğu, haç bana bunu hatırlatıyormuş.

Onu hatırlamıyorum işte. Ensemdeki o soğuk bıçak ne oluyor? Galiba bıçaklanıyorum, ama enseme mi giriyor bıçak, sırtıma mı? Kimin elinde bu bıçak? Bilmiyorum. Acı da duymuyorum üstelik. Ellerime bir şeyler bulaşıyor. Ama siyah beyaz bir rüya bu. Ay ışığında her şey siyah beyaz görünür ya, ondan herhalde. Rengini göremediğim için, ellerime bulaşan şey kan mı? Onu da bilmiyorum. Beynim olabilir, içim olabilir, her şey olabilir. Rüyanın gerisini hatırlamıyorum. Büyük bir ihtimalle, rüya burada bitiyor.

Ne diyordum? Hatırladım evet, hatırladım. O bıçaklı rüyayı görsem de görmesem de geceleri, altıyı çeyrek geçe kalkıyorum. Odamdan çıkıp, koridor boyunca yürüyorum. Terliklerim çok ses çıkarıyor, bu da benim sinirlerimi bozduğu için, yalınayak yürüyorum. Elbette üşüyor ayaklarım. Ama dedim ya, ses? Halı kaplatmayı hiç düşünmedim, doğrusu aklıma bile gelmedi. Babam da düşünmemiş herhalde. Burası, neticede basit bir pansiyon, beş yıldızlı otel değil ki? Hem pansiyon müşterisini bilmezsiniz. Kumlu ayaklarla haldır haldır yürürler, sigara izmaritlerini yerlere atarlar, sucuk kızartıp ortalığı kokuturlar. Onlara halı mı dayanır?

Kalktıktan sonra koridor boyunca yürüyüp, ana kapıya çıkıyorum, ana vanayı açıyorum. Ana vana, ana kapının hemen yanındadır. Bütün musluklar su kaçırıyor. Bu yüzden yıllardan beri her sabah böyle yapıyorum. Kalkıyorum ana kapıya çıkıyorum, ana vanayı açıyorum, elimi yüzümü yıkıyorum, çayımı koyuyorum, ana kapıya çıkıp, ana vanayı kapatıyorum. Su, çok soğuk oluyor. Borular toprağın üstünden geçiyor ya o yüzden. Eh, ne de olsa eski bina, eski tesisat. Kışın donduğu bile oluyor.

Sonra ne yapıyorum? Ne yapıyorum sahiden? Hiçbir şey yapmıyorum. Ya da yapıyorum, ama ne katıyor bunlar hayatıma, hiç düşünmedim. Belki bir iz, kalın, koyu bir leke olarak kalıyorum birtakım adamların gözlerinde. Cüsseli bir gövde. Mesela şöyle: Ben bir kahvenin tam ortasındaki masada otururken, tam kar-

şımdakiler arkamda oturanları göremiyorlar. Eğiliyorlar, kıpırdıyorlar, sandalyelerini sağa sola doğru çekiyorlar. Böylece ben bir kahvenin tam ortasında bir masada oturup, bayat bir çay içerek, arkamda oturan adamların görünmesini engelliyorum. İşte hepsi bu kadar. Bu pek sık da olmuyor, hemen hemen hiç olmuyor. Bazen diyorum kendime, Behiç kalk, oturma bu kahvede, bu masada. Karşılar vardı bu şehirde, su muhallebileri, sinema neonları, parklar. Yağmur oralarda başka yağar, uzun saçlı kızlar yürürler sokaklarda. Her yer içimi acıtıyor.

Biliyor musunuz, gençken dört metreden ters perendeyle atlardım denize. O zaman vardım işte! Bundan eminim. O zamanlar vardım. Adımla, –Behiç– şişkin pazularımla, ellerimi belime koyup, şimdi yıkıntısını gördüğünüz iskelenin üzerinde yürüyüşümle; bol renkli bir rüya olarak, bir iç geçiriş olarak, yanık bir ten, terli bir ten, kumlu bir ten olarak vardım. Denizin bir zerresi olarak, bir gelecek ümidi ve bekleyiş olarak, sağlam bileklerle koşan ayaklar olarak. Vardım.

Şimdi kilitli bir kütüphanede durmadan tozlanan, hiç okunmamış bir kitap gibiyim. Uzun ve sıkıcıyım. İçinde ne olduğunu kimse bilmiyor. Merak da etmiyor işin kötüsü. Kahvedeki masalardan birinde boşu boşuna yer kaplıyorum. Civar masalarda oturanların gazetelerine uzaktan bir göz atıyorum. Vergi iadesi zarflarını dolduran emeklileri seyrediyorum. Pazar günü oynanan maçları konuşanlara kulak misafiri oluyorum. Zaman geçsin diye yapıyorum bunları. Hiçbir şey değişmiyor. Sonra sıkılıyorum kendimden. Parmaklarım gözüme batıyor, pantolonum gözüme batıyor. Çayımı karıştırışım, ceplerim, gömleğimin düğmeleri, benim olan her şey gözüme batıyor. Allahım nedir bu kendimden çektiğim diyorum, içimden. Ne kadar sıkıcı bir insanım, kendime kendim bile tahammül edemiyorum. Düş kuramıyorum, gevezelik edemiyorum. Islık çalamıyorum. Güzel bir kıza laf bile atamıyorum. Neşeli biri miyim ben? Bilmiyorum. Yoksa aksi mi görünüyorum? Sesim nasıl geliyor bir başkasına? Beni görünce biri, herhangi biri, postanede çalışan bir memur mesela, ya da bir uzun yol kaptanı, bir sosyete kadını, akşamları kasaplardan kemik toplayan bir işçi, kuru temizleyicide çalışan bir genç kız, daha çocuk yaşta, ya da ne bileyim, bir avukat mesela, her gördüklerine suçlu mu, değil mi diye bakarlar gibi gelir bana, bir anaokulu öğretmeni, kör bir dilenci, kör olmaz da, istasyon alt geçidinde saz çalan dilenci diyelim, bacağı sakat, beni görünce ne düşünüyorlar acaba bu insanlar? Neyi hatır-

latıyorum onlara? Bir şey hatırlattığını bilsem, avunabilirim belki. Hiç olmazsa denizi ikiye bölen, o uzun mavi çizgiyi.

Kahvede duramıyorum. Duramayıp da ne yapıyorum sanki? Çıkıp, iskele meydanındaki dönercilerden birine gidiyorum. Pilav üstü döner yiyorum. Ben döner yerken, kızlar geçiyor dönercinin önünden. Dikiş kursundan çıkmış eve giden kızlar. Ayak bilekleri kalın, saçları uzun, hayvansı kızlar. Kalın ayak bilekleri makbul değildir derler, ben o kadarını bilemem, ama yine de, o kızların kalın ayak bileklerine bakmak hoşuma gidiyor. Bir bu hoşuma gidiyor işte. Bir tek bu. Garson hesabı getiriyor sonra, ödüyorum. Üstünü almıyorum. Evet, beni tanıyorlar. Senelerden beri girer çıkarım dükkânlarına. Ama bir otobüsü de tanıyorlar, üç kere geçse kapılarının önünden. Ya da ne bileyim, kuyruğu kesik bir kediyi, her sabah kapı önüne çıkarılan bir çöp tenekesini de tanıyorlar.

Sonra uyuyorum. Hep uyuyorum. Saatler geçmiş oluyor ben uyurken, çoğu zaman, kalktığımda güneş batmış, gece olmuş oluyor. Yine gidip, ana vanayı açıyorum, yiyecek bir şeyler hazırlıyorum. Yemeğimi yiyorum, elimi ağzımı, ayaklarımı yıkıyorum. Ana kapıya çıkıp ana vanayı kapatıyorum. Kapkara uzanan ve artık uzaklardan simsiyah köpüren, öfkeyle köpürdüğü, ayışığında görünen denize, ışıkları solgun adalara bakıyorum biraz. Adalara bakarken içim sızlamıyor nedense. Oysa adalar benim gençliğimdi. Sonra yatıyorum. Yattığım yerde, biri gelsin diye bekliyorum. Belalısından kaçan bir orospu, polisten kaçan bir suçlu, burayı soymak isteyen bir hırsız. Biri gelsin, kocaman kapıyı yumruklasın, ben çıplak ayaklarla koşup kapıyı açayım. Bir kadın sığınsın mesela kollarıma. Bir katil beni vursun altı yerimden. Bir şey olsun! O kadar az konuşuyorum ki, biri gelirse konuşmayı becerebilecek miyim, bilmiyorum. Sonra yine uyuyorum. Hep uyuyorum. Rüya gördüğüm için, rüyalarımda ya da kabuslarımda bir şeyler olduğu için uyuyorum.

Bütün musluklar su kaçırıyor. Ana vana açık olsa, damlayan musluklarm sesini duyabilirsiniz. İsterseniz açayım, bir dinleyin. Sekiz pansiyon odası, bir ana mutfak, etti dokuz, iki kadın, iki erkek umumi hela, etti on üç, ikişer tane umumi heladaki lavabolar, etti onbeş, bir ön, bir arka bahçe etti on yedi. On yedi yeni musluk lazım bana. Plajdaki duşları saymıyorum. Onları çoktan iptal ettim.

On yedi yeni muslukla da işim bitmiyor maalesef. Denizin gittiği yaz, son müşterim de bana veda edip gidince, bir buhran ge-

çirdim. Son müşterim karısı yıllar önce ölmüş, yaşlı bir adamdı. Bir oğlu, bir de kızı olduğunu söylerdi, hiç görmedim. Bir nisanda gelir, bir kasımda giderdi. Odasında bir takvim olurdu, her sabah kalkınca, bir önceki günün üzerine kocaman bir çarpı çizerdi. Yıldızlı ve sıcak gecelerde, çamın altındaki mermer masaya oturur, konuşurduk. Yoo hayır. Oğlum da, kızım da onlarla oturmamı istiyorlar, derdi. Bilmem doğru, bilmem yalan. Son gün, kaç sene evvel? On sene oldu galiba. Denizin yosunla kaplandığı seneydi. Evet, o seneydi, çünkü bahar gelip de, denize şöyle bir dikkatle bakınca, suların yemyeşil olduğunu görmüştüm. Öyle görünüyor ki Behiç, buraya son gelişim, dedi giderken. Denizin durumu öyle gösteriyormuş. Bir kasım günü, sabah erkenden bir taksi geldi kapıya, vedalaştık. O yaz başka kimse gelmedi. Ondan sonraki yazlarda da öyle. Deniz ölmüştü.

Daha kasımdı aylardan. Son müşterim de gidince müthiş bir sessizlik oldu burada. Nasıl anlatsam bunu? Bütün sesi ben çıkarıyordum. Yürüyordum ses çıkıyordu, yemek yerken ağzımı şapırdatıyordum, ses çıkıyordu. Sandalyeye oturuyordum, ya da yorganı başıma çekiyordum, nefes alıyordum, veriyordum yine ses çıkıyordu. Eskiden duymadığım sesleri duyuyordum. Denizin sesi bile bana batıyordu. Bir iki gece, avazım çıktığı kadar bağırmaktan uyuyamadım. Boş odalarm duvarlarına çarpıp geri geldi sesim. Öleceğimi sandım. Ama insan her şeye alışıyor. Ona da alıştım. Dikkat edilirse şimdi de sesimin boş odalarda çınladığı duyulabilir. Bakın Behiç diye bir bağırayım. BEHİÇ! Duydunuz değil mi? O zaman ölüme ve sessizliğe henüz bu kadar yakın değildim. Kapıya kilidi vurduğum gibi denizin terk etmediği bir şehre gittim. Benimkine çok benzeyen bir pansiyon buldum. Aslına bakarsanız, pek de benzemiyordu. Sesleri benzemiyordu bir kere, sonra coşkusu, ne bileyim, görünüşü, iskambil oynayan müşterileri bile. Onlar hayattaydılar. Pansiyona girip bir oda istedim. Yatağa uzandığımda, sanki bir hortlak beni dürtmüş gibi korkarak fırladım yerimden. Yataklar yaylıydı. Üstüne yatınca, zıp zıp zıplıyordu insan. Benimkiler gibi pamuklu değildi.

Musluktan başka yaylı yataklar da lazım bana. Üçer kişilik dört odaya on iki. Bizim müşterilerimiz umumiyetle aileydi. Çok çocuklu aileler. Gece yarılarında mama yaparlardı kadınlar umumi mutfakta. Pirinç unuyla. İncecik gecelikler giymiş olurlardı, kıçlarını kaşırlardı mamaları karıştırırlarken, bazıları kayınpederlerinden gizli sigara içerlerlerdi. Birbirlerinin sırtlarını soyarlardı. Ürper-

tiydiler, kadındılar, dolgun bacaklarına dikilen gözlerimden hoşlanırlardı. Bir bardak düşerdi elimden, daha yere varmadan bardak, henüz kırılmadan önce, kadınların ince, toz gibi kahkahaları...

Kaç demiştik en son? On iki. İkişer kişilik iki odaya da dört, etti mi size on altı? İki odaya da birerden iki, bu hesaba göre on sekiz tane yeni yatak lazım bana. Yaylı, gıcır gıcır yataklar. Pamuk yataklar çürüdü. Çok rutubetli bir yer burası. Odaların balkon demirleri de çürüdü. Denize bakan duvarların sıvaları dökülüyor rutubetten, esaslı bir tamirat lazım. Eskiden her bahar, üç buçuk kiloluk pembe yağlıboya alırdım. Bütün sandalyeleri boyardım. Tinerle inceltirseniz, üç buçuk kilo boya yeter de artar bile. Otuz beş kırk tane tahta sandalyem vardı. Son dört tanesi bu odada gördüğünüz gibi. Gerisini sobada yaktım. Geçen kış. Ümidi kesince.

Yarın sabah geleceklermiş, burayı terk etmeliymişim. Kamulaştırmışlar. İtiraz ettim tabii. Denizi doldurmaya başladıklarında. İlk kâğıt gelince. Durmadan kamyonlar gelip, denize moloz döküyorlardı. Avukata gittim. Hiçbir şey yapamayız, dedi. Deniz devletinmiş. Ancak daha fazla para almak için itiraz edebilirmişiz. Ne yapayım parayı? Denizi o zaman götürdüler, zaten ölmüştü.

Yeşil alan olacakmış burası. Peki, benim hatıralarım ne olacak? Ne olacak benim gözlerimi her kapattığımda gördüğüm, o güzel resim? Pazuların şişkin, güneşten yanmışım, kadınlar hasırlara yayılmış, çocuklar kumdan kale yapıyorlar, delikanlılar top oynuyorlar, deniz kadın ve çocuk kaynıyor. İri göğüsleri ve ıslanmış uzun saçları var kızların. Bazen bir motor geçiyor uzaktan, dalga yapıyor. Ben iskeleye yürüyorum, kuleye çıkıyorum. Ters perendeyle denize atlıyorum. Şamandıraya kadar suyun altından gidiyorum. Bütün kızlar bana bakıyorlar, ben hiçbirine bakmıyorum. Babam kumsalı temizletiyor tırmıkla. Çamların altındaki masada, gelinlerinin kendilerinden gizli sigara içtiği kaympederler tavla oynuyorlar. Arsız dondurmacı dikenli teli atlayıp kumsala geliyor. Limonlu dondurma, kaymaklı dondurma,vişneli dondurma. On yedi tane yeni musluk lazım bana. On sekiz tane de yaylı yatak.

Gül Kurusu

Çok mu konuşuyorum? Başınızı ağrıtmıyorum inşallah. İsterseniz susayım da, uyuyun biraz. Ben alıştım bu yollara. Konuşurken bile uyuyabiliyorum. İşim konuşmak ya, ondan herhalde. Sustuğum

zaman bile konuşuyorum. Bu nasıl oluyor bilmiyorum. Ama oluyor, bazen binlerce karınca kavga ediyor sanki beynimde. Oysa karıncalar ses çıkarmaz. Nasıl ezsem şunları diyorum; nasıl ezsem de sussalar, yok olsalar, şu kafamın içinde çınlayıp duran, uçsuz bucaksız konuşma bitse...

Yarım saat sonra mola verir otobüs. Niksar'a beş kilometre kala. Suyu çok tatlıdır, tavsiye ederim, bir bardak için. Ben her gelişimde mutlaka içerim. Otobüs durur, yolcular gözlerini açıp, esnerlerken daha, ben çoktan inmiş, tesise girmiş olurum. Garsondan bir bardak soğuk su isterim. Garson getirmez. İşi çoktur garsonun, kime yetişsin ki? Ben de açarım çeşmeyi, avuçlarım suyu, kana kana içerim. Böyle şeylerle oyalanırım işte, su kadar durgun hayatımda. Çoğu zaman Niksar'a bir avuç su içmeye gittiğimi düşlerim. Böylesi daha iyidir, basit düşler iyidir, insanı yormaz.

Size kartımı vermedim değil mi? Buyrun bir tane vereyim, yanınızda bulunsun. Sizin bir işinize yaramaz biliyorum.Ama olsun, lütfen alın kartımı, lütfen alın. Alın ki, birtakım insanların gömlek ceplerinde, yeni alınmış yahut yıpranmış cüzdanlarının bir köşesinde bari olayım, yırtılıp atılıncaya kadar. Belki de unutulurum gömlek cebinde, köpük köpük bir çamaşır makinesinde erir, hamur olurum. Bizim dükkânın yanında yeni bir matbaa açtılar, birtakım genç çocuklar. Onlara bastırttım. Yazıktır dedim iş çıktı desinler, sevinsinler, ilk müşteri olayım ki özensinler, bana ilgi göstersinler. Ne yazık, ilk müşteri olamadım, benden önce başkaları da gelmiş. Hep böyle olur, benden önce başkaları gelir.

Fena olmamış aslında değil mi? Kâğıdı iyi cins en azından. Ama ben yine de kavga çıkardım. Sessiz bir kavga, kimse duymadı. Sebebi önemsizdi, kavga olsun da diye düşündüm. Bir şey olsun dedim işte, anlarsınız ya, bugün bari bir şey olsun. Süslü bir yazıyla yazmışlar adımı, bu yüzden tam okunmuyor. Matbaacıya söyledim, o genç çocuğa. İri kıyımdı, kalın camlı gözlükleri vardı. Bektaş'ın B'si F'ye benziyor dedim. Fektaş diye isim olmayacağına göre dedi, dik dik bakaraktan yüzüme, korkutaraktan beni, dişlerini yılan dişlerine benzeterekten, döner ekmeğini ısırdı. Ben de tırtık için istediği farkı vermedim. Gerçi inat edemem, dönünce veririm. Ama verinceye kadar kafamın içinde kavga ederim. Vermiyorum paranı, Bektaş'ın B'si F'ye benziyor. Yaldızı da soluk üstelik!

İsterseniz pencere tarafına ben geçeyim. Camdan soğuk gelir. Başınızı dayamayın sakın, üşütürsünüz. Karlı bir memleket burası. Ne zaman gitsem gelsem kar. Doruklarda kar. Eteklerde kar. Kir-

piklerde kar. Öyle acayip bir memleket ki, insan burada hiç ayna yokmuş sanıyor. Kardan aynaya bakmaya vakit yok. Sanki burada insanlar kar yağınca kalksın diye bekliyorlar, kalkınca yağsın diye bekliyorlar. Hep bir bekleyiş izi yüzlerinde. Sanki hiçbir yere gitmiyorlar.

Ben diyorum ya, gide gele otobüs mütehassısı oldum. Hangi firma nereye gider, hangisinin servisi iyidir, yolda ne verirler, nerede dururlar, iyi bilirim. Sonra yolculuk boyunca ne yapmak istiyorsunuz o da önemli. Mesela uyumak istiyorsanız, ön koltuktan yer almayacaksınız. Gözünüz şoförde olur, aman karşıdan araba mı geliyor, aman virajı alamadı mı diye değil. Herkes öyle sanır, ama değil. Eğer ön koltukta otursanız şoförün korkuları bulaşır size. En azından bana öyle gelir. Sanki yalnızdır şoför, korkuyordur karanlıkta, ışığı aramaktadır da, o yüzden basar gaza. Nerede kaldı bu ışık derim yüreğim ağzımda, şehrin ışıkları? Birdenbire dağların arasından çıkıverecek olan şehri Anadolu'nun, uysal ve sessiz; mütevazı ışıklarına daha çok mu var? Şoför arkasında hiç oturmam bu yüzden. Ağlayasım gelir.

Eskiden tekerüstü rahatsız olur derlerdi, ama şimdiki otobüsler çok konforlu. Teker meker tanımıyor. Aklınızda bulunsun, en arka sıra da iyidir. Hele sol dip. Otobüs boşsa, yatar uyursunuz boylu boyunca. Ben bir keresinde aralığa düştüm yalnız, fazla derin uyumuşum. Park lambaları sönük bir kamyona arkadan bindiriyormuş az daha şoför. Otobüs durdu, şoför, muavin, yolcular, hepimiz indik, kamyonun şoförüyle bizim şoförün arasına girdik, kavgayı önledik. Yolculardan birinin yanında bir cep kanyağı varmış, birkaç damla içirdi şoföre, tuhaf bir adamdı, bitmeyecek bir yolculuk yapıyordu sanki, mola yerlerinde durmadan leblebi yiyordu. İç birader bir yudum, dedi şoföre, şoför o ne diye sormadı, biliyordu. Dikti küçücük şişeyi kafasına, sonra muavin su döktü de, elini yüzünü yıkadı. Suşehri civarındaydık, sabaha karşıydı, kar atıştırıyordu.

Muavin kardeşim? Şşt birader? Şu müziği biraz kısamaz mıyız? Şoföre söyleyiver bir zahmet. Bak uyuyanlar da var. Gerçi şoför de haklı. Karanlık bir yolu yutuyor durmadan. Allaha şükür patiska don kalktı da, biz de ekmek sahibi olduk. Gerçi o zaman da başka şey satardık herhalde. Artık kimse patiska don giymiyor. Penye çıktı, millet de kurtuldu. Neydi o öyle eskiden, pazardan metreyle patiska alınır, biçilir, dikilir. Bir de sert olur patiska, ütü ister. Penye öyle mi? Hem dayanıklı, hem ucuz. Yıka yıka giy.

Çok geçerim bu yoldan. On beşte bir düşerim. Alıştım. Başkanım, sana bir minibüs alalım da, onunla git gel artık dedi ama, ben pek oralı olmadım. Benzinin litresi kaç lira oldu başkanım dedim, haberiniz yok mu? Gevrek gevrek güldü. Başkanım beni sever, ben de onu severim abi kardeş gibiyizdir. Şaka yaparım ara sıra, o da bana yapar. Laf aramızda benzinin litresi bahane, ehliyetim yok, hem bu yollarda da korkarım. Otobüs iyidir. Altı üstü yedi sekiz tane denk, veriyorum bagaja, tamam.

Aslında başkanım haklı. Bir minibüs olsa, şu her tarafı kapalı olanlardan doldururum malı içine, bir seferde bütün Anadoluyu dolaşırım. Böyle çok zor oluyor. Bin otobüse Erzincan'a git, orada in, denkleri indir, Erzurum'a götüreceklerini ver emanete. Git işini gör, dön, sonra al denklerini emanetten yükle otobüse, bu sefer Erzurum'a. Hadi orada in, Kars'a götüreceklerini ver emanete bu sefer, git işini gör. Çok zor oluyor. Denkler bu kadar ağır olmasa. Bazen, bak Bektaş diyorum kendime. Bu meslekte yükselmek istiyorsan ehliyet alman şart. Bak, bütün pazarlamacıların ehliyeti var. Allah muhafaza, başkanına bir şey olsa, ölüverse bir gün kalpten, ehliyetin de yok, kim alır seni işe? Bakalım. Bu sene kursa yazılacağım. Başkanımın tanıdıkları da var, alırız ehliyeti. Ben patronuma başkanım derim. Manifaturacılar Esnafı Odası başkanıdır da, ondan. İlk ben dedim ona başkanım diye. Şimdi herkes diyor. Toptan iç çamaşırı pazarının yüzde altmış beşi onun elindedir. Büyük adamdır benim başkanım. Merttir, cömerttir. Beni çok sever, ben de onu çok severim. Onun işinde kendi işimmiş gibi çalışırım.

Uyudunuz mu biraz? Niksar'ı geçtik maalesef. Uyuyordunuz. Dürttüm, inecek misiniz diye sordum, inmeyeceğim dediniz. Sigara? Ateş de var, buyrun. Bizim firmanın çakmağı. Başkanım yaptırttı yılbaşında. Sözlümlere gitmiştim. Oğlan kardeşine hediye ettim bu çakmaktan yılbaşında. Babası fabrikada nöbetçiydi o gece, evde olsaydı gidemezdim. Annesi babasına söylememiş benim geldiğimi. Tombala oynadık, saat on bire doğru kalktım, kaynanam dik dik bakmaya başlamıştı, gözü duvardaki saatteydi. Büyük bacanak getirmiş yılbaşı hediyesi olarak. Kocaman siyah bir saat. Üçler inşaat malz. paz. koll. şti. yazıyordu üstünde. Bana hem bak öbür damat ne getirdi, hem de geç oldu, kalk git artık demek istiyordu kaynanam kötü kötü bakarak. Çakmakları da beğenmedi. Eve geldiğimde annem babam çoktan yatmışlardı. Babam yılbaşlarına karşıdır. İnadına erken yatmıştı. Sizce tuhaf biri miyim ben? Sağ olun. Doğruyu söylediğiniz için. Biliyorum, tuhafım. Bende bir

acayiplik var. Bunu anlıyorum da, nedir bendeki acayiplik, onu anlayamıyorum.

Kurulmuş bir saat gibi miyim? Takılmış bir plak gibi miyim? İpe sapa gelmez bir atasözü müyüm acaba? Durmadan tekrar edilen, tekrar edildikçe anlamsızlaşan, sıkıntı veren? Büyük manifatura dükkânlarına girerim. Yerleri mazot dökülmüş tahtayla kaplıdır. Raflarda sıra sıra çamaşır paketleri. Şimdi durduk yerde, gecenin bu saatinde, Niksar'ı geçmişken ve bir yanımızda nehir akmaktayken gürültüyle, gecenin bütün karanlığı şu ulu dağların üstüne çökmüşken, şoför tedirginken ya dağlardan şimdi bir çığ inerse, ya teker patlarsa bir virajı alırken, ya araba kayarsa diye, yani hiç olmayacak bir zamanda, şimdi bana sorsanız, nerenin malı bu, iyi midir diye, hemen anlatmaya başlarım. Bu gördüğünüz Özsevim marka iç çamaşırları yüzde yüz pamuklu olup, çekmez, sarkmaz... Bu gördüğünüz Özsevim marka iç çamaşırları yüzde yüz pamuklu olup, çekmez, sarkmaz... Bu gördüğünüz Özsevim marka iç çamaşırları yüzde yüz pamuklu olup, çekmez, sarkmaz... Bazen son kelimeyi bir türlü bulamam.

Başka türlü söylesem, başka kelimeler arasam anlatmak için, bulacağımdır o son kelimeyi ve güven vereceğimdir müşteriye, oturtacaktır beni, çay ısmarlayacaktır ama, bir türlü son kelimeyi hatırlayamam bazen. Sanki ben son kelimeyi söyleyemediğim için sınıfta kalırım, babam annemi döver, sözlüm benden daha uzun boylu birine göz kırpar, başkanım bunu senden beklemezdim Bektaş der. Çekmez, sarkmaz, bozulmazdır o cümle. Son kelime bozulmaz'dır. Biliyorum bende bir acayiplik var.

Öyle olmasa herkes gibi olurdum zaten. Ehliyet alabilirdim, matbaacı çocuklarla kavga edebilirdim, ayyaş babama hassiktir ordan, pis sarhoş diyebilirdim. Bütün pazarlamacılar gibi olurum. Çekmez, sarkmaz, bozulmaz diyecekken ter basmazdı yüzümü. Eksik tartan bir teraziyim ben. Küçümseniyorum bu yüzden. Ya da bir yerlerim noksan. Ya da ne bileyim işte. Bazen diyorum ki, ben Allahın bir hatasıyım, başkanının yığınlar içinden, taşralı üniversite öğrencilerine, cumartesi pazar günleri, düşük bir ücret mukabilinde ayırttığı defolu donlar gibi, talihsiz ve hatalıyım. Bunu bir tek ben biliyorum ve bu yüzden hayatım; büyük ve kurak bir ovaya yayılmış, damla damla kuruyan bir suya benziyor. Su kuruyor amca. Muhtar su kuruyor! Köylülerin bile umurunda değil.

Bazen diyorum ki geceleri; ucuz otel odalarında, küf kokan battaniyelere sarınmışken, başkanım bütün kârınızı otellere yatı-

racak değiliz diyor, bu yüzden bazen garajlarda sabahı ediveriyorum; tahtaların arasından çıkan böceklerin sesine takılıp kalmışken, diyorum ki kendime, Bektaş, hadi kendine bir hayat düşle. Kendimi imtihan ediyorum yani. Ayıp düşler görüyorum. Çıplak, kollarında gamzeler olan bir kadına Özsevim marka iç çamaşırları giydiriyorum. Başlangıçta çok güzel oluyor kadın. Çok da utangaç, eh tabii diyorum, ar perdesi yırtılmış kadınlarla sevişecek değilim ya düşlerimde? Kollarıyla göğüslerini kapatıyor. Derken önce paçalı bir don giydiriyorum kadına, giydirirken başımı çeviriyorum. Sonra büyük beden bir sutyen, en gösterişsizinden, dantelsiz, fistosuz; derken yarım kollu kadın fanilası. Uzun kollu, kapalı bir gecelik seçerken yığınların içinden, gözümün ucuyla bakıyorum kadına. Donup kalıyorum, katılaşıyor içim. Olamaz. Dişlerim kenetleniyor birbirine. Sanki ben dünyanın hastalıklı bedeninin doğurduğu bir sara nöbetiyim. Lanetliyim bu yüzden, ah gelmese, gelmese denilen hep. Annem oluyor kadın. Kenetlenmiş dişlerimin arasından acı bir su sızıyor, gözlerimi yumuyorum sımsıkı. Allah belanı versin Bektaş diyorum, hani böyle yapmayacaktın? Hani Özsevim marka iç çamaşırları giymiş bir kadını soyacaktın incecik? Hani bütün bir gece?

Acayip filan deyip, kibarlık etmenin lüzumu yok. Ne olduğumu biliyorum. Ben cücesiyim, kamburuyum, sara nöbetiyim, cüzzam karantinasıyım, farelerce kemirilmiş kanlı bir kulağıyım kendi hayatımın. Ben, nereye döküleceği bir türlü bilinmeyen, kokuşmuş bir suyum; kendi elimde gezip duruyorum. Ama bu suyu ben kirletmedim, ben tükürmedim hayatımın içine, ben sıska, korkulu doğdum, yani böyle. Bazen düşünürüm uzun uzun, doğuş anımı. Acıklı bir hayal kurmaya çalışırım. Annem bağırmaktadır, çığlık çığlığa ağlamaktadır. İtip kakmaktadır ebe annemi, karnına bastırmaktadır. Galiba o ebe annemin karnına bastırdığında, ya da annem hayattan öfkesini alamayıp kendi karnını yumrukladığında kalbime bir şey oldu. Onun da hayatı bakmaya bile tahammül edilemeyen bir yara izidir de, o yüzden saçlarını çekmektedir annem. O sırada içindeki bir uru doğurmaktadır, bir uğuru değil. Bir harf ne çok şeyi değiştirir.

Size bir sır vereyim mi? İster misiniz? Kartvizitini alıp, gömlek cebinde unutacağınız bir iç çamaşırı satıcısının sırrı, sizi ne kadar ilgilendirir bilmem. Ama yine de vereyim. Sözlümle evleneceğim yakında. Gerdek gecesi o, gelinliğinin altına Özsevim marka iç çamaşırları giymiş olacak. Utangaç ve heyecanlı oturacak yatakta.

Beni bekleyecek. Ben ışığı söndüreceğim, o kendi kendine soyunup yatağa girecek. Ben de yanına geleceğim. Sonra saçlarını okşayacağım üstüne çıkacağım ve Özsevim marka iç çamaşırları giymiş bir kadını soymayı hiç başaramamış olduğum için, saçlarından boynuna kayacak ellerim. Kemikli, sonsuza kadar huzursuz, demirden yapılmış gibi güçlü, tırnakları kirli, doyumsuz ellerim. Sözlüm –o zaman karım olmuş olacak, tabii kâğıt üstünde– şaşkın, inanamaz gözlerle bana bakarken; tam bu sırada, deprem olacak. Sonsuza kadar titreyeceğiz. Yıkıntıların altında kalacağız, toz duman girecek burun deliklerimizden içeri. Yavaş yavaş, ağır ağır, usulca öleceğiz. Bir uru doğurur gibi.

Limon Küfü

Sen ölünce ben öldüm biliyorsun. Yıllar var ki ben yokum. Yıllar var ki ellerimiz yok, sıcak ve birbirine kenetli. Gözlerimiz birbirini bulamıyor. Nerede senin o uzun saçlarının kokusu, hani bana yüksek dağlardaki adsız çiçekleri hatırlatırdı da, sen, beni sevdiğin için derdin. Hani o rüyalarımız, dünyayı gezişimiz mesela eski haritamızın başında, o kıta senin, bu kıta benim. Soğuk derelerde yıkanışımız. Hani içlenişimiz ara sıra, bir çocuğumuz olmadı diye. Kaç yıl oldu biz öleli?

Pencere önünde unutulmuş, bir hevenk biber gibiyim, sen yoksun. Kuruyum, acıyım, unutulmuşum. Toz tuttum, yıllardır el sürülmemiş kitaplar gibi. Sen ölünce ben öldüm biliyorsun. Belki de bilmiyorsun... Bu sana kaçıncı yazışım? Bu kaçıncı yazım kışım sensiz, bu kaçıncı soğuk yatak, karanlık oda, böcekli mutfak. Bu kaçıncı yokuş iniş çıkış rüzgarda, yorgun ve umutsuz. Kahveler tatsız, pastaneler sevgisiz, ev daima, ama daima soğuk, sessiz, ıssız. Koltuğun boş, kitapların sararmış, elbiselerin dolapta nemli. Bu kaçıncı yalnız fasıl. Bu kaçıncı acı rakı, lüzumsuz deniz, sıkıntılı lodos, ki sen lodosu severdin.

Sen ölünce ben öldüm biliyorsun. Biz öldük öleli bir konyak içmedim akşam üstü kar yağarken penceremize. Bizim plaklarımızı çalmadım. Koltuğuna kimseyi oturtmadım, kimse adım atmadı evimize. Koltuğuma hiç oturmadım. Bir pazar günü öğleden sonra, hani evin içi sıcacıkken, dışarda yağmur ıslatırken sevgilileri, tekir kedi yerleşmişken kapı önündeki paspasımıza, denizin rengi griye çalarken, radyoda fasıl varken, sen varken ne varsa, sen nefes alır-

ken neler oluyorsa hayatta, olmadı bir daha asla...

Pazar günleri öğleden sonra hani, dizdize oturup kahve içerdik ya, hiç içmedim. Mumları yakmadım, Haliç'e yukardan bakmadım sensiz. Yataklı trenle Çukurova'ya gitmedim, vadilerin arasından geçmedim. Yeni bir gömlek almadım, yeni bir kitap almadım, yeni bir şarkı dinlemedim, ormanlarda yürümedim, denize bile girmedim. Sen ölünce ben öldüm biliyorsun. Anahtarın aynı yerde asılı kaldı. Çantan ve şapkan da öyle. Ayakkabılarındaki çamurları silmedim. Ah sevgilim...

Sen ölünce ben öldüm biliyorsun. Geceler çok uzun. Geceler uzun da gündüzler kısa mı? Benim için artık hep gece. Bir türlü yüzünü değiştiremedik şu kanepenin derdin ya, o kanepede geçiyor saatlerim, günlerim, haftalarım, aylarım. Bir türlü sana kavuşamıyorum. Kanepeye uzanıyorum, uzaklara bakıyorum, geçen güzel günleri seyrediyorum, gökyüzü bir film perdesine benziyor ve sen görünüyorsun, her zaman sevdiğim halinle. Seni her halinle sevdim. Çekmeceleri düzeltiyorsun mesela, ama bunlar yine karışmış, aldığını yerine koymuyorsun diye, bana kızıyorsun. Ben her zamanki gibi aldırış etmiyorum. Yine mi çoraplarmı ortada bıraktın diyorsun, ben gülüyorum. Çünkü bunlar bizim hayatımız. Seninle benim küçük, önemsiz, belki de gülünç sırlarımız. Çok uzun bakamıyorum gökyüzüne, gözlerim acıyor, ağlıyorum çünkü. Sonra fotoğraflarımıza bakıyorum. Ben her gün binlerce defa fotoğraflarımıza bakıyorum. Bu İzmir fuarında, sen şaşkınlıkla dev bir palmiyeye bakarken, bu terasta çamaşır asarken, bu halimle beni niye çekiyorsun diye kızdığın an, bu aşağıdan bana anahtarımı unuttum, kapıyı aç diye seslendiğinde terastan çektiğim, uzak ve çok gençsin, bu Beşiktaş'ta bir çay bahçesinde oturduğumuzda, bana sevgiyle bakarken, yüzündeki ışık güzelliğini arttırıyor. Bu, çocuklar gibi neşeli demiryolundan geçerken, bu adada denize bakarken, bu uyuyakaldığında kanepede. Fotoğrafları özenle saklıyorum. Sık sık saatime bakıyorum bu arada, sen almıştın hani, su geçirmez diye de, su geçirmişti. İşte o saate bakıyorum sık sık, sanki her zamanki gibi, sanki kapıyı anahtarınla açacakmışsm, şapkanı portmantoya asacakmışsın, yaşlanmaya yeni başlamış saçlarını düzelterek içeri girecekmişsin ve elinde paketler, paketlerin içinde mutluluk nedenleri, bu akşam güzel bir yemek yiyelim diyecekmişsin gibi. Karanlık bastırıyor, nerde kaldı bu kadın diye endişe ediyorum, ışığı açıyorum, seni bekliyorum. Sık sık terasa çıkıp sokağa bakıyorum. Gelmiyorsun.

Kaç yıl oldu biz öleli? Kaç yıl oldu, sıcak bir yaz gecesi terasa şezlonglarınızı kurup birer kadeh rakı içerek, artık çok uzaklardan görünen ve üzerine yıldız dökülmüş sanılan denize bakmayalı? Görmüyorum ki, denizi, yıldızları, gecenin güzelliğini. Kaç yıl oldu sensiz soğuk ve boş odalar, soğuk yüzlü insanlar, gittikçe büyüyen bir yalnızlık.

Sen ölünce ben öldüm biliyorsun. Çok mu uzaktasın? Çok mu uzun sürer, senin o beyaz ellerine ulaşmam? Geceleri uyurken hani uyku arasında birbirinden ayrılmış olduğunu farkedip; karanlıkta, yorganın üstünde arayıp bulduğumuz ellerimiz, üşümüşse ısıttığımız uyku arasında, kenetlenmesi çok mu sürer? Olmayan bir dildi aramızdaki, biz ölünce bitti. Dünyada hiç kimse bizim konuştuğumuz dili konuşmadı. Hiçbir insan bizim birbirimize baktığımız gibi bakmadı, bizim sevdiğimiz gibi sevmedi. Dünyada hiçbir insan, birbirine dokunmaktan, aynı havayı solumaktan bizim kadar mutlu olmadı, öyle olmalı, öyle değil mi?

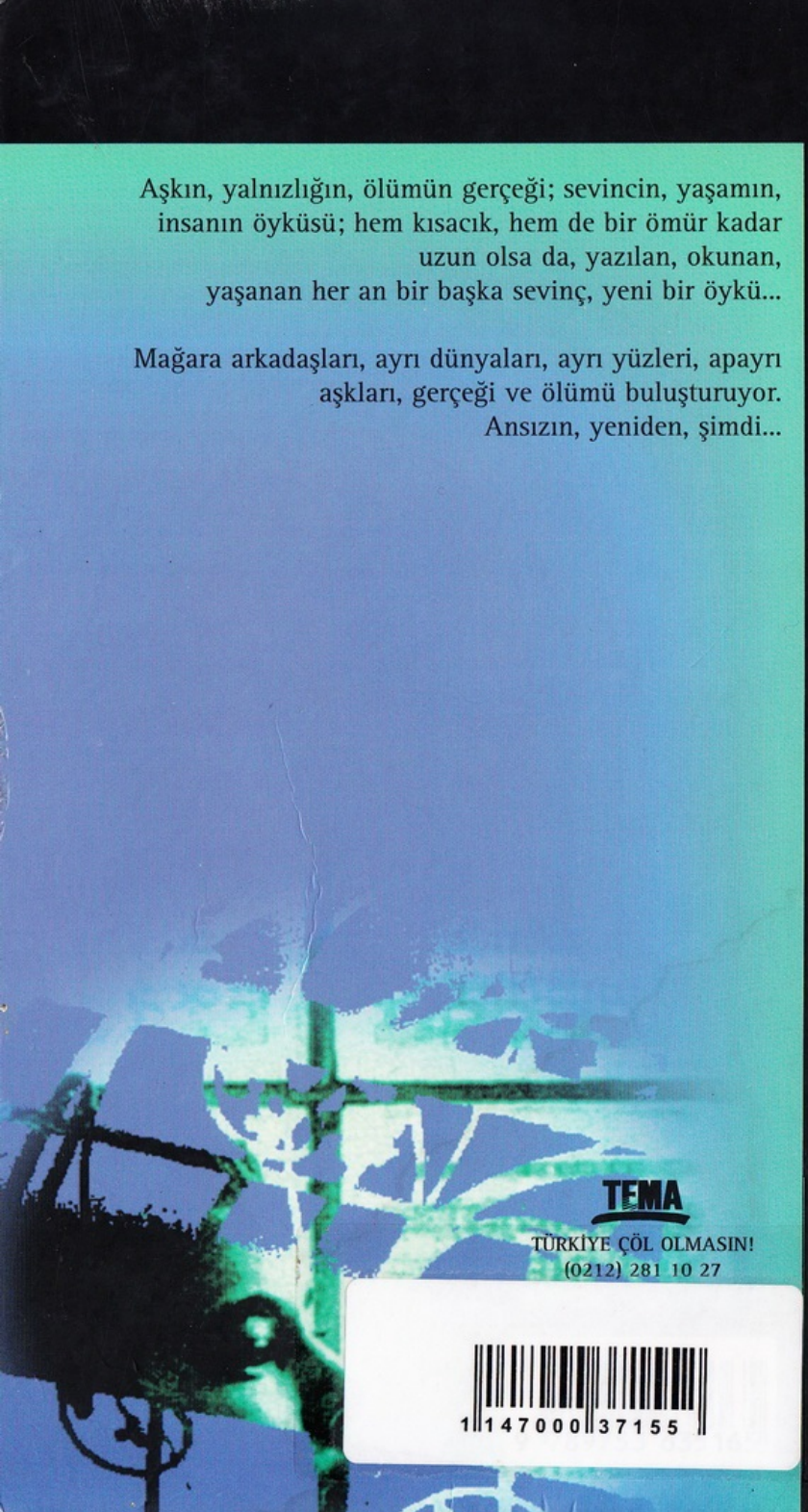
Bu sana son yazışım sevgilim, bu son yazım kışım sensiz. Bu son damlayan musluk, son sararmış küvet, son kirli tava, son akan çatı, son solmuş çiçek. Çiçeklerine bakamadım, affet, öylece duruyorlar saksılarında, kurumuş, solmuş ve dökülmüş. Hep geleceksin ve çiçeklerine su vereceksin diye bekledim. Bu son yemek sensiz, yiyemediğim, son su, plastik bir bardakta ve bulanık. Son patlamış ayakkabılarım, son pardesüm artık lekeli ve yıpranmış. Saatin son tiktakları. Yağmur yağıyor burada biliyor musun? Yağmur yağıyor ve sensiz bir ben durmaksızın azarlanıyorum. Ben yaşamıyorum ki oysa? Biz öldük öleli, yaşamak azarlanmak haline geldi sevgilim. Bu son azarlanışım. Bu son yağmur. Yağmur ki sen çok severdin, geniş penceremizin önünde oturup, bu kocaman ve duygulu şehri usul usul ıslatan damlalara bakarak, ne güzel yağıyor yağmur dedikten sonra, birden beni özlerdin. Her an beni özlerdin. Bu son özleyiş, son bekleyiş.

Hiç düşünme sevgilim, çok kolay olacak. Kolay, sessiz ve çok kelimeli. Kelimelerini de getireceğim sana, bütün dillerin en güzel sözlerini. Ah, senin olan her şeyi getirebilsem keşke. Ne vardıysa hayatında dokunduğun, sevdiğin, ayrı tuttuğun. Senin olan duyguları, senin olan sevinçleri, küçük mutlulukları. Hepsini yeniden yaratabilir miyiz dersin? Aynı kanepede olacağım, usulca, yavaşça, sana ulaşacağım. Sabırsızım da çok, için için kaynayan sular gibi. Biz ölünce kaybettiğim zaman bana inat uzuyor, ama aldırmıyorum.

Sen ölünce ben öldüm biliyorsun. Uzun ve karanlık bir geceden sonra sabah olmuştu. Perdeler açıktı, tan ağarıyordu da, bak sabaha çıktın demiştim sana. Beni kandırmak ister gibi gülümsemiştin. Beni hiç üzmedin ki. En zor zamanlarımızda bile, hep aynı biçimde gülümsedin, beni kandırdın. Ne mutlu ve huzurlu kanmalardı. Yarın yine güneş doğacak demiştim sana güzel gözlerine dalarak. Evet demiştin. Ellerin, yüzün çok sıcaktı. Alnın ateş gibi yanıyordu. Beni öpsene demiştin. Bunun son öpüş olduğunu biliyordum, çatlamış, kurumuş, korkuyla titreyen dudaklarım yanağına dokunduğunda, kimseler inanmaz ama, yanmıştım. Dudaklarımda o ateş hep kaldı, biz öldük öleli. Dudaklarımda bıraktığın ateşi de getireceğim sana. Kaç yıl oldu biz öleli sevgilim?

Aşkın, yalnızlığın, ölümün gerçeği; sevincin, yaşamın, insanın öyküsü; hem kısacık, hem de bir ömür kadar uzun olsa da, yazılan, okunan, yaşanan her an bir başka sevinç, yeni bir öykü...

Mağara arkadaşları, ayrı dünyaları, ayrı yüzleri, apayrı aşkları, gerçeği ve ölümü buluşturuyor. Ansızın, yeniden, şimdi...

TEMA
TÜRKİYE ÇÖL OLMASIN!
(0212) 281 10 27

1 147000 37155